

UNIUNEA EUROPEANĂ

Elaboratori

Agiibram Selda, Petaca Daniela Maria, Păușan Dorina Melania, Semeniuc Lucreția, Smarandache Gabriela Daniela, Szöcs Mónika, Bechir Ghiulbera

Ghid metodologic pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română, pentru cadrele didactice care au înscrisi în grupa cu predare în limba română, copii proveniți din comunitatea etnică turcă din România

elaborat în baza CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE, aprobat prin ordinul ministrului educației naționale nr. 4.694/02.08.2019

Validatori: Alt Adina, Galeș Iuliana, Kaitar Roxana, Nemeth Mariana, Szejke Ottilia

PREFAȚĂ

Acest ghid metodologic este elaborat în cadrul proiectului „Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, fiind destinat cadrelor didactice pentru nivel preșcolar care au sub îndrumare preșcolari din etnii diferite.

Obiectivul general al proiectului este prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii pentru elevi din învățământul preuniversitar obligatoriu, aparținând minorităților naționale din România, asigurând accesul la un învățământ de calitate, prin formarea/dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română pe baza unor resurse de învățare moderne/attractive și a asigurării formării continue unitare și specifice a personalului didactic, printr-un conținut motivant și practic.

Se consideră că învățarea limbilor nematerne din educația timpurie poate accelera procesul de asimilare a acestora, poate îmbunătăți capacitatea copiilor de a se exprima în limba maternă și îi poate ajuta să obțină rezultate mai bune și în alte domenii. Pe lângă faptul că pune bazele pentru învățarea ulterioară, învățarea limbilor străine în educația timpurie poate influența atitudinea copilului față de alte limbi și culturi.

Debutul învățării limbii române ca limbă străină¹ se realizează prin exprimare orală. Aceasta presupune formarea deprinderilor de pronunțare corectă, de adaptare a aparatului audio-fonator cu sunetele, tonalitatea, intonația și fluxul noii limbi, de acomodare generală cu însuși noul demers. Acest obiectiv vizează două laturi ale procesului: cel auditiv și cel articulator.

Limba este aspectul social al limbajului, elementul esențial al acestuia. Ea este formată dintr-un sistem lexical și unul gramatical, iar limbajul reprezintă aspectul individual al limbii, facultatea vorbirii, care depinde de voința individului și se caracterizează prin libertatea îmbinărilor.² În viziunea, U. Șchiopu „limbajul, reprezintă o instituție universală și specifică a umanității, care comportă caracteristici proprii, și are ca scop principal comunicarea”³.

¹Gălușcă, L. (2018), *Aspecte metodice privind predarea-învățarea limbii române ca limbă străină*, Universitatea de Stat „Ion Creangă”, Chișinău p.235)

²Turcu, F., Turcu, A. (1999), *Fundamente ale psihologiei școlare*. Editura, All Educational, București

³Șchiopu, U. (1997), *Dicționar de psihologie*, București

Limba română, abordată ca limbă maternă sau limbă nematernă/străină, respectă individualitatea copilului și valorifică potențialul creativ al profesorului. Experiența de viață a copilului, modul particular de învățare al acestuia, curiozitatea față de ceea ce îl înconjoară și interesul pentru a ști tot mai mult sunt doar câteva dintre aspectele esențiale care asigură succesul învățării limbii române. În obținerea acestei finalități, la fel de importantă este și creativitatea cadrului didactic, cea care dă valoare și condiționează individualizarea demersului de învățare. Prin gândirea, pregătirea și organizarea de situații de învățare menite a răspunde cel mai bine așteptărilor fiecărui copil în parte, profesorul obține, fără îndoială, cele mai bune rezultate din partea copiilor, dar și plăcerea acestora, bucuria lor de a-și dezvolta cunoașterea.

„Diferențele lingvistice și culturale care există între noi nu mai sunt percepute ca obstacole care ne împiedică să urmărim idealul comunitar sau să realizăm aprofundarea integrării europene. Dimpotrivă, acestea sunt considerate o valoroasă sursă de bogăție și un avantaj pentru Europa” afirma în 2009 Leonard Orban, comisar european pentru multilingvism⁴.

În contextul unei mobilități umane din ce în ce mai crescute, educația bilingvă/multilingvă pentru preșcolari reprezintă un subiect actual și de interes pentru sistemele de instruire din întreaga lume. Începerea procesului de învățare a unei limbi cât mai devreme, mai ales dacă este vorba de limba țării gazdă, maximizează învățarea aproape nativă a limbii de către copii, iar cunoașterea limbii naționale este fundamentală pentru o integrare reușită și pentru participarea activă în societate. Există mai multe teorii, privind dezvoltarea copilului, care discută direct sau indirect implicațiile educației bilingve și multilingve. Conform teoriei lui Piaget privind dezvoltarea cognitivă, modul de gândire al copiilor diferă foarte mult de cel al adulților. Teoria lui Piaget punctează faptul că cei mici învață să folosească limbajul în stadiul preoperațional, când au între doi și șase ani. Prin urmare, în această etapă de dezvoltare ei sunt cei mai susceptibili, iar învățarea unei limbi ar fi mai ușoară.

„Ghidul metodologic pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română pentru cadrele didactice care au înscriși în grupa cu predare în limba română copii proveniți din comunitatea cehă, nivel preșcolar” încurajează și sprijină garantarea identității culturale a tuturor cetățenilor români și dialogul intercultural, prin acesta sunt recunoscute drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase, în același timp asumarea, promovarea și păstrarea identității naționale și a valorilor culturale ale poporului român.

⁴ *Multilingvismul - o punte de legătură pentru înțelegerea reciprocă*, 2009, Cuvânt-înainte al comisarului

ARGUMENT

Prezentul ghid se adresează educatorilor/profesorilor pentru nivel preșcolar care au sub îndrumare grupe cu predare în limba română și au în componența grupelor copii aparținând minorităților naționale. Ghidul este menit să faciliteze și să susțină demersul didactic de predare-învățare-evaluare și să răspundă nevoilor specifice ale copiilor de la 3 la 6 ani. Totodată, ghidul vine în ajutorul cadrelor didactice cu noțiuni de bază în ceea ce privește limba, cultura și tradițiile minorităților naționale pentru a sprijini cadrele didactice să depășească barierele lingvistice și culturale. De asemenea, se dorește sprijinirea copiilor care provin din comunități etnice diferite, care intrând la o grupă cu predare în altă limbă decât cea maternă, întâmpină dificultăți de înțelegere și de exprimare.

Unul dintre obiectivele specifice ale proiectului, în realizarea acestui ghid, este promovarea unui proces instructiv-educativ centrat pe competențe, prin elaborarea unor resurse educaționale, necesare cadrelor didactice care predau la grupe de nivel preșcolar, resurse care contribuie direct sau indirect la dezvoltarea unor competențe de comunicare și înțelegere a limbii române de către copiii aparținând minorităților naționale.

Sistemul educațional din România, precum și al celorlalte țări din Europa, promovează diversitatea. Pe fondul globalizării, al evoluțiilor din domeniul tehnologiei informației și comunicării și, mai ales, al fenomenelor de migrație, diversitatea presupune multiplicarea limbilor de școlarizare, recunoașterea și valorificarea în învățare a identității și a moștenirii culturale a fiecărui elev, integrarea socială și pe piața muncii, pregătirea elevului pentru o societate incluzivă. *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național cadrul de referință al curriculumului național* vizează promovarea unui curriculum flexibil, care să permită diversificarea și adaptarea situațiilor de învățare, în acord cu nivelul de dezvoltare/caracteristicile de vârstă, cu interesele și aptitudinile elevilor, cu respectarea diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.), drept garanție a egalității de șanse în educație.

Având un sistem educațional care își propune formarea și dezvoltarea de competențe, în care învățarea este centrată pe elev, pe dezvoltarea abilităților de gândire și rezolvarea de probleme, una dintre principalele caracteristici ale resurselor educaționale de calitate este diversitatea.

Ghidurile vor veni în sprijinul creșterii calității procesului instructiv-educativ, ca instrument de proiectare a activității didactice și de selecție a celor mai eficiente metode de predare-învățare pentru

profesorii care predau în învățământul preșcolar și care au înscriși în grupa cu predare în limba română, copii proveniți din comunitățile etnice. Obiectivul proiectului este de a reduce și preveni abandonul școlar timpuriu, eliminând barierele lingvistice și culturale dintre cadre didactice și copii, facilitând prin aceasta crearea unui mediu de învățare incluziv și adaptat la nevoile copiilor.

În Ghid se prezintă în **Capitolul I** informații generale care țin de Curriculumul pentru educație timpurie, specificul activităților la nivel preșcolar, aplicarea planului de învățământ. Se continuă cu abordarea domeniului *Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii*, cu precădere a subdomeniului *Dezvoltarea limbajului și a comunicării*; formarea competenței de receptare a mesajului oral, de exprimare orală, de formarea unei atitudini pozitive față de limba română ca limbă nematernă. **Capitolul II** prezintă Proiectarea didactică și punerea în practică a noțiunilor teoretice abordate. În **Capitolul III** sunt prezentate tipurile de evaluare, modele și instrumente de aplicare. **Capitolul IV** cuprinde activități de dezvoltare a limbajului care facilitează integrarea copiilor în învățământul primar. În **Capitolul V** sunt abordate aspecte de educație interculturală. Ghidul se încheie cu prezentarea **Bibliografiei** și a **Anexelor**.

Cuprins

CAPITOLUL 1.....	7
CADRUL METODOLOGIC DE APLICARE A CURRICULULUI PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE	7
1.1. Curriculum pentru educație timpurie	7
1.1.1. Principiile care stau la baza elaborării curriculumului cu referire la învățarea limbii române ca limbă nematernă în învățământul preșcolar	7
1.1.2. Planul de învățământ pentru educația timpurie și Metodologia de aplicare a acestuia	8
1.1.3. Domeniile de dezvoltare	10
1.2. Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii. Limba română ca limbă nematernă.....	12
1.2.1. Formarea competenței de receptare a mesajului oral	15
1.2.2. Formarea competenței de exprimare orală.....	22
1.2.2. Formarea competenței lingvistice și a comunicării orale din perspectiva limbii nematerne	25
1.2.3. Strategii de evaluare a competențelor de comunicare orală	26
CAPITOLUL 2.....	32
PROIECTAREA DIDACTICĂ.....	32
2.1. Proiectarea didactică - definiții și concepții. Delimitări conceptuale.....	32
2.2. Proiectarea activităților de învățare.....	36
2.2.1. Planificarea calendaristică.....	46
2.2.1.1. Planificarea anuală și stabilirea proiectelor tematice	46
2.2.1.2. Planificarea săptămânală.....	56
2.2.1.3. Planificarea activităților integrate	63
2.2.1.4. Proiectul didactic	68
2.2.2. Organizarea activităților de învățare	70
2.2.2.1. Activități pe domenii experiențiale	70
2.2.2.2- Activități liber alese (ALA).....	76
2.2.2.3. Activități de dezvoltare personală.....	82
2.2.2.4. Activități opționale.....	88
2.2.2.5. Activități specifice programului de după-amiază	91
2.2.3. Fișe de lucru.....	93
2.3. Proiectarea și adaptarea strategiilor didactice.....	112

2.4. Exemple de bune practici	119
CAPITOLUL 3.	147
EVALUAREA	147
3.1 Model de evaluare inițială (nivel I & II)	153
3.2. Model de evaluare finală (nivel I & II)	173
3.3. Fișă pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de intrarea în învățământul primar; Caietul de observații	190
CAPITOLUL 4.	195
FACILITAREA TRECERII DE LA NIVEL PREȘCOLAR LA NIVEL PRIMAR	195
4.1. Caracteristici ale copilului preșcolar.....	195
4.2 Rolul și importanța grădiniței pentru succesul școlar	196
4.3. Activități de dezvoltare a limbajului care facilitează integrarea copiilor în învățământul primar	204
CAPITOLUL 5	227
EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ	227
5.1. Premise teoretice	227
5.1.1. Conceptul de educație interculturală.....	227
5.1.2. Cultură și identitate	228
5.1.3. Identitatea culturală a minorității turce din România.....	229
5.1.4. Interculturalitate, multiculturalitate, diversitate, egalitate de șanse	231
5.1.5. Minoritatea turcă din România în contextul diversității lingvistice	232
5.2. Să ne cunoaștem reciproc - <i>activități axate pe educația interculturală</i>	235
5.2.1. Sărbători de toamnă și specificul lor intercultural	235
5.2.2 Elemente specifice interculturale în folclorul copiilor (cântece și jocul popular)	249
5.2.3 Valori culturale transmise prin intermediul poveștilor	251
5.3. Să ne înțelegem reciproc – <i>provocări întâmpinate în achiziția limbii române</i>	254
5.3.1. Bune practici în achiziția elementelor de natură fonetică	254
5.3.2. Dezvoltăm eficient și progresiv vocabularul preșcolarului.....	263
5.3.3. Învățăm să ne exprimăm corect gramatical.....	268

CAPITOLUL 1.

CADRUL METODOLOGIC DE APLICARE A CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

1.1. Curriculum pentru educație timpurie

1.1.1. Principiile care stau la baza elaborării curriculumului cu referire la învățarea limbii române ca limbă nematernă în învățământul preșcolar

Pornind de la bunele practici naționale și europene în elaborarea curriculumului pentru educația timpurie, documentul de față susține un curriculum bazat pe o declarație de principii și valori care recunosc drepturile copilului ca ființă umană și respectul față de părinți, ca primii educatori ai copilului și un curriculum care încurajează personalul să lucreze în mod colegial și să-și evalueze în permanență practicile, prin observare și documentarea experiențelor de învățare ale copiilor (prin implicarea părinților ca parteneri egali), astfel încât să răspundă nevoilor și potențialului tuturor copiilor.

Principiile didactice reprezintă norme care stau la baza organizării și desfășurării procesului instructiv-educativ. Atunci când proiectăm activitățile trebuie să ținem cont de aceste principii, având în vedere că la grupele pe care le coordonăm avem preșcolari care nu vorbesc limba română.

În relație cu valorile promovate de acest curriculum, practica/opțiunile metodologice ale educatorilor vor fi orientate de următoarele ***principii ale aplicării Curriculumului pentru educația timpurie*** cu referire la învățarea limbii române ca limbă nematernă în învățământul preșcolar:

▣ ***Principiul individualizării*** - acest principiu reprezintă centrarea procesului educațional asupra copilului. Cunoașterea limbii române, diferă de la un preșcolar la altul, iar organizarea activităților trebuie să se realizeze ținându-se cont de ritmul propriu de dezvoltare a copilului, de nevoile și interesele sale, asigurându-se libertatea copiilor de a alege activitățile în funcție de interesele și nevoile lor. Individualitatea presupune adaptarea activității didactice la particularitățile individuale ale copilului. Fiecare ființă umană se naște și se dezvoltă, astfel încât ajunge să dețină particularități psiho-fizice relativ comune, dar și anume particularități individuale în funcție de zestrea genetică, experiența de viață, mediul familial și social din care provine, accesul la sursele de informare, situația materială.

▣ ***Principiul învățării bazate pe joc*** - jocul este activitatea fundamentală în grădiniță și se regăsește în toate domeniile de activitate, realizând procesul de învățare într-un mod atractiv, prin care copilul se dezvoltă natural, motiv pentru care jocul trebuie să constituie baza concepției

activităților didactice. Pentru copil, jocul este o formă de activitate cu multiple implicații psihologice și pedagogice care contribuie la informarea și formarea lui ca om, jocul pune în mișcare toată ființa copilului, îi activează gândirea, îi reliefează voința, îi înaripează fantezia și îi ascute inteligența.

☐ *Principiul diversității* contextelor și situațiilor de învățare - contextele de învățare în perioada timpurie sprijină și stimulează învățarea și dezvoltarea copiilor. Pentru preșcolari este necesar crearea, în mediul educațional, a diverselor contexte și situații de învățare, care să solicite implicarea copilului din punct de vedere: cognitiv, emoțional, social, motric. Diversitatea, ca principiu, reprezintă dezideratul flexibilității și toleranței față de diferențele fizice, socioculturale, lingvistice, psihologice existente între copii. Rolul grădiniței este acela de a oferi tuturor copiilor posibilitatea de a dezvolta/învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate.

☐ *Principiul alternării formelor de organizare a activității* - abordarea activităților educaționale din instituțiile de educație timpurie sub diferite forme: frontal, în grupuri mici, în perechi și individual, precum și utilizarea diferitelor strategii de învățare.

☐ *Principiul parteneriatului cu familia și cu comunitatea* - este necesar ca între cadrul didactic și familie să se stabilească relații de parteneriat care să asigure continuitate și coerență în demersul educațional. Doar un parteneriat strâns și susținut între familie, grădiniță și comunitate poate pune în aplicare procesul de educare a copilului. Pentru a oferi un mediu prietenos de educare a copilului și servicii de calitate, unitatea de învățământ are nevoie de sprijinul familiei și al comunității locale.

1.1.2. Planul de învățământ pentru educația timpurie și Metodologia de aplicare a acestuia

Planul de învățământ pentru educația timpurie prezintă o imagine de ansamblu a structurării activităților de învățare la nivel preșcolar.

Tabelul 1. Planul de învățământ pentru educația timpurie

Intervalul de vârstă	Categorii/Tipuri de activități de învățare	Nr.ore de activități de învățare desfășurate cu copiii zilnic/ tură	Numărul total de ore de activități de învățare/ săptămână
37 – 60 luni	Jocuri și activități liber-alese	2 h	10 h
	Activități pentru dezvoltare personală	2 h	10 h
	Activități pe domenii experiențiale	1 h	5 h
	TOTAL		25 h

61 – 72/84 luni	Jocuri și activități liber-alese	2 h	10 h
	Activități pentru dezvoltare personală	1 ½ h	7 ½ h
	Activități pe domenii experiențiale	1 ½ h	7 ½ h
	TOTAL		25 h

Vom avea în vedere doar informațiile referitoare la nivel preșcolar. În Tabelul 1 sunt prezentate intervalele de vârstă la care ne raportăm, tipurile de activități de învățare, numărul de ore aferente fiecărui tip de activitate pe zi sau tură și numărul total de ore pe săptămână.

Activitățile de învățare sunt prezentate ca ansamblu de acțiuni cu caracter planificat, sistematic, metodic, intensiv, organizate și conduse de cadrul didactic, care conduc la atingerea așteptărilor pe care adulții le au de la copii. Desfășurarea acestora necesită coordonarea eforturilor comune ale celor trei parteneri ai procesului de predare-învățare-evaluare, respectiv: cadre didactice, părinți, copii. Activitatea de bază pe care se sprijină activitățile de învățare este jocul - activitatea fundamentală a copilului. La nivel preșcolar activitățile de învățare sunt de trei tipuri: Jocuri și activități liber-alese, Activități pentru dezvoltare personală și Activități pe domenii experiențiale (care pot fi activități integrate sau pe discipline).

Jocurile și activitățile liber-alese - ALA, „sunt cele pe care, de regulă, copiii și le aleg și care îi ajută să socializeze în mod progresiv”⁴. Activitățile pe domenii experiențiale - ADE „sunt activități integrate sau pe discipline, desfășurate cu copiii în cadrul unor proiecte tematice sau în cadrul săptămânilor independente”. Activitățile pentru dezvoltare personală - ADP „de la nivel preșcolar includ rutinele, tranzițiile, o parte a activităților liber-alese din perioada dimineții (când este încurajată explorarea individuală a unui subiect de care este interesat copilul), activitățile de dezvoltare a înclinațiilor personale/predispozițiilor/aptitudinilor din perioada după-amiezii (pentru grupele de program prelungit sau săptămânal – nivel preșcolar), inclusiv activitățile opționale și extrașcolare.”

Activitățile de învățare se pot desfășura cu întreaga grupă de copii, cu grupuri mici sau activități individuale.

Durata, modul de desfășurare și conținutul activităților de învățare este dependent de modul în care reacționează copiii, grupul de copii sau indivizii la activitate. Durata unei activități poate să fie, la început, doar de 5-10 minute, crescând până la 35 de minute, în funcție de particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor și specificul situațiilor educative. Timpul rămas de la o activitate se recomandă să fie alocat celorlalte activități. În cazul în care se derulează o activitate integrată, durata

activităților poate depăși timpul recomandat, în condițiile în care în cadrul acestor activități se integrează rutine și tranziții.

Pentru realizarea programului anual de studiu se va ține cont de cele șase mari teme: Cine sunt/suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim? și Ce și cum vreau să fiu?. Pentru nivelul 3-5 ani trebuie cuprinse cel puțin 4 teme anuale, iar pentru copii de 5-6 ani se recomandă parcurgerea tuturor celor 6 teme anuale de studiu. Pornind de la aceste teme, anual, pe grupe de vârstă, se stabilesc proiectele/activitățile tematice care urmează a se derula cu copiii⁵. Aceste proiecte tematice se pot realiza într-un număr maxim de 7 proiecte pe an cu o durată de maxim 5 săptămâni, sau, precum este recomandat, mai multe proiecte de o mai mică amploare - între 1 – 3 săptămâni.

Programul zilnic de activitate efectivă cu copilul la grupă este de 5 ore pe zi, respectiv de 25 de ore pe săptămână. Activitatea personalului didactic de predare este completată zilnic cu 3 ore de activitate de pregătire metodico-științifică.⁶

În metodologia de aplicare a planului pentru învățământ preșcolar este amintit proiectul național *Să citim pentru mileniul III*. În cadrul acestui proiect se va desfășura, în mod obligatoriu, activitatea *Momentul poveștilor*, timp de 10-15 minute/zi. Acest proiect, ne aduce mai aproape în atingerea scopului prezentului ghid, având posibilitatea să punem în aplicare într-un regim zilnic demersurile formării de premise ale competențelor de limbă română ca limbă nematernă.

1.1.3. Domeniile de dezvoltare

Repererele fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie (RFIDT, aprobate prin O.M. nr. 3851/2010) reflectă așteptările privind ceea ce ar trebui copiii să știe și să fie capabili să facă la finalizarea ciclului preșcolar. Aceste așteptări sunt definite pentru a sprijini creșterea și dezvoltarea normală și deplină a copiilor de la naștere până la intrarea în școală. Conform documentului menționat, finalitățile educației timpurii au în vedere o abordare holistică, vizând cele cinci domenii ale dezvoltării copilului.

Evoluția copiilor se petrece traversând simultan toate domeniile de dezvoltare între care există dependențe și interdependențe. Fiecare achiziție a copilului dintr-un domeniu influențează progresele

⁵ *Curriculum pentru educația timpurie* -2019, p.11

⁶ *Curriculum pentru educația timpurie* -2019, p.8

în celelalte. Când copilul încearcă să povestească ceva, în cea mai mare parte este implicat domeniul Dezvoltarea limbajului și a comunicării, dar copilul este implicat și socio-emoțional, pentru că urmărește reacțiile celorlalți și învață semnificația acestora, gesticulează (motricitate fină) sau se manifestă chiar prin mișcări largi (motricitate grosieră), uneori inventând cursul narativ sau problematizând cursul narativ (dezvoltare cognitivă). De aceea, domeniile de dezvoltare devin, pe parcursul primilor ani de viață organizată în mediul din grădiniță, instrumente pedagogice esențiale pentru a realiza individualizarea educației și a învățării, dând posibilitatea educatorilor să identifice atât predispozițiile, cât și înclinațiile cu care copilul a venit pe lume, „interesele” sale sau, mai bine spus, domeniile, secvențele, aspectele sau elementele mediului social și natural de care este atras și față de care își manifestă curiozitatea, precum și dificultățile pe care la întâmpină fiecare în parte pe parcursul dezvoltării timpurii⁷.

Cele cinci domenii de dezvoltare și subdomeniile⁸ acestora sunt:

- A. Dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei personale
 - A.1. Subdomeniul: Dezvoltarea fizică
 - A.2. Subdomeniul: Sănătate și igienă personală
- B. Dezvoltarea socio-emoțională
 - B.1. Subdomeniul: Dezvoltare socială
 - B.2. Subdomeniul: Dezvoltare emoțională
- C. Capacități și atitudini față de învățare
 - C.1. Subdomeniul: Curiozitate și interes
 - C.2. Subdomeniul: Inițiativă
 - C.3. Subdomeniul: Persistență
 - C.4. Subdomeniul: Creativitate
- D. Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii
 - D.1. Subdomeniul: Dezvoltarea limbajului și a comunicării
 - D.2. Subdomeniul: Premisele citirii și scrierii
- E. Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii
 - E.1. Subdomeniul: Dezvoltarea gândirii logice și rezolvarea de probleme

⁷ *Curriculum pentru educația timpurie* -2019, p.16

⁸ Ionescu, M. și colab. (2010)., *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București, Editura Vanemonde, p. 3

E.2.Subdomeniul: Cunoștințe și deprinderi elementare matematice, cunoașterea și înțelegerea lumii.

1.2.Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii. Limba română ca limbă nematernă

„Cuvântul este sunet și culoare, e mesagerul gândului uman.” Tudor Vianu

Limbajul reprezintă funcția utilizată cel mai frecvent de către oameni în activitatea de comunicare, activitate prin intermediul căreia ei schimbă în mod continuu informații cu privire la mediul extern.

„Dezvoltarea limbajului în perioada preșcolară se caracterizează prin evoluția pronunției și a structurilor gramaticale, trecerea de la limbajul situativ la cel contextual; vorbirea este tot mai clară. Fiind principalul mijloc de comunicare interumană, limbajul este în același timp și factor de dezvoltare spirirtuală și de progres social. Prin urmare, limbajul are un rol determinant în dezvoltarea personalității umane”.⁹

Prin intermediul activităților desfășurate în grădiniță, activități de dezvoltare personală, activități liber alese, activități pe domenii experiențiale, preșcolarii își dezvoltă capacitatea de a comunica verbal și nonverbal.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române limbajul reprezintă:

- ☐ Sistem de comunicare alcătuit din sunete articulate, specific oamenilor, prin care aceștia își exprimă gândurile, sentimentele și dorințele.
- ☐ Limba unei comunități umane istoricește constituită.
- ☐ Mod specific de exprimare a sentimentelor și a gândurilor în cadrul limbii comune sau naționale.
- ☐ Mod de folosire a unei limbi, în special a lexicului, specific anumitor profesii, grupuri sociale.

Se consideră că învățarea limbilor străine din educația timpurie poate accelera procesul de asimilare al acestora, poate îmbunătăți capacitatea copiilor de a se exprima în limba maternă și îi poate ajuta să obțină rezultate mai bune și în alte domenii. Pe lângă faptul că pune bazele pentru învățarea ulterioară, învățarea limbilor străine în educația timpurie poate influența atitudinea copilului față de alte limbi și culturi. Aceasta este motivația principală aflată la baza diverselor inițiative ale Comisiei

⁹ Balint, M. (2008), *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*, Syllabus, Cluj Napoca

Europene menite să promoveze învățarea limbilor străine încă din educația timpurie și să sprijine cercetările în acest domeniu. Vorbind despre importanța comunicării într-o limbă străină, nu trebuie să neglijăm faptul că aceasta este una din competențele-cheie stabilite de Comisia Europeană. Acum câțiva ani, un eveniment a schimbat radical atitudinea față de limbile străine din lume, în primul rând în Europa. Este vorba de apariția Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare și a Portofoliului European al Limbilor: ghid pentru profesori și formatori ai cadrelor didactice¹⁰. Aceste două documente au revoluționat concepția studierii limbilor străine, propunând o scară de eșalonare a cunoștințelor și mai ales a competențelor în domeniul predării-învățării limbilor.

Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL) descrie în întregime ce trebuie să cunoască persoanele care studiază o limbă, pentru a o utiliza în scopuri comunicative; el enumeră cunoștințele și deprinderile pe care acestea trebuie să le însușească și să le dezvolte, pentru a avea un comportament lingvistic eficace. Descrierea înglobează, de asemenea, contextul cultural, care constituie suportul unei limbi. Prin urmare, Cadrul de referință definește nivelurile de competență, care permit măsurarea progresului copilului la fiecare etapă a procesului de învățare și în orice moment al vieții. Documentul a fost conceput pentru a depăși dificultățile de comunicare, pe care le întâmpină profesioniștii din domeniul limbilor moderne, dificultăți datorate diferențelor existente între sistemele educative. Prin oferirea unei baze comune, care cuprinde un șir de descrieri explicite ale obiectivelor, conținutului și metodelor de predare-învățare, Cadrul de Referință a contribuit la ameliorarea transparenței cursurilor, la armonizarea programelor și calificărilor, favorizând astfel cooperarea internațională în domeniul limbilor moderne. Punerea la dispoziție a unor criterii obiective de descriere a competenței comunicative a condus la recunoașterea reciprocă a calificărilor obținute în diversele contexte de învățare și a contribuit la extinderea mobilității în Europa.¹¹

Limbajul - potrivit lui Stan C. - este un „Sistem de comunicare interumană, axat pe elemente de limbă, pe articularea unor semne și simboluri, conducând la schimb de idei și informații ce stau la

¹⁰ Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare, Council of Europe/ Conseil de l'Europe. Consiliul de cooperare culturală. Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenia europeană”, Diviziunea Politici Lingvistice, Strasbourg.

¹¹ Straistari-Lungu, C. (2020), *Învățarea limbilor străine în contextul provocărilor societale*, cerc. șt., Institutul de Științe ale Educației

baza cunoașterii umane; formele limbajului permit înțelegerea și accesarea diverselor informații din toate domeniile științifice, determinând decodificarea elementelor complexe ale realității”¹².

Ionescu M. susține: „Un rol extrem de important îl are limbajul ca mijloc de comunicare, ce ne ajută să trăim, să profesăm, să relaționăm într-o lume comună, a dialogului între oameni, cunoștințe, idei, valori arte și culturi. Limbajul este imersat, încorporat în cultură, dar, în același timp, este și vehicul al acesteia, comunicând valorile care contribuie la modelarea personalităților. Prin intermediul comunicării cu ajutorul limbajului universal al culturii, educația capătă un sens care îi depășește sfera de manifestare, devenind liant între diferitele identități culturale și etnice.”¹³

În viziunea lui U. Șchiopu, „limbajul reprezintă o instituție universală și specifică a umanității, care comportă caracteristici proprii, și are ca scop principal comunicarea”¹⁴,

„Prin dezvoltarea limbajului și evoluția psihică generală, copilul își însușește noi modele de conduită verbală care contribuie nemijlocit la acumularea experienței sociale. Astfel, devine mai accesibilă înțelegerea „sistemului deschis” al limbajului, care se conservă prin fluxul continuu de schimburi cu mediul, și aceasta, desigur, în cadrul ambianței sociale.”¹⁵

Pentru formarea și dezvoltarea copilului, limbajul are o importanță deosebită. Limbajul este în același timp și un mijloc de comunicare, și un mijloc de cunoaștere. Prin limbaj copilul comunică, prin diferite forme, cu cei din jur, își prezintă gândurile, formulează întrebări, construiește răspunsuri, își manifestă sentimentele. Prin limbaj copilul acumulează cunoștințe, învață să le folosească în diferite situații, relaționează cu cei din jur, se integrează în grupuri de copii.

Dezvoltarea limbajului are loc odată cu dezvoltarea funcției de comunicare, a funcției de fixare a experienței cognitive și funcția de organizare a activității.¹⁶ Limbajul copilului se conturează afectiv în jurul vârstei de 4-5 ani, dar se dezvoltă și procesul de formare al vorbirii interioare. Important este să introducem în vocabularul copiilor cuvinte cu o pronunție corectă și cu un înțeles clar și care treptat vor constitui baza unei exprimări coerente și expresive.

¹² Stan C. (2010), *Perspective teoretic-aplicative în abordarea obstacolelor din comunicarea didactică*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, p. 422

¹³ Ionescu M. (2011), *Instrucție și educație. Paradigme educaționale modern*, ediția a IV-a revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Eikon, p. 324-325

¹⁴ Șchiopu U. (1997), *Dicționar de psihologie*, București, Editura Babel, p.229

¹⁵ Verza E. (2003), *Tratat de Logopedie*, București, Editura Fundației Humanitas, p. 47-48

¹⁶ <https://ultrapsihologie.ro/2015/03/01/dezvoltarea-limbajului-la-prescolari/>

Se cunoaște că vorbirea se dezvoltă începând de la naștere și continuă pe tot parcursul vieții și că părinții sunt primii profesori ai copiilor lor, iar, mai apoi, ei devin partenerii principali ai unităților de învățământ. În acest context, este necesară stabilirea unui parteneriat real între grădiniță și părinți. Familiile copiilor trebuie să fie în mod constant informate cu privire la toate aspectele legate de dezvoltarea propriului copil, inclusiv de aspectele principale ce vizează formarea și dezvoltarea comunicării la vârsta preșcolară.

Competența de citire și scriere se constituie ca două competențe: una de receptare și alta de producere. Învățarea citit-scrisului se bazează pe deprinderi de operare cu limbajul oral dobândite în prealabil (recunoașterea sunetelor și a literelor specifice limbii române și pronunțarea corectă a sunetelor) și constituie baza pentru dezvoltarea ulterioară a unor competențe de operare cu textul scris, care vor fi dezvoltate pe parcurs. Familiarizarea cu sunetele limbii române are în vedere receptarea sunetelor, articularea lor, accentul și intonația. Capacitatea de a recepta sunetele vorbirii se poate forma prin exerciții de diferențiere fonetică, în care copilul sesizează sunetele din componența unui cuvânt și poziția acestora în cuvânt. Capacitatea de accentuare corectă a cuvintelor se poate stimula prin audiții de poezii, prin lectura expresivă realizată de educatoare sau prin exerciții focalizate direct asupra articulării cuvintelor.

Limba română, abordată ca limbă nematernă/străină, respectă individualitatea copilului și valorifică potențialul creativ al profesorului. Experiența de viață a copilului, modul particular de învățare al acestuia, curiozitatea față de ceea ce îl înconjoară și interesul pentru a ști tot mai mult sunt doar câteva dintre aspectele esențiale care asigură succesul învățării limbii române. În obținerea acestei finalități, la fel de importantă este și creativitatea cadrului didactic, cea care dă valoare și condiționează individualizarea demersului de învățare. Prin gândirea, pregătirea și organizarea de situații de învățare menite a răspunde cel mai bine așteptărilor fiecărui copil în parte, cadrul didactic obține, fără îndoială, cele mai bune rezultate din partea copiilor, dar și plăcerea acestora, bucuria lor de a-și dezvolta cunoașterea.

1.2.1. Formarea competenței de receptare a mesajului oral

Receptarea corectă a unui mesaj oral depinde de identificarea corectă a situației de comunicare și a parametrilor acesteia: emițător, receptor, mesaj, limbaj paraverbal (întonație, ritmul vorbirii, pauze în vorbire etc), limbajul nonverbal (mimică, gesturi).

Comunicarea orală este forma comună, naturală a comunicării și unul dintre cele mai complexe și eficiente procese de transmitere a informației. Aceasta implică participarea unui vorbitor și a unui ascultător în schimbul de mesaje simple și complexe, gânduri, opinii sau idei.

Comunicarea orală reprezintă, ca și comunicarea scrisă, un sistem propriu de reguli și norme, doar că sensibil mai bogat și mai complex, datorită factorilor extra și paralingvistici și a influenței decisive a cadrului situațional.

Comunicarea orală se dezvoltă ca o competență inconștientă a copilului de la naștere. Cu timpul, devenim conștienți de valoarea competenței de comunicare orală pentru a ne face înțeleși și a obține ce ne dorim.

Competența de comunicare¹⁷ orală reprezintă un ansamblu de cunoștințe, comportamente și atitudini, mobilizate pentru a realiza diferite forme de comunicare, care se detaliază în: participarea la o discuție, adresarea de întrebări (luarea interviului), răspunsul la întrebări (oferirea interviului), relatarea unor experiențe, reproducerea de texte, generalizarea unor idei și prezentarea în public, realizarea a diverse comentarii etc.

Comunicarea orală este partajată de emițător și receptor.¹⁸ În comunicarea bilaterală, în dialog, emițătorul și receptorul își schimbă alternativ pozițiile/rolurile. Receptorul este destinația mesajului, sarcina receptorului fiind aceea de a interpreta mesajul expeditorului, atât verbal, cât și nonverbal, procesul de interpretare a mesajului este cunoscut sub numele de decodare. Receptorul poate fi, de asemenea, un individ, o instituție sau un grup de mai multe persoane recunoscute ca participante la comunicare și care formează auditoriul.

Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral se realizează în activități ce au în vedere audiții de text, audiție și memorare de poezii scurte, repetarea de către educatoare a unor structuri sintactice (formule de salut, propoziții care exprimă acțiuni zilnice), receptarea unor întrebări simple, joc de rol de tipul vorbitor-ascultător. Mesajele ascultate trebuie să fie scurte, simple, cu subiecte de interes pentru copii.

¹⁷ Goraș-Postică, V. (2015), *Psihopedagogia comunicării*. Suport de curs, Chișinău: CEP USM, p.148

¹⁸ https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/351-356_3.pdf

Formarea competenței de comunicare orală la nivel preșcolar presupune dezvoltarea complexă a competenței de înțelegere la auz.

Prima abilitate de comunicare însușită de preșcolari este înțelegerea la auz, prin audiere/ascultare se învață limba maternă, iar, mai târziu, alte limbi, fie nematerne, fie străine.

Ascultarea este o abilitate fundamentală în dobândirea deprinderilor intelectuale de bază: vorbire, citire, scriere.¹⁹ Pamfil A. afirmă „*Ascultarea este o aptitudine învățată, nu o capacitate înnăscută precum auzul. Așa cum suntem învățați să vorbim, trebuie să fim învățați să ascultăm – și să ascultăm eficient*”²⁰. Ascultarea activă, ca parte a comunicării orale, este o capacitate ce definește un bun ascultător și se concretizează în a păstra tăcerea în timpul discursului susținut de partenerul de dialog, a focaliza atenția pe înțelegerea și clarificarea mesajului, a utiliza mijloacele paraverbale în procesul de receptare, a fi critic definind propriul punct de vedere cu privire la mesajul ascultat.

Ascultarea face parte din cele patru abilități lingvistice (citire, scriere, ascultare și vorbire) și, asemenea lecturii, este un proces de receptare. Procesul în sine este complex, presupunând primirea mesajelor orale, identificarea intenției vorbitorului, construirea sensului, identificarea și evaluarea situației de discurs, dar și o reacție la mesajele verbale și/sau nonverbale (după International Listening Association) la care vorbitorii sunt expuși. Faptul de a auzi este inclus în ascultare, dar se diferențiază, în mod clar, de aceasta. A auzi este doar o parte din procesul de ascultare și reprezintă, în principal, un proces fiziologic care se desfășoară în trei etape: receptarea undelor sonore, perceperea sunetelor la nivelul creierului, o serie de asocieri auditive. Auzul este de natură fiziologică și reprezintă un proces pasiv, care apare chiar și atunci când suntem adormiți, în vreme ce ascultarea e de natură psihologică, este dinamică și reprezintă un proces interactiv, care îi implică atât pe vorbitori, cât și pe ascultători.

Auzul fonematic privește capacitatea de a identifica și diferenția sunetele limbii, de a face distincția între sunet și literă și a percepe corect sunetele. Existența tulburărilor auzului fonematic sau slaba dezvoltare a acestuia determină dificultăți nu numai la nivelul emisiei, dar și la cel al discriminării literelor și reprezentărilor în plan grafic²¹. Cu alte cuvinte, auzul fonematic este caracteristica auzului fizic prin care sunetele vorbirii sunt diferențiate între ele. Chiar dacă auzul fizic nu este afectat, este

¹⁹ https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/137-142_27.pdf

²⁰ Pamfil, A. (2006), *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*, București, Editura Art, p. 376

²¹ *Educarea și dezvoltarea auzului fonematic – Lecția de dicție* (dictie.ro)

posibil ca auzul fonematic al copilului să prezinte tulburări. Acest fenomen este prezent mai ales la copii.

Audierea reprezintă un proces de receptare și decodificare a comunicării orale. Audierea este inclusă în ascultare, dar reprezintă doar o parte din procesul de ascultare și se desfășoară în trei etape: receptarea undelor sonore, perceperea sunetelor la nivelul creierului și asocieri auditive. Scopul audierii este formarea competențelor de înțelegere despre ce se vorbește și de a reacționa adecvat la cele auzite.

Procesul de înțelegere a mesajului oral presupune două tipuri de cunoștințe: lingvistice (elemente de fonologie, lexic, morfologie și sintaxă) și nonlingvistice (despre subiect, despre context, cunoștințe generale despre lume etc.).

Pronunția, accentul, intonația și viteza de vorbire reprezintă câteva dintre elementele care influențează considerabil înțelegerea mesajului oral:

Pronunția - sunetele unei limbi variază în procesul de vorbire, iar, dacă vorbirea se precipită, ele se influențează între ele, iar cuvintele sunt mai greu de înțeles; în învățarea unei limbi străine, pronunția la care este expus copilul este foarte diferită de cea a vorbitorilor nativi ai limbii respective; spre deosebire de vorbitorii nativi, care înțeleg cuvintele, chiar dacă acestea au suferit modificări fonologice, non-nativii au probleme în înțelegerea mesajului oral, dacă acesta a suferit astfel de modificări.

Accentul - variază în funcție de regiunea geografică, dar și în funcție de grupul social căruia îi aparține vorbitorul; accentuarea joacă un rol important în perceperea mesajului oral, deoarece, de obicei, într-o propoziție sunt accentuate cuvintele pe care mizează vorbitorul pentru a transmite sensul.

Intonația - poate fi ascendentă și descendentă și variază de la un grup de limbi la altul; ea poate avea funcție emoțională, gramaticală, informațională, textuală, psihologică, dar și indexicală.

Viteza de vorbire - constituie una dintre cele mai spinoase probleme ale ascultătorilor unei limbi nematerne care, de multe ori, nu înțeleg ceea ce aud din cauză că li se pare că se vorbește mult prea repede; ascultătorul trebuie să proceseze mesajul audiat, aproape în mod automat; cu cât viteza de vorbire este mai mare, cu atât este mai afectată comprehensiunea mesajului ascultat (fapt datorat lipsei automatismului în procesarea informației ascultate).

Ilica, A. afirmă că în cazul comunicării orale sunt vizate patru scopuri principale: să fim receptați (auziți), să fim înțeleși, să fim acceptați, să provocăm o reacție (o schimbare de comportament

sau de atitudine)²². În vederea realizării unei veritabile interacțiuni, este de necontestat necesitatea dezvoltării permanente a capacității de exprimare orală, în funcție, desigur, de contextul învățării, atât pentru limba maternă, cât și pentru o limbă nematernă.

Ion Ovidiu Pânișoară identifică o serie de principii ale comunicării orale: „presupune un mesaj, iar mesajul implică elemente de structură, implică oferirea unor suporturi multiple de înțelegere a mesajului, este circulară și permisivă, este puternic influențată de situație și ocazie, este puternic influențată de caracteristicile individuale ale emițătorului, posedă atributele necesității, aleatorului și nelimitării.”²³

Receptarea corectă a mesajului oral depinde de înțelegerea cuvintelor care compun mesajul.²⁴ Receptarea cuvintelor (spuse sau scrise) se realizează prin: receptarea formei cuvântului (vorbitorul recunoaște sunetele/literele cu care compun cuvântul), înțelegerea semnificației cuvântului (vorbitorul cunoaște sensul cuvântului) și sesizarea legăturii dintre cuvinte (vorbitorul înțelege cum se combină un cuvânt cu alte cuvinte pentru a forma sintagme grupuri sintactice și enunțuri). Ascultătorul poate deduce sensul unor cuvinte din context. De exemplu, în propoziția: *Eu mănânc...X* (cuvânt necunoscut), cuvântul necunoscut indică (cu condiția cunoașterii celorlalte cuvinte) ceva care se mănâncă, iar sensul „ceva care se mănâncă” poate fi dedus din context chiar dacă ascultătorul nu cunoaște sensul exact al cuvântului.

Educatorul poate aplica anumite strategii pentru a facilita receptarea cuvintelor. Aceste strategii sunt:

Strategia referențială, bazată pe relația cuvântului cu referentul său (obiectul din realitate pe care acesta îl denumește). De exemplu, educatoarea rostește un cuvânt și arată obiectul din realitatea pe care cuvântul îl denumește. Se poate apela de dicționare ilustrate, desene, imagini.

Strategia semantică, bazată pe relația de sens dintre anumite cuvinte, pe crearea unor asocieri între cuvinte pe ordonarea și clasificarea unor cuvinte după criterii intuitive sau date. De exemplu, explicarea cuvântului *câine* în relație cu *animal*; *mărul* în relație cu *fructul* etc.

Strategia morfologică bazată pe structura cuvântului. De exemplu, exercițiile de „alintare a cuvintelor” care au în vedere receptarea diminutivelor (căsuță, umbreluță, mașinuță etc).

²² Ilica, A. (2003), *Didactica limbii române în învățământul primar*, Arad, Editura Universității Aurel Vlaicu, p. 111

²³ Pânișoară, I. O. (2004), *Comunicarea eficientă*, ediția a doua, revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, p. 75

²⁴ <https://en.calameo.com/read/006356420ca1d24bc39de>

Receptarea mesajului oral depinde de strategiile de ascultare și de comportamentul de ascultător eficient. Strategiile și comportamentul se învață la grădiniță, dar se exersează și în afara ei. Comportamentul de ascultător eficient se realizează atunci când preșcolarul este atent pe parcursul activităților, răspunde la indicațiile educatoarei, este interesat să înțeleagă sensul unui mesaj ascultat, are capacitatea de a da răspunsuri adecvate într-o conversație.

Pentru a le forma copiilor competența de receptare a unui mesaj oral, educatorul organizează activități de receptare. Aceste activități au caracter integrat, ceea ce înseamnă că activitățile au în vedere dezvoltarea comunicării în relație cu anumite domenii experiențiale: științe, artă, societate etc.).

Exemplu de activitate²⁵ - *Lectura după imagini*

Lectura după imagini este o activitate de educare a limbajului specifică învățământului preșcolar. Această activitate are două componente de bază: observarea dirijată a imaginilor și dezvoltarea capacităților de receptare și de exprimare a mesajelor. Prima componentă a activității se realizează prin perceperea organizată și dirijată de către educatoare a imaginilor pe baza analizei, sintezei și a generalizării datelor din imagine. Perceperea se realizează prin metoda conversației, pornind de la elementele cunoscute de copii, de la experiența lor cognitivă.

Componenta verbală a activității se realizează concomitent cu perceperea imaginilor: copiii trebuie să analizeze imaginile, să le descrie, să le interpreteze și să le compare, folosind un limbaj propriu. Materialul intuitiv are un conținut variat și duce la dezvoltarea gândirii copiilor.

Activitatea de lectură pe bază de imagini are următoarele sarcini:

- ☐ dezvoltarea capacităților intelectuale;
- ☐ dezvoltarea proceselor psihice;
- ☐ exersarea și îmbunătățirea deprinderilor de exprimare corectă și fluentă;
- ☐ dezvoltarea unor trăiri afective, morale și estetice.

Metodica lecturii pe bază de imagini este determinată de particularitățile de vârstă ale copiilor, printre care trebuie să amintim:

- ☐ atenție de scurtă durată;
- ☐ percepție nesistematică, izolată a unor elemente nesemnificative;

²⁵ Balint, M. (2008), *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*, Syllabus, Cluj Napoca

- ☐ incapacitatea de a recepta esențialul, de aceea este nevoie de activitatea de dirijare a educatoarei;
- ☐ experiența de viață redusă.

Materialul intuitiv trebuie să satisfacă următoarele cerințe:

a. Sub aspect tematic:

- ☐ să corespundă programei, fiind accesibil și interesant;
- ☐ să asigure realizarea obiectivelor cognitive și afective;
- ☐ să îndeplinească cerințe didactice: claritate, vizibilitate, accesibilitate, atractivitate;
- ☐ să aibă valoare estetică.

b. Din perspectiva scopului didactic:

- ☐ să asigure unele reprezentări corecte;
- ☐ să contribuie la exersarea capacității de comunicare orală prin prezentarea unor acțiuni, prin prezentarea unor relații dintre personaje;
- ☐ să aibă dimensiuni corespunzătoare pentru a permite analiza și compararea elementelor componente, să permită perceperea fără dificultate a imaginii.

La activitățile de lectură după imagini nu este indicat să utilizăm foarte multe imagini pentru a nu dispersa atenția copiilor. Ilustrațiile trebuie să fie studiate în prealabil de către educatoare pentru a alcătui un plan de întrebări și planul de idei la care vrea să se ajungă. Planul de întrebări trebuie să dirijeze atenția copiilor spre perceperea elementelor semnificative. Întrebările trebuie formulate în așa fel, încât să conducă la concluzii parțiale și finale. Ele trebuie să creeze situații-problemă, să aibă funcții cognitive și educativ-formative și trebuie să fie: clare, precise, accesibile, să nu sugereze răspunsul prin „da” sau „nu”. Răspunsurile copiilor trebuie să fie, de asemenea: clare, precise, corecte, concise, să fie o formulare conștientă bazată pe înțelegerea aspectelor principale ale ilustrației.

Structura activității pe bază de imagini:

Această activitate cu preșcolarii presupune:

1. Organizarea activității

- pregătirea sălii: aerisire, așezarea mobilierului ca ilustrațiile să fie vizibile pentru fiecare copil;
- pregătirea și așezarea materialului intuitiv în mod corespunzător;
- așezarea copiilor în mod optim.

2. Desfășurarea activității conține următoarele secvențe:

a. *Introducerea în activitate* se realizează prin anunțarea temei, prezentarea imaginilor și pregătirea pentru perceperea acestora. În această secvență se pot folosi mai multe procedee pentru captarea și menținerea atenției copiilor. Este recomandat să se folosească elemente-surpriză, ca imagini aflate pe stativ/tabla acoperite sau întoarse, dezvăluindu-se treptat la momentul potrivit. Se poate iniția o convorbire, se pot utiliza poezii sau ghicitori. Folosirea unor păpuși creează dispoziții afective optime pentru desfășurarea activității, determină motivația copiilor în cazul unor participări active, se pot juca cu jucăriile respective.

b. *Perceperea/intuirea ilustrațiilor* – prin analiza, descrierea, compararea și interpretarea acestora, prin discuțiile dintre educatoare și copii și prin prezentarea concluziilor parțiale la care se ajunge. După acest prim contact cu imaginea, educatoarea dirijează perceperea tabloului către planul central, apoi către planul secundar. În perceperea fiecărui plan copiii trebuie să recunoască (să identifice) componentele, să le denumească, să enumere, să relateze acțiuni, să descopere relații, cauze și efecte, să evalueze, până se ajunge la concluzia finală.

c. *Fixarea conținutului principal al imaginilor și sinteza finală* - cea mai frecventă și mai plăcută formă de concluzionare este povestirea prin care se relevă semnificația ansamblului. După sinteza finală se poate cere copiilor să dea un titlu semnificativ pentru fiecare ilustrație.

3. Încheierea activității – constă în integrarea noilor cunoștințe în sistemul celor asimilate anterior și asigurarea retenției.

1.2.2. Formarea competenței de exprimare orală

Conceptul de competență comunicativă, introdus de Dell Hymes, este mult mai cuprinzător, desemnând „ansamblul cunoștințelor lingvistice, interacționale și culturale, internalizate de vorbitorul nativ al unei limbi, care îi permite să se manifeste adecvat în contexte comunicative specifice”.

Conform lui Pamfil, comunicarea, dimensiune umană fundamentală, a fost definită ca „schimb interacțional între cel puțin doi indivizi situați social, schimb care se realizează prin utilizare de semne verbale și nonverbale, fiecare individ putând fi, pe rând sau exclusiv, producător sau consumator al mesajului”. Competența de comunicare „este ansamblul cunoștințelor (savoirs) și capacităților (savoir-faire) pe care subiectul le mobilizează în situația de comprehensiune sau de producere a limbajului”.²⁶

²⁶ Pamfil, A. (2003), *Limba și literatura română în școală. Structuri didactice deschise*, Pitești, Editura Paralela45, p. 219

Competența de comunicare cuprinde un ansamblu de cunoștințe (informații factuale), capacități (informațiile procedurale, abilitățile) și atitudini comunicative pe care un vorbitor le mobilizează pentru a recepta sau a produce mesaje în diverse situații de comunicare. De exemplu: repetarea unei informații dintr-un dialog ascultat, recunoașterea și utilizarea vocabularului specific într-un context dat, accentuarea corectă a cuvintelor, înțelegerea modului în care se desfășoară o conversație. Cunoștințele procedurale reprezintă modele și practici de conversație, sesizarea semnificației unui mesaj în funcție de intonația cu care este rostit și în funcție de gesturile de care este însoțit, exprimarea opiniei față de subiectul discutat. Atitudinile cuprind interesul pentru ascultarea mesajului, respect pentru interlocutor, inițiativă în comunicarea orală. Competența de comunicare este foarte complexă și are în alcătuire mai multe componente: componenta verbală, componenta cognitivă, componenta enciclopedică, componenta ideologică, componenta literară și componenta socio-afectivă.

Potrivit lui Iosifescu Ș. termenul de „competență este considerat drept un întreg structurat și emergent de cunoștințe și modele de gândire, de atitudini, stări afective, valori și reprezentări de comportamente, seturi acționale și deprinderi care determină capacitatea unei persoane de a juca anumite roluri și de a realiza anumite sarcini profesionale specifice, la nivelul superior de performanță, în situații și contexte profesionale diverse”²⁷.

Prin exprimare orală se urmărește formarea și dezvoltarea competenței de receptare și formarea capacității de exprimare orală.

Curriculumul pentru educație timpurie pune un accent deosebit pe dezvoltarea limbajului și a comunicării (ascultare în vederea înțelegerii mesajului, comunicare și exprimare orală corectă, interes pentru scris și citit, discriminare fonetică, conștientizarea mesajului scris etc.).

Conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi, „*competența de comunicare lingvistică* se definește prin relația a trei componente specifice: componenta lingvistică, componenta sociolingvistică și componenta pragmatică, prezentate în elementele lor fundamentale ca o sinteză între cunoștințe, aptitudini și deprinderi”²⁸. Cele trei componente sunt descifrate după cum urmează:

- *componenta lingvistică* vizează formarea deprinderilor lexicale, fonetice, sintactice;

²⁷ Iosifescu, Ș. (2004), *Sistemul de competențe manageriale ale profesorului*. Material nepublicat, Institutul de Științe ale Educației, București, p.49

²⁸ *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare*, Council of Europe/ Conseil de l'Europe. Consiliul de cooperare culturală. Comitetul Director pentru Educație „Studiarea limbilor și cetățenia europeană”, Diviziunea Politici Lingvistice, Strasbourg.

- *componenta sociolingvistică* valorifică parametrii socioculturali ai utilizatorului limbii;
- *componenta pragmatică* se concretizează în utilizarea funcțională a resurselor lingvistice (realizarea funcțiilor comunicative, a actelor de vorbire), bazându-se pe schemele sau descriptorii schimburilor interacționale.

Competența lingvistică include cunoștințe și deprinderi lexicale, fonetice, morfologice și sintactice. Formarea competenței lingvistice duce la o bună formare a competenței de comunicare, ea nu se tratează independent, ci în legătură cu toate competențele necesare comunicării: competența fonetică, lexicală și gramaticală.²⁹

Competența fonetică presupune capacitatea de a percepe, a reproduce și a distinge sunetele, cunoașterea trăsăturilor fonetice care disting fonemele, componenta fonetică a cuvintelor, fonetica frazei.

Pentru a dezvolta auzul fonematic și pronunțarea corectă a sunetelor din alfabetul limbii române (în special a celor cu pronunțarea dificilă), se recomandă să realizăm cu preșcolarii jocuri didactice de consolidare a competenței fonologice. Este nevoie de exerciții de repetare și fixare a sistemului fonologic (literele și sunetele, accentul și intonația).

Înșușirea de către preșcolari a sistemului fonetico-fonologic se întemeiază pe exersarea vocalelor, consoanelor și dezvoltarea abilității de diferențiere a sunetelor după caracteristici de articulare și acustice. În activitatea de familiarizare a preșcolarilor cu conținuturi de fonetico-fonologie se vor realiza următoarele: ascultarea și receptarea, imitarea sunetului/grupului de sunete, repetarea în cor. În dezvoltarea abilități de pronunțare a sunetelor se va realiza recepționarea, producerea sunetelor și îmbinărilor de sunete și accentuarea corectă a cuvintelor, iar abilitățile de ritm și intonație se vor dezvolta prin folosirea tempoului respectând pronunția corectă a propozițiilor, cu respectarea tipurilor de intonație în limba română (ridicată, coborâtă, lentă, accent logic și frastic).

Competența lexicală demonstrează dexteritatea unei persoane de a utiliza vocabularul unei limbi în situații stabilite. Se știe că predarea-învățarea vocabularului se face gradual, este corelată cu vârsta și cu nevoile comunicaționale ale grupului țintă. Numărul de cuvinte asimilate la o activitate depinde de vârsta preșcolarului. La determinarea cuvintelor noi propuse spre însușire copiilor vom ține

²⁹ Gălușcă, L. (2021), *Aspecte ale formării/dezvoltării competenței lingvistice în limba română ca limbă nematernă la elevii alolingvi*, lector universitar, UPS Ion Creangă, Chișinău

cont de următoarele criterii: frecvența, necesitatea, capacitatea combinatorie, puterea derivațională, sfera semantică.

Competența gramaticală presupune cunoașterea resurselor gramaticale ale limbii și capacitatea de a le utiliza. Formarea competenței gramaticale la preșcolari prevede asimilarea conceptelor morfologice și a modalităților de aplicare a acestora în procesul de comunicare. Predarea-învățarea formelor gramaticale se face din perspectivă funcțională, iar abordarea acestora în cadrul activităților se realizează după un algoritm stabilit, știut și respectat de cadrele didactice. Practica ne demonstrează că fenomenele gramaticale care există în limba maternă a copiilor se asimilează fără dificultate, mai ales dacă se face o interferență între ele.

1.2.2. Formarea competenței lingvistice și a comunicării orale din perspectiva limbii nematerne

Competența lingvistică include cunoștințe și deprinderi lexicale, fonetice, morfologice și sintactice. Potrivit lui Chomsky A. competența lingvistică este „capacitatea unui vorbitor ideal de a stăpâni un sistem abstract de reguli generative de vorbire”³⁰.

În viziunea recomandării Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, competența este „capacitatea unei persoane sau a unui grup de a realiza sarcini majore de învățare (profesionale, sociale), la un nivel de performanță corespunzător unui criteriu sau standard, într-un context determinat. Într-o perspectivă apropiată, competența este un ansamblu structurat de cunoștințe, abilități și atitudini dobândite prin învățare, care permit dezvoltarea de probleme în situații noi”³¹. Competența trebuie dezvoltată până la finalizarea educației obligatorii și urmează să acționeze ca un fundament pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Competența de comunicare în limba nematernă/străină nu presupune doar reproducerea unor mesaje memorate, ci demonstrarea unor abilități creative, ce țin de valoarea elementelor lingvistice într-un context.³² Formarea/dezvoltarea competenței lingvistice în procesul de predare-învățare a

³⁰ Chomsky, A. N. (2006), *Language and Mind*, ediția a III-a, Cambridge University Press, p.4

³¹ Ardelean, A., Mândruț, O. (2012), *Didactica Formării Competențelor Cercetare – Dezvoltare - Inovare - Formare*, Arad, Editura University Press

³² *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare*, Council of Europe/ Conseil de l'Europe. Consiliul de cooperare culturală. Comitetul Director pentru Educație „Studiarea limbilor și cetățenia europeană”, Diviziunea Politici Lingvistice, Strasbourg, p.16-17

limbii române în grădiniță trebuie să fie axată pe dezvoltarea în ansamblu a celor patru deprinderi integratoare: audierea, vorbirea și prechiziții pentru citit-scris.

La nivel preșcolar nu putem vorbi de competențe. Educația timpurie formează și dezvoltă comportamente care se constituie în premise ale competențelor cheie, decisive la următoarele niveluri de învățământ, pentru carieră și integrare socială.

Practica ne demonstrează că fenomenele gramaticale³³ care există în limba maternă a copiilor se asimilează fără dificultate, mai ales dacă se face o interferență între ele. Așadar, procesul de formare/dezvoltare a competenței lingvistice trebuie organizat din perspectiva celor patru deprinderi integratoare, iar activitățile, strategiile didactice, propuse în cadrul activității, trebuie neapărat să fie axate pe cele 4 componente: fonologică, ortoepică, lexicală și gramaticală.

Doar un astfel de scenariu al activității ne poate garanta succesul, iar la evaluarea finală, vom putea determina performanța lingvistică a preșcolarilor, oferind probe ce ar evalua toate aspectele dezvoltării comunicării și a premiselor citit-scrierii.

Scopul educației lingvistice este formarea unui vorbitor cult de limbă română, conștient, capabil să înțeleagă și să producă autonom mesaje orale în diverse domenii ale vieții, în vederea integrării socio-culturale.³⁴ Educația lingvistică presupune diverse acțiuni și un conținut relevant cu referire la activitatea copilului în procesul și practica de a-și însuși o limbă. Obiectivele educației lingvistice vizează formarea competenței de comunicare (cunoștințe, capacități, atitudini), pe care preșcolarii urmează să le formeze/dezvolte pe parcursul frecventării grădiniței, fiind ghidați de educatoare.

Preșcolarii trebuie să fie încurajați, stimulați să asimileze informația audiată, deoarece în timpul audierii se aprofundează competențele lexicale și gramaticale, orice cuvânt auzit în context este memorat mai ușor împreună cu sensul și cu forma lui gramaticală.

Limbajul copilului în limba română ca limbă nematernă, drept instrument al comunicării, trebuie format, nuanțat în funcție de specificul comunicării pentru ca prin intermediul lui să se poată transmite idei, gânduri, sentimente, atitudini și să se poată realiza diferite comportamente comunicative.

1.2.3. Strategii de evaluare a competențelor de comunicare orală

³³ Platon E., Vâlcu D., (2011), *Procesul de evaluare a RLNM la ciclul primar*, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții de Știință

³⁴ *Ghid de implementare a curriculumului* (2019), Chișinău

Evaluarea premiselor de comunicare a preșcolarilor se realizează prin strategii care să motiveze copiii pentru învățare și să îmbunătățească capacitatea de receptare și producere de mesaje orale.

Evaluarea preșcolară reprezintă un „ansamblu de activități dependente de anumite intenții”³⁵. Acestea transcend datele imediate și contingente, raportându-se la o serie de funcții și scopuri bine determinate. Scopul evaluării nu este de a colecta anumite date, ci de a perfecționa procesul educativ. Raportat la derularea unei secvențe de învățare sau prin relaționare la un ansamblu structurat de activități de formare, se desprind funcții ale evaluării specifice dimensiunii normative (constatativă, diagnostică, prognostică), respectiv funcții specifice dimensiunii formative (motivațională, decizională, informațională).

Privite din punctul de vedere al educatorului, funcțiile evaluării vizează:

- ☐ culegerea de informații cu privire la măsura în care au fost realizate obiectivele stabilite;
- ☐ controlul asupra activității desfășurate;
- ☐ stabilirea eficienței organizării, structurării, accesibilizării conținutului, a alegerii strategiei adecvate grupei sau indivizilor din grupă;
- ☐ descoperirea unor lacune, dificultăți, rămăneri în urmă pentru ca pe baza lor să se elaboreze un program de recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual);
- ☐ anticiparea, proiectarea, organizarea și conducerea științifică, eficientă a următoarelor secvențe de instruire.

Pentru preșcolar, funcțiile specifice ale evaluării sunt:

- îl ajută să fixeze, să consolideze și să rețină cunoștințele prin repetare și întărirea pozitivă pe care evaluarea o determină, să le integreze în sisteme;
- să-i mărească încrederea în forțele proprii și să-i descurajeze comportamentele negative;
- îi susține interesul pentru cunoaștere stimulându-i și dirijându-i învățarea;
- contribuie la formarea capacității de autoapreciere și la stimularea tendinței de autoafirmare;
- contribuie la întărirea legăturii grădiniței cu familia.

Toate aceste funcții demonstrează necesitatea includerii evaluării în activitatea didactică. Ele apar și se actualizează diferențiat, prin prevalența uneia față de alta la un moment dat. O probă evaluativă oarecare nu îndeplinește toate funcțiile posibile în aceeași măsură. Toate funcțiile se pot întrezări, mai mult sau mai puțin, în toate situațiile de evaluare”.

³⁵ *Evaluarea în învățământul preșcolar* – EDICT

Din perspectiva educatoarei, evaluarea reprezintă un feed-back asupra eficienței activității didactice desfășurate, atât pentru întreg colectivul de copii, cât și pentru fiecare preșcolar în parte.

Realizarea acestor funcții ale actului evaluativ poate avea loc numai în condițiile regândirii strategiilor de evaluare din perspectiva următoarelor exigențe:

- ☒ extinderea acțiunii de evaluare de la verificarea și aprecierea rezultatelor la evaluarea procesului, a strategiei care a condus la aceste rezultate; evaluarea nu numai a preșcolarilor, ci și a conținutului, metodelor, obiectivelor, situației de învățare, a evaluării;
- ☒ luarea în calcul a unor indicatori diferiți de achizițiile cognitive, cum ar fi: conduita, personalitatea copiilor, atitudinile, gradul de încorporare a unor valori;
- ☒ diversificarea tehnicilor de evaluare, adecvarea acestora la situațiile didactice concrete;
- ☒ deschiderea evaluării spre mai multe rezultate ale spațiului școlar (competențe relaționale, comunicarea educatoare - copil);
- ☒ scurtarea feed-back-ului, a drumului de la diagnosticare la ameliorare;
- ☒ centrarea evaluării asupra rezultatelor pozitive și nesancționarea în permanență a celor negative;
- ☒ transformarea preșcolarului într-un partener autentic a educatoarei prin evaluare, interevaluare, evaluare controlată.³⁶

Evaluarea nu se prezintă decât în strânsă interrelaționare cu predarea și învățarea, ea fiind chiar o modalitate de a asigura achiziții temeinice și o coerență continuă în întregul demers educațional. „Evaluarea merită un loc important în învățământ, din care face parte integrată. Ea are întotdeauna un raport direct sau indirect cu progresul, în extensie și în calitate, al învățării”.³⁷

În accepțiunea lui Bontaș I. „Evaluarea este actul didactic complex, integrat întregului proces de învățământ, și care asigură evidențierea atât a cantității cunoștințelor dobândite, cât și a calității lor, care prevede valoarea (nivelul, performanțele și eficiența) acestora la un moment dat – în mod curent, periodic și final, oferind soluții de perfecționare a actului de predare-învățare.”³⁸

Evaluarea face posibilă aprecierea rezultatelor, în comparație cu obiectivele propuse, oferind posibilitatea de a culege datele necesare cu privire la dezvoltarea globală a copilului preșcolar, precum și date despre progresul individual al copilului. Se urmărește prin aceasta, să se realizeze însușirea

³⁶ Cucos, C. (2006), *Pedagogie*, ediția a II- a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, p.370

³⁷ Ausubel, P.D. (1981), *Pedagogia secolului XX. Învățarea în școală*, București, Editura Didactică și Pedagogică

³⁸ Bontaș, I., (2008) „*Tratat de Pedagogie*, ediția a VI-a, revăzută și adăugită, București, Editura ALL, p.252

tematicii, sistematizarea și consolidarea celor învățate anterior. În urma rezultatelor obținute, se impune stabilirea unui plan de dezvoltare individuală pentru cei cu rezultate foarte bune și programe de recuperare pentru cei cu rezultate mai puțin bune.

Buna cunoaștere a particularităților de vârstă e importantă în preșcolaritate cu atât mai mult cu cât la această vârstă, evoluția e foarte rapidă și diversificată, iar educatoarea trebuie să-și adapteze procesul de educare-învățare la particularitățile copiilor.

În activitatea din grădiniță, actul de evaluare are drept scop măsurarea și aprecierea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor dobândite de copii în cadrul actului educațional.

În opinia lui Ausubel, evaluarea este punctul final într-o succesiune de evenimente, care cuprinde următorii pași:

- Stabilirea scopurilor pedagogice, prin prisma comportamentului dezirabil al copiilor;
- Proiectarea și executarea programului de realizare a scopurilor propuse;
- Măsurarea rezultatelor aplicării programei;
- Evaluarea rezultatelor.

Aplicând teoria acestui pedagog la cerințele educației timpurii, putem deduce că educatoarea stabilește premisele activității ce se vor regăsi în puncte atinse, a căror cuantificare va reda măsura în care demersul educativ a avut eficiența dorită. Așadar, cadrul didactic proiectează scopul educațional, adaptează resursele și activitățile la nivelul de dezvoltare al copiilor, planifică și măsoară fiecare progres, organizând demersul următor în funcție de rezultat și are capacitatea de a stabili rezultatul intervenției sale asupra preșcolarului prin evaluare.

Evaluarea orală implică abilitatea de a transmite verbal mesajele, de a le recepta, de a formula întrebări și răspunsuri, de a dialoga, a identifica sensul cuvintelor prin raportare la context, de a integra cuvinte noi învățate în enunțuri proprii, de a povesti, de a avea o pronunție clară și corectă.³⁹

Evaluarea orală se realizează în multiple forme, astfel, în grădiniță sunt utilizate următoarele modalități de apreciere a rezultatelor preșcolarilor:

- Aprecierii verbală;
- Aprecierii prin culori (buline colorate);
- Lauda;
- Recompensa;
- Încurajarea.

³⁹ Chiriac, M. (n.d.), *Evaluarea - ghid al activității din grădiniță* - studiu științific

Aprecierea verbală deține un rol deosebit pentru stimularea copiilor și cultivarea motivației afective, pozitive. Este o metodă foarte utilă în cazul copiilor timizi, retrași care au mereu nevoie de confirmarea acțiunilor pe care le realizează. Ea urmărește să acorde încredere copilului, să-l impulsioneze să dea totul, pentru ca la activitatea următoare să aibă rezultate și mai bune. Astfel, în sala de grupă se creează o atmosferă de prietenie, destinsă în care copiii se simt bine unii cu ceilalți. Grădinița nu se lansează într-o competiție, unde fiecare luptă pentru podium, ci într-un spațiu de socializare, un loc unde adulții ajută copiii să se dezvolte.

Aprecierea prin culori este foarte utilizată în grădiniță. Prin utilizarea unor buline de culori diferite, copiii devin mai motivați în sarcina solicitată. Metoda bulinelor vine în ajutorul copiilor, arătându-le exact unde se află în drumul lor spre atingerea scopurilor educaționale. Astfel, ei trec mai ușor prin perioada de așteptare și rămân concentrați asupra scopului final. Această metodă dezvoltă autocontrolul copiilor, adunând bulinuțe copilul învață să aibă răbdare și să devină perseverent în urmărirea scopului său. Pentru ca această metodă să funcționeze, trebuie stabilit de la început care sunt comportamentele pentru care vor primi bulina roșie, cea neagră sau cele pentru care vor fi retrase bulinele roșii.

Laudele - accentuarea activității prin laudă este cea mai puternică unealtă pe care o are la îndemână cadrul didactic. Această acțiune de sprijin/întărire a activității preșcolarilor ajută la realizarea obiectivelor și îmbunătățește următoarele aspecte: motivația, comportamentul, concentrarea, încrederea în sine, stima de sine. Copiii trebuie lăudați de fiecare dată când merită. De asemenea, copilul trebuie lăudat pentru o realizare personală, nu de grup și nici prin compararea cu alt copil.

Recompensele pot fi considerate o confirmare minunată a efortului și talentului copilului. Ele pot constitui stimulente foarte eficiente, dacă copiii au decis că merită să muncească pentru a le primi. Însă recompensele primite pot genera și aspecte neplăcute, copilul se poate obișnui să întrebe: „Dacă fac ceea ce-mi ceri, ce primesc în schimb?”. Așadar, recompensele sub formă de dulciuri sau alte obiecte atractive trebuie oferite cu măsură și doar pentru a încuraja comportamente dezirabile.

Încurajarea este considerată necesară pentru schimbarea comportamentului copilului preșcolar. Încurajările sunt spuse înainte și în timpul activităților, nu doar atunci când se află în fața unui eșec. În urma încurajărilor, copiii au libertatea de a alege dacă sunt sau nu mulțumiți de rezultatele lor. Standardele sunt stabilite de comun acord, împreună cu părinții și educatorii.

Toți copiii pot fi încurajați pentru lucruri pe care le-au încercat sau pentru lucruri față de care arată un progres. După suficient de multe încurajări, copiii pot progresa.

Toate modalitățile de apreciere au rolul de a îmbunătăți următoarele aspecte: motivația, comportamentul, concentrarea, încrederea în sine, stima de sine.

CAPITOLUL 2.

PROIECTAREA DIDACTICĂ

2.1. Proiectarea didactică - definiții și concepții. Delimitări conceptuale.

Proiectarea didactică este o activitate complexă de anticipare a ceea ce dorește cadrul didactic să realizeze împreună cu preșcolarii în cadrul unei activități de învățare.

Potrivit lui Vlăsceanu L. activitatea de **proiectare pedagogică** valorifică acțiunile și „operațiile de definire anticipativă a obiectivelor, conținuturilor, strategiilor învățării, probelor de evaluare și mai ales a relațiilor dintre acestea, în condițiile unui mod de organizare a procesului de învățământ”⁴⁰.

În concepția lui Ionescu **proiectarea activității didactice** este „ansamblul de procese și operații deliberative de anticipare a acesteia, de fixare mentală a pașilor ce vor fi parcurși în realizarea instrucției și educației și a relațiilor dintre aceștia, la nivel macro (respectiv la nivelul general al procesului de învățământ) și micro (la nivelul specific/intermediar - al unităților de învățare/capitolelor/temelor și operațional - al activităților didactice concrete”⁴¹.

La **nivel macro**, *proiectarea pedagogică* a procesului de învățământ reprezintă un demers de anticipare a acțiunilor specifice, realizate în cadrul activităților instructiv-educative, pentru realizarea funcționalității procesului, la nivel strategic și managerial.

La **nivel micro**, vorbim de *proiectarea didactică*, care presupune interrelaționarea dintre elementele structurale fundamentale (finalități, strategii de (auto)instruire, strategii de (auto)evaluare), precum și întocmirea unor documente sau instrumente de lucru utile deopotrivă cadrului didactic și elevului în desfășurarea activității instructiv-educative.”

Proiectarea didactică reprezintă ansamblul operațiilor de anticipare a obiectivelor, conținuturilor, strategiilor didactice și strategiilor de evaluare precum și a relațiilor dintre acestea.⁴² Proiectarea demersului didactic se referă la ansamblul de procese și operații de anticipare, de fixare mentală a pașilor care urmează a fi parcurși la nivelul procesului de învățământ, cât și la nivelul unităților de învățare sau al unităților tematice și al activităților didactice concrete.

⁴⁰ Vlăsceanu, L. (1988), *Curs de pedagogie*, coordonatori: Cerghit, Ioan; Vlăsceanu, Lazăr; București, p.249

⁴¹ Ionescu, M. (2006), *Instrucție și educație*, Cluj Napoca, Editura Garamound SRL

⁴² Albulescu, I. & Catalano, H. (2019), *Sinteze de pedagogia învățământului preșcolar*, București, Didactica Publishing House, p.241

În accepțiunea lui Cristea S. **proiectarea didactică** este „activitatea de structurare a acțiunilor care asigură funcționalitatea sistemului și procesului de învățământ la nivel general, specific/intermediar și concret/operațional conform finalităților elaborate în termeni de politică a educației”⁴³.

Proiectarea didactică este definită ca o acțiune „de anticipare a demersurilor educaționale, necesare planificării, organizării și desfășurării procesului de învățământ”⁴⁴.

În viziunea lui Constantin Cucuș, **proiectarea didactică**⁴⁵ reprezintă o anticipare cât mai precisă a demersului activității, prin definirea clară a scopului, a obiectivelor, a modului de organizare, a etapelor activității, a metodelor și mijloacelor de realizare, etc.

„Proiectarea didactică reprezintă procesul deliberativ de fixare mentală a pașilor ce vor fi parcurși în realizarea instrucției și educației.”⁴⁶

Proiectarea didactică trebuie să cuprindă toate procesele și operațiile gândirii anticipative care privesc întreaga activitate didactică indiferent de amploarea și complexitatea acesteia. Proiectarea este o acțiune sistematică, continuă care vizează toate demersurile didactice și se concretizează într-un ansamblu de operații care se desfășoară într-o succesiune specifică.

Pentru o proiectare didactică de calitate, trebuie avut în vedere ca:

- ☐ scopul și obiectivele să fie clar definite;
- ☐ identificarea și selectarea conținuturilor, care conduc la atingerea scopului și obiectivelor, să fie precisă;
- ☐ organizarea spațiului educațional să faciliteze atingerea scopului propus;
- ☐ resursele educaționale folosite să fie atent selecționate;
- ☐ interacțiunea componentelor din procesul educațional trebuie să fie anticipată;
- ☐ prevenirea apariției factorilor perturbatori și eliminarea acțiunilor inutile și/sau necontrolate.

Se disting două variante ale proiectării, în funcție de perioada de timp luată ca referință și anume: proiectarea globală, ce are ca referință o perioadă mai îndelungată de timp și operează cu obiective, conținuturi mai largi; proiectarea eșalonată, ce vizează o disciplină sau un grup de discipline, pe 1 an, un modul sau o oră școlară/activitate de învățare.

⁴³ Cristea, S. (1997), *Formele educației, Sistemul de educație în Pedagogie*, vol.I, Pitești, Editura Hardiscom

⁴⁴ Stoica, M. (2005), *Pedagogie și psihologie*, Craiova, Editura Gheorghe Alexandru, p.169.

⁴⁵ Cucuș, C. (1996), *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, p.108.

⁴⁶ Cucuș, C. (1996), *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, p.119.

În cadrul activităților didactice, proiectarea didactică descrie modul în care structurile care definesc actele didactice se raportează între ele: competențe specifice, conținut, strategii didactice și strategii de evaluare. Acest design include, de asemenea, elaborarea de documente și instrumente de lucru pentru a ajuta profesorii/educatorii să desfășoare activități la clasă/grupă.

R.M.Gagne și L.J.Briggs apud Ezechil & Lăzărescu consideră că pentru desfășurarea unei activități didactice eficiente este necesar: să se precizeze cât mai clar rezultatele așteptate (obiectivele educaționale urmărite); să se stabilească ce conținuturi și ce capacități de învățare vor fi necesare pentru realizarea obiectivelor; să fie elaborate strategii didactice coerente cu ajutorul cărora vor fi realizate obiectivele stabilite; să se stabilească modalități de verificare a nivelului de realizare a obiectivelor, prin compararea rezultatelor așteptate cu cele obținute.⁴⁷

Proiectarea didactică îndeplinește următoarele funcții: funcția de anticipare, funcția de orientare, funcția de organizare, funcția de dirijare, funcția de reglare și autoreglare, funcția de decizie și funcția de inovare.⁴⁸

Funcția de anticipare a etapelor care urmează a fi realizate se referă la prefigurarea unui set de operații pe care cadrul didactic trebuie să le aibă în vedere și care, într-un anumit punct, să se generalizeze, conferind un sens ascendent activităților desfășurate în grupă. În această etapă, cadrul didactic stabilește tema și conținutul, concepe și pregătește activitățile de învățare, alege modalitățile și metodele de realizare a acestora.

Funcția de orientare țintește atingerea obiectivelor propuse prin identificarea resurselor didactice, de timp și materiale pe care cadrul didactic le utilizează în proiectare și care dau sens și direcționează activitatea didactică. Funcția de orientare are rolul de a stimula și motiva învățarea, de a dezvolta competențele, aptitudinile, creativitatea, inteligența și gândirea critică a preșcolarilor.

Funcția de organizare cuprinde organizarea întregii activități educaționale prin amenajarea spațiului educațional (centrul tematic, ariile de stimulare, sala de grupă etc.), alegerea materialului didactic, stabilirea strategiilor de învățare, a metodelor de evaluare, în mod concret, face referire la modul în care cadrul didactic reușește să îmbine resursele didactice pentru a desfășura optim activitatea și pentru a eficientiza demersul didactic; proiectarea este fundamentul activității instructiv-educative.

⁴⁷ Ezechil, L. & Lăzărescu P.M. (2006), *Laborator preșcolar. Ghid metodologic*, București, Editura V & Integral, p.168

⁴⁸ Vlăsceanu, L. (1988), *Curs de pedagogie*, coordonatori: Cerghit, Ioan; Vlăsceanu, Lazăr; București, p.984

Funcția de dirijare se referă la îndrumarea, orientarea demersului didactic în funcție de finalități, la modul cum alege educatoarea să se deruleze activitățile de învățare.

Funcția de reglare și autoreglare este funcția în care cadrul didactic stabilește un set de măsuri de ameliorare sau de eficientizare după caz, în urma evaluării sau prin feedback.

Funcția de decizie și funcția de inovare se referă la faptul că proiectarea legiferează întreaga activitate didactică și asigură și regenerează actul didactic, în situațiile în care acest lucru este necesar. Așadar, educatoarea optează pentru cele mai eficiente variante de acțiuni în funcție de etapele proiectării didactice, care pot fi: în timpul instruirii, în perioada de evaluare a rezultatelor, în elaborarea programelor, în alegerea metodelor de predare. Funcția de inovare presupune o activitate de creare și recreare permanentă care să optimizeze procesul didactic și să faciliteze inovarea în activitatea cadrului didactic.

Eficiența procesului instructiv educativ este maximă dacă proiectarea didactică respectă *principalele etape ale unei proiectări didactice corecte și complete*⁴⁹ așa cum au fost sintetizate de către I. Jinga și I. Negruț într-o lucrare care, din punctul de vedere al practicianului, prezintă o mare valoare aplicativă. Aceste etape sunt orientate pe întrebări specifice, respectiv:

- ☐ „Ce voi face?” (trebuie să precizez obiectivele educaționale urmărite);
- ☐ „Cu ce voi face?” (trebuie să analizez resursele educaționale disponibile);
- ☐ „Cum voi face?” (trebuie să elaborez strategiile didactice adecvate);
- ☐ „Cum voi ști dacă ceea ce am făcut este bine făcut?” (trebuie să evaluez eficiența activității didactice desfășurate).

Etapele proiectării didactice se derulează eșalonat pe diferite intervale de timp. La nivelul învățământului preșcolar, proiectarea activităților didactice are în vedere respectarea următoarelor etape:

- ☐ lectura curriculumului pentru învățământul preșcolar din România;
- ☐ lectura planului de învățământ și a metodologiei de aplicare a planului de învățământ pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani;
- ☐ elaborarea planificării calendaristice anuale;
- ☐ elaborarea planificării semestriale/pe module de învățare;
- ☐ elaborarea planificării săptămânale;

⁴⁹ Jinga, I., Negruț, I. (1994), *Învățarea eficientă*, Iași, Editura Editis, p.168

- elaborarea proiectelor de activitate didactică.⁵⁰

Primele două etape au rolul de a îndruma și pregăti proiectarea didactică, celelalte etape prezintă elementele de proiectare și elaborare a materialelor necesare organizării și desfășurării activităților pedagogice și educaționale din grădiniță.

2.2. Proiectarea activităților de învățare

Proiectarea activităților de învățare reprezintă o subcategorie particulară a proiectării didactice, care se axează pe moduri de derulare a activităților educaționale. La nivelul învățământului preșcolar, modul de organizare și desfășurare al activităților este unul specific, având următoarele elemente: planificarea calendaristică, planificarea săptămânală, proiectarea tematică și proiectarea didactică de la grupă (proiectul didactic).

În elaborarea acestor activități, cadrele didactice trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă și individuale ale preșcolarilor, de resursele temporale, de interesul copiilor pentru o temă specifică, de formarea unor aptitudini, deprinderi, abilități și a unor cunoștințe utile în dezvoltarea armonioasă necesară pregătirii pentru viață, de specificul cultural și etnic de proveniență al copiilor sosiți în mediul de învățare.

Pentru o proiectare eficientă a activităților de învățare, educatoarea trebuie să aibă în vedere anumite documente școlare oficiale, precum: Curriculum pentru Educație Timpurie 2019, Repere fundamentale în dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani, Scrisoarea Metodică, cât și consultarea unor ghiduri de bune practici. Idealul educațional al societății actuale este reprezentat de dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.

Proiectarea constituie parte indispensabilă a activității cadrului didactic: aceasta îndeamnă la reflectarea asupra obiectivelor și concepțiilor sale, obligă gândurile și noțiunile a se regulariza într-un sistem logic, coordonează condițiile subiective și cele obiective necesare pentru eficiența activității instructiv-educative.

Proiectarea didactică necesită parcurgerea unor etape: stabilirea obiectivelor clare, a resurselor educaționale, identificarea metodelor și tehnicilor optime în vederea realizării obiectivelor,

⁵⁰ Albulescu, I. & Catalano, H. (2019), *Sinteze de pedagogia învățământului preșcolar*, București, Didactica Publishing House, p.242

verificarea progresului, a realizărilor vizate în obiective, dar, în primul rând, este necesară cunoașterea copilului, înțelegerea funcționării individuale a acestuia.

Luând în considerare factorii anteriori, rămâne să ne rezumăm la patru segmente în proiectarea eficientă care va duce la tratarea holistică a întregului proces de învățare și anume:

1. Segmentul de identificare a obiectivelor potrivite ce urmează a fi realizate în activitatea de învățare.

Prin obiectiv educațional se înțelege proiectarea anticipată a rezultatelor învățării, a cărui scop definitoriu constă în influențarea conduitei individului. „Obiectivul educațional este ipostaza cea mai „concretă” a finalităților și desemnează tipul de schimbări pe care procesul de învățământ sau cel din alt sistem educativ îl așteaptă și/sau îl realizează. Se referă la achiziții de încorporat, redate în termeni de comportamente concrete, vizibile, măsurabile și exprimabile.”⁵¹

La stabilirea obiectivului trebuie să avem în vedere următorul model: formulăm obiectivul activității, proiectăm rezultatul așteptat.⁵² Conștientizarea obiectivelor face posibilă planificarea activității, organizarea acestuia și punerea în practică. Obiectivul, deci, are și o funcție de reglare în cazul în care nu avem rezultatele așteptate, analizăm detaliile activității, concluzionăm cauzele nereușitei.

Conform Curriculumului pentru educația timpurie bazele capacității de a învăța pe tot parcursul vieții se formează în primii ani ai copilăriei.⁵³ Punctul de pornire în planificare pentru cadrul didactic îl constituie domeniile de dezvoltare. Pornind de la acestea cadrul didactic alege dimensiunile de dezvoltare, la care adaptează formele de comportament pe care dorește să le prioritizeze. Operaționalizarea sarcinilor include atribuirea dimensiunilor de dezvoltare la domeniile de dezvoltare, divizarea formelor de comportament și elaborarea acestora pe nivele de formare, redactarea conținutului adecvat în formă operaționalizată, aplicarea și folosirea operațională a metodelor și mijloacelor și abia la sfârșit operaționalizarea sarcinilor realizabile.

⁵¹ Cucuș., C. (2006), *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, p. 191

⁵² Barabási T., Birta-Székely N., Fóris-Ferenczi R., Gombos M., Stark-Nagy G., Szabó-Thalmeiner N (2007), *Pedagógiai kézikönyv. Az oktatás pedagógiaelméleti alapjai*, Cluj-Napoca, Editura Ábel

⁵³ Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București, p.14

Sarcinile operaționale au două segmente: de formă și de conținut.⁵⁴ Segmentul de formă stabilește sarcina de învățare pentru copil, cea de conținut poartă informația care urmează a fi însușită.

Potrivit lui Szabó-Thalmeiner⁵⁵, Bocoș-Jucan⁵⁶, Mogonea⁵⁷, criteriile și așteptările generale de formulare a obiectivelor operaționale sunt:

- ☐ sarcina operațională se formulează pentru materialul ce urmează a fi predat;
- ☐ sarcina operațională necesită a fi formulată cu referire la performanța care urmează a fi atinsă de preșcolar, nu ne referim la activitatea cadrului didactic: exemplu-preșcolarul să denumească caracteristicile principale ale animalelor sălbatice (corect)/cadrul didactic să facă cunoscut caracteristicile principale ale animalelor sălbatice (incorect);
- ☐ sarcina trebuie formulată cu ajutorul unor verbe care exprimă acțiuni concrete ușor de observat și verificat în comportamentul copiilor. Se recomandă a fi evitate formulările schematice și unilaterale ca: preșcolarul să știe, să cunoască.

Este necesar să proiectăm mijloacele, metodele și instrumentele variate ale căii care duc la rezultat și să delimităm sistemul de strategii care ne vor călăuzi la rezultat. Schimbările de comportament ale preșcolarului este necesar a fi formulate concret, în vederea evaluării permanente. În literatura de specialitate întâlnim o serie de verbe care pot fi aplicate pentru formularea obiectivelor operaționale. Astfel, găsim verbe pentru sfera psihomotrică (de exemplu: să observe, să recunoască, să compare, să dorească, să încerce, să aplice, să răspundă, să execute corect fără efort etc.). Verbe de acțiune care pot fi aplicate pentru formularea obiectivelor operaționale în sfera cognitivă sunt, de exemplu: să-și aducă aminte de..., să recunoască, să evoce, să stabilească, să transforme, să facă diferența între, să conchidă, să folosească expresii proprii, să reformuleze, să grupeze, să facă abstracție, să planifice, să stabilească reguli, să decidă etc. Printre verbele care pot fi utilizate cu scopul formulării obiectivelor operaționale în sfera afectivă se numără: să facă diferența, să distingă, să separe,

54

- ☒ Împreună în Europa (popoare europene și caracteristicile lor specifice).

CINE ȘI CUM PLANIFICĂ/ORGANIZEAZĂ O ACTIVITATE?

Descrierea temei: O explorare a modalităților în care comunitatea/individul își planifică și își organizează activitățile, precum și a caracteristicilor produselor activității/muncii și, implicit, a modalităților prin care acestea sunt realizate. O incursiune în lumea sistemelor și a comunităților umane, a specificului activităților umane și a profesiilor/ocupațiilor, a rolului capacităților antreprenoriale.

- ☒ Sala noastră de grupă (reguli, jucării, colțuri de joacă, pavazare conform anotimpurilor, zilelor însemnate, catalogul grupei: semne, zile de naștere).
- ☒ La piață. În grădina noastră (sădire, plantare, strângerea recoltei, conservare).
- ☒ Păpădie, păpădie...(grădinița din pădure, excursii în natură, la grădina zoologică).
- ☒ Lumină, lumină dragă...(lampioane, lampioane din dovleac, lumânări, advent).
- ☒ Am plecat la târg, frumos (târg, organizarea de expoziții).
- ☒ Să planificăm, să construim! (igloo, yurt, cort, casă- planuri de construcție).
- ☒ Să ne ocrotim preferatele! (adăposturi pentru păsări, hrănirea păsărilor iarna, îngrijirea plantelor interioare, a animalelor de companie).
- ☒ Să adoptăm un râu (pârâu), un copac (organizarea activităților de ocrotire a mediului).
- ☒ Sunt de folos, sunt muncitor...(meserii de odinioară).

CE ȘI CUM VREAU SĂ FIU?

Descrierea temei: O explorare a drepturilor și a responsabilităților, a gândurilor și năzuințelor noastre de dezvoltare personală și profesională. O incursiune în universul jocului, învățării și al muncii, al naturii și al valorilor personale și sociale ale acestora. O incursiune în lumea profesiilor, a activității umane în genere, în vederea descoperirii aptitudinilor și abilităților proprii, a propriei valori și a încurajării stimei de sine.

- ☒ Sunt mic, dar harnic! (sarcini în sala de grupă și în familie).
- ☒ Și eu am drepturi și obligații! (respectarea regulilor, normelor de comportament).
- ☒ Sunt sârguincios! (valorificarea, respectarea muncii, cunoașterea meseriilor, reguli de prevenire a accidentelor).
- ☒ Vreau să devin un profesionist...(întărirea capacităților și abilităților individuale, conștientizarea și consolidarea valorilor).
- ☒ Ce ar fi dacă nu ar exista? (importanța ocupațiilor: medic, brutar, hornar etc.).

- ☐ Ce ar fi dacă aș putea să devin...? (coordonarea dorințelor și a capacităților).

2. Identificarea metodelor și tehnicilor optime de predare- învățare

Acest segment se referă la alegerea tehnicilor și metodelor eficiente care au în centru necesitățile copilului, precum și stabilirea formelor potrivite de organizare a învățării (individual, pe grupe, frontal) și îmbinarea acestora în vederea realizării unui proces de învățare focalizat pe copil.

Despre metodele de învățare⁵⁹ putem afirma că acestea pot fi aplicate și la grădiniță, cu condiția să le nuanțăm sub formă de joc și să le adaptăm particularităților de vârstă și principiilor de bază ale educației preșcolare de-a lungul procesului de predare-învățare. De preferat este ca metodele și instrumentele de activizare să beneficieze de prioritate, precum și cele care se bazează pe demonstrație.

Conform sistemului stabilit de Papp Eszter și Makár Éva bazat pe sursa acumulării cunoștințelor, metodele procesului de predare-învățare din învățământul preșcolar pot fi împărțite în trei categorii:

- ☐ Metode care implică acțiunea: jocul didactic, activitate desfășurată cu fișe de lucru, activități practice, experimente simple;
- ☐ Metode care implică contemplarea și cunoașterea prin reprezentări imagistice: ilustrația, demonstrația, observări individuale;
- ☐ Metode care implică cunoașterea verbală: povestirea, explicația, conversația.⁶⁰

1. Metodele care implică acțiunea: jocul didactic, activitate desfășurată cu fișe de lucru, activități practice, experimente simple.

Jocul didactic este jocul pus la dispoziția unei sarcini de predare. Importanța acestuia constă în faptul că oferă modalitate de cunoaștere, de exersare a vorbirii și a operațiilor de gândire în funcție de necesitățile copilului. Regulile sunt parte indispensabilă a jocului didactic, respectarea acestora este esențială nu numai din perspectivă educațională, dar și din perspectiva educației morale, civice.

Activitățile în care se folosesc fișele de lucru, activează în același timp fiecare copil, îl obișnuiește cu munca individuală, îi dezvoltă cunoștințe, capacități și aptitudini. Prin aplicarea acestei

⁵⁹ Barabási T. (2011), *Óvodakezdestől iskolába lépésig*, Cluj-Napoca, Communitas

⁶⁰ Papp E.- Makár É. (1995), *Süss fel, Nap! Módszertani kézikönyv pedagógusoknak és szülőknek*. Irodalmi szöveggyűjtemény, Szatmárnémeti

metode, copilul, care se manifestă mai greu verbal, beneficiază și el de senzația de succes, iar cadrul didactic poate primi un feedback despre evoluția fiecărui copil în parte.

Activitățile practice și experimentele simple oferă acumularea de noi cunoștințe și, de asemenea, aplicarea acestora în situații noi, copiii pot descoperi schimbări, și raporturi cauză - efect. Metoda oferă prilej copiilor de a reține mai durabil cele învățate. Activitățile practice pun, de asemenea, bazele unor elemente de structură de caracter cum ar fi: răbdarea, punctualitatea, perseverența.

2. Metode care implică contemplarea și cunoașterea prin reprezentări imagistice: ilustrația, demonstrația, observări individuale.

Demonstrația este o metodă des aplicată în activitățile de la grădiniță, fiind în concordanță cu particularitățile de vârstă ale copiilor. Este necesar să avem în vedere faptul că demonstrația în sine, privirea, contemplarea spontană nu sunt de ajuns pentru înțelegere. Dezvoltarea capacității de observație, a conștiinței, a percepției nu se poate realiza fără o activitate conștientă și planificată.

În cadrul metodei observării copiii sunt cei care acumulează experiențe individual, pe baza criteriilor date. Aceasta se poate realiza de-al lungul unor plimbări, excursii, îngrijirea colțului viu din sala de grupă, etc. Pe parcursul acestor observări se formează capacitatea de a vedea lucrurile în dezvoltare, în schimbare. Astfel, vor ajunge să descopere relații de cauză-efect, care îi vor conduce la o viziune holistică asupra lumii.

3. Metode care implică cunoașterea verbală: povestirea, explicația, conversația

Povestirea este aplicată, de obicei, când cadrul didactic dorește să ofere copiilor cunoștințe despre care nu au experiențe. Metoda în sine înseamnă predarea plină de sentimente și prezentarea colorată a unor obiecte, persoane, fenomene, evenimente. Metoda este eficientă din perspectiva educației morale, a dezvoltării empatiei, a toleranței, copiii se bucură, plâng, împreună cu personajele, își fac griji pentru acestea etc. Se dezvoltă, de asemenea, vocabularul preșcolarilor, aceștia primesc un model de comunicare de la cadrul didactic, iar, dacă le oferim prilejuri pentru descoperirea impresiilor proprii, și povestirea copiilor va deveni din ce în ce mai colorată și vie.

Explicația este o metodă eficientă dacă este formulată clar, concis și în termeni accesibili preșcolarilor. Această metodă trebuie legată de metoda conversației ori de câte ori este posibil acest lucru.

Metoda conversației îndeamnă copilul la tragerea concluziilor, stabilirea corelațiilor pe baza întrebărilor-răspunsurilor reciproce, desigur, sub îndrumarea educatoarei. Este deci benefică îmbinarea metodei clasice de conversație cu problematizarea, pentru ca preșcolarul să devină exploratorul activ

al cunoștințelor. Este o metodă remarcabilă pentru activizarea rațiunii, deoarece ajută la identificarea esențialului și izolarea neesențialului.

Metoda conversației poate fi aplicată eficient dacă: copiii au cunoștințe anterioare despre tema abordată; educatoarea cunoaște obiectivele, funcțiile întrebărilor pe care le adresează și conform acestora formulează întrebări bine gândite, conștiente; întrebările educatoarei sunt corecte și variate; întrebările adresate întregului colectiv stimulează gândirea fiecărui copil și educatoarea așteaptă și răspunsurile copiilor care au nevoie de mai mult timp de gândire; stimulează dorința copiilor de a adresa întrebări. Conversațiile organizate corect stimulează copiii la reflexie și îi învață să-și expună gândurile, dar vor învăța, de asemenea, când este nevoie să aștepte în liniște momentul potrivit. Acest factor este esențial pentru o atitudine răbdătoare și politicoasă.

Metoda proiectelor este, de asemenea, o posibilitate, dar în același timp și o provocare a educației preșcolare. Această metodă oferă posibilitatea realizării eficiente a învățării integrate, a abordării comune a domeniilor experiențiale.

Verificarea progresului, a realizărilor vizate în obiective

Al patrulea segment din cadrul proiectării se referă la elaborarea unui sistem de evaluare, care apreciază progresul copilului. Metodele și tehnicile de evaluare trebuie alese în așa fel, încât să corespundă cu deprinderile ce urmează a fi formate, obiectivele țintite și particularitățile de vârstă. Din perspectiva funcției evaluării și a timpului la care aceasta se desfășoară în ordinea cronologică a procesului, aceasta poate fi:

- ☐ diagnostică - obiectivul acesteia este stabilirea nivelului la care se află copiii - condiția pedagogică a învățării;
- ☐ formativă - evaluare constantă - condiția psihologică a învățării;
- ☐ sumativă - evaluare sumativă- cerință socială.⁶¹

Metodele cel mai des aplicate în procesul de evaluare a copilului preșcolar pot fi:

1. Metode tradiționale: evaluare/apreciere verbală, evaluare scrisă, probe practice;
2. Metode alternative: observarea regulată, sistematică a copiilor, metoda-proiectelor, portofoliu.

⁶¹ Demeter K. (n.d.), *Az iskolai tanulás értékelési rendszerének fejlesztése*. In: Balogh L., Tóth L.(szerk.). *Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből*, Debrecen, Editura Kossuth, p.20-33

2.2.1. Planificarea calendaristică

2.2.1.1. Planificarea anuală și stabilirea proiectelor tematice

Planificarea anuală este o proiectare eșalonată care reprezintă perspectiva întregului proces de predare-învățare a disciplinelor/activităților instructiv-educative și asigură corelarea optimă dintre planul-cadru și programa școlară. Aceasta se materializează prin planificarea proiectelor tematice și săptămânale pentru cele șase teme anuale de studiu și a conținuturilor acestora.

Stabilirea nivelului de dezvoltare cognitivă, fizică și emoțională a preșcolarilor este punctul de pornire al planificării anuale. În acest sens, educatoarea proiectează și aplică evaluarea inițială în primele două săptămâni de școală pentru fiecare domeniu de activitate. Evaluarea inițială se face prin raportare la finalitățile educaționale din anul școlar anterior prin desfășurarea unor activități, jocuri, fișe de lucru, observarea copiilor și/sau a produsului activității. Cunoașterea nivelului de pregătire a preșcolarilor este o condiție hotărâtoare pentru atingerea finalităților educaționale. Eficiența evaluării inițiale constă în elaborarea criteriilor de verificare, măsurare și apreciere a stadiului de pregătire a preșcolarilor. În urma analizei datelor obținute cadrul didactic stabilește modul de predare al conținutului programei, planifică și adoptă, dacă este cazul, un program de recuperare și sprijin pentru copiii care întâmpină dificultăți.

Proiectarea activității metodice are un rol important în cunoașterea și aplicarea metodicii predării-învățării unei discipline, contribuie la perfecționarea activității didactice prin schimbul de informații și exemple de bună practică în cadrul comisiilor pentru curriculum, cercurilor pedagogice ale cadrelor didactice. Pentru educatoarele care au la grupă preșcolari a căror limbă maternă este alta decât limba română, schimbul de experiență cu alte cadre didactice aflate în aceeași situație este mai mult decât necesar. Studiul individual, elaborarea și confecționarea materialului didactic pentru activitățile specifice copiilor cu altă limbă maternă decât cea română este complementar activității metodice a cadrelor didactice care nu sunt în această situație. Din activitatea metodică a educatoarei fac parte următoarele activități:

- ☐ Activități de mentorat;
- ☐ Amenajare spațiu educațional;
- ☐ Activitatea în diferite comisii: permanente la nivel de instituție (Comisia pentru curriculum CEAC, Comisia de securitate și sănătate în muncă și pentru situații de urgență, Comisia pentru controlul managerial intern etc.), alte comisii cu caracter temporar și ocazional, participare la cercurile pedagogice;

- ☐ Concepere fișe de lucru pentru activități didactice;
- ☐ Confeționare material didactic;
- ☐ Consemnare observații asupra copiilor în Caietul de observații;
- ☐ Consemnări în Fișa de apreciere a progresului individual al copilului;
- ☐ Consiliere parentală;
Interasistențe;
- ☐ Organizarea portofoliilor copiilor;
- ☐ Organizarea portofoliului educatoarei;
- ☐ Organizarea unor expoziții cu lucrări ale copiilor;
- ☐ Participare la sesiuni de formare, cursuri de formare, conferințe, simpozioane;
- ☐ Pregătire/organizare activități voluntariat;
- ☐ Pregătirea consultațiilor cu părinții;
- ☐ Proiect] ☐ ro

Planificarea anuală pentru parcurgerea programei școlare se elaborează pe baza structurii anului școlar, pe nivel de vârstă și trebuie avute în vedere următoarele elemente:

☒ Temele anuale de studiu: Cine sunt/suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează o activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim?, Ce și cum vreau să fiu?. Succesiunea acestor teme poate fi planificată în orice interval din anul școlar pentru o temă sau alta.

☒ Finalitățile educației timpurii: dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală; dezvoltarea socio-emoțională; dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii; dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii; capacități și atitudini în învățare.⁶²

☒ Particularitățile de vârstă și nivelul de dezvoltare al copiilor. Din acest punct de vedere, temele anuale de studiu pot varia ca număr. Pentru nivelul antepreșcolar și pentru nivelul 3-5 ani pot fi planificate cel puțin 2 teme anuale de studiu, pentru nivelul preșcolar, în funcție de nivelul grupei cel puțin 4 teme, iar pentru nivelul de 5-6 ani se recomandă planificarea tuturor temelor anuale de studiu.

☒ Cunoștințele anterioare ale copiilor reprezintă un aspect important pentru planificarea anuală, se stabilește în urma evaluării inițiale și pe baza fișei progresului școlar al copiilor care au frecventat grădinița.

☒ Interesele pe care le manifestă majoritatea copiilor. Planificarea anuală este orientativă și poate fi adaptată pe parcursul anului școlar în funcție de oportunitățile, nevoile și interesele identificate la un moment dat.

☒ Resursele materiale sunt diferite, pot varia de la o unitate de învățământ la alta, așadar acest aspect trebuie luat în considerare pentru o planificare anuală eficientă.

Temele anuale de studiu sunt parte a proiectării didactice globale, prevăzute și descrise în Curriculum pentru Educația Timpurie.⁶³

Planificarea anuală trebuie să conțină intervalul de timp (săptămâna), tema anuală de studiu, proiectul tematic cu subtemele acestuia, tema săptămânală. Planificarea anuală este orientativă, temele pot fi schimbate sau restructurate în funcție de necesități și/sau de oportunități. Un model orientativ este prezentat în tabelul 2.

⁶² Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București p.3

⁶³ Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București, p.26-27

Tabelul. 2. Planificarea anuală – model orientativ

NR. CRT.	DATA	TEMA ANUALĂ DE STUDIU	PROIECT TEMATIC	SUBTEMA	TEMA SĂPTĂMÂNĂLĂ INDEPENDENȚĂ (TSI)
1.	05.09 – 09.09	CÂND, CUM ȘI DE CE SE ÎNTÂMPLĂ?			DOR DE GRĂDINIȚĂ
2.	12.09 – 16.09	CINE SUNT/SUNTEM?	EU ȘI LUMEA MEA	ACESTA/ACEASTA SUNT EU!	
3.	19.09 – 23.09	CINE SUNT, SUNTEM?	EU ȘI LUMEA MEA	EU ȘI CORPUL MEU	
4.	26.09 – 30.09	CINE SUNT/SUNTEM?	EU ȘI LUMEA MEA	ACASĂ	
5.	03.10 – 07.10	CINE SUNT/SUNTEM?	EU ȘI LUMEA MEA	AMICI, PRIETENI, COLEGI	

Temele săptămânii: „*Familia*”, „*Localitatea mea*”, „*Corpul meu*”, „*Mâncăm sănătos!*”

În cadrul activității „Familia mea”, într-un moment ales de educatoare, în grupa de preșcolari poate participa un membru al familiei (părinte, frate mai mare), vorbitor de limba română, care are rolul de facilitator în transmiterea mesajului.

În funcție de nivelul de vârstă al copiilor din grupa de grădiniță, acesta poate exersa diverse roluri:

- povestitor:** redă, cu ajutorul imaginilor (în limba maternă), conținutul unei povești citite de educatoare;
- „citește” imagini care redau activități desfășurate în familie;
- explică în limba maternă regulile unui joc; explică sarcinile de lucru;
- folosește formulele de prezentare;
- numește lucruri, persoane din mediul apropiat preșcolarului;
- verbalizează, arată, mimează emoțiile pe care le poate simți copilul.

Participarea familiei în acest parteneriat, mai ales la debutul activității copilului în grădiniță, va facilita adaptarea rapidă și crearea unei senzații de mediu familial și familiar.

La Centrul Bibliotecă pot exista povești cu elemente culturale prelucrate din comunitatea etnicilor sau cu personaje pozitive din etnia minoritară, materiale scrise bilingv în română și limba maternă ilustrații care să reflecte aspecte familiare.

❑ **PROIECTUL TEMATIC- „POVESTEA TOAMNEI”**

Temele săptămânii: „*Cum arată toamna?*”, „*Fructele toamnei*”, „*Legumele toamnei*”, „*Eu și toamna*”

Monica Lespezeanu afirmă, în lucrarea „*Tradițional și modern în învățământul preșcolar*” (2007), că „*rolul activității practice se concretizează în dezvoltarea psiho-motorie, intelectuală, afectivă și estetică a copilului.*”

Curriculumul pentru educație timpurie (2019), prezintă o serie de posibile comportamente specifice acestui gen de activități ce pot fi atinse pe parcursul celor trei ani de grădiniță (3-6 ani), comportamente ce asigură premisele dezvoltării competențelor cheie mai târziu. Prin intermediul acestui tip de activitate, copiii își îmbogățesc cunoștințele prin analizarea modelelor prezentate, își formează deprinderea de a studia în detaliu elementele cu care intră în contact, de a le compara, de a evidenția calitățile acestora, utilitatea lor.

Dacă grădinița se află în mediul rural, în cadrul acestui proiect tematic, se vor desfășura activități/vizite în livada cu pomi fructiferi, grădina de legume, pădure. Se vor desfășura activități/vizite în grădina școlii, parc sau depozitul de legume și fructe dacă preșcolarii trăiesc în mediu urban.

Odată cu parcurgerea acestor activități practice, educatoarea va îndruma copiii să găsească utilitatea produselor obținute, să-și valorifice experiența dobândită în alte situații, să analizeze lucrările proprii și ale copiilor, motivându-și părerea. Cadrul didactic va avea în vedere să utilizeze distincte mijloace de realizare, în funcție de vârsta acestora și să ofere posibilitatea copiilor să lucreze cu materiale diverse, care să stimuleze imaginația acestora.

Totodată, copiii vor veni în contact cu populația majoritară și își vor dezvolta abilitatea de exprimare atât în limba maternă cât și în limba română.

La Centrul Știință se pot include obiecte, imagini ale animalelor sau plantelor legate de viața din prezent sau din trecutul recent a comunităților din care provin copiii, studierea unor procese asociate meseriilor tradiționale, dobândirea deprinderilor matematice fundamentale prin compararea, măsurarea, desenarea unor obiecte specifice legate de viața cotidiană a familiilor de etnici.

❑ **PROIECTUL TEMATIC- „OBICEIURI ȘI TRADIȚII”**

Temele săptămânii: „Suntem cetățeni români de naționalitate...”, „Moș Nicolae sau... (numele sărbătorii în limba maternă)”, „La colindat”, „De Crăciun....”

Educația interculturală se reliefează în toate disciplinele de învățământ, promovând toleranța, respectarea drepturilor omului și îndemnând la reflecția asupra problemelor contemporane legate de evenimente cotidiene.

Obiectivul esențial al educației este adaptarea și integrarea copiilor în societatea pluralistă, multiculturală. Procesul educațional presupune transmiterea de cunoștințe, iar aceste cunoștințe trebuie să ajute individul să trăiască și să interacționeze cu ceilalți.

Grădinița este principalul spațiu al învățării pluralității culturale prin prețuirea diversității, a notei distincte aduse de cultura fiecărui actor social participant. Grădinița trebuie să ofere șanse egale tuturor preșcolarilor indiferent de etnia, religia și cultura din care provin.

Prin activități adaptate nivelului de înțelegere al preșcolarului punem bazele și creionăm premisele competenței de sensibilizare și expresie culturală.

Prin temele abordate facem distincția între etnie și cetățenie, valorificăm zestrea culturală a etnicilor și descoperim ceea ce adaugă ei la zestrea culturală românească.⁶⁴

Interculturalitatea este, înainte de orice, respectul diferențelor.⁶⁵ Cadrele didactice sunt garanțiile acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor

- pentru a învăța,
- a cunoaște și
- a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie.

Sărbătorile ar trebui să fie mai vocale, mai reliefate în tematica preșcolarilor. Sărbătorile au avut întotdeauna un rol important în viața oamenilor. Fiecare popor are cultura și sărbătorile lui, determinate de istorie, filosofia de viață, credință... În general, sărbătorile au un scop întreit, care motivează existența lor:

- ☒ Sărbătorile dau viață trecutului, oamenii trăiesc gloria unor evenimente conservate în memoria lor, încercând să le dea viață (în activitățile din grădiniță dăm viață, prin jocuri de rol, unor personaje din istoria românilor și a altor comunități);
- ☒ Sărbătorile dau frumusețe prezentului, prin faptul că aduc o atmosferă de celebrare, ele pun împreună oamenii, creează emoție, bucurie, spărgând pentru o clipă învelișul plicticos (prin desene, obiecte confecționate cu prilejul sărbătorilor, serbările grupei care marchează o sărbătoare);
- ☒ Sărbătorile dau motivație viitorului, eroismul, sacrificiul, iubirea manifestate cândva de generațiile trecute, devin repere care obligă generația prezentă în viitor.

Sărbătorile pot fi naționale, sociale, religioase, familiale, etnice..., însă întotdeauna ele dau viață trecutului, bucurie prezentului și motivație viitorului.

Iarna este anotimpul magic al sărbătorilor unde obiceiurile și tradițiile transmise din generație în generație fac sărbătorile mai frumoase. Cultura tradițională a neamului nostru, dar și a celor care trăiesc în România este marcată de autenticitatea acestor obiceiuri specifice fiecărei zone geografice, fiecărei etnii. În special la sate, aceste datini sunt păstrate și respectate cu sfințenie, ele reprezentând izvorul bogăției noastre spirituale pe care trebuie să-l valorificăm de la cea mai fragedă vârstă.

⁶⁴ Cucuș, C. (2000), „Educația-Dimensiuni culturale și interculturale”, Iași, Editura Polirom

⁶⁵ Colecția Șanse egale, (2000), *Pași către școala interculturală*, București, Editura Corint

☐ PROIECTUL TEMATIC- „*Viețuitoarele pământului*”

Temele săptămânii: „*Animalele din pădure*”, „*Animale polare*”, „*Prietenii de lângă casă*”.

J.Piaget a considerat inteligența ca pe o formă de dezvoltare în interacțiunea cu mediul. Copilul, fiind activ, acționează continuu asupra mediului său, observând efectul pe care acesta îl are asupra sa.

Domeniul științe în învățământul preșcolar⁶⁶ este reprezentat de cele două categorii de activități: cunoașterea mediului și activitatea matematică. Ele pot fi abordate în forme variate în orice moment al zilei: ADP; ALA; ADE, monodisciplinar sau integrat.

Conținuturile ce vizează domeniul știință sunt vaste, diverse și alegerea lor rămâne la latitudinea educatoarei în funcție de nivelul de vârstă al copiilor, nivelul grupei, materialul didactic avut la dispoziție.

MIJLOACE DE REALIZARE - CUNOAȘTEREA MEDIULUI:

- ☐ Observări, lecturi după imagini, convorbiri, jocuri didactice, memorizări, povestiri, plimbări, vizite, excursii.
- ☐ Observarea sistematică a mediului înconjurător, contribuie la înțelegerea adecvată a acestuia în sensul cauzalității și relațiilor existente între obiectele și fenomenele naturii, la formarea reprezentărilor, dezvoltarea spiritului de observație, atenției, gândirii și operațiilor ei, memoriei, limbajului.⁶⁷

În activitățile de observare copiii învață tehnicile de investigație a unui obiect din natură ajungând să stăpânească în timp un algoritm de lucru. Stăpânind acest algoritm de observare a unui obiect el își dezvoltă o autonomie personală care îi va permite să exploreze tot ceea ce îl interesează. Se creează premisele micului cercetător.

Ce știu/vor ști copiii după aceste activități sau harta unui demers de observare/cercetare pe temele săptămânale? – **animale** (înfățișare, mediu de viață, hrană, adăpost, foloase, curiozități).

2.2.1.2. Planificarea săptămânală

Planificarea săptămânală se elaborează pe baza Planului de învățământ, a Planificării calendaristice anuale și pe baza Planificării pe module. Tematica activităților este elaborată în funcție

⁶⁶ Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București

⁶⁷ *Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de la 3-6/7 ani*

de tipul programului grădiniței (normal, prelungit) și în funcție de particularitățile de vârstă. Planificarea săptămânală a activității didactice de către fiecare educatoare este o necesitate obiectivă, determinată de complexitatea sarcinilor prevăzute în programa activităților instructiv-educative din grădiniță.

În întocmirea planificării săptămânale se corelează activitățile în funcție de formele de realizare, de tipul de activitate (pe discipline sau integrată), de modul de integrare a domeniilor de învățare și de strategiile didactice utilizate.

În vederea întocmirii planificării săptămânale trebuie să se ia în considerare o repartizare corectă a activităților de formare a deprinderilor de comportare civilizată, de ordine, de autoservire, de respectare a normelor de igienă etc, să se coreleze în mod echilibrat activitățile de predare cu cele de învățare și, respectiv, cu cele de consolidare și evaluare, jocurile didactice să fie îmbinate cu activitățile distractive.

Acest document curricular integrează săptămâna, tema anuală de studiu aferentă săptămânii respective, tema proiectului, subtema/tema săptămânală pentru care se realizează planificarea.

Tema/ideea se alege pornind de la interesul copiilor față de un subiect, de dorința educatoarei de a dezvolta cu copiii un anumit subiect din diferite domenii de cunoaștere, viața socială, știința, literatura etc.

Tema va fi sugerată de descriptivul celor șase teme anuale de studiu, unele evenimente majore din viața copiilor, a societății sau de anumite tradiții și obiceiuri specifice. Este important ca temele abordate să fie apropiate de mediul în care trăiește copilul, de preocupările lui și de nivelul de dezvoltare al acestuia.

Se recomandă ca între temele alese pe parcursul unui an să existe un echilibru în ceea ce privește domeniile abordate, o corelare a acestora cu calendarul evenimentelor (sociale sau ale naturii). Se va ține seama de faptul ca unele teme considerate de educatoare a fi potrivite pentru copii s-ar putea să nu fie adecvate. Pentru aplicarea la grupă a planificării un accent deosebit se va pune pe învățarea prin joc și activitățile pe grupuri mici și individuale, activități ce se desfășoară în afara celor frontale, cu întreaga grupă de copii. Pe parcursul desfășurării activităților se va ține seama de ritmul propriu al fiecărui copil, de posibilitățile lui de exprimare și de sugestiile sau întrebările acestuia.

Planificarea săptămânală se elaborează în echipă, pentru grupe omogene sau eterogene. Pentru grupele eterogene, planificarea activităților va ține cont de nivelul de vârstă al majorității copiilor. Totodată, indiferent de grupa la care lucrează, educatoarea va asigura diferențierea sarcinilor în timpul

activităților în funcție de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor din grupă, cât și de minoritatea din care fac parte.

Educatorea, în funcție de particularitățile psiho-individuale ale copiilor cu care lucrează, trebuie să ierarhizeze și să coordoneze influențele pozitive care să determine participarea acestora la propria lor formare.

Copiii trebuie obișnuiți să se autocunoască, pentru ca, într-o ambianță constructivă, modelatoare și automodelatoare să-și formeze conduita și comportamentul. Scopul principal pe care trebuie să-l urmărească educatoarea prin cunoașterea psihologică a copiilor cu care lucrează este acela de a descoperi imensul potențial al copilului, pentru a-l valorifica în opera de construcție a fiecărei personalități.

În același timp, descoperind copilul așa cum este el în realitate, educatoarea va putea stabili, cu ușurință, punți de legătură între copiii din grupă, realizând simultan sintonia (personalitatea) grupei respective.

Abordând problema cunoașterii personalității copilului de pe o asemenea poziție, educatoarea va descoperi, în permanență, modalități de transformare a copilului, transformându-se și pe sine, în virtutea bipolarității procesului pedagogic.

Condiția necesară diferențierii și individualizării este cunoașterea caracteristicilor individuale ale fiecărui copil, caracteristici care se manifestă ca particularități ale vârstei și ca particularități individuale. Acestea se referă, în special, la aspecte precum: dezvoltarea generală a organismului, nivelul de dezvoltare a diferitelor procese psihice, ritmul de dezvoltare, stilul de învățare, caracteristici personale (ce țin de personalitate: afectivitate, voință etc), experiența personală și amprenta mediului socio-cultural căruia îi aparține cât și limba vorbită.

De regulă, pentru educatoare, aceste caracteristici individuale se manifestă ca o cerință, în proiectarea și desfășurarea procesului de predare și învățare.

Întrucât predarea și învățarea se fac prin joc, acesta poate fi propus de către educatoare sau de către copil, în dependență de condițiile de joc pe care i le creează educatoarea. Jocul liber este modalitatea cea mai eficientă pentru dezvoltarea personalității copilului. Educatoarea pornește de la cunoașterea fiecărui copil în parte și se concentrează pe activități în care fiecare copil să fie antrenat, valorizat și evaluat. Deși copiii sunt de vârste apropiate sau de aceeași vârstă, între ei există numeroase diferențe. Aceste diferențe sunt caracteristici care dau identitatea fiecăruia și fac grupul mai bogat.

Atunci când copilul are o problemă de dezvoltare sau învățare, aceasta trebuie privită ca o particularitate individuală și ca un prilej de învățare. Cu alte cuvinte, fiecare problemă trebuie văzută ca o situație de învățare. Construind ocazii de joc pentru copii și adaptându-le nevoilor acestora, educatoarea reușește să individualizeze procesul învățării chiar și acolo unde există dificultăți. Copilul își va alege liber jocul dorit, iar rolul educatoarei nu este doar acela să informeze și să formeze, ea trebuie să observe cu atenție evoluțiile copilului, schimbările sau semnalele de alarmă și aspectele în care copiii ar avea nevoie de sprijin.

Având în vedere relația dintre zestrea ereditară și influențele mediului familial, cultural și educațional, propunem o planificare săptămânală orientativă în dorința eliminării supraîncărcării procesului educațional, individualizării dorințelor copiilor și răspunderii la nevoia lor de cunoaștere.

TEMA ANUALĂ DE STUDIU: „CÂND, CUM ȘI DE CE SE ÎNTÂMPLĂ?”

PROIECT TEMATIC: VIEȚUITOARELE PĂMÂNTULUI

TEMA SĂPTĂMÂNALĂ: ANIMALE SĂLBATICE

DATA ZIUA	REPERE ORARE	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	SUGESTII METODICE
ACTIVITATEA DE DIMINEAȚĂ			
L U N I	8:00-8:30	ALA: Joc liber	În cadrul întâlnirii de dimineață copiii audiază sunetele emise de animalele din pădure, le recunosc și le denumesc. Copiii care nu vorbesc limba română vor repeta onomatopeele și numele animalelor. Vor fi antrenați în jocuri solicitându-le să verbalizeze activitățile desfășurate. Activitățile se vor desfășura în perechi, prin folosirea metodei partenerului de sprijin. Copiii care nu vorbesc limba română vor fi ajutați de către colegii vorbitori de limbă română să identifice animalele sălbatice, mediul lor de viață cât și hrana acestora.
	8:30-9:00	ADP: Deprinderi specifice sosirii la grădiniță, deprinderi de autoservire, igienico-sanitare. R: „Vivi-Veverița își spală blănița!” (deprinderea de a-și păstra îmbrăcămintea curată)	
	9:00-11:30	ADP-ÎD: „Sunetele pădurii” T: „Prin pădure alergăm./Aer curat, respirăm!” (alergare spre diferite direcții) ALA - C: „Adăposturi pentru animalele pădurii”; Ș: „Care blăniță îți place și de ce?”; (eșantioane de diferite blănuri de animale sălbatice)”; B: „Din lumea animalelor sălbatice” T: „Urșii în bârlog” (exerciții de târâre pe coate și genunchi) ADE:DȘ1 „Viața în pădure” (observare) DEC2: „Sfatul animalelor” -învățare cântec „Ghicește cine a cântat?” -joc muzical (diferențierea timbrului) MM: „Ferește-te de urs!” -(joc de mișcare) ADP: „Poftă bună, copii!”- Deprinderi specifice servirii mesei și îngrijirii personale	
ACTIVITATEA DE DUPĂ-AMIAZĂ			
L U	13:00-15:30	MP: „Ne culcăm, o poveste ascultăm!” - activități de relaxare, activități recuperatorii	

N I	15:30-16:00 16:00-17:30 17:30-18:00	ADP: „Somn ușor!” -pregătirea pentru somn/odihnă Deprinderi de îmbrăcare/dezbrăcare „Poftă bună, copii!” - Gustare. Deprinderi de autoservire ADE:DS1 și DEC2 (a.i) :„Ghicește cine a cântat?” (lectură după imagini și joc muzical) MM: „Plimbă ursulețul!” (joc distractiv) ADP: „Iată, ziua s-a sfârșit!” -Deprinderi specifice plecării copiilor acasă	Copiii vor identifica sunetele emise de animale, vor alege imaginea corespunzătoare și vor verbaliza acțiunea. Copiii se vor folosi de un urs de pluș sau un mulaj pe care îl vor plimba de la unul la altul și vor repeta denumirea animalului .
M A R Ț I	8:00-8:30 8:30-9:00 9:00-11:30 11:30-13:00	ALA: Joc liber ADP: Deprinderi specifice sosirii la grădiniță, deprinderi de autoservire, igienico-sanitare. R: „Pe vânt și vreme rea, bag animalele la adăpost! ” ADP-ÎD :„Cum putem proteja animalele sălbatice? ” T: „Sărim ca cerbii, țopăim ca iepurașii” ALA- A: „Animalul preferat” (modelaj); N.A „Urme de lăbuțe” J.M: „Câți ursuleți ai în această grupă?” T: „Câte unul pe cărare...” ADE:DLC: „Ursul păcălit de vulpe” de Ion Creangă(povestea educatoarei) DEC1: „Animalul îndrăgit”-desen MM: „Cine oare, cine oare, trece prin pădurea mare? ”- (joc de mișcare) ADP: „Poftă bună, copii!”- Deprinderi specifice servirii mesei și îngrijirii personale	Vor verbaliza în propoziții scurte cum pot fi protejate animalele sălbatice. Copiii vor realiza prin tehnici adecvate elemente din mediul înconjurător și își vor fixa denumirile în limba română a părților componente din care este alcătuit animalul preferat. Vor recunoaște și vor denumi cifrele în limba română. Copiii vor executa mișcărilor sugerate prin repetarea unor versuri sacadate. Conținutul îl voi rezuma în câteva enunțuri pe care copilul le va repeta în timp ce așază imaginile sugestive în ordine cronologică.
ACTIVITĂȚI DE DUPĂ-AMIAZĂ			
	13:00-15:30 15:30-16:00 16:00-17:30 17:30-18:00	MP: „Ne culcăm, o poveste ascultăm! ”- activități de relaxare, activități recuperatorii ADP: „Somn ușor!”- pregătirea pentru somn/odihnă Deprinderi de îmbrăcare/dezbrăcare „Poftă bună, copii!”- Gustare. Deprinderi de autoservire ADE: DLC și DEC1 (a.i) : „Ursul păcălit de vulpe” de Ion Creangă (povestea educatoarei și desen) MM: „Ursul si iepurașii!” (joc de mișcare) ADP: „Iată, ziua s-a sfârșit!”-Deprinderi specifice plecării copiilor acasă	Se vor forma grupuri mici pentru a consolida cunoștințele copiilor nevorbitori de limbă română
M I E R C U R I	8:00-8:30 8:30-9:00 9:00-11:30	ALA: Joc liber ADP: Deprinderi specifice sosirii la grădiniță, deprinderi de autoservire, igienico-sanitare. R: „Dacă se rănește, iute o-ngrijesc!” (deprinderea de a îngriji animalele) ADP-ÎD: „Dacă aș fi un iepuraș, aș sări/Dacă aș fi un urs, aș mormăi...” T: „Căprioare sprinteioare” (joc de mișcare) ALA- Ș: „Ce fac animalele sălbatice iarna?” J.R: „Ursul păcălit de vulpe” J.M: „Ajută animalele să ajungă la adăpostul lor” (labirint)	În cadrul Întâlnirii de dimineață copiii care nu vorbesc limba română pot vorbi mima, pot folosi onomatopee sau mișcări sugestive pentru a transmite mesaje. Copiii vor fi ajutați să descrie imaginea și să o interpreteze folosind un limbaj propriu.

	11:30-13:00	<p>T: „Cumătra vulpe” (joc muzical)</p> <p>ADE: DȘ2 și DOS2 (a.i): „Câte animale am văzut în pădure, oare?” (exerciții cu material individual-predarea numărului 8 și lipire)</p> <p>MM: „Iepurașii isteți” (joc de mișcare)</p> <p>ADP: „Poftă bună, copii!” -Deprinderi specifice servirii mesei și îngrijirii personale</p>	<p>Copiii nevorbitori de limbă română vor fi ajutați să facă asocierea prin prezentarea imaginii animalului respectiv.</p> <p>Vor fi antrenați mai des copii care nu stăpânesc foarte bine limba română în repetarea versurilor din jocul de mișcare.</p>
ACTIVITĂȚI DE DUPĂ-AMIAZĂ			
	13:00-15:30 15:30-16:00 16:00-17:30 17:30-18:00	<p>MP: „Ne culcăm, o poveste ascultăm!”-activități de relaxare, activități recuperatorii</p> <p>ADP: „Somn ușor!”-pregătirea pentru somn/odihnă</p> <p>Deprinderi de îmbrăcare/dezbrăcare</p> <p>„Poftă bună, copii!”- Gustare/Deprinderi de autoservire</p> <p>ADE: DȘ2 și DOS2 (a.i): „În pădure animale am văzut/Câte sunt, oare?” (exerciții cu material individual-predarea numărului 8 și lipire)</p> <p>MM: „Lupul și oile” (joc de mișcare)</p> <p>ADP: „Iată, ziua s-a sfârșit!”-Deprinderi specifice plecării copiilor acasă</p>	<p>Se vor oferi sugestii individuale</p>
J O I	8:00-8:30 8:30-9:00 9:00-11:30 11:30-13:00	<p>ALA: Joc liber</p> <p>ADP: Deprinderi specifice sosirii la grădiniță, deprinderi de autoservire, igienico-sanitare.</p> <p>R: „Fă-ți curaj, fiindcă îndată animalele ți se arată!” (deprinderea de a-și înfrânge teama)</p> <p>ADP-ÎD: „Cine mi-a ieșit în drum?”</p> <p>T: „Sărim ca veverițele, alergăm ca vulpile” (joc imitativ)</p> <p>ALA- N.A: „Vizuini și bârloguri”; B: „Ghicitori despre animale sălbatice”; J.M : „Animalele și hrana lor”</p> <p>T: „Ariciul” (joc cu text și cânt)</p> <p>ADE: DȘ2: „Ne jucăm cu numărul 8”-Joc exercițiu</p> <p>DPM: „Prin pădure” -mers și alergare cu ocolire și pășire peste obstacole-Parcurs aplicativ</p> <p>MM: „ Ghici pe cine am imitat?” (joc distractiv)</p> <p>ADP: „Poftă bună, copii!”-Deprinderi specifice servirii mesei și îngrijirii personale</p>	<p>Copiii vor reda diferite stări emoționale prin mimă, onomatopee și își însușesc denumirea acestor emoții în limba română.</p> <p>Educatorea formulează propoziții scurte urmând ca preșcolarii să repete pe rând și să le rețină .</p> <p>Copiii vor recunoaște animalele după descriere și le vor denumi.</p> <p>La jocul de masă vor fi antrenați copiii nevorbitori de limbă română și se va repeta cu ei cuvinte și propoziții simple.</p> <p>Se va insista pe denumirea în limba română a cifrelor și pe asocierea cifrei corespunzătoare numărului și invers.</p> <p>Copiii care nu vorbesc limba română vor fi ajutați prin sugerarea sunetului emis de animal, copilul urmând să decodifice mesajul și să mimeze animalul respectiv.</p> <p>Voi antrena și ceilalți copii în a-i ajuta să recunoască despre ce animal este vorba.</p>

ACTIVITĂȚI DE DUPĂ-AMIAZĂ			
	<p>13:00-15:30</p> <p>15:30-16:00</p> <p>16:00-17:30</p> <p>17:30-18:00</p>	<p>MP: „Ne culcăm, o poveste ascultăm!”-activități de relaxare, activități recuperatorii</p> <p>ADP: „Somn ușor!”-pregătirea pentru somn/odihnă</p> <p>Deprinderi de îmbrăcare/dezbrăcare</p> <p>„Poftă bună, copii!”- Gustare. Deprinderi de autoservire</p> <p>ADE:DS2 și DPM (a.i): „Cursa animalelor din pădure” (joc exercițiu și parcurs aplicativ)</p> <p>MM: „Spune ce ai pipăit?” (joc senzorial)</p> <p>ADP: „Iată, ziua s-a sfârșit!”-Deprinderi specifice plecării copiilor acasă</p>	<p>Se vor da sugestii individuale</p> <p>Copiii vor ghici animalul din săculeț după textura blăniței, vor imita mișcările și glasul animalelor.</p>
V I N E R I	<p>8:00-8:30</p> <p>8:30-9:00</p> <p>9:00-11:30</p> <p>11:30-13:00</p>	<p>ALA: Joc liber</p> <p>ADP: Deprinderi specifice sosirii la grădiniță, deprinderi de autoservire, igienico-sanitare.</p> <p>R: „Și ele au suflet!” (deprinderea de a adopta un comportament adecvat față de necuvântătoare)</p> <p>ADP-ÎD: „Ce s-ar întâmpla dacă animalele sălbatice ar dispărea?”</p> <p>T: „Ce s-a schimbat?”</p> <p>ALA-C: „Rezervația de animale”;</p> <p>B: „Ce fac animalele ” (formulare de propoziții); A: „Măști de animale sălbatice” (decorare)</p> <p>T:„Ursul la miere” (joc de mișcare)</p> <p>ADE: DLC: „Jocul silabelor”</p> <p>DOS1: „De ce protejăm animalele sălbatice?” (convorbire)</p> <p>MM: „Carnavalul măștilor” (parada măștilor)</p> <p>ADP: „Poftă bună, copii!”-Deprinderi specifice servirii mesei și îngrijirii personale</p>	<p>Copiii care nu vorbesc limba română vor fi antrenati să formuleze propoziții cu ajutorul materialelor intuitive, imagini, planșe, mulaje.</p> <p>Jocul se va realiza prin bătaia din palme, prin identificarea numărului de silabe și repetarea cuvântului de mai multe ori.</p> <p>Copiii își prezintă măștile confecționate în cadrul paradei exprimându-se în propoziții simple.</p>
ACTIVITĂȚI DE DUPĂ-AMIAZĂ			
	<p>13:00-15:30</p> <p>15:30-16:00</p> <p>16:00-17:30</p> <p>17:30-18:00</p>	<p>MP: „Ne culcăm, o poveste ascultăm!” -activități de relaxare, activități recuperatorii</p> <p>ADP: „Somn ușor!”-pregătirea pentru somn/odihnă</p> <p>Deprinderi de îmbrăcare/dezbrăcare</p> <p>„Poftă bună, copii!”- Gustare. Deprinderi de autoservire</p> <p>ADE: DLC: „Jocul silabelor”</p> <p>DPM: „Și animalele pot fi prietenii noștri” (convorbire)</p> <p>MM: „Parola multiplă” (joc de atenție și de mișcare)</p> <p>ADP: „Iată, ziua s-a sfârșit!”-Deprinderi specifice plecării copiilor acasă</p>	<p>Se vor da indicații individuale și pe grupuri mici</p>
ZIUA DATA	INTERVAL ORAR	ACTIVITATEA METODICĂ	SEMNĂTURA
LUNI	13:00-16:00	Pregătirea materialului didactic pentru activități	
MARȚI	13:00-16:00	Activitate metodică la nivelul unității	

MIERCURI	13:00-16:00	Studiu individual; Consemnarea unor comportamente în caietul de observații	
JOI	13:00-15:00	Proiectarea activităților extrașcolare	
VINERI	13:00-16:00	Proiectarea activităților pentru săptămâna următoare	
ZIUA DATA	INTERVAL ORAR	ACTIVITATE DE CONSILIERE A PĂRINȚILOR	SEMNĂTURA
JOI	15:00-16:00	Limbajul copiilor și mediul social	

2.2.1.3. Planificarea activităților integrate

În prezentarea caracteristicilor educaționale preșcolare ale activităților integrate și a interdisciplinarității pornim de la conținutul învățării.⁶⁸ Selecția curriculară și organizarea conținuturilor se realizează prin impunerea mai multor perspective. Specialiștii accentuează viziunea interdisciplinară, integrarea și organizarea modulară.

Baza viziunii interdisciplinare constă în organizarea conținuturilor învățării în jurul unor teme care aparțin deodată mai multor discipline sau sfere de cunoștință și nu în jurul unor discipline care urmăresc sistemul ordinii științifice. Interdisciplinaritatea constă deci în îmbinarea diferitelor discipline în care se trece de barierele tradiționale dintre științe și se combină tehnicile acestora în vederea realizării obiectivelor propuse.

Integrarea conținuturilor este în coerență cu abordarea interdisciplinară, în sensul că se bazează pe tematici care ating mai multe domenii științifice. Obiectivele se raportează la o tematică unitară, care aparține nu numai unui singur domeniu, ci mai multor domenii experiențiale. Diferența constă în faptul că la baza conceptuală a interdisciplinarității stă îmbinarea conținuturilor, iar baza integrării o constituie un principiu fundamental, o idee care abordează și sistematizează cunoștințele dintr-o nouă perspectivă. Astfel se trece la eliminarea barierelor dintre discipline, cunoștințele sunt grupate în funcție de obiectivele care urmează a fi realizate, iar în procesul de cunoaștere sunt implicate, de asemenea, domeniile de dezvoltare a copilului: domeniul psiho-motric, domeniul limbajului, domeniul socio-emoțional și domeniul cognitiv. Obiectivul îmbinării cunoștințelor din mai multe domenii cu eliminarea barierelor cu domeniile de dezvoltare este de a ajuta copilul în formarea unei viziuni holistice, uniforme despre realitate.

⁶⁸ Manolescu, M. (2004), *Curriculum pentru învățământul primar și preșcolar. Teorie și practică*, Universitatea din București, Editura Credis, p.100

Proiectul integrat se bazează pe un ansamblu de acțiuni între care există relații de interdependență în funcție de componentele procesului de învățare: deprinderi, obiective, conținuturi, metode și procedee specifice educației limbajului și comunicării în limba română, la care se adaugă condiții optime de realizare. Printre aceste condiții menționăm: caracterul interesant și plăcut al activității, naturalitatea acesteia, apropierea temei, relevanța acestuia pentru copil, se bazează pe cunoștințe anterioare, este provocativă, încurajatoare, activizantă, coerentă, senzorială și are un scop clar.

Potrivit lui Cant, în integrarea conținuturilor distingem următoarele niveluri:

1. Intradisciplinaritate (în interiorul domeniului de cunoaștere): constă în reorganizarea conținuturilor unui domeniu de studiu sau al unei discipline, cu obiectivul aprofundării unei teme, a exersării unei abilități etc. Caracteristica specifică este utilizarea instrumentelor domeniului sau al disciplinei, fără a trece barierele disciplinelor.

2. Interdisciplinaritate (între/printre domeniile de cunoaștere): în acest caz, conținuturile a două, sau mai multe discipline/domenii se intersectează pe un plan de cunoaștere și de interes comun. De asemenea, se valorifică unele situații oferite de domenii de cunoaștere în vederea luării unor decizii sau proiectării unor acțiuni.

3. Transdisciplinaritate (peste domeniile de cunoaștere): reprezintă o abordare holistică, deplină a cunoașterii. Învățarea este centrată în jurul nevoilor și intereselor celui care învață. În cazul de față nu se limitează doar la deslușirea unei teme.⁶⁹

Caracteristicile activităților integrate⁷⁰ din grădiniță:

☒ Dimensiunile dezvoltării activității integrate sunt selectate în funcție de domeniile de dezvoltare, iar obiectivele operaționale constituie o unitate formată din 4-5 obiective, cu referiri concrete la experiențele de învățare pe care le urmărim.

☒ Alegerea conținutului este în strânsă legătură cu nucleul de integrare curriculară.

☒ Fiecare dintre situațiile de învățare proiectate și desfășurate contribuie la analizarea, rezolvarea și clarificarea temei.

⁶⁹ Cant, A. (2010), *Educația preșcolară privită cu alți ochi. Metoda Annabela- o alternativă de predare care reține plăcerea de a fi educatoare și ajută la aplicarea curriculumului*, Cluj Napoca, Editura Risoprint, p.45

⁷⁰ Glava A., Pocol M., Tătaru L. (2009), *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Pitești, Editura Paralela 45, p.54

☐ Include valoarea de dezvoltare a integrării, adică relevanța abilităților de transfer (creează situații de comunicare, de colaborare, de descoperire, de luare a deciziilor pentru copii).

☐ Proiectul didactic al activității integrate include scenariul didactic integrat, fără a separa situațiile de învățare în funcție de domeniile experiențiale sau categoriile de activități.

☐ Printre obiectivele operaționale trebuie să apară, de asemenea, obiectivul integrativ care face legătura dintre ariile curriculare.

Posibilitățile de realizare a integrării⁷¹

Pentru integrarea activităților în educația preșcolară dispunem de o multitudine de posibilități, modalitățile cele mai frecvente sunt:

a. Activitate didactică individuală cu conținuturi integrate

Această formă a integrării îmbină armonios conținuturi care aparțin la două sau mai multe domenii experiențiale. De exemplu, o activitate didactică integrată cu tema Animale sălbatice îmbină Domeniul Științe, Domeniul Om și Societate. „Un iepure sălbatic are doi pui”. „Din grădina din apropiere aduce cinci morcovi, pe care dorește să îi mănânce cu puii lui”. „Cum va împărți morcovii?”. La derularea activității folosim materiale intuitive, copiii caută soluții individual, sau în grupuri mici - în cursul lucrului în echipă copiii vor dobândi deprinderi de ascultare, respectiv de producere a mesajului oral în limba nematernă, în cursul întregii activități li se va îmbogăți vocabularul pasiv și cel activ în limba nematernă. Toate soluțiile identificate de copii vor fi prezentate, ilustrate și discutate din perspectiva morală.

b. Activitate integrată care cuprinde mai multe momente/evenimente didactice

Această formă de integrare creează situații de învățare ale căror conținuturi se conturează în jurul unui nucleu curricular integrat (din două sau mai multe domenii experiențiale, sau două sau mai multe categorii de activitate).

De exemplu: activitatea integrată cu tema Iepurașul are următoarele momente:

- Domeniul Limbă și Comunicare: Poveste despre iepuraș
- La un moment dat al poveștii la Domeniul Științe- observarea iepurelui
- Domeniul Estetic și Creativ: joc cu text și cântec despre iepure
- Revenire la finalul poveștii: Domeniul Limbă și Comunicare

⁷¹ Glava A., Pocol M., Tătaru L. (2009), *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*.

Pitești, Editura Paralela 45, p.52-54

c. Program de activitate integrată

În cadrul unui program de activitate integrată se integrează activitățile pe domenii experiențiale și cele la alegere.

Are două tipuri:

- ☐ cunoștințele interdisciplinare sunt legate armonios de-a lungul zilei cu jocurile și cu activitățile la alegere;
- ☐ cunoștințele interdisciplinare se centrează pe anumite activități pe domenii experiențiale, jocurile și activitățile la alegere se desfășoară pe lângă acestea.

Scenarii didactice de integrare:

Pentru asigurarea caracterului integrat al situațiilor de învățare din activitățile integrate trebuie elaborate scenarii didactice de integrare.

Scenariul integrat este un nucleu unitar și coerent în jurul căruia se centrează situațiile de învățare integrată.

Câteva posibilități de scenariu integrat⁷²:

I. Povestea ca nucleu de integrare

În această abordare elementul central al conținuturilor integrate este povestea, al cărei fir narativ leagă temele. De exemplu, începem o poveste: „Zâna Primăverii și-a pierdut vestitorii”. Fără aceștia primăvara nu va putea ajunge pe Pământ. Zâna cere ajutorul copiilor. Dacă ei vor reuși să treacă peste toate probele, vor deveni ajutoarele Zânei și astfel vor contribui la sosirea căldurii mângâietoare și trezirea naturii pe Pământ. Firul poveștii se va întrerupe la diferite stații care cuprind probele pe care copiii trebuie să le îndeplinească cu succes pentru a merge mai departe. La fiecare probă trecută cu succes, vor reuși să elibereze câte un vestitor. Astfel, după parcurgerea tuturor probelor vor ajunge la palatul Zânei Primăverii, unde vor realiza împreună un tablou/peisaj de primăvară cu ajutorul tuturor vestitorilor eliberați (Soarele, ghiocelul, rândunica, etc.). Povestea se încheie cu sosirea primăverii pe Pământ.

La secvențele unde se întrerupe povestea (stațiile probelor) se pot da sarcini copiilor în funcție de nivelul de vârstă și de obiectivele propuse, precum: să aleagă semințe, să formeze mulțimi, să opereze cu acestea/sau să pună în ordine fazele de dezvoltare ale unei plante de la sămânță până la

⁷² Glava A., Pocol M., Tătaru L. (2009), *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Pitești, Editura Paralela 45, p.52

recoltă (Domeniul Științe); să urmărească cu zornăitoare ritmul unui cântec de primăvară, să învețe un joc cu text și cântec de primăvară (Domeniul Estetic și Creativ); să enumere cât mai multe caracteristici (adjective) despre fotografiile ascunse în plicuri (Domeniul Limbă și Comunicare).

II. Problema ca nucleu de integrare

Problema, de asemenea, poate constitui nucleu de integrare. Iată câteva exemple:

- Să proiectăm un nou teren de joacă în curtea grădiniței! (îmbină domeniile experiențiale ca Domeniul Științe, Domeniul Estetic și Creativ, Domeniul Om și Societate, Domeniul Psihomotric)
- Să planificăm o excursie!
- Micii exploratori: căutarea comorii, urmărirea hărții misterioase.

III. Concursul ca nucleu de integrare

Concursul ca nucleu de integrare poate fi aplicat cel mai eficient la activitățile de evaluare. Tema competiției este unitară (de exemplu: Ce știm despre anotimpuri?). De-a lungul competiției copiii vor primi sarcini care ating toate domeniile experiențiale. Activitatea, desigur, va fi urmată de diplome, câștiguri.

IV. Jocul didactic ca nucleu de integrare

Se aseamănă cu concursul, diferența constând într-o activitate de anvergură mai redusă. Pentru jocul didactic se alege o temă pentru realizarea căreia copiii vor trebui să aplice cunoștințe din mai multe domenii experiențiale. De exemplu: „Ce nu se potrivește în rând?” - de-a lungul jocului didactic copiii vor trebui să caracterizeze lucruri prin patru afirmații, dintre care una este falsă. Aceasta din urmă trebuie depistată de colegi.

V. Tema integratoare

Asigură un nivel crescut de unitate a conținuturilor. În Curriculumul pentru educația timpurie din 2019 se fac sugestii pentru teme care au caracter integrativ în sine: Invenții și descoperiri, Colecții, Experimente.

Teme asemănătoare care presupun organizarea unor sisteme pot fi: organizarea unui eveniment, proiectarea unui oraș imaginar, proiectarea florei și faunei unei noi planete, etc.

Însumând cele dezbătute anterior, putem concluziona, că, în proiectarea activităților integrate, în primul rând trebuie să ne bazăm pe învățarea experiențială, centrată pe concepția studiului integrat al limbii. Activitățile integrate contribuie la învățarea limbii române prin utilizarea ei în cât mai diverse situații.

2.2.1.4. Proiectul didactic

Proiectarea demersului didactic reprezintă activitatea desfășurată de cadrul didactic, care constă în anticiparea etapelor și acțiunilor concrete de realizare a predării.

Prin elaborarea proiectului de activitate didactică, educatoarea își dovedește creativitatea în domeniul procesului de predare-învățare. Fiecare proiect de lecție se conturează în funcție de:

- particularitățile de vârstă și psihice individuale ale preșcolarilor din grupă;
- experiența și ritmul de învățare a preșcolarilor;
- conținutul de predare-învățare.

Proiectarea didactică se finalizează cu elaborarea unor documente cu valoare de instrumente de lucru utile cadrului didactic: planificări calendaristice, proiecte ale unităților de învățare, proiecte tematice, proiecte de lecție/activitate didactică.⁷³

Proiectul didactic este un instrument de lucru și un ghid pentru cadrul didactic, el oferind o perspectivă de ansamblu, globală și complexă asupra activității. Scopul proiectului didactic este de a realiza transpunerea didactică a conținutului științific într-o manieră care să le permită preșcolarilor asimilarea lui, dar în același timp să îi determine să participe activ.

Proiectul didactic are caracter orientativ, având o structură flexibilă și cadrul didactic poate reconsidera demersul anticipat atunci când apar situații neprevăzute.

Proiectarea activității didactice trebuie să constituie un pas în dezvoltarea personalității copilului.⁷⁴

Pentru aceasta este necesar să respectăm următoarele:

a. Claritatea scopului urmărit - cadrul didactic stabilește cu claritate și precizie scopul pe care dorește să-l realizeze. Alegerea metodelor și procedeele, alegerea conținutului activității și reliefaarea unor părți din acest conținut, structura activității și îmbinarea modului de muncă individuală cu cel colectiv depind de scopul urmărit prin activitate.

b. Alegerea potrivită a conținutului activității - pentru a realiza o activitate de calitate, educatoarea trebuie să aleagă pentru fiecare parte a activității materialul cel mai potrivit, care să asigure atingerea scopului urmărit.

c. Alegerea metodelor și procedeele potrivite - pentru realizarea sarcinilor urmărite în fiecare

⁷³ Bocoș, M., Jucan, D. (2017), *Teoria și metodologia instruirii*, Pitești, Editura Paralela 45, p.119

⁷⁴ Colceriu, L. (2008), *Psihopedagogia învățământului preșcolar*, Sinteză de material, p. 85-91

parte a activității. Fiecare sarcină didactică se realizează mai eficient prin utilizarea anumitor metode.

d. Organizarea metodică a lecției - diferitele activități care alcătuiesc lecția sunt desfășurate într-o succesiune logică, spre a asigura realizarea scopului ei. O activitatea este organizată metodic când toate activitățile desfășurate constituie un tot unitar, servesc la atingerea scopului urmărit.

Potrivit lui Bocoș, M. și Jucan. D., algoritmul proiectării activității⁷⁵ didactice se realizează după cum urmează:

- ☐ Stabilirea formei de organizare a activității instructiv-educative și încadrarea ei în unități de învățare;
- ☐ Stabilirea obiectivelor operaționale;
- ☐ Stabilirea și prelucrarea conținutului științific;
- ☐ Elaborarea strategiei de instruire și autoinstruire;
- ☐ Stabilirea structurii procesuale a lecției/activității didactice;
- ☐ Cunoașterea și evaluarea randamentului școlar: stabilirea strategiei de evaluare și a strategiei de autoevaluare a elevilor.

În elaborarea proiectului didactic se recomandă următorii pași:

Pasul 1:

- stabilirea conținutului (subiectul lecției) activității;
- identificarea tipului de activitate pe care o organizează cadrul didactic;
- stabilirea nivelului de cunoștințe dobândite în care se menționează informațiile pe care le au preșcolarii în legătură cu activitatea proiectată, ca să se știe de unde pornește procesul de predare-învățare.

Pasul 2:

- stabilirea comportamentelor prevăzute de programa școlară pentru realizarea performanțelor preșcolarii într-un an școlar; în funcție de comportamentele vizate se stabilesc obiectivele operaționale, care descriu priceperile și deprinderile preșcolarii ce trebuie formate pe parcursul unei activități. Obiectivele operaționale se numerotează prin O1, O2, O3 etc.;

⁷⁵ Bocoș, M., Jucan, D. (2017), *Teoria și metodologia instruirii*, Pitești, Editura Paralela 45, p.123

Scopul și obiectivele:

Trebuie să menționăm că scopul este urmărit de către cadrul didactic, iar obiectivele reprezintă performanțele preșcolărilor la sfârșitul activității. De asemenea, numărul obiectivelor trebuie să fie în corelație cu durata activității (15, 25 sau 30 de minute în funcție de grupă) și cu ritmul de învățare al grupei.

Pasul 3:

- în funcție de obiectivele stabilite, de conținutul de transmis, se selectează metodele de învățare, mijloacele și materialele didactice, formele de organizare a activității și instrumentele de evaluare a cunoștințelor.

Pasul 4:

- în continuare se proiectează structura lecției.

2.2.2. Organizarea activităților de învățare

2.2.2.1. Activități pe domenii experiențiale

Activitatea preșcolară de învățare este totalitatea unor activități planificate, organizate, metodice, cu caracter intensiv, dirijate de cadrul didactic în vederea realizării obiectivelor propuse. Activitățile de învățare încearcă să așeze în prim plan inițiativa copilului, capacitatea individuală de luare a deciziilor, învățarea bazată pe experimentare și exersarea individuală⁷⁶.

Cadrul didactic trebuie să-și structureze activitățile în așa fel încât copiii să-și dezvolte creativitatea, să-și formeze deprinderi individuale de comportament. Astfel, aceste activități necesită o planificare conștientă, bine gândită, atât în stabilirea obiectivelor, cât și în alegerea conținuturilor și a modalităților de realizare în conformitate cu specificul grupei, respectiv cu particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor care vor participa la activități. În situațiile în care în cadrul acestor activități, participă copii a căror limbă maternă este alta decât limba română, activitățile dirijate necesită o planificare care să faciliteze înțelegerea, interacțiunea, exersarea limbii române, repetarea continuă a structurilor, învățarea durabilă a limbii. Cadrului didactic îi revine sarcina să structureze logic, să diferențieze și să individualizeze.

⁷⁶ Frăsineanu, E.S. (2014), *Forme specifice și moduri de realizare a activității cu preșcolarii*. In Mogonea, F.(coord): *Metodica activității instructiv- educative în grădinița de copii*, Pitești, Editura Paralela 45

Cadrul temporal al activităților pe domenii experiențiale poate fi generat în mod flexibil de către cadrul didactic. Timpul consacrat acestor activități variază între 10-40 de minute: se ajunge la 35, maxim 40 de minute în cazul preșcolarilor de grupă mare, ținând seama constant de reacțiile grupei. Dacă din reacțiile copiilor reiese că activitatea a devenit obositoare și nu le mai stârnește interesul, timpul activității trebuie redus. De asemenea, se recomandă o pauză de 10-15 minute între activitățile experiențiale, aceste pauze pot fi petrecute cu jocuri alese, jocuri de mișcare, exerciții de gimnastică, tranziții sau rutine⁷⁷.

Activitățile desfășurate în grădiniță au caracter ludic, ce se bazează pe interacțiune: se recită poezii scurte, se intonează cântece, se spun zicători, ale căror texte sunt ușor de reținut și de repetat. Aceste activități sunt, de asemenea, componente importante în procesul de învățare a limbii române de către copilul de altă naționalitate.

Dat fiind faptul că activitatea de bază a copilului preșcolar este jocul, cadrul didactic trebuie să găsească modalitățile prin care activitățile pe domenii experiențiale să fie inserate în joc. Prin toate activitățile desfășurate în grădiniță, copilul își dezvoltă vocabularul și limbajul.

Procesul de planificare conștientă a activităților va contribui la prelucrarea și consolidarea cunoștințelor, la formarea aptitudinilor, abilităților, capacităților, a formelor de conduită și de comportament.

Clasificarea activităților pe domenii experiențiale

Activitățile pe domenii experiențiale pot fi clasificate ținând cont de trei criterii esențiale: conținut, modalitatea de realizare, sarcina didactică⁷⁸.

a. În abordarea tradițională conform criteriului de clasificare a activităților pe domenii experiențiale în funcție de conținutul învățării, aceste activități pot fi de: limba maternă, limba română, matematică, cunoașterea mediului, activitate artistico- plastică, activitate practică, activitate de educație fizică, educație pentru societate.

b. Conform modalității de realizare activitățile pe domenii experiențiale pot fi de: observare, lectură după imagini, povestire (povestea educatoarei, repovestire, povestea copiilor), conversație, memorizare, joc didactic, manipulare cu material individual, exerciții de mișcare, jocuri muzicale și jocuri cu text și cântec.

⁷⁷ Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București

⁷⁸ Stark G. (2010), *Óvodapedagógia és játékmódszertan*, Cluj-Napoca, Editura Státus, p. 62-63

c. Din punctul de vedere al sarcinii didactice aceste activități pot fi de: dobândire a noilor cunoștințe, exersare-aplicare, sistematizare, evaluare, mixte.

Fiecare domeniu experiențial are modalități de realizare specifice⁷⁹:

☐ Domeniul Limbă și Comunicare (include activitățile de învățare de limba maternă și limba română) - modalitățile de realizare ale activității specifice acestui domeniu sunt: lectura după imagini, povestea educatoarei, jocul didactic, lectura literară, povestirea liberă, convorbirea, memorizarea, dramatizarea.

☐ Domeniul Științe (include activitățile de învățare de cunoașterea mediului și matematica)- modalitățile de realizare ale activității specifice acestui domeniu sunt: observarea, lectura după imagini, convorbirea, jocul didactic, povestirea/manipularea cu material individual, joc didactic, joc logic.

☐ Domeniul Om și Societate (include activitățile de învățare de educația pentru societate, activitatea practică) - modalitățile de realizare ale activității specifice acestui domeniu sunt: povestea educatoarei, lectura după imagini, jocul didactic, memorizare, convorbire, dramatizarea/înșirare, lipire, colaj, îndoire.

☐ Domeniul Estetic și Creativ (include activitățile de învățare de educația muzicală, educația artistico - plastică) - modalitățile de realizare ale activității specifice acestui domeniu sunt: învățarea cântecului nou, joc cu text și cântec, audiție, jocuri muzicale, jocuri euritmice/desen, pictură, modelaj.

☐ Domeniul Psihomotric - modalitățile de realizare ale activităților specifice acestui domeniu sunt: exerciții psihomotrice, jocuri de mișcare, dans.

Etapele activităților pe domenii experiențiale

Conform celor stabilite de R. Gagné și R. Briggs citați de Glava, Pocol și Tătaru,⁸⁰ distingem următoarele etape ale activităților didactice pe domenii experiențiale: captarea atenției; anunțarea temei, a obiectivelor urmărite; reactualizarea cunoștințelor anterioare; prelucrarea temei dirijarea învățării; atingerea performanței; asigurarea feedbackului; asigurarea aprofundării și a transferului; evaluarea.

Ordinea acestora diferă în funcție de tipul de activitate.

⁷⁹ Stark G. (2010), *Óvodapedagógia és játékmódszertan*, Cluj-Napoca, Editura Státus, p. 158-159

⁸⁰ Glava A., Pocol M., Tătaru L. (2009). *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Pitești, Editura Paralela 45, p.37

În continuare vom urmări etapele activităților de învățare în funcție de modalitățile de realizare cele mai frecvente⁸¹.

Modalitatea de realizare	Variantă	Momentele/ evenimentele activității
Jocul didactic	- Joc didactic verbal - Jocuri didactice realizate cu materiale individuale	Captarea atenției: - introducere în joc cu ajutorul materialelor jocului, personajului din poveste, imaginii, sau convorbirii - elementul surpriză: prezentarea materialului didactic Anunțarea temei, a obiectivelor propuse: - anunțarea titlului, obiectivului jocului - specificări privind organizarea, cursul jocului Reactualizarea cunoștințelor anterioare: - exersare sub formă de joc pentru reactualizarea cunoștințelor cu ajutorul materialului didactic; Prezentarea conținutului, dirijarea învățării: - prezentarea regulilor de joc, a conținutului jocului/jocul prezentat de educatoare/jocul exercițiu- cu observații, precizări complementare, stabilirea criteriilor de reușită/ Aplicare: - jocul propriu-zis Asigurarea feedbackului: - complicarea jocului - una sau două variante, introducerea de noi reguli, noi obiective individual sau în micro grupuri Evaluare: - observații de apreciere în funcție de realizarea sarcinilor și de obiectivele propuse.
Povestirea povestea educatoarei	- povestea copiilor - repovestirea	Captarea atenției: - ghicitori, poezii scurte, marionetă, muzică, cărți ilustrate, cărți cu povești Reactualizarea cunoștințelor anterioare: - consolidarea emoțională, crearea atmosferei (cu includerea eventualelor explicații ale cuvintelor noi) - includerea poveștii într-o succesiune a poveștilor, reactualizarea personajelor Anunțarea temei, a obiectivelor: - adaptat la nivelul de dezvoltare al copiilor (redus la titlul poveștii) Aplicare: - copiii povestesc cu intervenția educatoarei, de-a lungul firului narativ al poveștii Asigurarea feedbackului: - sistematizare: titlul poveștii, personajele, mesajul principal Evaluare:

⁸¹ Stark G. (2011), *Óvodai tevékenységek módszertana*, Cluj-Napoca, Editura Ábel, p.58-65

		<ul style="list-style-type: none"> - observații de apreciere față de modul de urmărire al poveștii, al răspunsurilor date de copii la întrebările adresate.
Observarea	animale, plante, obiectele lumii înconjurătoare, alimente, materii prime, acțiuni	Captarea atenției: <ul style="list-style-type: none"> - ghicitori, poezioare, alte materiale Anunțarea temei, a obiectivelor: <ul style="list-style-type: none"> - element surpriză, care să trezească interesul copiilor, adaptat la nivelul de dezvoltare a acestora Prezentarea conținutului, dirijarea învățării: <ul style="list-style-type: none"> - prezentarea materialului propus, experimentarea cu acesta se desfășoară cu implicarea a cât mai multe organe senzoriale - evocarea stării de spirit prielnice observării (pornim de la interesele copiilor) - în prima fază observarea se face nedirijat, urmat de un sistem de întrebări care conduce de la fracții până la întreg, până la observarea întregului, urmat de elementele componente, de la analiza structurilor exterioare, la caracteristicile specifice și invers. Aplicare: <ul style="list-style-type: none"> - formularea de sinteze, generalități, concluzii simple. Asigurarea feedbackului: <ul style="list-style-type: none"> - fixarea cunoștințelor prin stabilirea funcției obiectului observat. Evaluare: <ul style="list-style-type: none"> - completarea fișelor de evaluare - observații în legătură cu felul în care au răspuns preșcolarii la întrebările adresate
Convorbirea	<ul style="list-style-type: none"> - însușirea de noi cunoștințe - sistematizarea cunoștințelor - fixarea cunoștințelor - evaluarea cunoștințelor 	Captarea atenției: <ul style="list-style-type: none"> - imagine interesantă, ghicitoare, poezioară etc. menite să creeze o situație de vorbire Anunțarea temei, a obiectivelor: <ul style="list-style-type: none"> - să fie cât mai interesant, cât mai atrăgător pentru copii Dirijarea învățării: <ul style="list-style-type: none"> - realizăm una dintre cele patru variante pe baza unui plan de întrebări bine organizate - exerciții de vorbire Aplicare: <ul style="list-style-type: none"> - formularea unor rezumări și concluzii parțiale de cadrul didactic sau de copii - introducerea unor elemente de joc, clasificare, comparații. Asigurarea feedbackului: <ul style="list-style-type: none"> - rezumare generală, formularea și fixarea concluziilor Evaluarea: <ul style="list-style-type: none"> - observații referitoare la activitatea, implicarea copiilor
Memorizare	<ul style="list-style-type: none"> - învățarea unei poezii noi - fixarea, recapitularea poeziilor cunoscute 	Captarea atenției: <ul style="list-style-type: none"> - imagine, marionetă, element surpriză, ghicitoare, etc. - pregătirea copiilor pentru afinitatea de a fi receptivi la conținutul ce va fi transmis. Anunțarea temei, a obiectivelor: <ul style="list-style-type: none"> - titlul poeziei Reactualizarea cunoștințelor anterioare:

	<p>- verificarea poeziilor învățate</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pregătirea copiilor pentru receptarea noii poezii pe plan emoțional și intelectual (imagini, explicarea cuvintelor necunoscute) - clarificarea noțiunilor care aparțin poeziei <p>Prezentarea conținutului, dirijarea învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - recitarea poeziei de către cadrul didactic- prezentare - recitare repetată - convorbire scurtă <p>Aplicare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea poeziei: se exersează întreaga poezie de la început până la final. Dacă din pricina volumului cadrul didactic este nevoit să împartă poezia în fragmente, trebuie să țină cont de unitățile conceptuale ale acesteia. În cursul exersării partea nouă trebuie întotdeauna atașată la cea însușită. - la recapitulare se propune să recite în prima fază copilul care intonează clar și recită cu voce tare. <p>Asigurarea feedbackului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se realizează de către un copil care a reușit să memoreze poezia; - fixarea titlului, a autorului poeziei <p>Evaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finalizare emoțională: imitarea elementelor poeziei prin mișcări, onomatopee, reprezentare în desen, sau în spațiu cu ajutorul unor materiale din natură, materiale textile, studierea unor volume de poezii, audiție, euritmie, etc. - apreciere individuală și în grup
<p>Lectura după imagini</p>		<p>Captarea atenției:</p> <ul style="list-style-type: none"> - introducerea elementului surpriză - pregătirea materialului intuitiv <p>Reactualizarea cunoștințelor anterioare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - copiii fac cunoștință cu tematica, conținutul imaginii- observare spontană <p>Anunțarea temei, a obiectivelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - într-un mod cât mai accesibil copiilor <p>Prezentarea conținutului, dirijarea învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizarea, interpretarea imaginilor printr-o conversație între cadrul didactic și copii - concluzii parțiale, sinteze parțiale și generale, prin abordare narativă sau descriptivă <p>Aplicare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povestirea, argumentarea de către copii a impresiilor, atitudinilor, sentimentelor generate de imagine - alcătuirea sintezelor, formularea concluziilor, depistarea unui titlu corespunzător imaginii <p>Asigurarea feedbackului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reconstituirea imaginilor din elementele componente - evocarea cântecelor, poeziilor cu impresii similare <p>Evaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - observații referitoare la manifestările verbale individuale ale copiilor

		legate de impresiile generate de imagine, sentimentele, informațiile transmise de aceasta.
--	--	--

Din perspectiva învățării limbii române de către copiii care provin din alte etnii, activitățile pe domenii experiențiale contribuie la formarea unei atitudini pozitive față de limba română, care va facilita procesul de învățare.

2.2.2.2- Activități liber alese (ALA)

În grădinița de copii, activitatea didactică zilnică se desfășoară pe trei mari segmente: **activități de dezvoltare personală, activitățile liber alese și activitățile pe domenii experiențiale.** Toate aceste activități urmăresc cu precădere dezvoltarea intelectuală, cognitivă, afectivă, emoțională și de relaționare a copilului. Copilul preșcolar este implicat în actul didactic, participând efectiv la tot ceea ce se numește activitate didactică.

Noul curriculum prevede foarte clar că „activitatea din grădiniță este centrată pe copil și pe nevoile acestuia”⁸². Jocul liber ales din grădiniță oferă educatoarei posibilitatea de a analiza foarte bine copilul, de a-l cunoaște și a-i dirija cu succes acțiunile.

Activitățile liber alese sunt foarte îndrăgite de copii, pentru că le oferă posibilitatea de a selecta centrul la care doresc să se joace. Activitățile liber alese pot fi organizate, conform curriculumului, atât în prima parte a zilei, cât și după-amiază. Ele nu sunt doar preferate de copii, ci și benefice pentru relaxarea acestora, urmărind scopuri diferite: socializare, exersarea interacțiunilor, a capacității de alegere și negociere, legarea de noi prietenii.

Cum activitatea didactică în grădiniță se bazează în totalitate pe joc, îmbinând echilibrat instruirea și jocul putem influența acumularea de noi cunoștințe.

Jocurile liber alese se pot desfășura atât individual, cât și în grupuri mici. Trebuie avută în vedere tema săptămânii, schimbate sectoarele în fiecare zi în funcție de tema de studiu și să fie mereu într-un echilibru perfect cu domeniile experiențiale.

Organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (așa cum au fost denumite în timp și în funcție de specificul grupei) sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor

⁸² Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București

de învățare și obținerii experienței.⁸³ Prin felul în care este amenajată, ea oferă copilului ocazii să se simtă bine în intimitatea lui, stimulându-i interesul și invitându-l la învățare prin descoperire și explorare. Sala de grupă îi vorbește copilului prin ceea ce oferă ca posibilitate de acțiune și experiență. Aflat în fața mai multor posibilități, copilul este invitat să aleagă ceea ce i se potrivește, să decidă.

Pentru a-i ajuta pe copii să dobândească experiență în luarea deciziilor și pentru a-i determina să o facă ori de câte ori este nevoie, trebuie să le oferim cât mai multe situații în care decizia să le aparțină. Copiii trebuie să învețe să folosească materialele în mod corespunzător pentru a-și asigura reușita. Activitățile de liniște și de audiere trebuie urmate de activități interactive, de jocuri de mișcare și discuții. Copiii trebuie încurajați să-și planifice timpul. Cei care sunt educați în acest mediu vor putea să rezolve în mod creativ probleme și vor ști să ia decizii eficiente.

Totodată aceste activități au drept rol socializarea copiilor, dând posibilitatea micuților de a interacționa, de a se juca fără a exista bariere emoționale, de sex, religie, etnie etc. În timpul jocurilor liber alese fiecare copil optează pentru un sector preferat deschis în acea zi. Ei au posibilitatea de a-și alege coechipierii, de a avea prioritate prietenia.

Aceste activități se desfășoară atât în prima parte a zilei, cât și în mijlocul activităților sau la finalul programului, fiind împărțite pe sectoare de activitate: **Biblioteca, Construcții, Joc de rol, Știință, Joc de masă, Arte, Nisip și apă.**

Organizarea acestor centre/sectoare se va face ținând cont de resursele materiale, de spațiul existent și de nivelul de vârstă al copiilor.

O atenție deosebită trebuie acordată grupelor de preșcolari care au în componența lor copii aparținând mai multor etnii sau copii cu CES. Aici ne putem confrunța cu primii „muguri ai discriminării”, manifestându-se prin respingerea de către grup a unui copil, cauza fiind bariera lingvistică, o anumită dizabilitate/handicap, o anumită conduită/comportament etc.

Copiii sunt curioși din naștere, învățând continuu prin intermediul interacțiunii sociale cu adulții și cu ceilalți copii și sunt adesea mult mai deschiși decât adulții la lucruri noi și neobișnuite.⁸⁴ Copiii încă descoperă lumea. Copiii mici copiază copiii mai mari și adulții importanți pentru ei. De aceea, mesajele pe care adulții le transmit despre oameni care sunt de etnie diferită, care au o dizabilitate sau care vorbesc o limbă diferită sunt foarte importante.

⁸³ *Revista Învățământ preșcolar*, nr.1-2, (2014), București, Editura Arlechin

⁸⁴ Antonovici Ș., Neațu P. (2008), *Jocuri și activități alese*, București, Editura Aramis

De asemenea, este important, în cazul în care copiii se află într-o comunitate unde au ocazia să cunoască oameni de alte naționalități și culturi, oameni care au dizabilități sau care sunt deosebiți, altfel decât majoritatea, să li se ofere imagini, povestiri și informații despre tipuri diferite de oameni, astfel încât copiii să primească mesaje pozitive despre deosebiri încă din acest stadiu timpuriu de formare a opiniei.

Pentru a aborda subiecte despre diversitate încă din grădiniță, **cadrele didactice trebuie să înceapă cu examinarea propriilor atitudini și credințe.** Acesta este primul pas spre depășirea prejudecății și ajutarea copiilor aflați în grija noastră să facă astfel. Trebuie să avem un timp pentru a ne gândi la discriminările și prejudecățile pe care poate că le-am acumulat în timpul vieții și la felul în care acestea ne pot afecta comportamentul la grupă.

Vă sugerăm câteva idei legate de cum se pot „personaliza” activitățile liber alese pentru a promova **includerea socială** încă din perioada educației timpurii.

BIBLIOTECĂ

În cadrul sectorului Bibliotecă, preșcolarii își pun în valoare deprinderile de limbaj, prin lecturile după imagini, povestiri și repovestiri, prin jocuri didactice și concursurile de ghicitori, de recitare. Aici este locul în care copiii descoperă lumea magică a cărților și învață să le folosească.

La vârsta preșcolară, copiii încep să-și dezvolte abilitatea de a experimenta lucruri în mod indirect, prin substituie, de la a vedea lucruri la început din propria perspectivă până la a fi capabili să îndrăgească și să fie solidari cu felul în care alții s-ar putea simți.

Căutăm/creăm povești cu personaje pozitive care vorbesc sau încearcă să vorbească limba română, deși limba română nu este limba lor maternă, care sunt ajutați de copii să se joace și să comunice.

Pentru a valorifica abilitățile de utilizare a limbii materne și pentru a accepta experiența de a învăța într-o limbă diferită de cea vorbită acasă, poate fi invitat un vorbitor de limbă maternă (altă decât limba română) să desfășoare cu grupa diferite activități.

Învățarea se poate produce imitând personaje din povești inversând rolurile și limba în care se face comunicarea.

Vor fi expuse cărți și imagini care au cuvinte scrise în cele două limbi iar copiii vor fi încurajați să „citească” imaginile folosind cele două coduri semantice. Astfel acceptarea și includerea se vor produce înlăturând bariera lingvistică.

CONSTRUCȚII

Jocurile de construcție le dezvoltă personalitatea copiilor, făcându-i mai întreprinzători, cu multă imaginație și creativitate de pus în valoare. Copiilor li se oferă posibilitatea să-și aleagă materialele de construcții: piese lego, figuri geometrice, piese din diverse tipuri de materiale, care să fie ușor de manipulat, îmbinat și care să nu pună în pericol sănătatea și securitatea copilului în timpul jocului.

La sectorul Construcții copiii pot înțelege necesitatea unei camere de zi în fiecare locuință și vor construi, în echipă, o cameră de zi, folosindu-se atât de piesele lego, cât și de mobilierul de care dispunem, pentru a o utiliza. La utilizarea acestei camere în care primim musafiri, fiecare copil își aduce contribuția. Aici vor interveni elemente de etnocultură, fiecare familie personalizând propria locuință. E un moment prielnic pentru a aprecia de către ceilalți membri ai echipei fiecare piesă și obiect pe care copilul îl alege pentru familia sa.

La fel se poate proceda cu decorarea unor obiecte-simbol (cum ar fi oul de Paște) pentru a se produce primele premise ale interculturalității.

JOC DE ROL

Centrul Joc de rol este unul dintre cele mai importante centre de interes din sala de grupă. Aici copiii refac locuri, evenimente, imită comportamentul părinților sau joacă roluri ale unor persoane cunoscute, reproduc lumea așa cum o înțeleg ei, repetă, reinterpretează, reproduc și re trăiesc experiențe. Jocul de rol îi ajută pe copii să-și exprime și să-și gestioneze emoțiile, să comunice cu ceilalți, să accepte diversitatea.

Jocurile de rol sunt puternic influențate de mediul de proveniență, de rutinele, obiceiurile tradiționale și modalitățile de exprimare ale familiei.⁸⁵ În jocul de rol, copiii trebuie lăsați să utilizeze limbajul adecvat și corect, care le este familiar. De exemplu, când se joacă „De-a familia”, copiii vor imita comportamentul și limbajul propriei familii. Educatoarea poate arăta și alte forme de comportament și de vorbire, utilizate în diferite situații: cum vorbește și se poartă un doctor sau conducătorul de tren, șoferul de autobuz, vânzătorul sau profesorul. Educatoarea poate interpreta o serie de situații care implică aceste personaje, fie jucându-le împreună cu copiii, fie utilizând păpuși sau imagini.

⁸⁵ Evseev I. (2014), *Jocurile tradiționale de copii*, Timișoara, Editura Excelsior

Scopul principal în dezvoltarea limbajului este de a-i ajuta pe copii să capete încredere în ei pentru a vorbi într-o situație de grup. Totodată, copiii sunt îndrumați pentru a învăța să asculte atunci când vorbesc alți membri ai grupului. Este o bună pregătire pentru o conversație reală, pentru dezvoltarea capacității de așteptare în schimbul de replici, depășindu-se astfel stadiul în care preșcolarii din grup vorbesc toți deodată.

Sunt identificate două variante de joc: jocurile cu subiecte alese din viața cotidiană (jocurile de conviețuire socială) și jocurile cu subiecte din basme și povești.

Jocurile cu subiecte din viața cotidiană reflectă prin conținut experiențele directe trăite de copil, dobândite prin observație sau relatare. Jocurile cu subiecte din povești implică crearea unei atmosfere speciale sau redarea unor trăsături ale personajelor.

Jocul de rol oferă o varietate de situații în care copiii primesc și transmit mesaje orale. Colțul căsuței, în care se desfășoară marea majoritate a jocurilor de rol, reprezintă mediul cel mai adecvat, iar telefonul de jucărie, cel mai potrivit instrument. Educatoarea propune un subiect, iar personajul poate fi copilul, păpușa, cățelul, pisica, un vecin. Pentru a veni în ajutor personajului aflat într-o situație de viață, trebuie comunicat, astfel că există în mod logic o repetare a secvențelor de transmitere-recepționare-îndeplinire a mesajelor.

Aici putem introduce personaje care vorbesc limbi diferite, iar copiii vor învăța formule de adresare, salut, numele obiectelor, atât în limba română, cât și în limba maternă.

Jocul de rol dezvoltă limbajul, exersează memoria, încurajează copiii să-și exprime singuri trăirile, ideile, chiar să utilizeze texte gata construite, urmărind socializarea, formarea spiritului de echipă, empatia.

ȘTIINȚĂ

La sectorul Știință, copiii descoperă lumea înconjurătoare cu ajutorul enciclopediilor, își satisfac curiozitățile observând comportamentul unor animale vii, observă succesiunea anotimpurilor și schimbările produse în natură. Mereu puși în situația de a da răspunsuri la întrebări de tipul „De ce se întâmplă?”, „Cine aduce...?”, „De unde vin...?”, „Ce se întâmplă dacă...?”, „De ce au nevoie....?”. Pentru a oferi răspunsuri adecvate, copiii explorează, experimentează, caută răspunsuri și în cele din urmă comunică concluziile lor.

Copiii au deja câteva trăsături necesare pentru a se apropia de știință: curiozitate, entuziasm și, deseori, încăpățânarea de a obține un răspuns.⁸⁶ Mai au nevoie de ajutorul adulților pentru ca aceste

⁸⁶ Cucuș, C. (2008), *Pedagogie, Ediția a II-a, rev.și adăug.*, Iași, Editura Polirom

trăsături să nu fie înlocuite de indiferență, apatie și tendința de a renunța ușor. Iată cum putem încuraja copiii să se apropie de științe:

☐ Încurajăm întrebările copilului. Chiar dacă multe din curiozitățile copilului ni se par nerealiste, mereu putem găsi un răspuns, internetul, cărțile, televizorul și alte tipuri de surse ne pot fi de mare folos în a satisface curiozitățile copilului.

☐ Defnim știința: observăm ceea ce se întâmplă, realizăm predicții, testăm ipoteze în condiții controlate, interpretăm observațiile. Observăm cum dintr-o sămânță apare o plantă care îmbobocește, înflorește, face semințe și apoi se ofilește (numim planta în limba română și limba maternă). Vorbim despre cum are loc fierberea sau arderea. Urmărim apa în clocot și temperatura la care a ajuns, cum anume ard lemnele și se transformă în cenușă (denumim fenomenele în limba română și limba maternă).

☐ Încurajăm activități cu un grad potrivit de dificultate. Dacă sunt prea dificile, copilul își va pierde curiozitatea și dorința de a participa, iar dacă sunt prea ușoare nu îi vor aduce informații în plus. E important să găsim activități echilibrate și care pornesc de la interesele sale.

☐ Îl lăsăm să aleagă activitățile pe care vrea să le facă. Va fi mult mai interesat de activitate dacă a ales-o el. Îi putem propune mai multe idei, iar el va decide ce vrea să facă.

În jocurile lor, de multe ori, copiii formulează ipoteze și le testează practic, răspunzându-și singuri la întrebarea „Ce se întâmplă dacă..?”.

JOC DE MASĂ

Jocurile de masă pun copiii în situații problematice, ducând spre o dezvoltare a atenției, a memoriei vizuale, a agilității și mai cu seamă a gândirii. Copiii au la dispoziție diferite jocuri de îmbinare, puzzle, mozaic, jocuri cu pioaneze.

Tot în cadrul jocurilor de masă putem vorbi de jocul dominoului, prin intermediul căruia copiii selectează piesa corespunzătoare șirului, fie că este una iconică, oferind o imagine, fie că este una deductivă, oferind copiilor grupe de buline, petale etc. Acest joc dezvoltă spiritul de echipă, de competiție, munca în perechi și atenția.

În aceste activități/acțiuni copilul folosește pe lângă limbajul verbal, cel nonverbal, gesturi, mimică, oferindu-le posibilitatea să socializeze.

ARTE

În cadrul sectorului Arte, micuții își pun în valoare spiritul artistic, creativitatea și ingeniozitatea. Copiii modelează, colorează, desenează, pictează, decupează, realizând diferite lucrări la îndrumarea educatoarei sau la libera lor alegere.

Din plastilina modelează cuiburi cu păsărele, casa cățelului, pădurea toamna, fântâna etc. Cu pensula creează un spațiu plastic nou, ce spune ceva despre copil, cât de introvertit sau dezinvolt este, cât de cooperant sau cât de limitat este, cât de iubitor sau egoist este.

NISIP ȘI APĂ

Este un centru ce dă posibilitatea copiilor să învețe, să se relaxeze și să-și reprezinte tridimensional realitatea. Poate fi în exterior, la nisiparul grădiniței sau în interior, la măsuță special dotată cu nisip și apă. Copiii au la dispoziție cutii cu nisip, lopățele sau alte forme de nisip, gălețușe cu apă și diferite recipiente specifice jocului cu nisip.

Aceste activități contribuie la dezvoltarea fizică a copilului, dezvoltă abilitățile motorii fine ale mâinii, precum și coordonarea vizuală și motorie, contribuie la dezvoltarea jocului de povestire și a competențelor de comunicare ale copilului, ușurarea tensiunii mentale, diminuează agresiunea, starea disconfortului intern la copii, fac să cunoască proprietățile diferitelor subiecte și materiale, repară reprezentările elementare despre forma, dimensiunea, culoarea obiectelor, dezvoltă sensibilitate tactilă, extinde și îmbogățește vocabularul copiilor, dezvoltă procese cognitive (percepție, atenție, memorie, gândire).

Prin tot ceea ce facem în cadrul ALA, conducem preșcolarul pe treptele superioare ale dezvoltării lui, făcându-l competitiv, dornic de cunoaștere, curios și, mai cu seamă, creativ.

2.2.2.3. Activități de dezvoltare personală

În învățământul pentru educație timpurie activitatea didactică este centrată pe preșcolar, se pliază pe nevoile copilului și se poate modela în funcție de cerințele grupei de copii sau individual. Activitățile de dezvoltare personală sunt pentru copii o sursă inepuizabilă de a descoperi lucruri noi, de a dobândi cunoștințe și deprinderi. Noul curriculum pentru educație timpurie include aceste activități în lista activităților de învățare, considerându-le la fel de importante și decisive ca și activitățile pe domenii experiențiale sau jocurile liber alese pentru toate aspectele dezvoltării copilului.

Activitățile pentru dezvoltare personală - ADP de la nivel preșcolar includ rutinele, tranzițiile (care se află și la nivelul antepreșcolar), o parte a activităților liber-alese din perioada dimineaței (când este încurajată explorarea individuală a unui subiect de care este interesat copilul), activitățile de dezvoltare a înclinațiilor personale/predispozițiilor/ aptitudinilor din perioada după-amiezii (pentru

grupele de program prelungit sau săptămânal – nivel preșcolar), inclusiv activitățile opționale și extrașcolare.⁸⁷ (figura 1)

Activități de dezvoltare personală (ADP)

A. Rutine	B. Tranziții	C. ALA (explorarea individuală a unui subiect de care este interesat copilul)	D. Activități de dezvoltare a înclinațiilor personale/pre dispozițiilor/a pțitudinilor (activități de după-amiaza)	E. CDS (Activitățile opționale)	F. Activitățile extrașcolare
-----------	--------------	--	--	------------------------------------	------------------------------

Figura 1. Activități de dezvoltare personală

A. Conform noului Curriculum, „rutinele sunt activitățile-reper după care se derulează întreaga activitate a unei zile. Ele acoperă nevoile de bază ale copilului și contribuie la dezvoltarea globală a acestora.” Rutina focalizează atenția, liniștește și relaxează, conferă sentimentul de siguranță deoarece prin rutină copilul poate anticipa ce va urma, dezvoltă un comportament stabil prin organizarea activității zilnice. Pentru preșcolarii care nu vorbesc limba română ca limbă maternă, rutinele sunt activități care, prin ritmicitatea și repetiția lor, oferă copiilor posibilitatea de a-și însuși cuvinte și expresii în limba română corelate cu acțiunea sau momentul în care sunt utilizate. În cadrul acestor activități educatoarea își poate focaliza atenția asupra preșcolarilor cu dificultăți de vocabular sau de exprimare. Tipurile de activități care sunt incluse în rutinele zilnice din grădiniță sunt prezentate în figura 2.

⁸⁷Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București

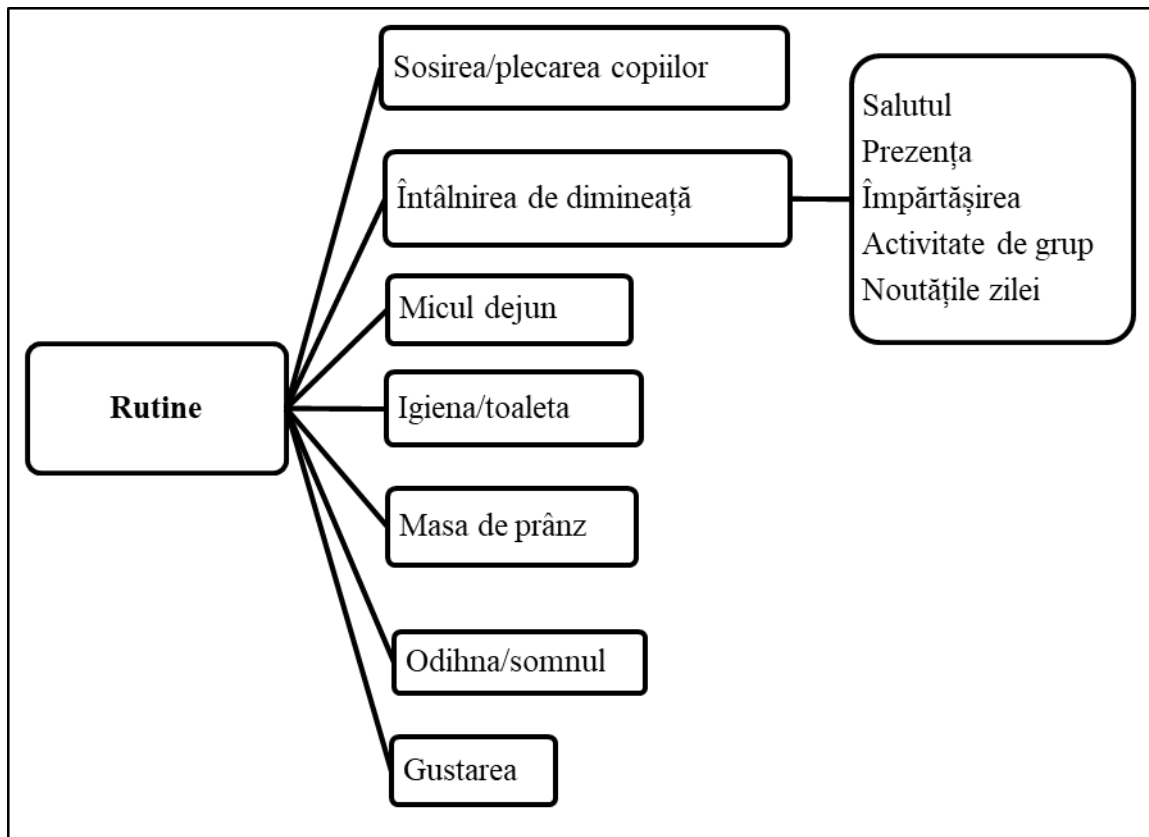

Figura 2. Activități rutine zilnice

Sosirea/plecarea copilului. Atmosfera cu care este întâmpinat copilul la sosirea în grădiniță este definitorie pentru succesul demersului didactic din ziua respectivă. Copilul va păși cu încredere într-un mediu educațional prietenos, ofertant și atractiv, de aceea este important ca sala de grupă să fie amenajată anterior, centrele tematice să fie dotate cu materiale didactice variate și interesante. Prezența educatoarei oferă copilului sentimentul de siguranță prin felul cum aceasta îl salută, îl îmbrățișează (când este cazul), îl încurajează, îi prezintă sala de grupă, activitățile viitoare și colegii. Acest moment al zilei este important pentru toți copiii, dar în mod special pentru copiii care nu vorbesc limba română, aceștia confruntându-se nu doar cu sentimentul de separare, ci și cu acela de neputință generat de dificultatea comunicării într-o limbă necunoscută. Repetarea zilnică a salutului, a descrierii sentimentelor, a verbalizării acțiunilor de îmbrăcare, a invitației către o locație sau activitate va contribui la însușirea mai rapidă a cuvintelor și expresiilor specifice acestui moment.

Întâlnirea de dimineață este o activitate bazată pe comunicare, fiecare copil fiind stimulat să aibă o prezență activă, comunicând și ascultând idei noi și diverse. Această activitate trebuie bine planificată și organizată, scopul acesteia este de a crea o atmosferă pozitivă care să ofere copilului sentimentul de apartenență la un grup și să stimuleze interesul pentru activitățile următoare. În general,

timpul alocat întâlnirii de dimineață este de 20-25 de minute, timp în care copiii învață să asculte și să aibă grijă de cei din jur, au posibilitatea de a participa individual sau în grup, pot stabili reguli și ritualuri dar mai ales dobândesc deprinderi importante cum ar fi: a asculta și înțelege, a rezolva probleme, a argumenta, a lua decizii, a urma indicații etc.

Aspecte care sunt necesare pentru o activitate de succes în cadrul întâlnirii de dimineață:

☒ Așezarea grupului de copii în cerc facilitează și dinamizează comunicarea, având avantajul că permite contactul vizual cu toți participanții, nu creează ierarhii sau tensiuni și minimizează autoritatea formală a educatoarei, aceasta devenind doar un partener care știe regulile.

☒ Locul fiecărui copil în cadrul întâlnirii poate fi marcat prin utilizarea de simboluri pe scăunelele/pernițele așezate în cerc sau, dacă grupa ne permite, fiecare copil își alege locul.

☒ Anunțarea începerii activității depinde de creativitatea cadrului didactic: un clopoțel, o melodie, o sonerie, o poezie scurtă etc.

☒ Negocierea și stabilirea unor reguli de comunicare care să încurajeze respectul reciproc și ascultarea activă (nu vorbim decât când suntem întrebați sau ne vine rândul, nu îi întrerupem pe ceilalți, nu râdem și nu facem remarci răutăcioase, putem alege să nu vorbim etc.)

☒ Pentru grupele de copii nou formate sau care sunt numeroase se poate apela la părinți care, pe rând, să joace rolul de facilitator. Acesta este poziționat în mijlocul grupei și are rolul de a oferi modele de comunicare, amintind dacă este cazul, cerințele și regulile activității.

☒ Marioneta este foarte utilă pentru desfășurarea organizată a comunicării prin respectarea regulii „pot vorbi când primesc marioneta”. Pentru copiii cu probleme de comunicare marioneta devine un prieten, aceștia fiind încurajați să vorbească marionetei prima dată.

☒ Emblemele, etichetele și imaginile cu simboluri motivante încurajează copiii să-și dezvăluie sentimentele și stările sufletești.

☒ Antrenarea tuturor copiilor în activitatea de comunicare se realizează prin intermediul runde de comunicare. În această situație educatoarea anunță subiectul comunicării și regula, de exemplu: „Acum vom vorbi despre ce înseamnă să fii harnic. Vom spune: să fii harnic înseamnă... . Fiecare dintre voi va spune ce crede că înseamnă să fii harnic. Încep eu și vom continua în direcția aceasta (se indică direcția).”

Activitatea întâlnirea de dimineață este o activitate planificată și structurată. Principalele elemente ale structurii acestei activități sunt salutul, prezența, împărtășirea, activitatea de grup și noutățile zilei.

Salutul este prima etapă a întâlnirii de dimineață în care preșcolarii și educatoarea se salută reciproc, spunându-și numele pe un ton cald și prietenos. Pentru mulți copii frecventarea grădiniței este o experiență nouă, greu de gestionat, și este foarte important ca preșcolarii să cunoască numele colegilor și a lucrurilor care îi înconjoară.

Prezența se poate efectua tot în cadrul întâlnirii de dimineață, utilizând catalogul grupei și ecusoanele primite la început de an școlar, prin participarea activă a copiilor. În prima zi de grădiniță copilul primește un ecuson/imaginer/cartonaș cu un simbol personalizat și cu numele său pe care îl va plasa pe catalogul grupei în dreptul aceluiași simbol. În timp copiii își vor recunoaște numele și vor identifica simbolurile și chiar numele colegilor. Aceste simboluri se pot folosi și pentru a marca locul la vestiar, pătuț, trusele cu rechizite, portofoliul.

Împărtășirea sau **schimbul de impresii** dă posibilitatea copiilor de a genera subiecte de discuție, contribuie la socializarea preșcolarilor și îi ajută să se cunoască mai bine. Copiii își prezintă experiențele personale (ce s-a întâmplat, ce a visat, ce a simțit, ce emoții l-au cuprins etc.), ideile, gândurile. Pe parcursul săptămânii este recomandat ca toți copiii să treacă prin această experiență de împărtășire. Beneficiile acestei activități sunt multiple: înlăturarea barierelor timidității, mesajul lor ajunge la toată grupa, se creează un cadru propice dezvoltării empatiei, se conturează o atmosferă caldă și prietenoasă, dar în mod special se dezvoltă capacitatea de ascultare activă de înțelegere a mesajului.

Activitatea de grup urmărește stimularea tuturor copiilor să participe activ la jocurile propuse pentru această activitate. Aceste jocuri nu sunt competitive, solicită cooperarea în funcție de nivelul de dezvoltare a preșcolarilor și interesele de moment. (Exemplu: Dacă în grup sunt copii nou-înscriși, în primele zile se vor organiza jocuri pentru cunoaștere. Copiii se adună în cerc și se așază pe scaunele. Educatoarea începe jocul, spunând: „Pe mine mă cheamă... și stau lângă...” (numind copilul din dreapta). Fiecare copil își spune numele și precizează numele copilului din dreapta pe care deja l-a auzit).

Noutățile zilei este activitatea care se desfășoară la finalul întâlnirii de dimineață prin care li se transmit copiilor informații despre programul zilei, activitățile ce vor urma și face trecerea de la experiența anterioară la noua informație. Transmiterea acestor informații va avea loc prin intermediul imaginilor (plasate la panoul întâlnirii de dimineață) care să stârnească curiozitatea celor mici. Calendarul naturii, starea vremii, schimbările care au loc în mediul înconjurător, ce s-a mai întâmplat sunt posibile teme de abordat în această etapă a întâlnirii de dimineață.

Micul dejun/masa de prânz/gustarea, deși par activități banale, uzuale, acestea au un aport nu doar nutrițional, ci, mai cu seamă, unul de dobândire de noi și variate cunoștințe și deprinderi. Implicarea preșcolarului în amenajarea locului de masă îl va determina să conștientizeze regulile de servire a mesei, să identifice denumirea și utilitatea tacâmurilor și a veselei. Servirea mesei într-un mod organizat modelează comportamentul social și etic al preșcolarului care va învăța să mănânce în liniște, curat, fără să facă risipă. Acesta își va stimula simțurile (văzul, mirosul, gustul, simțul tactil), va identifica și recunoaște alimentele gătite, își va exprima opinia față de un produs culinar, va deveni mai îndemânatic prin mânuirea tacâmurilor.

Igiena/toaleta sunt activități care formează deprinderi igienice, iar perioada antepreșcolară și preșcolară este cea mai potrivită pentru ca aceste deprinderi să devină ulterior obișnuite. Acest proces de transformare a deprinderilor în obișnuințe este un proces de durată, cadrul didactic având sarcina de a planifica activitățile într-un număr cât mai mare și de a explica copiilor importanța igienei pentru sănătate deoarece aceste deprinderi nu decurg spontan din maturizarea copilului, ci sunt conduite sociale și ele se formează sub control social. La început, copiii învață mișcările prin imitație spontană, apoi prin imitație intenționată. Este important să explicăm copiilor de ce facem o anumită acțiune. Când copiii aud „Acum trebuie să mergem să ne spălam pe mâini, ca să ne putem pregăti pentru a merge la masă!” copiii învață despre planificarea, organizarea corectă, consecvență și îndeplinirea sarcinilor.

Spălarea mâinilor este cea mai eficientă metodă de prevenire a bolilor infecțioase. Prin repetarea acestor activități copiii învață căspălatul mâinilor este obligatoriu înainte de masă și după masă, după folosirea toaletei precum și ori de câte ori își murdăresc mâinile.

B. Tranzițiile sunt momente de scurtă durată, fac trecerea de la un set de activități la altul, sunt pauze între activități. Mijloacele de realizare ale acestui tip de activitate variază foarte mult, în funcție de vârsta copiilor, de contextul momentului și de creativitatea cadrului didactic. În acest sens, ele pot lua forma unei activități desfășurate în mers ritmat, a unei activități care se desfășoară pe muzică sau în ritmul dat de recitarea unei numărători sau a unei frământări de limbă, a unui joc cu text și cânt cu anumite mișcări cunoscute deja de copii etc.

Pentru o tranziție ușoară fără evenimente neplăcute este indicat ca educatoarea:

- ☐ să anunțe copiii cu câteva minute înainte că este timpul să finalizeze activitatea începută;
- ☐ să-i obișnuiască să urmărească indicatoarele ceasului de pe perete;
- ☐ să utilizeze o clepsidră;

- ☐ să folosească un instrument muzical sau sonor pentru a anunța momentul încetării activității;
- ☐ să participe alături de copii la curățenie și la strângerea jucăriilor/materialului didactic;
- ☐ să implice preșcolarii care au finalizat activitatea într-o altă activitate plăcută pentru ca aceștia să nu se plictisească (cântec, joc de masă etc.).

Mijloacele prin care pot fi realizate tranzițiile sunt: jocuri cu text și cânt, recitative ritmice, jocuri de degete, numărători, frământări de limbă. Aceste texte și mișcări vor fi repede învățate de copii dacă sunt repetate frecvent și în același context.

Rutinele și tranzițiile, printr-o gestionare zilnică atentă și eficientă din partea cadrului didactic, contribuie la menținerea unui climat sănătos, armonios, nestresant în sala de grupă, a tonusului copiilor și a eficienței parcursului învățării pe durata întregii zile. În fiecare grupă e util să existe un program zilnic care să ilustreze nu numai activitățile specifice domeniilor experiențiale dar și cele de dezvoltare personală, succesiunea întregului program al zilei. Programul poate fi realizat sub forma unei flori, a unei cărți, ilustrat cu imagini sugestive, atractive, text și intervalul de ore, în care are loc fiecare moment din zi. Familiarizarea cu programul zilnic se face în primele zile de grădiniță prin discuții cu grupa, dar și cu părinții, pentru a-i asigura că activitatea din grădiniță este bine planificată, iar acest lucru trebuie respectat.

2.2.2.4. Activități opționale

Disciplinele opționale⁸⁸ reprezintă o formă de materializare a curriculumului la decizia școlii numită curriculum elaborat în școală. Ele au apărut din necesitatea și din dorința adaptării programelor școlare la particularitățile comunității locale. Opționalul reprezintă o varietate de curriculum la decizia școlii ce constă într-o disciplină nouă, care presupune elaborarea în grădiniță a unei programe noi.

Opționalul la grădiniță este elaborat de către educatoare și presupune formularea unor obiective care nu sunt menționate în programa activităților. Pentru copii, opționalele reprezintă posibilitatea ca ei să aleagă în funcție de interesele și aptitudinile lor sau de domeniile în care doresc să-și dezvolte deprinderi și capacități.

Curriculum la decizia școlii rezultă din oferta de discipline incluse în curriculum opțional. Acest tip de curriculum reprezintă o formă de flexibilizare a educației, prin care școala are dreptul să

⁸⁸ Mândruț, O. (2010), *Metodologia proiectării și aplicării curriculumului la decizia școlii. Aspecte metodologice pentru proiectarea și aplicarea curriculumului*, București, ISE, p. 5-6

decidă asupra unui segment al curriculumului (30%) pentru a satisface preocupările specifice.⁸⁹ El poate fi realizat prin una din următoarele trei variante:

☐ Curriculum aprofundat, acesta urmărește aprofundarea obiectivelor de referință ale curriculumului nucleu prin diversificarea activităților de învățare în numărul maxim de ore prevăzut în plaja orară a unei discipline. Importanța și utilitatea acestuia constă în caracterul de recuperare pentru elevii/preșcolarii care nu au reușit să dobândească achizițiile minimale prevăzute prin programă.

☐ Curriculum extins reprezintă noi obiective de referință și unități de conținut care se regăsesc în programa disciplinei dar sunt notate cu asterisc. Așadar, presupune parcurgerea programei în întregime, în numărul maxim de ore prevăzut în plaja orară a unei discipline.

☐ Curriculum elaborat în școală, cu statut opțional, reprezintă introducerea unei noi discipline de învățământ, ceea ce presupune elaborarea, la nivelul școlii, a unei programe cu obiective și conținuturi noi, fiind diferită de cele existente în programele realizate la nivel național.

Identificăm multiple modalități de realizare a opționalelor:

☐ *Opționalul la nivelul disciplinei* implică activități, proiecte care nu sunt incluse în programa școlară sau o nouă disciplină care nu este prevăzută ca atare în planul cadru;

☐ *Opționalul la nivelul ariei curriculare* numit opționalul integrat sau interdisciplinar, presupune alegerea unei teme care implică cel puțin două discipline dintr-o arie curriculară iar stabilirea obiectivelor de referință din perspectiva temei pentru care s-a optat se realizează pornind de la obiectivele-cadru ale disciplinelor;

☐ *Opționalul la nivelul mai multor arii curriculare* sau transdisciplinar constă în implicarea a cel puțin două discipline aparținând unor arii curriculare diferite.

Elaborarea activităților opționale necesită *respectarea unor precizări metodologice* deoarece construirea de curriculum la decizia grădiniței trebuie să se integreze în strategia generală de dezvoltare instituțională care urmărește creșterea gradului de autonomie a unităților de învățământ, prin ameliorarea resurselor (umane și materiale) concomitent cu deschiderea grădiniței către factorii educaționali implicați în reformă.

Oferta curriculară încearcă adaptarea ofertei de învățare atât la nevoile și interesele copiilor, cât și la cele ale cadrelor didactice. Ea încearcă să țină seama de existența unor finalități clare la nivelul

⁸⁹ Căpiță, L., Sarivan, L. (2000), *Proiectarea curriculum-ului la decizia școlii*. Temă de cercetare, București, ISE

ciclorilor curriculare, dar și pentru întreaga treaptă de școlaritate având în vedere resursele umane și materiale de care dispune instituția de învățământ.

Dintre aspectele metodologice necesare a fi avute în vedere, prezentăm următoarele:

☒ Opțiunile sunt indicate cu titlul orientativ de ME pentru fiecare arie curriculară, dar pot fi cuprinse în schema orară a unității de învățământ și opționale din oferta locală, cu aprobarea inspectoratelor școlare, a inspectorului de specialitate, cu condiția să nu depășească numărul maxim de ore/activități afectate prin planul cadru de învățământ;

☒ Activitățile opționale pot fi realizate pe parcursul unui semestru, modul, an școlar sau ciclu curricular;

☒ Oferta de opționale a fiecărei școli va fi însoțită de precizarea privind durata, timpul care este afectat acestora;

☒ Oferta de opționale la nivelul școlii pentru anul școlar următor va fi comunicată părinților preșcolarilor în luna februarie a anului școlar în curs;

☒ Copiii/părinții vor comunica opțiunile lor Consiliului de administrație al școlii până în luna mai a anului școlar în curs;

Odată exprimată opțiunea pentru o anumită disciplină aceasta devine obligatorie pe durata pentru care a fost proiectată;

☒ Pentru opțiunile planificate, indiferent de durata acestora, trebuie să existe un bloc orar fix rezervat pentru desfășurarea acestora;

Așadar, elaborarea curriculum-ului solicită un demers planificat riguros și dinamic conceput pe următoarele etape sau pași:

1. diagnosticarea nevoilor - (oferta educațională a școlii);
2. formularea obiectivelor - (obiective operaționale);
3. selectarea conținuturilor - (lista conținuturilor);
4. organizarea conținutului - (elaborarea programei de opțional);
5. selectarea experiențelor de învățare - (activități de învățare);
6. organizarea experiențelor de învățare;
7. determinarea a ceea ce trebuie evaluat și a modurilor/mijloacelor de evaluare.

În avizarea proiectului de programă pentru opțional, inspectorul de specialitate folosește indicatori/criterii de evaluare în acord cu normele metodologice.

2.2.2.5. Activități specifice programului de după-amiază

Activitatea didactică din grădinița de copii se desfășoară sub forma unor activități comune, activități alese, jocuri, activități opționale etc.

În cazul grădinițelor cu program prelungit, la aceste activități se adaugă activități recreative și de relaxare, activități de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale, activități recuperatorii, activități desfășurate în timpul programului de după-amiază.

Activitățile desfășurate în perioada după-amiezii (activități recuperatorii pe domenii de învățare, recreative, de cultivare și dezvoltare a înclinațiilor) sunt tot activități de învățare.

Pentru organizarea și desfășurarea unor activități atractive și stimulative în perioada după-amiezii, se recomandă cadrelor didactice să aibă în vedere anumite aspecte precum: respectarea particularităților individuale și de vârstă ale copiilor; respectarea ritmului propriu de învățare al copilului și a aptitudinilor individuale ale acestuia; acordarea libertății de mișcare și de decizie a copilului; corelarea temelor și a conținutului acestora cu tema săptămânală/tema proiectului și cu celelalte activități din programul zilei; pregătirea, din timp, a materialelor necesare; stabilirea unor detalii despre modul în care urmează a fi organizat spațiul sau despre metodele utilizate și tipul de interacțiune (educatoare-copil) adecvat fiecăruia (fie că vorbim de un copil sau de un grup de copii).

În cadrul activităților de după-amiază, înainte de pregătirea pentru somn, educatoarea poate planifica împreună cu copiii un moment de lectură - **Momentul Poveștilor**, ca moment obligatoriu cu o durată de 10-15 minute. Această activitate nu se va opri doar la lecturarea unui text și la câteva întrebări și răspunsuri pe marginea acestuia, ci poate conține, și redarea conținutului textului citit, ca un exercițiu eficient de exprimare și comunicare, în care copilul face dovada înțelegerii textului, ordonează și formulează propoziții, operații în care antrenează și gândirea.

Pregătirea copiilor pentru somn/odihnă se poate realiza prin recitarea unor versuri: „**Ora 1 a sosit,/Noi ne punem la dormit,/Pijamaua o-mbrăcăm,/Hainele le ordonăm,/Capul pe pernă-l culcăm,/Pe Moș Ene îl chemăm**”, prin audierea unor cântece, prin jocuri cu degețelele: „**Ne jucăm cu degețelele...**”, care vor ajuta la stabilirea unei atmosfere liniștitoare. Pentru copiii care nu reușesc să doarmă sau care se trezesc mai devreme sunt stabilite (împreună cu ei) reguli despre ce au voie să facă dacă nu dorm: pot realiza, fără să-i deranjeze pe ceilalți, un puzzle, jocuri manipulative, să răsfoiască cărți, să deseneze.

Trezirea copiilor din somnul de după-amiază se poate realiza prin intonarea unor versuri: „**Ne-mbrăcăm, ne-mbrăcăm,/Hainele de grabă pe noi le luăm/Pijamaua jos o dăm,/Plapuma o**

aranjăm”, urmate de activități de dezvoltare personală (formarea deprinderilor de îmbrăcare/dezbrăcare: „Îmi așez hainele...”, „Facem curat la jucării...”, deprinderi de autoservire și igienă personală specifice programului de somn și gustare).

În continuare se pot purta discuții introductive despre activitățile desfășurate dimineața, după care se desfășoară activitățile pe domenii experiențiale, activități liber-alese precum și activități de exersare a aptitudinilor individuale, activități recuperatorii, activități de relaxare și recreative.

Activitățile de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale le permite copiilor să-și valorifice cunoștințele, abilitățile și aptitudinile într-un domeniu anumit (aptitudinilor muzicale, de desen, sportive etc.). În timpul acestor activități, cadrul didactic va avea ocazia să propună acestor copii activități structurate pe aptitudinile ce trebuie dezvoltate (Educarea limbajului: „Cine știe să spună mai multe despre...”; joc cu rime: „Vânt- pământ, ploaie-oaie”; „Vântul și pălărioara”; joc cu diminutive- „vânt, vânticel, vântișor”; cuvinte opuse ; lectura după imagini; povești create de copii; teatru de umbre cu personaje create de copii; exerciții pentru memorie: „Reține cuvintele...”). Finalitățile ce țin de cultivarea performanțelor și de educația compensatorie sunt formulate de către educatoare preponderent în cadrul activităților pe centre de interese, iar prin diferențiere și individualizare și în activitățile comune.

Activitățile recuperatorii se organizează cu copiii care din diverse motive au lipsit o perioadă mai lungă de la grădiniță, care sunt înscriși mai târziu sau pentru copiii care fac parte dintr-o minoritate și a căror limbă maternă este alta decât limba română. Proiectarea vizează activitățile de recuperare (logopedie-frământări de limbă- „Copăcel-copăcel”, exerciții pentru fixarea pozițiilor spațiale: „Taie cu o linie copacii așezați în spate, în față, în dreapta, în stânga,etc”, formarea unor deprinderi de comportare în colectiv, desen, muzică, lucru manual etc.), sarcinile de lucru pentru copii, materialul utilizat, procedee de muncă individualizată.

Activitățile recreative și de relaxare au scopul activizării preșcolarilor, al trezirii interesului pentru cunoaștere și acțiune liberă, independentă.⁹⁰ Acest lucru nu înseamnă că el este lăsat complet liber: regulile sociale ale grupei sunt în continuare respectate. Copilul este câteodată obligat să negocieze cu ceilalți pentru a organiza un joc colectiv sau pentru a împărți jucăriile grupei pe care vrea să le folosească. La început, cadrul didactic poate propune activități variate în cadrul plimbărilor cum ar fi: observări, experimente, jocuri în aer liber, munca în natură, jocuri libere etc.

⁹⁰ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ro.pdf

Aceste activități trebuie să rămână deschise la orice propunere sau cerere venită din partea copiilor.

2.2.3. Fișe de lucru

FIȘĂ DE LUCRU NR. 1 DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII (DLC) (DLC+DS)

Dansul florilor de primăvară

Sarcină de lucru: Numește obiectele din imagine și caracteristicile acestora

Comportamente urmărite: Participă la activitățile de grup și pronunță corect sunetele specifice limbii române, în situații uzuale, în calitate de vorbitor. Înțelege mesaje simple.

☐ Eu sunt o păpădie și am petale (se numește culoarea)

☐ Ghiocelul este vestitorul (se numește anotimpul)

☐ De 8 Martie voi dăruia un buchet de narcise (se numește persoana)

☐ Numește florile din al doilea buchet (se numesc florile)

☐ Indicatori:

(D) comprehensiune: răspunde la întrebări specifice legate de un material verbal.

☐ **exprimare:** numește categoriile sortate, utilizează pluralul substantivelor, vorbește cu intonație când descrie un obiect (se exprimă corect atât în limba română, cât și în limba maternă).

☐ **abilități matematice:** localizează primul, al doilea, ultimul obiect dintr-un șir.

FIȘĂ DE LUCRU NR. 2

DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII (DLC)

REALIZEAZĂ REPREZENTAREA GRAFICĂ A SILABELOR ȘI SUNETELOR

Încercuiește imaginea unde se regăsește sunetul i!

Numește în limba maternă și limba română obiectele din imagini!

Colorează cu aceeași culoare litera I!

UNA

MINA

MAI

ANI

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII.

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.3.Premise ale citirii și scrierii, în contexte de comunicare cunoscute

D.3.3. Discriminează/diferențiază fonetic, cuvinte, silabe, sunete și asociază sunete cu litere.

Indicatori:

502. Demonstrează creșterea conștientizării sunetelor inițiale ale unui cuvânt prin identificarea lor cu/fără ajutor.

Comportamente urmărite: jocuri de identificare a sunetelor inițiale ale cuvintelor utilizând la început cuvinte care încep cu vocale: A, E, I, O, U, sunetul corespunzător R.

- Organizarea de jocuri/activități în care copilul ar trebui să diferențieze anumite sunete în intermediul diferitelor jocuri de tip „Spune cu ce începe”, în cazul nostru sunetul și litera R.

Indicatori 503. Devine conștient că mai multe cuvinte încep cu același sunet.

Indicatori 504. Alege din imagini obiecte care încep cu același sunet.

Indicatori:505. Articulează adecvat anumite sunete, toate vocalelele și majoritatea consoanelor.

Comportamente urmărite: Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor și desparte în silabe cu ajutor.

FIȘĂ DE LUCRU NR. 3
DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII (DLC+DȘ)

ÎMI ALEG O MESERIE

Fișa de evaluare (DȘ1)

1. Ce profesii au oamenii din imagine? Denumiște meseriile în limba română.
2. Colorează diferit bulinele de deasupra imaginilor și încercuiește cu roșu bulina de deasupra pompierului!

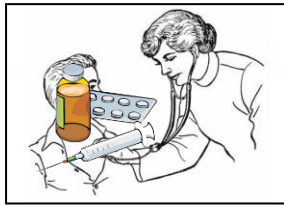
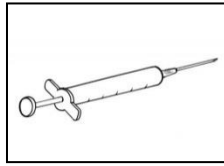

3. Denumiște obiectele și spune la ce și cum se folosește fiecare.

4. Unește cu o linie de la persoana la uneltele necesare meseriei sale.

Numește uneltele !

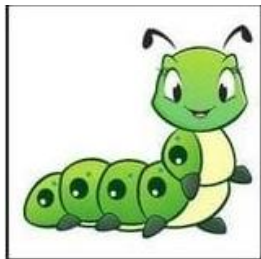

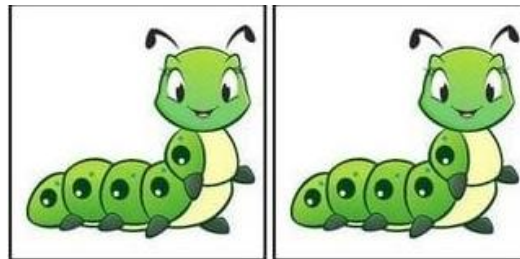
FIȘĂ DE LUCRU NR. 4

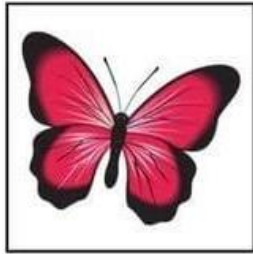
DLC-DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

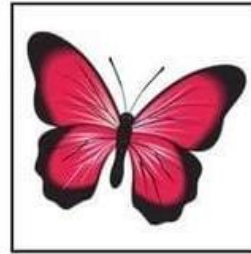
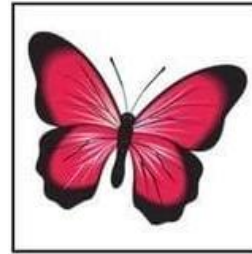
EU SPUN UNA, TU SPUI MULTE....

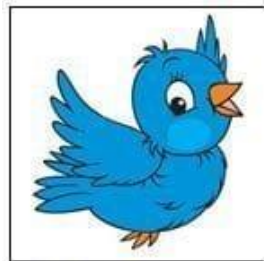
1. Denumi imaginile din stânga și apoi cele din dreapta!
2. Desparte în silabe cuvintele care denumesc imaginile și reprezintă grafic silabele!
3. Formulează propoziții cu acestea!

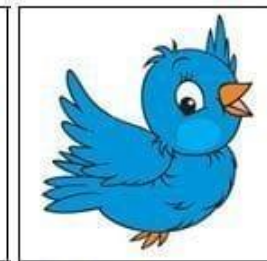
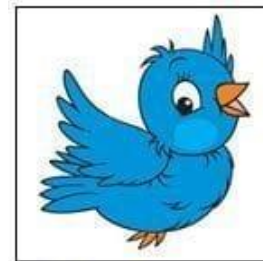

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII.

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.3. Premise ale citirii și scrierii, în context de comunicare cunoscute

D.3.4 Asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj.

Indicatori:

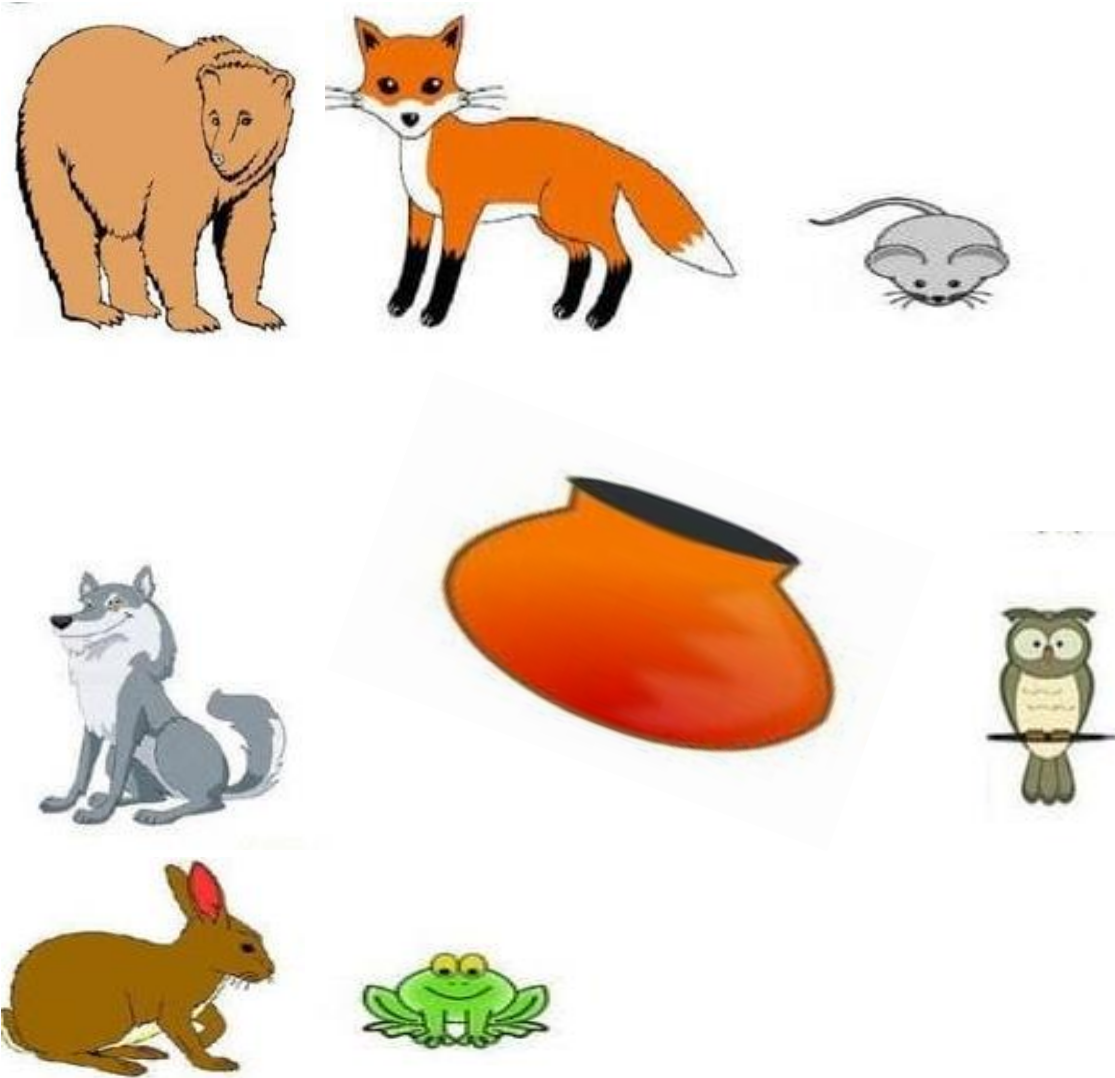
429. Folosește pluralul în vorbirea curentă, corect și sistematic

507. Desparte cuvinte în silabe cu ajutor

465. Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate și fraze

FIȘA DE LUCRU NR. 5
DLC-DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

1. Recunoaște personajele care fac parte din poveste și așază-le în oală!

2. Denumeste personajele din poveste și alintă-le!

3. Colorează cerculețul de sub obiectul din care animalele și-au făcut căsuță!

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII.

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.1. Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

D.1.1. Demonstrează înțelegerea unui mesaj oral, ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor etc. (comunicare expresivă)

Indicatori:

388. Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută respectând succesiunea evenimentelor.

D.2. Subdomeniul: Premisele citirii și scrierii

D.2.1. Aspect specific: Participarea în experiențe cu cartea; cunoașterea și aprecierea cărții.

Indicatori:

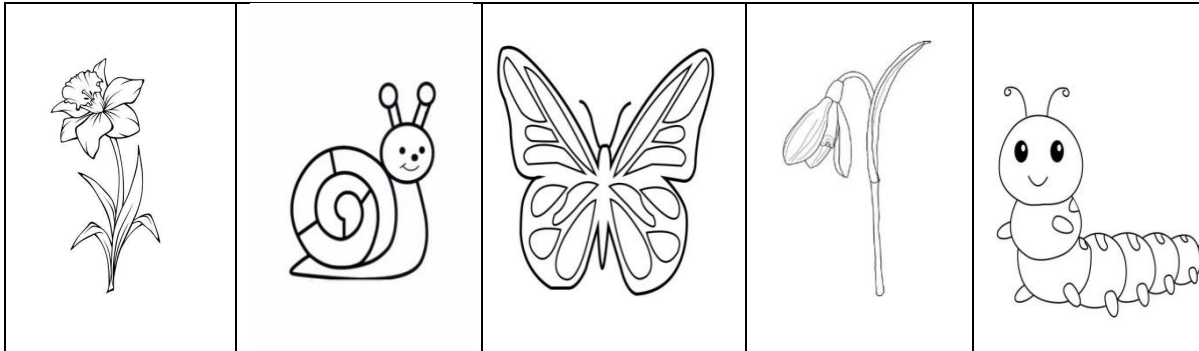
491. Recită o strofă sau repetă ultimul vers al unei poezii preferate sau redă cuvinte, expresii, sintagme, din povestea preferată

FIȘĂ DE LUCRU NR. 6

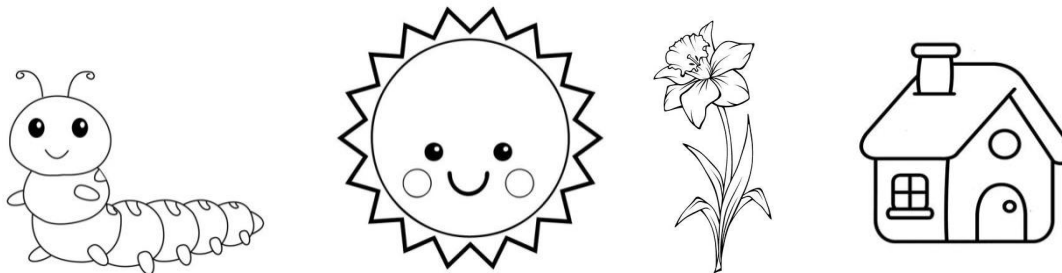
DLC- DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

☑ Ascultă povestea *Cei trei fluturi* de Ana Lulinski!

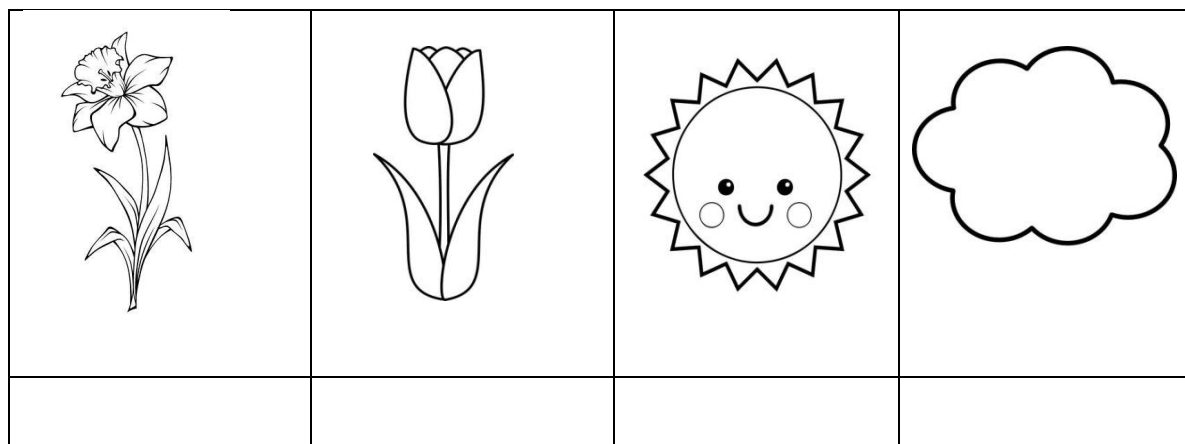
1. Colorează imaginile care reprezintă personaje din poveste!

2. Desenează o bulină galbenă deasupra imaginilor în numele cărora auzi sunetul ă!

3. Desenează atâtea buline roșii câte sunete are cuvântul!

4. Desenează personajul tău preferat! Povestește de ce l-ai ales tocmai pe el!

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

D.1.1. Demonstrează înțelegerea unui mesaj oral, ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor etc. (comunicare expresivă)

Indicatori:

388. Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută respectând succesiunea evenimentelor.

D.2. Subdomeniul: Premisele citirii și scrierii

D.2.1. Aspect specific: Participarea în experiențe cu cartea; cunoașterea și aprecierea cărții.

Indicatori:

491. Recită o strofă sau repetă ultimul vers al unei poezii preferate sau redă cuvinte, expresii, sintagme, din povestea preferată.

D.2.4. Aspect specific: Însușirea deprinderilor de scris; folosirea scrisului pentru transmiterea unui mesaj

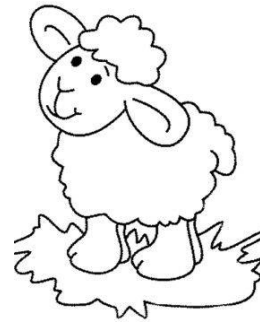
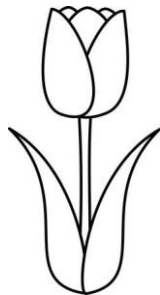
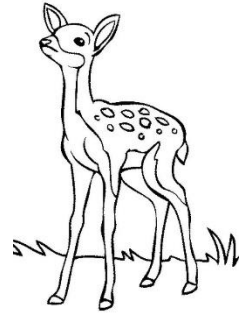
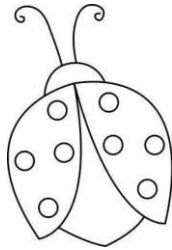
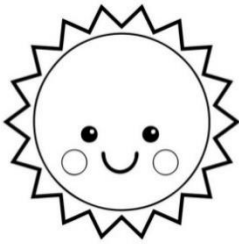
Indicatori:

556. Începe să respecte conturul imaginilor și să coloreze în interior

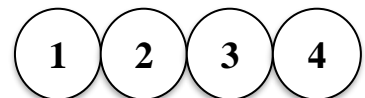
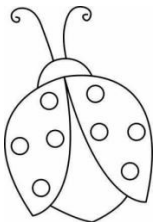
D.3.4. Aspect specific: Asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj.

FIȘĂ DE LUCRU NR. 7 – DLC
LITERE, SUNETE, SILABE, PROPOZIȚII

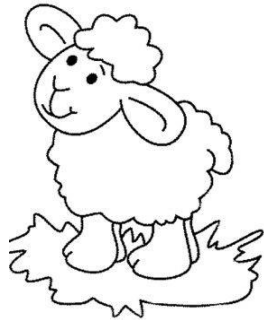
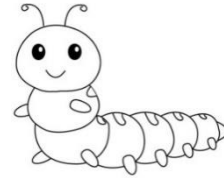
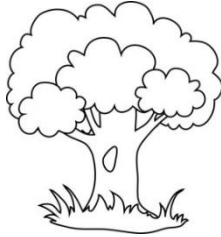
1. Colorează imaginile în denumirea cărora auzi grupul de sunete oa!

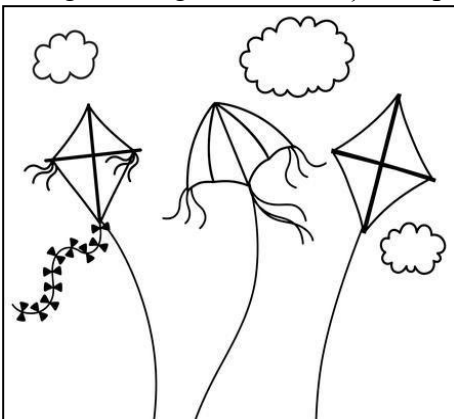
1. Câte silabe are fiecare cuvânt? Colorează bulina corespunzătoare!

3. Desparte în silabe cuvintele care denumesc imaginile de mai jos! Reprezintă-le grafic prin liniuțe orizontale!

4. Alege o imagine! Povestește despre imaginea aleasă! Colorează-o!

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor.

D.3. Premise ale citirii și scrierii, în context de comunicare cunoscute

D.3.4 Asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj.

Indicatori:

429. Folosește pluralul în vorbirea curentă, corect și sistematic.

507. Desparte cuvinte în silabe cu ajutor.

465. Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate.

FIȘĂ DE LUCRU NR. 8

DLC- DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

(DȘ+DLC+DOS)

De vorbă cu PINOCCHIO!

- Eu sunt Pinocchio, tu cine ești?
- Eu vin dintr-o poveste, tu ce poveste cunoști?

- Te rog să mă colorezi cu culorile tale preferate!
- Mie-mi plac merele, tu ce fructe preferate ai?
- Desenează 2 buline pe fiecare papucel și 3 pe pălăria mea!
- Pe tatăl meu îl cheamă Gepetto, dar pe părinții tăi?

B. DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ

B.2. Subdomeniul: Dezvoltare emoțională

B.2.1. Aspect specific: Dezvoltarea conceptului de sine

Indicatori:

265. *Folosește corect pronumele (nu mai folosește persoana a III-a pentru a se referi la sine);*

266. *Describe membrii familiei, asociindu-le corect statutul și spunându-le numele;*

268. *Împărtășește celorlalți informații despre sine.*

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.1. Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

D.1.1. Demonstrează înțelegerea unui mesaj oral, ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor etc. (comunicare expresivă)

Indicatori:

388. *Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută respectând succesiunea evenimentelor.*

D.2. Subdomeniul: Premisele citirii și scrierii

D.2.1. Aspect specific: Participarea în experiențe cu cartea; cunoașterea și aprecierea cărții.

Indicatori:

491. *Recită o strofă sau repetă ultimul vers al unei poezii preferate sau redă cuvinte, expresii, sintagme, din povestea preferată*

D.2.4. Aspect specific: Însușirea deprinderilor de scris; folosirea scrisului pentru transmiterea unui mesaj

Indicatori:

556. *Începe să respecte conturul imaginilor și să coloreze în interior*

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

E.2. Subdomeniul: Cunoștințe și deprinderi elementare matematice, cunoașterea și înțelegerea lumii

E.2.1. Aspect specific: Reprezentări elementare matematice (numere, reprezentări numerice, operații, concepte de spațiu, forme geometrice, înțelegerea modelelor, măsurare)

Indicatori:

621. *Înțelege corespondența unu la unu (de ex. că numerele desemnează o cantitate)*

E.2.2. Aspect specific: Cunoașterea și înțelegerea lumii (lumea vie, Pământul, spațiul, metode științifice)

Indicatori:

693. *Sortează ființele vii și plantele după mediul de viață sau caracteristicile lor (ființe terestre/ marine sau legume/fructe/flori).*

FIȘĂ DE LUCRU NR. 9

DLC- DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

(DȘ+DLC+DOS)

1. Desparte în silabe cuvintele care denumesc imaginile de mai jos și trasează în căsuța liberă tot atâtea liniuțe câte silabe are cuvântul:

2. Încercuiește imaginile a căror denumire încep cu sunetul **R**:

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.3. Premise ale citirii și scrierii, în contexte de comunicare cunoscute

D.3.3. Discriminează/diferențiază fonetic, cuvinte, silabe, sunete și asociază sunete cu litere.

Indicatori:

502. *Demonstrează creșterea conștientizării sunetelor inițiale ale unui cuvânt prin identificarea lor cu/fără ajutor.*

Comportamente urmărite: jocuri de identificare a sunetelor inițiale ale cuvintelor utilizând la început cuvinte care încep cu vocale: A, E, I, O, U, sunetul corespunzător R.

- Organizarea de jocuri/activități în care copilul ar trebui să diferențieze anumite sunete în intermediul diferitelor jocuri de tip „Spune cu ce sunet începe”, în cazul nostru sunetul și litera R.

Indicatori 503. Devine conștient că mai multe cuvinte încep cu același sunet.

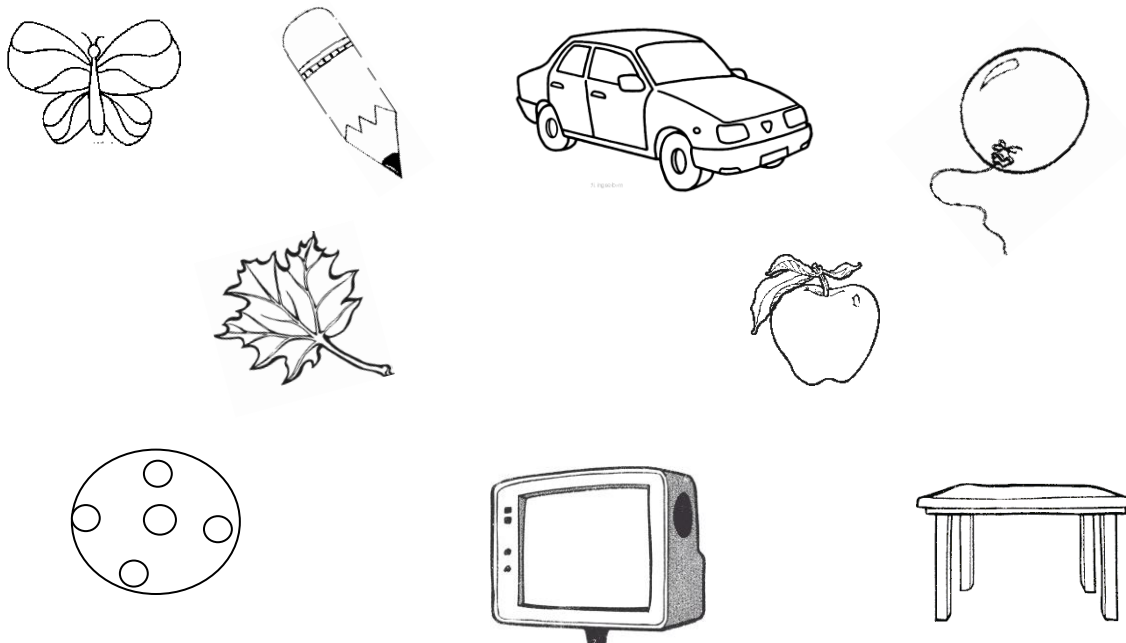
Indicatori 504. Alege din imagini obiecte care încep cu același sunet.

Indicatori:505. Articulează adecvat anumite sunete, toate vocalele și majoritatea consoanelor.

Comportamente urmărite: Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor și desparte în silabe cu ajutor.

FIȘĂ DE LUCRU NR. 10
DLC-DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII

1. Desparte în silabe cuvintele ce denumesc imaginile!
2. Colorează imaginile a căror denumire au 2 silabe!
3. Înconjoară imaginile a căror denumire au ca sunet inițial, sunetul „M”!
4. Taie cu o linie imaginile a căror denumire au ca sunet final, sunetul „N”!

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Comportamente urmărite (D/b): Înțelege mesaje simple; pronunță corect sunetele specifice limbii române; participă la activitățile de grup și la activitățile de joc, în situații uzuale, în calitate de vorbitor

D.2. Subdomeniul: Premisele citirii și scrierii

D.2.2. Aspect specific: Dezvoltarea capacității de discriminare fonetică; asocierea sunet – literă

Indicatori:

507. *Desparte cuvinte în silabe cu ajutor.*

502. *Demonstrează creșterea conștientizării sunetelor inițiale ale unui cuvânt prin identificarea lor cu/fără ajutor.*

504. *Alege din imagini obiecte care încep cu același sunet.*

D.2.4. Aspect specific: Însușirea deprinderilor de scris; folosirea scrisului pentru transmiterea unui mesaj

Indicatori:

556. *Începe să respecte conturul imaginilor și să coloreze în interior*

2.3. Proiectarea și adaptarea strategiilor didactice

□ **Definiții și precizări conceptuale**

Termenul „strategie” derivă din cuvântul antic grecesc *stratēgia* (στρατηγία) care înseamnă „arta liderului armatei”⁹¹. DEX-ul definește strategia ca „parte componentă a artei militare, care se ocupă cu problemele pregătirii, planificării și ducerii războiului și operațiilor militare”⁹². În prezent, noțiunea „strategie” este folosită în toate domeniile de activitate care parcurg un traseu evolutiv și au un scop final (strategia unui meci, strategia de marketing, strategia economică, strategia didactică etc.).

Strategia didactică este „modalitatea eficientă prin care profesorul îi ajută pe elevi să accedă la cunoaștere și să-și dezvolte capacitățile intelectuale, priceperile, deprinderile, aptitudinile, sentimentele și emoțiile; ea se constituie într-un ansamblu complex și circular de metode, tehnici, mijloace de învățământ și forme de organizare a activității, complementare, pe baza cărora profesorul elaborează un plan de lucru cu elevii, în vederea realizării cu eficiență a învățării”⁹³.

Setul de acțiuni planificate și orientate pentru atingerea unor finalități educaționale reprezintă **strategia didactică**. Succesul strategiei depinde de eficiența **metodei** alese, eficiență care are la bază **mijloacele de învățământ și forma de organizare** a activității de predare-învățare.

□ **Clasificarea strategiilor didactice**⁹⁴ se face în funcție de tipul de achiziții și rezultatele dorite și în funcție relația și tipul de interacțiune a subiectului cu materialul informațional nou.

1. **După criteriul achizițiilor și rezultatelor dorite**
2. **După criteriul relației și tipului de interacțiune a subiectului cu materialul informațional.**

În funcție de criteriul achizițiilor și rezultatelor dorite strategiile didactice pot fi:

▣ Strategii de dobândire de noi informații au un caracter informativ, care se bazează pe metode de predare învățare prin care preșcolarul este implicat în activități/jocuri de grup sau frontale, iar educatoarea are rolul de coordonator de joc.

⁹¹ http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0057:entr_y=strathgi/a

⁹² Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” (1998), *Dicționarul Explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, p.1024

⁹³ Pânișoară, I.-O., Oprea, C. L. (2012), *Metode interactive de predare, învățare, evaluare. Program de formare*, Material elaborate în cadrul proiectului *Cariere de succes în învățământul preuniversitar prin implementarea de programe de formare inovative* POSDRU/87/1.3/S/61602

⁹⁴ Oprea, C.L. (2009), *Strategii didactice interactive*, ed. a 3-a, București, Editura Didactică și Pedagogică, p.55-62

☒ Strategii interactive de exersare/aplicare a noilor informații și de dezvoltare a abilităților practice adică predominant aplicative - se referă la organizarea unor activități practice care să stimuleze preșcolarii să aplice în practică ceea ce au învățat.

☒ Strategii de evaluare – au ca scop stimularea copilului în procesul propriei evaluări.

În **funcție de criteriul relației și tipului de interacțiune** a subiectului cu materialul informațional nou strategiile didactice se pot clasifica în:

☒ Strategii de transmitere și receptare a noului material informațional – educatoarea organizează, selectează adaptează noul material informațional, astfel încât preșcolarii să poată recepta și înțelege cu ușurință informațiile. Rolul principal în procesul învățării prin transmiterea informațiilor îl deține educatoarea.

☒ Strategii de căutare și confruntare cu noul material informațional - acestea presupun stimularea inițiativei copiilor de a merge către sursele de informare. Rolul educatoarei este de a crea aceste ocazii de învățare prin căutare, descoperire.

☒ Strategii de acțiune și restructurare a noului material informațional - presupun activități prin care preșcolarii i se oferă posibilitatea de a completa informațiile primite, de a le particulariza sau generaliza și de a le găsi un corespondent în practică. Educatoarea îndrumă și încurajează acțiunile copiilor.

☒ Strategii de inovare și creare de noi materiale informaționale - încurajează preșcolarii să creeze conținuturi noi pornind de la informațiile deja achiziționate. Educatoarea devine un membru al echipei creative, inițiativa aparținând copiilor.

☐ **Metoda didactică** reprezintă unul din instrumentele care stau la baza elaborării strategiei didactice, aceasta fiind calea sau modalitatea prin care se realizează procesul instructiv-educativ. Metodele didactice sunt mijloacele prin care se formează și se dezvoltă priceperi, deprinderi și formează caractere. Sistemul⁹⁵ de metode de predare-învățare poate fi sintetizat astfel: metode de comunicare, metode bazate pe acțiune, metode de explorare a realității și metode de raționalizare a învățării și predării.

a) **Metodele de comunicare:**

☒ orală:

☐ expositive: povestirea, descrierea, explicația, prelegerea, instructajul, conferința, cursul;

⁹⁵ Cerghit, I. (2006), *Metode de învățate*, Iași, Editura Polirom, p.114

- conversative: conversația, discuția, dezbateră, brainstormingul, problematizarea.
- scrisă: lectura, studiul de text.
- oral vizuală: instruirea prin filme, suporturi media.
- interioară: reflecția personală, experimentul mintal.

b) Metodele bazate pe acțiuni:

- acțiune reală: exercițiul, proiectul, lucrările practice, aplicații tehnice, activități creative.
- acțiune simulată: jocul didactic, jocul de rol, metoda dramatizării, învățarea pe simulatoare.

c) Metode de explorare a realității:

- directe: observarea, experimentul, ancheta, studiul de caz, învățare prin cercetare/descoperire.
- indirecte: demonstrația, modelarea.

d) Metode de raționalizare a învățării și predării: metoda fișelor de lucru, metode algoritmice de învățare, instruirea programată, e-learning.

Funcțiile pe care le îndeplinesc metodele didactice sunt: funcția cognitivă, funcția formativ-educativă, funcția motivațională, funcția instrumentală, funcția normativă (de optimizare). Modernizarea și adaptarea metodologiei didactice este necesară și trebuie făcută în funcție de schimbările sociale pentru a răspunde nevoilor individuale ale populației și vizează următoarele aspecte:

- diversificarea metodelor în funcție de varietatea situațiilor de instruire;
- utilizarea metodelor care valorifică potențialul intelectual și creativ al elevilor;
- folosirea metodelor ce combină munca individuală cu munca în grup;
- promovarea metodelor euristice, a metodelor bazate pe cercetare- acțiune- descoperire;
- operaționalizarea metodologiei didactice prin intermediul mijloacelor de învățământ.

Mijloacele de învățământ sunt instrumentele materiale și tehnice, produsele, dispozitivele și aparatele cu ajutorul cărora se realizează obiectivele activității instructiv-educative. Mijloacele de învățământ sunt alese în funcție de metodele și procedeele didactice proiectate pentru activitatea de predare-învățare-evaluare, acestea având o funcționalitate precisă pentru realizarea obiectivelor propuse.

Clasificarea⁹⁶ acestora după funcția pedagogică este următoarea:

- a) mijloace informativ- demonstrative:
 - ☐ materiale intuitiv naturale
 - ☐ obiecte elaborate sau construite - substitute tridimensionale
 - ☐ materiale reprezentări figurative - substitute bidimensionale
 - ☐ reprezentări simbolice (grafice, desene)
- b) mijloace de exersare și formare a deprinderilor
- c) mijloace de raționalizare a timpului în cadrul lecțiilor
- d) mijloace de evaluare
- e) mijloace tehnice audio-vizuale

Modalitatea prin care cadrul didactic alege metodele, instrumentele, mijloacele de învățământ și forma de organizare a activităților (frontal, pe grupe, în perechi sau individual) reprezintă **stilul didactic**.

Factorii care determină stilul didactic sunt personalitatea profesorului, concepția pedagogică personală, cultura și societatea contemporană, experiența didactică, dorința de inovare, pregătirea științifică, cunoștințele de psihopedagogie, atitudinea profesorului față de creativitatea și implicarea elevilor în procesul instructiv- educativ.

O strategie didactică eficientă trebuie să îndeplinească factorii care țin de profesor cu variabilele⁹⁷ care țin de:

- ☐ **colectivul de elevi** (particularitățile grupei de preșcolari, sintalitatea grupului, nevoile, cerințele, dorințele, posibilitățile și experiențele cognitive, sociale și afectiv emoționale ale copiilor; mărimea colectivului, gradul de omogenitate, posibilitățile de grupare ori de lucru frontal sau individual; gradul de motivare al preșcolarilor și pregătirea pentru a lucra în grup, în perechi, colectiv sau individual, aptitudinile și nivelul de pregătire pentru un anumit domeniu);

- ☐ **de organizarea școlară** (timpul școlar avut la dispoziție în raport cu timpul solicitat de o anumită strategie didactică, spațiul școlar avut la dispoziție),

- ☐ **resurse materiale** (dotări, aparatură, echipamente disponibile etc. folosite în spațiul și în timpul disponibil);

⁹⁶ Cerghit, I. (1977), *Metode de învățământ*, București, Editura Didactică și Pedagogică, p.79

⁹⁷ Oprea, C.L. (2009), *Strategii didactice interactive, ed. a 3-a*, București, Editura Didactică și Pedagogică, p.34-35

▣ **de curriculum** (finalitățile macro-structurale și micro-structurale urmărite, gradul de accesibilitate și modalitățile de verificare a îndeplinirii acestora, natura obiectivelor și a conținutului pe care trebuie să-l învețe preșcolarii, relația cu achizițiile curente ale acestora, gradul de adaptabilitate, utilitatea și importanța acestuia pentru activitatea și viața elevilor, experiențele de învățare propuse copiilor, gradul de problematizare și nivelul de interactivitate solicitat).

□ Planificarea și adaptarea strategiilor didactice pentru activitățile de învățare în învățământul preșcolar

În învățământul preșcolar strategia didactică este orientativă, flexibilă și provizorie, aceasta putând fi modificată, restructurată și adaptată pe tot parcursul procesului instructiv-educativ. Educatoarea va alege metodele de lucru și mijloacele de învățământ în funcție de caracteristicile colectivului de preșcolari, resursele materiale avute la dispoziție și de finalitățile educaționale țintite.

Principala metodă instructiv educativă folosită în grădiniță este **jocul**. Prin joc copilul dobândește comportamente sociale, se optimizează potențialul intelectual și fizic, motiv pentru care activitatea de joc poate fi extrem de solicitantă pentru copil. Așadar, educatoarea trebuie să știe cât îl poate solicita pe copil prin joc și în ce fel, transformând jocul într-o situație concretă de învățare. Jocul devine „didactic” atunci când prin modul de formulare a sarcinii de învățare copilul este adus în situația de a-și utiliza energiile și potențialul psihofizic pentru a-și optimiza parametrii comportamentali.⁹⁸ Clasificarea jocurilor se face pe baza funcțiilor didactice pe care acestea le îndeplinesc:

▣ jocul de construcție permite copiilor să exploreze materialele cu ajutorul cărora vor construi diferite obiecte, având posibilitatea să compare diverse materiale. În cadrul acestui joc copiii vor observa diferite forme ale obiectelor și însușirile acestora;

▣ jocul cu reguli - prin intermediul acestui tip de joc copiii vor face cunoștință și se vor supune normelor care sunt mai presus decât propriile dorințe. Astfel preșcolarii află că nerespectarea regulilor aduce sancțiuni, cel mai adesea, prin excluderea din joc;

▣ jocul de rol aduce preșcolarii în situația să și asume diferite roluri sociale pe care mai întâi le imită. Aceste jocuri ne dezvăluie modul în care copiii percep împărțirea sarcinilor sociale și îndeplinirea lor.

⁹⁸ Ezechil, L., Păiși-Lăzărescu, M. (2002), *Laborator preșcolar-* ghid metodologic, ediția a II-a revizuită, București, V&I Integral, p.123

Metodele intuitive sunt observația și demonstrația.

Observația este o metodă care poate fi provocată de educatoare (observarea dirijată) sau poate fi independentă, în acest caz copilul observă particularitățile și/sau schimbările din mediul în care este integrat.

Observația, ca metodă, contribuie la dezvoltarea unor capacități cum ar fi:

- ☐ capacitatea de a investiga, cerceta un obiect sau un fenomen;
- ☐ capacitatea de a urma un plan pe care, la început, îl stabilește cadrul didactic;
- ☐ capacitatea de a analiza, generaliza, sintetiza unele aspecte din realitatea imediată;
- ☐ dezvoltă spiritul de observație care este indicator esențial al inteligenței perceptive;
- ☐ capacitatea de stimulare și afirmare a curiozității de cunoaștere a copilului;
- ☐ dezvoltă atitudini active în raportul copilului cu mediul înconjurător.

Demonstrația oferă copilului prilejul de a asista la diverse acțiuni și chiar de a acționa în mod direct asupra unor obiecte pentru a constata anumite caracteristici, particularități, relații. Această metodă este modul cel mai firesc pentru desfășurarea activităților în grădiniță deoarece ea aduce suportul material sau imagistic necesar pentru observarea obiectelor, pentru înțelegerea unor procese și fenomene.

Demonstrația poate îmbrăca diferite forme în desfășurarea activităților cu preșcolarii:

☐ *exemplificarea* este o modalitate care demonstrează anumite fapte, situații, evenimente, adecvată pentru nivelul de înțelegere a preșcolarului;

☐ *demonstrarea pe viu* se realizează prin utilizarea plantelor, animalelor, păsărilor, mai ales atunci când copiii nu au posibilitatea de a le cunoaște în mod direct;

☐ *demonstrația ca model* de acțiune în care educatoarea intenționează să inițieze copiii în executarea anumitor operațiuni, aceasta le demonstrează mai întâi cum să procedeze pentru ca mai târziu copiii să o poată imita.

Metode preponderent verbale

Povestirea prezintă unele informații sau redă alte situații într-o formă impresionistă, această metodă este integrată în majoritatea activităților organizate în învățământul preșcolar indiferent de aria de activitate abordată. Eficiența acestei metode depinde de limbajul utilizat, de cât de accesibil este acesta pentru preșcolari, de felul cum sunt adaptate conținuturile prezentate la nivelul de înțelegere al copilului, de resursele emoționale pe care le accesează atât din punctul de vedere al educatoarei care transmite acest mesaj, dar și din punctul de vedere al copilului care urmează să recepteze acest mesaj.

Repovestirea este colaterală povestirii, această metodă presupune o focalizare a activității pe preșcolarul care urmează să re-elaboreze un subiect deja prezentat de către educatoare. Adus într-o astfel de situație preșcolarul este stimulat să-și dezvolte capacitățile de exprimare prin claritate, corectitudine și coerență în vorbire fiind supravegheat îndeaproape de către educatoare. Metoda repovestirii este destul de dificilă deoarece îl forțează pe copil să reconstruiască în mod propriu un subiect în funcție de vocabularul pe care îl stăpânește și îl aduce în situația de a genera propoziții.

Conversația este o metodă verbală activă deoarece îl plasează pe copil în poziția de partener de discuție cu adultul. Pentru ca acest lucru să fie posibil este nevoie ca preșcolarul să dețină anumite abilități verbale iar educatoarea competențe de stimulare a dialogului interpersonal. În cadrul grădiniței conversația se poate purta cu întreaga grupă de preșcolari care pune întrebări, iar copiii răspund în cor. Această formă de desfășurare a conversației prezintă avantajul că li se permite copiilor mai timizi un anumit anonimat. Această metodă contribuie la dezvoltarea capacităților de comunicare ale copilului, dar mai ales la îmbunătățirea comportamentului social: de a intra cu ușurință în relație cu ceilalți, de a avea inițiativa dialogului, dar mai ales de a asculta activ (înțelegând ce spune interlocutorul și respectând ce dorește sau ce așteaptă de la el).

Explicația este o metodă absolut necesară având în vedere că experiențele de viață și de învățare ale preșcolarilor sunt foarte sărace. Prin intermediul explicației sarcinile de instruire sunt mai bine înțelese, mai bine conectate la ansamblul de cunoștințe anterioare pe care le deține preșcolarul. În acest sens explicația este o metodă de sine stătătoare, dar poate deveni și un procedeu al altei metode, spre exemplu, pentru metoda observației și a demonstrației se apelează la explicație ca procedeu.

Metode de exersare:

Exercițiul este metoda prin care preșcolarii sunt puși în situații în care vor acționa efectiv. Exersând, adică reluând anumite acțiuni până la realizarea lor cu un efort minim, copilul își dezvoltă abilități acționale de ordin fizic, mental, emoțional și dobândește deprinderi și comportamente.

Metode de simulare: jocul de rol și dramatizările. *Jocul de rol* este una din cele mai frecvente metode de simulare care se utilizează în învățământul preșcolar. Cu ajutorul acestei metode copilul este atras către transpunerea în diverse situații sociale pe care și le asumă sub forma jocului. Exersarea rolului ales îl solicită sub aspect imaginativ și creator. Principalele caracteristici ale jocului de rol sunt date de faptul că preșcolarul este motivat personal, participă activ, îi este solicitată gândirea, emoțiile și imaginația și i se permite să se exprime liber.

Sunt fixate două șiruri de imagini ale personajelor cunoscute de copii. Aceștia trebuie să marcheze legătura dintre un personaj (din primul șir) și „perechea” acestuia, din al doilea șir.

3. Cu alegere multiplă

Din aceeași familie cu iepurașul (se arată imaginea) face parte.....? (se expun imagini cu: o casă, un copac, o veveriță).

ITEMI SEMIOBIECTIVI

1. Cu întrebări structurate

a) Prin valorificarea metodei R.A.I pe baza unei imagini sugestive

R.A.I. este atât o metodă de evaluare, cât și o strategie de învățare care îmbină cu succes competiția și colaborarea și permite realizarea unui feed-back rapid.

Copiii sunt așezați în cerc. Educatoarea rostogolește un ou pictat (ou-jucărie) unui copil formulând prima întrebare. Copilul care primește oul răspunde. Dacă nu cunoaște răspunsul, dă oul colegului din dreapta. Preșcolarul care răspunde corect, rostogolește oul înapoi.

Întrebările pot fi formulate și de către preșcolari, educatoarea arătând imagini sugestive din povești (pe baza cărora se formulează întrebarea). La sfârșitul aplicării metodei, se poate face „returul”, acordându-se eventual „calificative” copilului (Bine, Foarte bine, Excelent).

b) Joc interactiv

Este nevoie de fișele cu „Povestea iepurașului de Paște”, un coșuleț cu întrebările printate:

1. Care sunt personajele poveștii?
2. Câți frați avea Țup?
3. Ce mănâncă iepurașii?
4. Ce culoare are oul ales de Țup?
5. Unde trebuiau duse ouăle colorate?
6. Unde a ascuns Țup oul roșu?
7. Ce sărbătoare reprezintă iepurașul?

Putem introduce și întrebări **capcană** sau **haioase**, ca de exemplu:

1. Unde trăia băiețelul (Vlad)?
2. Ce a găsit Vlad în grădină?
3. În ce anotimp se petrece acțiunea din poveste?
4. Pisica i-a furat oul unui iepuraș?

2. Lacunar (de completare)

Preșcolarii trebuie să așeze la flanelograf imaginile care lipsesc din firul epic al poveștii.

ITEMI SUBIECTIVI

1. Tip rezolvare de probleme

Dacă în „Povestea iepurașului de Paște” ar fi anotimpul iarna ce s-ar întâmpla?

2. Eseu structurat

Pe baza expunerii la flanelograf a imaginilor din poveste, așezate în ordinea cronologică se poate realiza povestirea.

EXEMPLUL 2

- „Există patru vârste în viața omului:*
- cea în care crede în Moș Crăciun;*
 - cea în care nu mai crede în Moș Crăciun;*
 - cea în care este Moș Crăciun;*
 - cea în care seamănă cu Moș Crăciun.”*

Nivel de vârstă/grupa: 5-6 ani, nivel II

Grupa: mare

Tema anuală de studiu: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

Tema proiectului/săptămânii: „Vine, vine Moș Crăciun!”

Tema activității: „Spiridușii lui Moș Crăciun”

Elemente componente ale activității integrate: ADP+ALA+ADE

ADE: Domeniul Limbă și comunicare; Domeniul Psihomotric (Educație fizică)

Mijloc de realizare:

DLC: lectura educatoarei: Povestea „**Barba lui Moș Crăciun**”

DPM: Consolidarea prin joc a unor mișcări și calități motrice de baza (parcurs aplicativ) - „**Să-
l ajutăm pe Moș Crăciun**”

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII:

- Autocontrol și expresivitate emoțională;
- Comportamente prosociale, de acceptare și de respectare a diversității în condițiile în care jumătate dintre copiii grupei aparțin altei etnii;
- Activare și manifestare a potențialului creativ;

- Motricitate grosieră și motricitatea fină în contexte de viață familiare;
- Finalizarea sarcinilor-persistența în activități;
- Mesaje orale în diverse situații de comunicare;
- Conduită senzorio-motorie, pentru orientarea mișcării;
- Competențe și deprinderi elementare în realizarea sarcinilor.

COMPORTAMENTE VIZATE:

- Explorează și utilizează texturi și suprafețe diferite când execută lucrările practice;
- Își însușește și respectă reguli; înțelege efectele acestora în planul relațiilor sociale, în contexte familiare;
- Exersează, cu sprijin, asumarea unor responsabilități specifice vârstei, în contexte variate;
- Demonstrează creativitate prin activități artistico-plastice, de mișcare și practice, în conversații și povestiri creative;
- Demonstrează capacitate de comunicare clară a unor idei, nevoi, curiozități, acțiuni, emoții proprii;
- Execută mișcările poziționând corpul și membrele pentru a executa corect;
- Recunoaște și exprimă emoții de bază produse de texte literare, obiecte de artă create de ei;
- Exersează, cu sprijin, ascultarea activă a unui mesaj, în vederea înțelegerii și receptării lui (comunicarea receptivă);
- Demonstrează familiarizarea cu informații despre greutate, înălțime, lungime, volum;
- Evidențiază caracteristicile unor obiecte localizate în spațiul înconjurător.

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Dezvoltarea capacității de a înțelege un text narativ și de a exprima propriile emoții valorificând mesajul literar în redarea unor mișcări motrice; consolidarea și verificarea unor deprinderi practic-aplicative.

OBIECTIVE:

O1 - Să formuleze minim două predicții de continuare a fiecărui fragment audiat valorificând imaginația de tip creator;

O2 - Să redea corect mișcările motrice de bază însușite anterior la indicațiile educatoarei;

O3 - Să formuleze cel puțin un enunț corect, o concluzie parțială referitoare la trăirile lui Moș Crăciun pe baza textului audiat;

O4 - Să analizeze contextele în care se manifestă emoțional personajul remarcând că, de la un moment la altul, emoțiile trăite pot să se schimbe;

O5 - Să-și dezvolte unele calități motrice în contextul emoțional al povestirii (rapiditate, atenție, îndemânare);

O6 - Să manifeste independență și creativitate în realizarea unor lucrări practic-aplicative;

O7 - Să participe la toate activitățile de grup manifestând empatie;

STRATEGII DIDACTICE:

Metode și procedee: povestirea, conversația, impulsul emoțional, participarea activă și afectivă, instrucțiunea verbală, exercițiul, jocul, problematizarea, expunerea, metoda predicțiilor, brainstormingul, metoda CLIL.

Resurse materiale: carte, brad artificial, clopoțel, diferite materiale din natură, materiale reciclate, creioane colorate, carioci, lipici, aracet, sfoară, paiete, sclipici, coli de hârtie, cutii de carton pentru asamblare, cuburi diferite, cub cu modele de grafisme, siluete de globulețe, reni confecționați din baghete de plută, coșuri, suluri de zăpadă etc.

Forme de organizare: frontal, pe grupe, individual

Durata estimată: ADE 40 - 45minute

ADP, ALA, R, T -3h

CATEGORII DE ACTIVITĂȚI:

ADP:

Întâlnirea de dimineață: „Copilul cuminte și bun, e căutat de Moș Crăciun!”

Salutul, Prezența, Calendarul naturii.

Rutine: „Cu condei de argint el scrie, ce copil și ce purtare” (deprinderea de a se purta civilizată)

Tranziții: „Eu sunt renul lui Moș Crăciun” - cântec

ALA I Artă: „Podoabe pentru bradul de Crăciun”-confecționare;

Construcții: „Orașul de Crăciun”- construire prin alăturarea, suprapunerea unor corpuri geometrice de dimensiuni diferite;

Biblioteca: „Globulețe”- decorare cu ajutorul unor grafisme

ADE: (DLC/DPM): „Barba lui Moș Crăciun!” și **Joc:** „Să-l ajutăm pe Moș Crăciun” (lectura educatoarei), (parcurs aplicativ)

ALA II: „Împodobim bradul de Crăciun!”-joc liniștitor de comunicare și relaxare

„Pentru Moșul vom cânta și-mpreună vom dansa!”-cântece, dans, mișcare

OBIECTIVE OPERAȚIONALE: ALA I

Artă:

- O1- să denumească corect materialele și instrumentele de lucru;
- O2- să confecționeze podoabe pentru brad, folosind tehnici și materiale diferite;
- O3- să colaboreze cu colegii pe tot parcursul activității;

Construcții:

- O1 - să redea, prin alăturarea figurilor geometrice, forma unui brad ;
- O2 - să realizeze diferite construcții, prin suprapunere după criteriile date;
- O3 - să colaboreze, în cadrul grupului de lucru, pentru a realiza tema dată.

Bibliotecă:

- O1- să traseze linii într-un spațiu limitat pentru realizarea unui desen decorativ;
- O2- să verbalizeze corect acțiunile efectuate.

ALA II

- O1 - să intoneze cântece pentru copii în legătură cu tema;
- O2 - să aranjeze în brad podoabele confecționate conform indicațiilor primite;
- O3 - să execute pașii de dans conform indicațiilor primite, dansul spiridușilor.

Material bibliografic:

Colecția-Revista învățământului preșcolar;

„Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani” Dr.Mihaela Ionescu(coord.), Carmen Anghelescu, Cristiana Boca,ed.Vanemonde, București, 2010

*** *Curriculum pentru educație timpurie 2019*

I. Primirea copiilor și activități de explorare individuală a unor materiale noi.

Convorbiri individuale

Activitatea zilei debutează cu **Întâlnirea de dimineață**: „Copilul cuminte și bun, e căutat de Moș Crăciun!”

Copiii sunt așezați în semicerc.

Salutul: „Dimineața a venit/Toți copiii au sosit/În semicerc să ne-adunăm/Cu toți să ne salutăm.”

Fiecare copil salută, prezentându-se și precizând de ce îl așteaptă pe Moș Crăciun. Ultimul copil va saluta educatoarea care, la rândul ei va saluta copiii, „Bună dimineața,copii!”.

Activitatea de grup - (Joc de spargere a gheții) - Educatoarea poartă cu copiii o conversație scurtă referitoare la mult așteptatele sărbători de iarnă și le propune o călătorie în „Țara lui Moș Crăciun”.

Ajunși în „Țara lui Moș Crăciun”, copiii nu cunosc limba și sunt nevoiți să se descurce mimând diverse activități legate de activitatea lui Moș Crăciun. Se joacă un joc de mimă „Ghicește ce face sau cine face așa?”, care-i bine dispune pe copii și reactualizează diverse reprezentări (este mimat mersul lui Moș Crăciun, aspectul, activități de citire a scrisorilor, vorbitul la telefon, mânatul renilor, fluieratul).

Prezența - pentru a vedea câți copii merg în călătorie se va completa panoul de prezență prin plasarea simbolurilor individuale. Cine nu este prezent astăzi? O fată numără băieții și un băiat numără fetele.

Calendarul naturii - Se vor stabili împreună cu copiii data, ziua, luna și anul în care ne aflăm, apoi aspectele vremii din această dimineață, îmbrăcămintea adecvată pentru această zi.

Noutatea zilei o reprezintă scrisoarea trimisă de Moș Crăciun în care le scrie copiilor că le-a trimis foarte multe materiale cu care vor lucra astăzi și le mai spune că va veni foarte curând să vadă ce au lucrat și să le aducă cadouri. Îi roagă pe copii să îl ajute să facă pregătirile pentru seara cea mare, fiind transformați printr-o vrajă:

„Hocus - Pocus, copilași măricei,/Astăzi vă transform în spiridușii mei!”

Mesaajul zilei se stabilește împreună cu copiii: „SUNTEM SPIRIDUȘII LUI MOȘ CRĂCIUN!”

Tranziții: „Bradul ne așteaptă

Să-l împodobim.

Nu mai stăm pe gânduri

Spre centre pornim!”

ALA I

În continuare copiii își desfășoară activitatea în centrele de interes deschise. Aceștia vizitează centrele, unde le sunt prezentate materialele cu care vor lucra și li se explică ce sarcini de lucru au fost stabilite și cum le pot realiza. În continuare, copiii își aleg centrul în care vor să lucreze. Pe parcursul desfășurării activităților din centre se intervine cu explicații suplimentare sau se oferă ajutor doar când este cazul. La finalul activității se analizează produsele obținute în fiecare centru (turul galeriei), sunt realizate expoziții în sala de grupă, copiii sunt recompensați cu surprize dulci.

Tranziții: „Noi pe centre am lucrat

Podoabe am decorat

Orașul de Crăciun e pregătit

Numai că Moș Crăciun nu a venit!

Rândul iute îl formăm

Pe mănuțe ne spălăm

Este timpul să mâncăm
Și pe Moș să-l ajutăm!”

Copiii vor reveni în clasă intonând versurile:

Tranziții: „Da, da, da, i-adevărat

Noi muncim neîncetat

Suntem spiriduși vestiți

Meșteri foarte iscusiți

Decupăm și sculptăm,

Îmbinăm și asamblăm

Cioca - boca, cioc, cioc, cioc

Cioca - boca, cioc, cioc, cioc!” (pe melodia „În pădurea cu alune”)

ADE: (DLC/DPM): „Barba lui Moș Crăciun!” + Joc: „Să-l ajutăm pe Moș Crăciun”

(lectura educatoarei și parcurs aplicativ)

SCENARIUL ACTIVITĂȚILOR ZILEI:

Pentru crearea unui cadru prietenos, destins, copiii vor fi așezați pe pernuțe în cerc în jurul educatoarei. Clasa va fi decorată de sărbătoare.

Captarea atenției se realizează prin prezentarea bradului adus în sala de grupă de către Moș Crăciun, brad care trebuie împodobit de spiridușii lui. Dar până la sosirea spiridușilor vor asculta împreună povestea unei întâmplări trăite de Moș Crăciun înainte să ajungă la ei, vor afla de unde vine el, cine este și de ce este atât de iubit de copii.

Pornind de la prezumția că lor le plac poveștile atât să le asculte, cât și să le creeze, să se identifice cu eroii poveștilor, educatoarea cere copiilor să-și amintească poveștile pe care le cunosc și să argumenteze de ce le-au plăcut anumite povești.

Anunță copiii că le va citi povestea „Barba lui Moș Crăciun” iar, dacă va fi nevoie, vor fi invitați să participe și ei: Cine știe ce surprize vor fi.... (este creat momentul de suspans, care-i va motiva să asculte cu atenție)

-Știe cineva câți reni avea moșul și cum îi chema ?

Este inițiată o scurtă conversație.

Barba lui Moș Crăciun

A fost odată ca niciodată, undeva departe, la Polul Nord, un loc special și magic. Se spune că doar cei care cred cu adevărat pot să vadă casa fermecată a lui Moș Crăciun. Ei bine,

acolo sus, deasupra zăpezilor, în casa celor 7 reni și a spiridușilor moșului, există un atelier în care sunt făcute toate cadourile pe care moșul le lasă copiilor cuminți de Crăciun. Venise iarna, dar ei nu aveau calendar să știe câte zile au mai rămas până la Crăciun. Într-o dimineață s-a auzit un glas:

- Moș Crăciun!!! strigă șeful spiridușilor deschizând ușa camerei unde dormea bătrânul domn. Treziți-vă, suntem la mijlocul lunii decembrie. Trebuie să începem să ne pregătim...

- Ce? Deja? se ridică Moș Crăciun, somnoros și nedumerit. Deja trebuie să pornim la drum?

- Haideți, haideți, insistă spiridușul, altfel nu o să fiți gata la timp să faceți turul hornurilor. Gândiți-vă, trebuie curățată mantia cea mare, lustruite cizmele, pregătiți renii, deschise toate scrisorile copiilor care v-au scris, ambalate cadourile, încărcată sania.....

- Hohoho... spuse Moș Crăciun, ridicându-se în cele din urmă din pat. Ce de muncă.....

- Curaj, Moș Crăciun! V-am adus un ceai cald.

Moșul bău repede ceaiul, pe urmă se îndreptă către dulapul în care își ținea aranjate lucrurile sale. Își scoase mantia cea mare și cizmele de drum și i le întinse spiridușului.

- Vedeți, ținuta mea să fie impecabilă! Copiii nu mă plac nearanjat. Până atunci eu o să-mi adun renii și o să deschid scrisorile.

Dar ... mare mirare, mare!! Moș Crăciun s-a întunecat la față. Spiridușii l-au întrebat curioși:

- Ce este? De ce te-ai întristat, Moș Crăciun? N-au sosit scrisorile?

- O-ho-ho, hoo! Demult n-am mai tras așa sperietură. Unde-s renii, cine a lăsat poarta deschisă? Ce ne facem? Scrisorile sunt aici și sunt foarte multe!!!

(la fiecare secvență se explica cuvintele necunoscute și se traduc cuvinte, expresii, sintagme în limbile minorităților– metoda CLIL, pentru a fi mai ușor de înțeles textul).

Spiridușii moșului, care și așa erau puțini, n-au știut ce să spună.

(Cât de trist este moșul! Copiii redau prin mimică starea de tristețe)

PREDICȚIA 1

(Educatorea folosește braistormingul pentru a conduce discuția spre a găsi soluții).

- Copii, văd că voi sunteți îmbrăcați în spiriduși astăzi, suntem spiriduși, nu trebuie să-l lăsăm pe Moș Crăciun să se îngrijoreze. Să repetăm formula magică: „Hocus-pocus, copilași măricei/ Vă transform în spiridușii moșului.....” Cum putem să-l ajutăm? Unde or fi renii lui? (educatoarea cere

copiilor spiriduși să emită judecăți, să găsească soluții, să propună acțiuni). Copiii încep să strige renii pe nume: DONDER...DAXER...RUDOLF...dar nu le răspunde nimeni. Atunci se hotărăsc să plece în călătorie să-i caute.

Se valorifică acest moment pentru a se face pregătirea organismului pentru activitatea psihomotrică. Copiilor li se cere să meargă după comenzile verbale ale educatoarei folosind variante de mers și alergare, oprire și pornire la semnal, exerciții pentru încălzirea diferitelor segmente ale corpului: „Brațe scurte-brațe lungi”), „Șurubul”,

„Mic-Mare” „Sari ca mingea”. Se fac exerciții de respirație: se inspiră pe silaba RU - expirație DOLF. Pentru că renii nu au răspuns se pornește mai departe. Apare un obstacol, un râu. Educatoarea le solicită perspicacitatea: Cum îl trecem? (sărim, pășim prin apă, ocolim etc.) Se alege varianta de sărit. Li se reamintește că în alte activități au învățat săritura în lungime de pe loc, cu elan. Li se reamintește și li se exemplifică (un copil) mișcarea motrică. Așezați pe două rânduri vor sări peste râu, executând cât mai corect mișcarea.

Dincolo de râu, sunt renii pe care copiii i-au lucrat în tehnici diferite în activitățile săptămânii în curs. Copiii își vor lua renii, vor porni înapoi imitând mișcarea de călărie pe ren și-i vor aduce renii lui Moș Crăciun. Pentru revenirea organismului la normal după activitatea psihomotrică, copiii vor face exerciții de respirație. Pe timpul expirației îl vor imita pe Moș Crăciun: „OHOO-HO-HO...”

Copiii redau prin mimică și gestică starea de fericire a moșului la găsirea renilor. Revin la locul inițial și povestea continuă.

Și așa zi de zi încep o activitate intensă în cer, în țara lui Moș Crăciun. În noaptea de Crăciun șeful spiridușilor veni la Moș Crăciun. Îl ajută să-și îmbrace mantia, să se încălze cu cizmele, după care se dădu câțiva pași înapoi și îi zise moșului:

- Întoarceți-vă....nu e rău....nu e rău deloc! exclamă el aranjând un pliu al mantiei moșului, după care se urcă pe un scaun pentru a aranja o șuviță de păr care ieșea de sub căciula moșului. Totul îmi pare perfect. Nu a mai rămas decât barba, care și anul acesta mi se pare, ca de obicei, un pic prea lungă...

-Așa crezi tu? întrebă moșul aruncând o privire în oglindă.

-Da, este așa de lungă încât riscați să o agățați și să cădeți din sanie. A trecut tare tare mult timp de când nu v-ați mai tuns-o. Nu este prea elegant. Nu mișcați..

Și spiridușul reveni câteva minute mai târziu cu o pereche de foarfeci mari, îl instalează pe moș într-un fotoliu de nori și încep să îi taie ușurel din barbă. Milioane de firicele de păr albe

începură să zboare în cer sub ochii amuzați ai spiridușilor care se adunaseră pentru a asista la spectacol.

Pe pământ, în același timp, un copil care nu adormise așteptându-l pe Moș Crăciun, ridică perdeaua de la fereastra camerei sale. Dintr-o dată el văzu, fermecat, primii fulgi de zăpadă care dansau în noapte și acopereau un pic câte un pic pământul. Un zâmbet îi apărură pe buze. Se grăbi să o trezească pe surioara sa:

-Vino să vezi... E minunat...Ninge....! Acolo sus fără îndoială își aranjează moșul barba...aceasta înseamnă că va veni cu siguranță. Haide să-l așteptăm....!

În acest timp, Moș Crăciun era încântat de noua lui înfățișare. Își puse cizmele și să plece. Sacul, unde-i sacul? L-am uitat afară? Cine mi-l găsește prin zăpadă?

PREDICȚIA 2

Educatorea solicită din nou imaginația și raționamentul copiilor.

- Ce putem face? Rămâne bradul neîmpodobit? Voi, astăzi, ați făcut niște lucruri minunate care sigur îi vor plăcea moșului. Este folosită din nou formula magică: „Hocus-pocus, copilași măricei/ Sunteți spiridușii mei!...” și copiii sunt iarăși spiridușii moșului. Cum îl putem ajuta?

- Să mergem să aducem podoabele noastre!

Coșurile cu podoabe sunt departe și a nins mult, s-au făcut troiene mari de zăpadă ...

Se valorifică acest moment pentru a se face consolidarea altei mișcări motrice: săritura de pe un picior pe celălalt cu trecere peste obstacole (suluri de zăpada). Copiii vor porni la indicația educatoarei imitând alunecatul pe zăpadă în cerc, după care vor face două coloane pentru a se întrece. Li se explică și li se exemplifică mișcarea. Aici sunt antrenate și calitățile motrice: atenția, viteza de reacție, îndemânarea, spiritul competitiv. Vor sări folosind mișcarea alternativă a picioarelor. Ajunși la destinație, vor lua jucăriile și podoabele uitate de Moș Crăciun, vor păși din nou peste sulurile de zăpadă și vor așeza podoabele în coșulețe colorate diferit, se vor întoarce dacă mai este cazul. Ambele echipe sunt câștigătoare, Moș Crăciun îi iubește pe toți la fel. Vor face exerciții de respirație imitând râsul lui Moș Crăciun.

- Gata, ați fost cu adevărat spiriduși vioi. Moș Crăciun vă mulțumește cu căldură.

Pentru a asigura retenția și transferul, educatoarea inițiază o convorbire în care se fixează ideile principale, momentele poveștii care au generat și momentele jocului psihomotric. Copiii se vor exprima cursiv și clar folosind expresii și cuvinte din poveste. Se valorifică textul din punctul de vedere al emoțiilor trăite de Moș Crăciun pe parcursul povestirii, faptul că de la un moment la altul el trece de

la tristețe la bucurie, dar copiii au găsit soluții de rezolvare. Jucăriile și podoabele de brad vor fi aranjate în brad în următoarea secvență a zilei: ALA II.

Tranziția: Copiii vor cânta „*Renii lui Moș Crăciun*”, se vor așeza în jurul bradului (joc liniștitor) și vor începe să aranjeze bradul cu podoabele confecționate de ei în atelierele din prima parte a zilei. Copiii vor lua podoabele și vor formula propoziții. „Eu așez un globuleț făcut din în vârf, jos, sus, lângă” (se face apel la orientarea spațială).

Vor verbaliza acțiunea făcută în propoziții fluente și corecte din punct de vedere gramatical. La sfârșit vor dansa împreună în jurul bradului utilizând altă mișcare motrică: pași de dans.

Se fac aprecieri asupra diversității ideilor pe care le-au avut pentru continuarea povestirii, fiecare putând fi valorificată ca o nouă poveste pentru a fi spusă altor copii, asupra rapidității cu care au sărit în ajutorul Moșului, trecând peste obstacole cu curaj, dar și asupra activității copiilor din perspectiva realizării obiectivelor operaționale stabilite, a progresului înregistrat de preșcolari în finalizarea scopurilor propuse.

Copiii ies din sala de grupă intonând cântecul învățat „*Mos Crăciune,/Unde-i sacul....!*”

EXEMPLUL 4

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

I. DATE INTRODUCTIVE

1. Data: 30.03.2023.

2. Tema anuală de studiu: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

3. Proiectul: „Primăvară, bine ai venit!”

4. Tema săptămânii: „S-au trezit găzele!”

5. Grupa: Mare

6. Categoria de activitate: Activitate integrată

7. Tema activității: Povestea *Cei trei fluturi* după Ana Lulinschi

8. Domeniile experiențiale integrate: DLC+DEC+DȘ

9. Modalități/variante de realizare: (pentru fiecare categorie de activitate)

ADP: „Dacă aș fi o găză aș fi...”- elementul surpriză; prezența; calendarul naturii;

ALA: Bibliotecă: Ghicitori despre găze/ Studierea unor dicționare zoologice, enciclopedii

Joc de Masă: „Găze haioase!”-puzzle

Știință: „A cui umbră sunt?” – asociere umbre/ Studierea metamorfozei, ciclului de viață a unui fluture (ouă-omidă-pupă-fluture- cu ajutorul imaginilor)

ADE: DLC+DOS+DȘ+DEC „Povestea *Cei trei fluturi*” – povestire + operații cu mulțimi + pictură

ALA 2: „Unde se așează fluturele?” - joc distractiv

Tranziții: elemente surpriză, poezii rimate, Bat din palme clap clap clap/Din picioare trap trap trap/Ne învârtim ne răsucim/Și la centre noi pornim.

Joc cu text și cântec: Micul fluturaș apare...

10. Tipul activității: Consolidare de cunoștințe și deprinderi

11. Scopul activității: Consolidarea capacității de a audia în liniște o poveste și de a reține ideile acesteia; Consolidarea deprinderilor practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

12. Durata activității: o zi

13. Dimensiuni ale dezvoltării: - din curriculum

A1 - Motricitate grosieră și motricitate fină ;

B1 - Interacțiuni cu adulții și cu copiii de vârste apropiate;

C2 - Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități);

D1 - Ascultarea activă a mesajului pentru înțelegerea și receptarea lui (comunicare receptivă);

D2 - Exprimarea orală a mesajului, a emoțiilor etc. (comunicare expresivă); E2 - Reprezentări matematice elementare, pentru rezolvarea de probleme și cunoașterea mediului apropiat;

14. Comportamente vizate:

A1 - 1.1. Își coordonează mușchii în desfășurarea unor activități diversificate, specifice vârstei;

A1 - 1.3. Utilizează mâinile și degetele pentru realizarea de activități variate;

B1 - 1.1 Imită și se joacă împreună cu adulții, interacționând pozitiv cu aceștia;

E1 - 1.2. Înțelege mesaje simple ca urmare a valorificării ideilor, emoțiilor, semnificațiilor;

D2 - 2.1 Demonstrează capacitate de comunicare orală a unor idei, nevoi, emoții;

E2 - 2.1 Recunoaște unele cantități ale unor obiecte (ex.: două flori, trei fluturi etc.).

15. Obiective operaționale:

O1 - Să audieze cu atenție povestea;

O2 - Să denumească personajele principale din poveste;

O3 - Să răspundă corect în propoziție la întrebările educatoarei;

O4 - Să își spună părerea cu privire la personajele din lectură;

O5 - Să așeze cifra corespunzătoare cantității;

O6 - Să realizeze creații artistice variate;

O7 - Să lucreze corect ordonat și îngrijit;

O8 - Să recunoască și să denumească insectele învățate etc.

16. Strategia didactică: expozitivă, analogică

a. **Metode didactice:** conversația, explicația, exercițiul, demonstrația, lectura educatoarei, jocul de mișcare, jocul didactic;

b. **Mijloace și materiale didactice:** planșe, hârtie colorată, enciclopedii, imagini demonstrative, materiale colorate, marionete, pânze, bloc de desen, vopsea, cartonașe cu imagini, cartonașe cu cifre etc

c. **Forma de organizare** a activității copiilor: frontal, pe grupuri mici, individual

17. Modalități de evaluare: Forma de evaluare: formativă; Metode de evaluare: observarea sistematică a comportamentului copiilor, analiza răspunsurilor copiilor, aprecieri verbale, analiza lucrărilor.

18. Efectivul grupei: 23 de preșcolari

19. Bibliografie:

a) Oficială:

- Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București
- *Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculum pentru educația timpurie*, 2019
- *Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor între 3-6/7 ani*, MECT, Unitatea de Management al Proiectelor pentru Învățământul Preuniversitar, 2008

b) Pedagogică:

- Bocoș, M., Jucan, D., *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*, București, Editura Paralela 45

c) Metodico-didactică:

- Anghelache, V. (2017), *Metodica activităților instructiv-educative din grădiniță*, București Editura Didactică și Pedagogică

d) surse internet

II. SCENARIUL ACTIVITĂȚII

A. ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII Sala de grupă este decorată cu obiecte specifice pentru tema „S-au trezit găzele!”

MOTIVAȚIA ZILEI: Să realizeze ce au de făcut, pe baza indiciilor primite, să precizeze care sunt aceste sarcini, pentru a putea deschide cutia- surpriză.

FINALITATEA ZILEI: Deschiderea cutiei cu surpriză, primită de la Zâna Primăvară care ne-a dat câteva sarcini pentru a-i putea ajuta pe fluturi să deschidă ușa casei.

MOTIVAȚIA ZILEI: Să realizeze că au sosit în vizită trei fluturi trimiși de Zâna Primăverii să îi ajutăm. Pentru a-i ajuta pe fluturii triști să intre în casa lor, trebuie să facem rost de cheia magică- o putem primi, dacă parcurgem stațiile cu probe- ascultarea unei povești, numărare, pictură.

FINALITATEA ZILEI: Rezolvarea sarcinilor și deschiderea cutiei cu surpriză, primită de la Zâna Primăvară.

Salutul de dimineață se realizează prin tehnica comunicării rotative. Copiii stau pe scăunele în semicerc. Salutul pornește de la educatoare și este continuat de toți copiii grupei, care dau mai departe un fluture:

Bună dimineața, s-a trezit și... (numele copiilor pe rând)

Bună dimineața tuturor!- cântec

Se va realiza prezența iar preșcolarii vor specifica colegii absenți, urmând ca apoi educatoarea să numescă un copil care să numere colegii. Oare fetele sau băieții sunt astăzi prezenți în număr mai mare?- copiii estimează- verificăm prin formarea de perechi.

Calendarul naturii va fi completat de către copii prin întrebări precum: „În ce anotimp suntem?” „Cum este vremea azi?” „În ce zi suntem? Se discută despre îmbrăcămintea de azi în funcție de vreme, aspecte ale anotimpului, anul curent, luna ziua și data.

Împărtășirea cu ceilalți: „Puteți voi să îmi spuneți oare dacă ați fi o găză ce ați fi?”

Momentul de înviorare va consta în câteva mișcări de înviorare și cântecele.

1. „Mâinile le ridicăm și pe cap le așezăm/Pe ochi, pe nas, pe urechi ne-a mai rămas/Iute batem din picioare/Palmele le batem tare.”

2. Luați seama bine în picioare drepți/Ochii toți la mine, mâinile la piept/Unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, așa copii.../Unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, așa copii.

Copiii sunt invitați să observe cum este pregătită sala de grupă, dacă sunt deosebiri față de celelalte zile, se scoate în evidență noutatea zilei, modificarea amenajării spațiului educațional, a centrului tematic.

Se trece apoi la activitățile pe centre folosind **tranziția**:

„Bat din palme clap, clap, clap/Din picioare trap, trap, trap/Ne învârtim ne răsucim/Și la centre noi pornim.”

ALA

- Bibliotecă: Ghicitori despre găze/Studierea unor dicționare zoologice, enciclopedii
- Joc de Masă: „Găze haioase!”-puzzle
- Știință: „A cui umbră sunt?” - asociere umbre/Studierea metamorfozei, ciclului de viață a unui fluture (ouă-omidă-pupă-fluture- cu ajutorul imaginilor)

La întoarcerea în grupă vom desfășura activitățile pe domenii experiențiale unde la **DLC** preșcolarii vor asculta povestea „*Cei trei fluturi*” după *Ana Lulinschi*. După povestire în continuarea poveștii vom trece la **DȘ** - unde vom așeza atâția fluturi pe flori, câte indică cifra de pe floarea respectivă. Vom trece apoi la **DEC** unde vom picta fluturi prin tehnica monotipiei.

Se face trecerea spre jocul de mișcare (**ALA2**): „Unde se așează fluturele?” (scaunele muzicale), printr-o tranziție.

Pregătirea jocului: Se face un cerc din atâtea scaune cât numărul participanților, mai puțin cu unu. Cum se joacă Scaunele muzicale. Copiii dansează în jurul scaunelor pe muzică până când aceasta este oprită. În momentul în care muzica se oprește fiecare dansator trebuie să-și găsească un scaun.

1. Cel care rămâne fără loc va dansa în mijlocul cercului sau în alt loc amenajat pentru asta, dar aproape de cercul de dansatori.
2. Cel care rămâne fără loc va ieși din joc, dar va bate ritmul cu zornăitoare.

Finalitatea zilei va fi: la finalul zilei copiii vor fi putea să spună ce au învățat, cum li s-a părut jocul.

B. DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Categoriile de activități	EVENIMENTELE CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII INSTRUIRII OP Etapele activității	OB - OP	CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII	STRATEGIA DIDACTICĂ (Metode didactice Mijloace și materiale didactice Forme de organizare a activității)	MODALITĂȚI DE EVALUARE

<p>ALA Jocul liber</p> <p>ADP Tranziții- Rutină</p>	<p>Momentul organizatoric</p>	<p>Asigurarea unui climat educațional favorabil necesar bunei desfășurări a activității:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aerisirea sălii de grupă; - aranjarea pernițelor în semicerc; - pregătirea materialului didactic și distribuirea lui pe centre; - intrarea ordonată a copiilor în sala de grupă. <p>Salutul de dimineață se realizează prin tehnica comunicării rotative. Copiii stau pe scăunele în semicerc. Salutul pornește de la educatoare și este continuat de toți copiii grupei, care dau mai departe un fluture: <i>Bună dimineața, s-a trezit și... (numele copiilor pe rând)</i> <i>Bună dimineața tuturor!/- cântec</i></p> <p>Prezența- preșcolarii vor specifica colegii absenți, urmând ca apoi educatoarea să numescă un copil care să numere colegii. Oare fetele sau băieții sunt astăzi prezenți în număr mai mare?- copiii estimează- verificăm prin formarea de perechi.</p> <p>Calendarul naturii va fi completat de către copii prin întrebările precum: „În ce anotimp ne aflăm?” „Cum este vremea azi?” „În ce zi ne aflăm?” Se discută despre îmbrăcămintea de azi în funcție de vreme, de aspecte ale anotimpului curent, de anul luna ziua și data.</p> <p>Împărtășirea cu ceilalți: -Puteți voi să îmi spuneți oare dacă ați fi o găză ce ați fi?</p> <p>Momentul de înviorare va consta în câteva mișcări de înviorare și cântecele.</p> <p>1. „Măinile le ridicăm și pe cap le așezăm/Pe ochi, pe nas, pe urechi ne-a mai rămas/Iute</p>	<p>Frontal</p> <p>Individual</p> <p>Grupal</p> <p>Grupal și individual</p> <p>Grupal</p> <p>Individual</p>	<p>Formativă</p> <p>Observarea comportamentului verbal și non - verbal al copiilor în timpul realizării sarcinilor</p>
---	-----------------------------------	---	--	--

ALA1-pe centre	Captarea atenției	Ob. Op. 1.	<p>batem din picioare/Palmele le batem tare.”</p> <p>2. „Luați seama bine în piciorare drepți/Ochii toți la mine, mâinile la piept/Unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, așa copii.../Unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, așa copii”</p> <p>Se trece apoi la activitățile pe centre folosind tranziția: ”Bat din palme clap, clap, clap/Din picioare trap, trap, trap/Ne învârtim ne răsucim/Și la centre noi pornim.”</p> <p>Copiii sunt invitați să observe cum este pregătită sala de grupă, dacă sunt deosebiri față de celelalte zile, se scoate în evidență noutatea zilei, modificarea amenajării spațiului educațional, a centrului tematic.</p> <p>Au sosit în vizită trei fluturi trimiși de Zâna Primăverii să îi ajutăm. Pentru a-i ajuta pe fluturii triști să intre în casa lor, trebuie să facem rost de cheia magică- o putem primi, dacă parcurgem stațiile cu probe- ascultatrea unei povești, numărare, pictură, jocuri.</p> <p>Se citește prima sarcină pe care trebuie să o rezolve preșcolarii. Se trece apoi la activitățile pe centre folosind tranziția: ”Bat din palme clap clap clap Din picioare trap trap trap Ne învârtim ne răsucim și la centre noi pornim.”</p>	Grupal	Observarea comportamentului verbal și non - verbal al copiilor în timpul realizării sarcinilor
	Anunțarea temei și a obiectivelor	Ob. Op. 3. Ob. Op. 8.	<p>Bibliotecă: Ghicitori despre găze/ Studierea unor</p>	Frontal Individual	Prin analiza răspunsurilor elevilor, prin chestionare orală, prin analiza produselor activității etc.

<p>ADP- tranziții</p> <p>ADE-act. integrată- DLC+DEC +DȘ</p>	<p>Dirijarea învățării</p>	<p>Ob. Op. 1.</p> <p>Ob. Op. 2./ 3./ 4.</p> <p>Ob. Op. 5.</p>	<p>dicționare zoologice, enciclopedii</p> <p>Joc de Masă: „Gâze haioase!”-puzzle</p> <p>Știință: „A cui umbră sunt?” – asociere umbre/ Studierea metamorfozei, ciclului de viață a unui fluture (ouă-omidă-pupă-fluture- cu ajutorul imaginilor) Voi reaminti copiilor comportamentul așteptat în cadrul activităților: se discută în șoaptă pentru a nu deranja colegii, apreciem și protejăm lucrările colegilor, fiecare sarcină trebuie terminată, colaborăm în realizarea sarcinilor, dacă un copil a terminat sarcina și dorește să lucreze la un alt centru este liber să o facă.</p> <p>După ce vor finaliza activitatea la centre ne vom juca un joc cu text și cântec- Micul fluturaș... <i>Micul fluturaș apare pe sub soare peste floare, Micul fluturaș apare, dar ce vrea el oare?</i></p> <p><i>Tipatip-tipatip un prieten, tipatip, tipatip își dorește, tipatip, tipatip cum se cheamă?...(numele copilului ales) se numește!-copiii stau în cerc, merg încet pe melodia cântecului, un copil în cerc este fluturașul, care își alege un prieten, iar în timp ce ei dansează, ceilalți bat din palme.</i></p>	<p>În perechi</p> <p>Frontal În perechi</p> <p>Frontal și individual</p>	<p>Observarea comportamentului verbal și non - verbal al copiilor în timpul realizării sarcinilor</p>
--	----------------------------	---	--	--	---

<p>ALA 2</p>		<p>Ob. Op. 6./ 7.</p> <p>În continuare se vor desfășura activitățile pe domenii experiențiale unde la DLC preșcolarii vor asculta povestea „Cei trei fluturi” după Ana Lulinski. –teatru de păpuși- povestea educatoarei. După povestire vor răspunde la întrebările educatoarei, vor mima scene din poveste, vor atribui o altă încheiere poveștii.</p> <p>După povestire în continuarea poveștii vom trece la DȘ – unde vom așeza atâtea fluturi pe flori, câți indică cifra de pe floarea respectivă.</p> <p>În continuarea poveștii, în vederea obținerii cheii magice pentru a-i ajuta pe fluturași să ajungă acasă, vom trece la DEC unde vom picta fluturi prin tehnica monotipiei.</p> <p>Educatoarea propune copiilor să o privească și să își spună părerea.</p> <p>Copiii vor deschide cutia și vor scoate cheia magică- astfel fluturașii veniți în vizită vor putea să ajungă acasă cu ajutorul lor.</p> <p><i>Unde se așează fluturele?</i></p> <p>Pregătirea jocului: Se face un cerc din atâtea scaune cât numărul participanților, mai puțin cu unu. Cum se joacă „Scaunele muzicale?” Copiii dansează în jurul scaunelor pe muzică până când aceasta este oprită. În momentul în care muzica se oprește fiecare dansator trebuie să-și găsească un scaun.</p> <p>1. Cel care rămâne fără loc va dansa în mijlocul cercului sau</p>	<p>Individual</p> <p>Frontal, Individual, Grupal</p>	<p>Observarea comportamentului verbal și non-verbal al copiilor în timpul realizării sarcinilor</p>
---------------------	--	--	--	---

			<p>în alt loc amenajat pentru asta dar aproape de cercul de dansatori.</p> <p>2. Cel care rămâne fără loc va ieși din joc, dar va bate ritmul cu zornăitoare.</p> <p>La finalul zilei copiii vor putea să spună ce au învățat, cum li s-a părut jocul.</p>	
--	--	--	--	--

C. ÎNCHEIEREA ACTIVITĂȚII

Se vor face aprecieri pozitive cu privire la modul în care s-au desfășurat activitățile pe parcursul zilei, preșcolarii vor primi recompense cu fluturași de diferite culori la alegere.

Cei trei fluturi

după Ana Lulinski

Au fost odată trei fluturi: unul alb, unul roșu și unul galben. Ei se jucau la soare și zburau veseli din floare în floare. Și nu oboseau deloc, așa le plăcea jocul. Deodată însă, veni ploaia. Ei voiau să zboare acasă, dar casa era departe.

Ce să facă acum, bieții fluturași? Zburară repede la o florică, laleaua cea galbenă, și îi ziseră:

- Dragă lalea, deschide-ne floarea ta, să ne ascundem în ea, că ne omoară ploaia.

Laleaua privi pe rând la cei trei fluturași și apoi răspunse:

- Celui galben și celui roșu le voi deschide, căci ei seamănă la culoare cu mine, dar pe cel alb nu îl primesc, pentru că el nu seamănă cu mine.

- Îți mulțumim de așa primire. Dar așa nu voim să intrăm la tine, dacă nu îl primești și pe fratele nostru cel alb. Rămâi sănătoasă, ziseră ei.

Ploaia se făcea tot mai mare. Fluturii zburară la crinul cel alb și îi ziseră:

- Dragă crinule, deschide-ne floarea ta, ca să ne adăpostim în ea de ploaie.

- Pe cel alb îl primesc cu bucurie, că e alb la culoare ca și mine, dar pe ceilalți nu vă primesc.

- Dacă nu-i primești și pe frații mei, atunci nici eu nu vin la tine. Mai bine să fim udați cu toții decât să ne părăsim unul pe altul, zise fluturașul cel alb.

Astfel, fluturașii zburară mai departe.

Soarele, care era ascuns în dosul norilor, văzu bunătatea celor trei fluturași și se bucură că

țineau atât de mult unul la altul. De aceea, el ieși dintre nori și alungă ploaia.

Peste puțin aripile lor se uscară, iar trupușoarele lor se încălziră. Cei trei fluturi zburară acasă și se culcară fericiți!

EXEMPLUL 5

ACTIVITATE OPȚIONALĂ CASTELUL CU POVEȘTI NIVELUL I GRUPA MIJLOCIE ANUL ȘCOLAR 2022-2023

Vârsta preșcolară este vârsta la care copilul este fascinat de cuvinte, de povești, povestiri și legende. Poveștile i-au fascinat întotdeauna pe cei mici, le-au captat atenția, i-au făcut să se implice, să se viseze eroi care înving întotdeauna, să aprecieze personajele și lucrurile bune, pozitive.

Prin intermediul acestui opțional, copiii vor descoperi povești noi, se vor transpune în pielea personajelor, vor rezolva situații problemă, vor învăța să comunice corect (să asculte și să formuleze mesaje). Ghicitorile, proverbele, poeziile hazlii, textele care au conținut satiric, umoristic îi vor face pe copii să se destindă, să participe cu plăcere și interes la acest tip de activitate.

Acest opțional urmărește, prin multitudinea și diversitatea textelor, ca cei mici să fie determinați să învețe să asculte sau să audieze un text, să descopere informații noi, să aplice/să valorifice cunoștințele dobândite, să redea conținutul unui text, să identifice mesajul transmis de autor. De asemenea, aceștia își vor exercita exprimarea verbală corectă și utilizarea limbajului non-verbal ca

modalitate de exprimare a gândurilor și sentimentelor personajelor din povești. Prin acest opțional, copiii își vor dezvolta creativitatea și vor putea dramatiza într-o manieră proprie momente din povești.

Alegerea acestui opțional de către părinți indică dorința acestora de a-și ajuta copiii să aibă cunoștințe bogate despre povești și personaje din povești și o exprimare verbală corectă din punct de vedere gramatical. De asemenea, aceștia doresc să se implice în activitățile opționalului participând la dramatizări sau la activitățile practice organizate la nivel de grupă.

Activitatea primordială a copilăriei este jocul, așadar, totul trebuie să se desfășoare ca un joc pentru a-i ajuta să își dezvolte creativitatea și să își formeze un așa-zis simț al limbii materne, care nu poate fi exersat decât prin lectură și prin joacă cu cuvintele, motiv pentru care am preferat acest opțional.

Ceea ce se urmărește, de fapt, este a-i determina pe copii să învețe să asculte, să se relaxeze și, treptat, să „simtă” cuvintele, frumusețea și expresivitatea lor: să aibă răbdare și să recepteze cu plăcere textele literare.

1. DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII:

- ☐ Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute;
Premise ale citirii și scrierii, în contexte de comunicare cunoscute;
- ☐ Ascultarea activă a mesajului pentru înțelegerea și receptarea lui (comunicare receptivă);
- ☐ Exprimarea orală a mesajului, a emoțiilor etc. (comunicare expresivă);
- ☐ Manifestarea unei atitudini pozitive față de limba română;
- ☐ Curiozitate, interes și inițiativă în învățare;

2. COMPORTAMENTE VIZATE:

- ☐ C1: Stimularea capacității de receptare a textelor literare din literatura română și universală pentru copii;
- ☐ C2: Dezvoltarea capacității de exprimare orală și scrisă;
- ☐ C3: Dezvoltarea capacității de reprezentare a unor secvențe din povești prin desene;
- ☐ C4: Dezvoltarea creativității și expresivității limbajului oral;
- ☐ C5: Educarea unei exprimări verbale corecte din punct de vedere fonetic, lexical și sintactic;
- ☐ C6: Stimularea imaginației copiilor prin compararea unor scurte povești;
- ☐ C7: Interpretarea prin dramatizare a unor momente din povești.

3. OBIECTIVE OPERAȚIONALE

- O1: Să asculte cu atenție un text citit sau povestit:

- O2: Să înțeleagă conținutul unui text literar audiat sau citit;
- ☒ O3: Să aprecieze comportamentul personajelor;
 - ☒ O4: Să ordoneze imagini corespunzătoare firului epic dintr-un text;
 - ☒ O5: Să formuleze întrebări și răspunsuri în legătură cu textul audiat;
 - ☒ O6: Să prezinte conținutul textului literar;
 - ☒ O7: Să creeze noi texte pornind de la un text cunoscut;
 - ☒ O8: Să deseneze personaje din povești;
 - ☒ O9: Să redea prin desen punctul culminant al textului audiat;
 - ☒ O10: Să manifeste interes și plăcere pentru audierea textelor literare, pentru redarea lor în lucrări plastice;
 - ☒ O11: Să compună text pe baza imaginilor, utilizând un limbaj adecvat;
 - ☒ O12: Să redea cu propriile cuvinte conținutul unei povești pe baza imaginilor;
 - ☒ O13: Să formuleze propoziții corecte din punct de vedere gramatical pe baza imaginilor din povești;
 - ☒ O14: Să pronunțe corect cuvintele corespunzătoare imaginilor de pe jetoane;
 - ☒ O15: Să compună scurte povești pe tematica dată;
 - ☒ O16: Să prezinte un alt final pentru povestea audiată;
 - ☒ O17: Să interpreteze scenic pasaje din povești.

4. ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE:

Activitățile de învățare vor fi desfășurate prin următoarele modalități:

- Lecturi ale educatoarei;
- Povestiri;
- Repovestiri;
- Vizionarea unor materiale audio-vizuale;
- Dramatizări;
- Jocuri de rol;
- Convorbire;
- Activități practice (colaje, lipire, decupare, etc) cu input de tip instrucțiuni;
- Activități de educație plastică (modelaj) cu input de tip instrucțiuni.

5. MATERIALE DIDACTICE:

Cărți de basme, povești, poezii, scenete, ghicitori, hârtie, carton, acuarele, pensule, creioane colorate, mulaj corp uman, planșe didactice, diverse costume.

6. EVALUAREA:

- observarea sistematică a activității;
- aprecieri verbale;
- jocuri-concurs;
- CD cu poze din activitățile desfășurate;
- serbare pe teme ecologice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București
2. Cucinic, C. (2004), „În căsuța cu povești”, Editura Aramis
3. Dogaru, Z. (2001), *Jocuri didactice pentru educarea limbajului*, Editura Aramis
4. Dumitrana, M. (1999), „Educarea limbajului în învățământul preșcolar” vol.1, „Comunicarea orală”, Editura București,
5. *Ghid metodologic „Activități opționale în grădiniță”* (2002), CCD Neamț, Editura Alfa
6. Dragomir, M. (2001), „Managementul activităților didactice - Eficiență și calitate”, Editura Eurodidact, Magister MAD
7. *Revista Învățământul preșcolar*, nr.3-4/2010

PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR OPȚIONALE

Nr. Crt	Data	TEMA ACTIVITĂȚII	MIJLOACE DE REALIZARE
1.	12.09. 2022	„Scufița Roșie”	- povestirea educatoarei
2.	19.09. 2022	„Scufița Roșie”	- recunoașterea personajelor după replicile acestora

3.	26.09 2022	„Scufița Roșie”	- joc didactic pentru formarea de perechi – adjectiv
4.	03.10. 2022	„Ursul păcălit de vulpe”	- povestirea educatoarei
5.	10.10 2022	„Ursul păcălit de vulpe”	- recunoașterea personajelor după replicile acestora
6.	17.10 2022	„Ursul păcălit de vulpe”	- dramatizare
7.	31.10 2022	„E toamnă!”-ghicitori	- joc concurs
8.	07.11. 2022	„Toamna” -poezie	- exersarea creativității prin crearea unui dialog între legumele și fructele din poezie.
9.	14.11. 2022	„Iedul cu trei capre”	- povestirea educatoarei
10.	21.11. 2022	„Iedul cu trei capre”	- repovestire
11.	28.11. 2022	„Iedul cu trei capre”	- joc didactic pentru formarea de perechi substantiv – adjectiv
12.	05.12. 2022	„Baba iarnă face pozne!”- poveste	- povestirea educatoarei - redarea prin pictură a unui personaj din poveste
13.	12.12. 2022	„Fetița cu chibrituri” – Hans Christian Andersen	- povestirea educatoarei

		-poveste	- propunerea altui final pentru „Fetița cu chibrituri” de Hans Christian Andersen
14.	19.12. 2022	„Legenda lui Moș Crăciun ”- poveste	povestirea educatoarei - redare prin modelaj a unei secvențe din poezie
15.	09.01. 2023	„Ghicește de unde vin eu!”	- exerciții de recunoaștere a personajelor din poveștile parcurse în cadrul activității din cadrul opționalului
16.	16.01. 2023	„Povestea omului de zăpadă”- poveste	- povestirea educatoarei
17.	23.01. 2023	„Povestea omului de zăpadă”- poveste	- recunoașterea personajelor după replicile acestora
18.	30.01. 2023	„Capra cu trei iezi”	- povestirea educatoarei
19.	06.02. 2023	„Capra cu trei iezi”	- recunoașterea personajelor după replicile acestora
20.	13.02. 2023	„Capra cu trei iezi”	- joc didactic pentru formarea de perechi substantiv – adjectiv
21.	20.02. 2023	„Capra cu trei iezi”	- dramatizare
22.	27.02. 2023	„Legenda ghiocelului”- poveste	- povestirea educatoarei

23.	06.03. 2023	„8 Martie”- poezie	- intonarea cursivă și expresivă a poeziei dedicate mamei
24.	13.03. 2023	„Ploaia pentru floarea cea mică”-	- povestirea educatoarei
25.	20.03. 2023	„De-a grădinarii”	- joc de rol; - exerciții de redare și recunoaștere a unor aspecte de primăvară utilizând un limbaj corect din punct de vedere gramatical
26.	27.03. 2023	„Ce a pus iepurașul în coș”	joc didactic; - exerciții de redare și recunoaștere a unor obiecte cu specific de Paște.
27.	03.04. 2023	„Rilă Iepurilă și cărăbușul cu aripioare de aur”-	- povestirea educatoarei
28.	10.04. 2023	„Rilă Iepurilă și cărăbușul cu aripioare de aur”-	- joc de rol
29.	24.04. 2023	„Coliba Iepurașului”	- repovestire
30.	08.05. 2023	„Coliba Iepurașului”	- dramatizare
31.	15.05. 2023	„Punguța cu doi bani”	- povestirea educatoarei
32.	22.05. 2023	„Punguța cu doi bani”	- recunoașterea personajelor după replicile acestora
33.	29.05. 2023	„Cărticica de povești”	- confecționare album
34.	12.06. 2023	„Carnavalul personajelor din povești”	-serbare

CAPITOLUL 3.

EVALUAREA

Evaluarea se poate defini ca un sistem de concepții, principii și tehnici referitoare la măsurarea și aprecierea rezultatelor școlare și a procesului didactic.

Evaluarea reprezintă un proces didactic complex, integrat structural și funcțional în activitatea instructiv-educativă.⁹⁹ Ea este, în opinia lui Ausubel, punctul final într-o succesiune de evenimente care cuprinde următorii pași: stabilirea scopurilor și a obiectivelor pedagogice, proiectarea și executarea programului de realizare a scopurilor, măsurarea rezultatelor aplicării programului. Procesul evaluativ este totodată și un punct de pornire, deoarece activitatea este adaptată nevoilor de educație și posibilităților reale de a le satisface, procesul de învățământ capătă o structură ciclică, iar evaluarea joacă un rol reglator.

„Evaluarea merită un loc important în învățământ, din care face parte integrată. Ea are întotdeauna un raport direct sau indirect cu progresul, în extensie și în calitate, al învățării.” (D. Ausubel). Dacă luăm în considerare studiile efectuate de către D. Ausubel¹⁰⁰, se poate afirma că evaluarea este o componentă importantă a procesului de învățământ, ce permite luarea, în cunoștință de cauză, a unor decizii de reglare, ameliorare și perfecționare a activității copilului.

Scopul evaluării este de a îmbunătăți actul didactic. În opinia cadrului didactic, funcțiile evaluării urmăresc:

- strângerea informațiilor privind măsura în care au fost atinse obiectivele stabilite;
- controlul asupra activității desfășurate;
- stabilirea eficienței organizării, structurării, accesibilizării conținutului, a alegerii strategiei adecvate întregii grupe sau copiilor aparte;

⁹⁹ Tomșa, (2005), *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, București, p. 165

¹⁰⁰ Vrânceanu M., (2018), *Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza standardelor de învățare și dezvoltare a copilului*, Ghid pentru cadrele didactice din educația timpurie, Chișinău, p.6

- identificarea unor lacune, dificultăți, rămăneri în urmă pentru ca pe baza lor să se elaboreze un program de intervenție/recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual).

La nivelul învățământului preșcolar, evaluarea:

- îl ajută să fixeze, să consolideze și să rețină cunoștințele prin repetare și întărirea pozitivă pe care evaluarea o determină, să le integreze în sisteme;
- îi mărește încrederea în forțele proprii și îi descurajează comportamentele negative;
- îi susține interesul pentru cunoaștere, stimulându-i și dirijându-i învățarea;
- contribuie la formarea capacității de autoapreciere și la stimularea tendinței de autoafirmare;
- contribuie la întărirea legăturii grădiniței cu familia. Toate aceste funcții demonstrează necesitatea includerii evaluării în activitatea didactică.

Fiecare copil este unic, așadar pentru fiecare în parte se vor utiliza tehnicile și strategiile de învățare și comunicare potrivite, astfel, încât ei să beneficieze de sprijinul și stimularea corespunzătoare pentru dezvoltarea optimă.

Pentru a realiza o evaluare cât mai exactă a competențelor copiilor este nevoie de metode eficiente. Metodele principale pe care educatoarea le va utiliza pentru colectarea datelor privind dezvoltarea copilului sunt:

- 1) observarea copilului în timpul diferitelor activități și momente din programul zilnic, consemnarea rezultatelor în caietul de observații;
- 2) dialogul/conversația/interviul cu copilul și cu părinții pentru cunoașterea dezvoltării psihofizice, a nivelului de cunoaștere, a deprinderilor preșcolariilor;
- 3) proba practică.

Educatoarea poate utiliza modalități alternative de monitorizare și evaluare: discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor prin laude, ecusoane, medalii, jocuri evaluative, lucrări practice, metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (prin simboluri) pe activități și preferințe, afișarea lucrărilor, serbările, activitățile în aer liber, vizite, excursii, portofoliul etc. Contribuția jocurilor și a activităților alese, inclusiv tranzițiile, rutinele, plimbările și jocurile în aer liber, se evaluează împreună cu cea a activităților comune/integrate, deoarece este dificil să determinăm cât din performanțele copiilor se datorează fiecărei forme de activitate. Important este ca la finele fiecărei activități, preșcolarii să-și îmbunătățească rezultatele, să se comporte conform regulilor stabilite de comun acord. Astfel, prin toate aceste forme de evaluare și

metode de apreciere a rezultatelor, preșcolarii devin treptat capabili să se autoaprecieze, să descopere ce au lucrat bine, corect, ce achiziții noi au, dar și ce lacune trebuie compensate.

Cele mai des întâlnite forme de evaluare sunt: evaluarea **inițială, continuă și finală**.

Evaluarea inițială se realizează la începutul unui program de „instruire” și stabilește nivelul de pregătire a preșcolarilor în momentul inițierii programului respectiv, constituind o condiție hotărâtoare pentru reușita activităților următoare deoarece oferă educatoarei posibilitatea de a cunoaște potențialul fiecărui copil.

La fiecare început de an școlar se planifică o perioadă de două săptămâni pentru evaluarea inițială a copiilor din grupă, în scopul cunoașterii acestora, pentru a stabili care este nivelul și ritmul lor de dezvoltare, gradul în care stăpânesc anumite cunoștințe, abilități sau competențe necesare învățării.

Întrucât nu există un set unitar de probe de evaluare¹⁰¹ pentru copiii de 3-6/7 ani, selectarea probelor de evaluare sau conceperea lor trebuie să se facă cu multă responsabilitate, consultând bibliografia de specialitate și Curriculum-ul pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani) 2019, ținându-se seama de comportamentele specifice fiecărui domeniu de dezvoltare.

O evaluare eficientă este bazată pe observarea sistematică a comportamentului copilului deoarece oferă educatoarei informații despre copii privind perspectiva capacității lor de acțiune și de relaționare, despre competențele și abilitățile de care dispun în mod direct. Chiar dacă sunt menționate și fișele de lucru printre celelalte metode de evaluare, trebuie avut grijă ca probele cu sarcini pe fișe să fie echilibrate cu observarea comportamentului copilului în timpul jocului, copiii să nu fie reținuți de la joc, pentru a rezolva sarcini pe fișe.

Probele de evaluare sunt integrate în activitatea zilnică obișnuită, de exemplu, jucându-se la Centrul „Joc de rol”, „De-a bucătăria”, copilului i se pot adresa întrebări despre culorile obiectelor de veselă. În Centrul „Construcții” se pot obține informații despre formele geometrice pe care copilul le cunoaște. La „Științe” printr-o discuție, fără a-i întrerupe jocul cu castanele, se poate constata dacă face clasificări, ordonări după mărime sau poate număra.

Este necesar să observăm copilul în contexte naturale cât mai variate, în mediile lui firești: în sala de grupă, în timpul jocului în aer liber, în timpul activităților extracurriculare, în timpul mesei, la sosirea și plecarea din grădiniță. Se recomandă evitarea evaluării unilaterale, care vizează doar latura cognitivă (daca numără, vorbește în propoziții, recunoaște anumite cuvinte, știe povești, poezii etc.),

¹⁰¹ Chiriac M.(1970), „Evaluarea-ghid al activității din grădiniță”- studiu științific, București

ci și nivelul de dezvoltare al copilului din punct de vedere fizic și socio-emoțional, iar informațiile obținute trebuie analizate în interrelație.

Datele obținute ajută la conturarea activității didactice în trei planuri: stabilirea modului adecvat de predare a noului conținut al programei, organizarea unui program de recuperare, dacă este cazul, și adoptarea unor măsuri de sprijinire și recuperare a unora din preșcolari.

Această formă de evaluare determină o anumită planificare a secvențelor de învățare pentru a aprecia viitoarele progrese ale preșcolarilor, dar și pentru a permite educatoarei să-și evalueze strategia didactică folosită.

Evaluarea formativă își propune să verifice toți preșcolarii asupra conținuturilor predate, fapt ce permite ca educatoarea să cunoască pregătirea copiilor, identificarea lacunelor, după fiecare secvență de învățare să adopte măsuri pentru ameliorarea procesului de învățământ.

Se poate realiza cu ajutorul fișelor individuale, a jocurilor-exerciții, a jocurilor de rol, a povestirilor, a repovestirilor, a dialogurilor în situații reale sau imaginare, memorizărilor, asamblărilor de figurine, construcțiilor, modelajului etc. Ea vizează toate domeniile de dezvoltare ale copilului. În funcție de rezultatele obținute, se stabilește un plan de intervenție remedial sau de dezvoltare.

Cele mai utilizate instrumente de înregistrare a datelor sunt: fișa de observație, grilele de verificare și control, rapoartele, fișa de caracterizare. Aceste documente însoțite de observații - comentarii, aprecieri ale educatoarei, fotografii - sunt cuprinse în portofoliul copilului și dovedesc traiectoria dezvoltării lui.

Evaluarea finală intervine la sfârșitul unei perioade mai lungi de învățare, la sfârșit de an școlar, ciclul de învățământ. Se urmărește stabilirea măsurii în care elevii au capacitatea de a opera cu cunoștințele de bază însușite și și-au format abilitățile vizate pe parcursul derulării programului de instruire. Oferă informații utile asupra nivelului de performanță atins de elevi în raport cu obiective propuse.

Aceasta formă de evaluare vizează nivelul de performanță atins în raport cu dimensiunile dezvoltării și comportamentele vizate cuprinse în curriculum și se realizează, în special, înainte de părăsirea grădiniței. Pe baza constatărilor privind măsura în care copilul a atins comportamentele vizate, educatoarea îi schițează profilul de personalitate, descrie inventarul de cunoștințe principale, identifică interesul și posibilitățile de învățare, pentru a argumenta recomandarea înscrierii sale în școala primară sau reținerea în grădiniță.

Așadar, prin evaluare, educatoarea își îndeplinește misiunea de a pregăti copilul pentru intrarea în școală, de a urmări ce se întâmplă cu el și după terminarea grădiniței, furnizând învățătorilor datele necesare continuării acțiunii instructiv-educative pe diferite trepte. Totodată, se recomandă cadrului didactic să monitorizeze în permanență progresul copilului. Acesta fiind în prealabil comunicat și discutat cu familia acestuia. Implicarea părinților ca sursă de informații și evaluatori direcți se poate realiza prin activități comune (părinți-copii-educatoare), activități de consiliere, discuții informale individuale, periodice sau zilnice, dacă este necesar, prin analiza portofoliului individual al copilului, prin analiza agendei de comunicare cu părinții, prin scrisori tematice, prin intermediul copiilor care vor duce acasă desene, fișe, felicitări, tablouri confecționate de ei etc., sporind, astfel, preocuparea acestora pentru munca educativă și conținutul informațional transmis de educatoare și atrăgând sprijinul lor ca parteneri în educație. Acest lucru ajută familia să știe care sunt obiectivele programului educațional corespunzător vârstei copilului lor, precum și ce înseamnă și care sunt domeniile de dezvoltare, care este stadiul de dezvoltare la care se află propriul copil, ce este capabil să rezolve la un moment dat în raport cu vârsta și cu stadiul anterior de dezvoltare etc.

Metode și instrumente de evaluare utilizate în activitățile de educare a limbajului

În grădiniță sunt valorificate, cu nuanțe specifice, atât metodele clasice, cât și cele moderne de evaluare, adaptate particularităților copiilor preșcolari și la specificul demersului instructiv-educativ derulat în ciclul preșcolar:

METODE CLASICE/TRADIȚIONALE DE EVALUARE:

OBSERVAREA SISTEMATICĂ A COPIILOR

- deprinderile copiilor preșcolari de a valorifica valențele comunicării verbale (orale, scrise), nonverbale și paraverbale;

- etapele dezvoltării limbajului copilului;

- caracteristici ale dialogului cu copilul și cu părinții;

- caracteristici ale produselor activității copiilor (desene, colaje, machete, picturi, construcții etc.);

- caracteristici ale procesului de comunicare, de integrare/socializare;

PROBA ORALĂ

- caracteristicile pronunției copiilor;

- caracteristici ale implicării copiilor într-un anumit tip de dialog;

- măsura în care copiii utilizează limba română literară actuală la nivel fonetic/fonologic, lexical-semantic, gramatical, stilistic;

- capacitatea copiilor de a se raporta la un anumit text literar/nonliterar;

- capacitatea de a verbaliza întâmplări reale/imaginare etc.;

PROBA SCRISĂ/GRAFICĂ

- redarea în scris/grafic a unor sunete/cuvinte/propoziții, reprezentarea lor grafică;

deprinderile copiilor de a scrie după „dictare”, de a transcrie, de a copia anumite semne grafice/litere (de exemplu, propriul prenume al copilului preșcolar) etc.;

PROBA PRACTICĂ

- relaționarea oral – grafic în comunicare;

- realizarea/completarea de machete care să reflecte receptarea și decodarea corectă de către copii a unui text (lecturat, povestit de educatoare);

- capacitatea de redare a unei replici în cadrul unei dramatizări (cu nuanțele posibile la fiecare nivel de vârstă) etc.;

TEMA DE LUCRU ÎN GRUPĂ

- gruparea personajelor aparținând aceluiași text;

- corelarea unei imagini cu reprezentarea grafică a silabelor cuvântului care o denumește (___ = pentru un cuvânt alcătuit din două silabe; ___ ___ = pentru un cuvânt alcătuit din trei silabe etc.);

- eliminarea dintr-o mulțime de elemente a celui care nu se potrivește;

- „verbalizarea” rezultatelor, realizată de fiecare copil sau de purtătorul de cuvânt al fiecărei echipe etc.

AUTOEVALUAREA - raportarea la criteriile stabilite/discutate în prealabil cu preșcolarii;

METODE MODERNE/ALTERNATIVE DE EVALUARE:

PORTOFOLIUL INDIVIDUAL/DE GRUP - însumarea materialelor asociate anumitor conținuturi abordate în cadrul demersului instructiv-educativ în grădiniță, a produselor activităților copiilor preșcolari (de exemplu, portofoliul/mapa fiecărui copil);

HARTA IMAGISTICĂ

- modalitate de reflectare, de către preșcolari, a relațiilor pe care aceștia le stabilesc între imagini aparținând aceleiași sfere sau unor sfere diferite ale cunoașterii, ale realității etc.;

- în funcție de tema reflectată, harta imagistică poate fi realizată ramificat, arborescent, linear etc.; de exemplu, harta imagistică a basmului *Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici* poate cuprinde siluetele personajelor, cerculețe albe și negre (corespunzând personajelor pozitive, respectiv negative), săgeți de diferite tipuri (cu un capăt, cu două capete etc.), dispunerea acestora indicând felul în care copiii preșcolari percep relațiile dintre diferitele tipuri de personaje (de exemplu, un copil poate plasa în partea de sus a hărții împăratul și împărăteasa – mama Albei-ca-Zăpada, alt copil poate pune alături de silueta împăratului pe cea a mamei vitrege etc.);

PROIECTUL - activitate etapizată, implicând: explicarea temei alese, discutarea elementelor noi care apar pe măsură ce se lucrează, urmată de soluționarea eventualelor probleme; de exemplu, proiectul care vizează realizarea unui album în care copiii preșcolari, pe măsură ce parcurg în cadrul activităților de diferite tipuri desfășurate în grădiniță tema *Primăvara*, lipsesc imagini caracteristice acestui anotimp, realizează desene după texte având această temă, completează treptat un mini-ierbar cu florile de primăvară din zona în care locuiesc, reflectă, în imagini, fotografiile etc., obiceiurile specifice sărbătorilor de primăvară etc. (albumul poate fi realizat pe echipe de lucru: *Echipa micilor fotografi*, *Echipa florilor*, *Echipa sărbătorilor de primăvară*, *Echipa pictorilor* etc.);

INVESTIGAȚIA - activitate organizată simplu, individual sau pe grupe, vizând acumularea de informații despre un conținut dat și sistematizarea informațiilor (după anumite criterii) și a rezultatelor obținute; de exemplu, la grădiniță se poate „investiga” de către preșcolari maniera de realizare a unor reclame pentru produse/activități asociate vârstei copiilor sau comportamentul anumitor personaje din texte cunoscute (în acest caz putând fi folosite siluete, machete, fragmente din înregistrări audio, video) etc. Pentru întocmirea modelelor de evaluare, inițială și finală, ambele nivele, se recomandă consultarea Curriculumului pentru educație timpurie 2019, Reperele fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani, Suport-curriculum educație timpurie 2019.

a. Model de evaluare inițială (nivel I & II)

Model de evaluare inițială aplicată la grupa mică (nivel I)

Evaluarea inițială se realizează la începutul anului școlar sau la integrarea copilului în grupă. Ea ne permite o reprezentare cât mai exactă a situației existente și ne sugerează strategii adecvate pentru obținerea performanței. De obicei, prima săptămână la grupa mică este săptămâna de acomodare, dar educatoarea face observații și le notează în caietul de observații al grupei, evaluarea fiind indirectă, observând copilul în diverse situații, discutând, prin joacă/jocuri etc.

A. DOMENIUL PSIHOMOTRIC

DPM- Joc: „Ursuleții în excursie”

Itemi:

- a) Merge în direcția indicată de educatoare;
- b) Întinde mâinile sus, în față;
- c) Bate din palme sus, jos;
- d) Sare pe loc.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c., d.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiectiv: să execute la comandă mișcări ale diferitelor segmente ale corpului;

Copiii vor fi organizați pe grupuri de câte 5-6 și vor executa, la comanda educatoarei, toate cerințele de la punctele a, b, c și d. Activitatea se va desfășura prin organizarea unui parcurs aplicativ. Copiii vor merge spre un reper dat, apoi vor executa restul mișcărilor sugerate de către educatoare, care va nota, cu punctajele stabilite, activitatea acestora.

B. DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE-DEZVOLTAREA LIMBAJULUI

DLC- Joc didactic: „Camionul cu jucării”

Itemi:

- a) Denumeste 4 jucării;
- b) Pronunță corect sunetele;
- c) Formulează o propoziție simplă despre o jucărie numită.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

• să pronunțe relativ corect cuvintele, fără omisiuni sau inversări de sunete ori de grupuri de sunete;

• să formuleze propoziții simple, ca răspuns la întrebările primite.

A. Copiii așezați în semicerc, vor recunoaște, la provocarea educatoarei, jucăriile. Proba se va desfășura sub formă de joc, cu toată grupa de copii. (PROBĂ ORALĂ)

B. Pronunția clară, corectă a sunetelor integrate în cuvinte, fără omisiuni, prelungiri sau inversiuni, va fi notată cu A, cea deficitară - cu D. (PROBĂ ORALĂ)

C. Educatoarea va prezenta diferite jucării (avion, barcă, păpușă, minge, ursuleț, etc.), iar copiii vor fi solicitați să alcătuiască propoziții simple. Răspunsurile vor fi notate cu A sau D, în funcție de promptitudinea răspunsului sau de alcătuirea corectă a propoziției. Proba se va desfășura sub formă de joc, cu grupuri de câte 5 copii. (PROBĂ ORALĂ)

C. DOMENIUL ȘTIINȚE- CUNOAȘTEREA MEDIULUI

DȘ 1- Joc didactic: „Ne jucăm cu păpușa”

Itemi:

- Spune care sunt principalele părți ale corpului uman (mâini, picioare, cap, spate, abdomen);
- Recunoaște și denumește 4 obiecte de îmbrăcăminte/încălțăminte;
- Denumeaște cel puțin 4 alimente de bază (lapte, pâine, ouă, biscuiți, etc.).

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- să enumere părțile componente ale corpului uman;*
- să denumească unele obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte;*
- să denumească alimente de bază (lapte, pâine, ouă, biscuiți, etc.).*

Proba se va desfășura sub formă de joc, cu grupuri de câte 5 copii. (PROBĂ ORALĂ)

A. Fiecare recunoaștere a unei părți a corpului va fi notată cu A.

B. Proba a doua va fi aplicată într-o activitate ulterioară și se va desfășura la fel ca cea precedentă, cu grupuri de câte 5 copii.

C. A treia probă va fi aplicată într-o activitate ulterioară și se va desfășura la fel ca cele precedente, cu toată grupa de copii.

C. DOMENIUL ȘTIINȚE- ACTIVITĂȚI MATEMATICE

DȘ2- Exercițiu cu material individual: „Copiii harnici”

Itemi:

- Separă jucăriile de alte obiecte;
- Grupează mașinile după mărime;
- Construiește, după model, un tren din cuburi (1-roșu, 1-albastru)

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- să clasifice obiecte după criteriul formei și mărimii;
- să construiască structuri după un model dat.

Proba se va desfășura cu grupuri de câte 5 copii. Vor fi prezentate sarcinile și modul de realizare al acestora, în mod general, apoi se va prezenta câte o sarcină, pe rând, urmată imediat de rezolvarea ei de către câte un copil. (PROBĂ ORALĂ)

DȘ2- Joc didactic: „Unde se află ursulețul?”**Itemi:**

- a) Denumeste poziția ursulețului: sus, jos, sub, pe;
- b) Așază ursulețul în poziția cerută.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b.)

D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiective:

- să sesizeze relațiile spațiale între grupe de obiecte;
- să plaseze obiecte în pozițiile indicate.

Proba va fi aplicată într-o activitate și se va desfășura cu toată grupa de copii. Vor fi prezentate sarcinile și modul de realizare al acestora, în mod general, apoi se va prezenta câte o sarcină, pe rând, urmată imediat de rezolvarea ei de către un copil. (PROBĂ ORALĂ)

D. DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE - EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE**DOS1- Joc didactic: „Ne jucăm cu păpușa!”****Itemi:**

- a) Folosește formule de salut: „Bună ziua!”, „Bună dimineața!”, „La revedere!”;
- b) Folosește formulele: „Te rog!” și „Mulțumesc!”

Indicatori:

A = comportament atins (a., b.)

D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiectiv:

☐ *să cunoască norme elementare de conviețuire în grup (formule de politețe);*

Educatorea va prezenta copiilor așezați în semicerc, o păpușă ce va desfășura diferite activități: va intra/va ieși din grupă, le va prezenta diferite jucării, pe care copiii vor fi încurajați să i le ceară, etc. Proba se va desfășura sub formă de joc, cu *toată grupa de copii*. (PROBĂ ORALĂ)

DOS1- Observația

Itemi:

- a) Mănâncă singur;
- b) Se încălță singur.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b.)

D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiectiv:

☐ *să dobândească autonomie în activitatea zilnică;*

Copiii vor fi observați pe parcursul mai multor activități și vor fi notate diferitele comportamente ale acestora (cele enumerate anterior). (PROBĂ ORALĂ)

D. DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE-ACTIVITĂȚI PRACTICE ȘI ELEMENTE DE ACTIVITATE CASNICĂ

DOS2- Colaj: „Câmp cu flori”

Itemi:

- a) Lipește tulpini de flori și flori la locul potrivit
- b) Lipește fâșii de iarbă la locul potrivit

Indicatori:

A = comportament atins (a., b.)

D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiective:

☐ *să lipească flori și iarbă respectând indicațiile educatoarei*

Activitatea se va desfășura cu toată grupa de copii.

E. DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV-EDUCAȚIE ARTISTICO-PLASTICĂ

DEC1- Desen: „Colorăm și ne jucăm cu baloane”

Itemi:

- Ține cu destulă ușurință creionul în mână;
- Colorează baloanele, cu sau fără depășirea liniei de contur;
- Numește două dintre culorile primare: roșu, galben, albastru (roșu ca mărul, galben ca soarele, albastru ca cerul).

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c.)
D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☑ să traseze cu îndrăzneală linii, pentru a colora suprafețe date;
- ☑ să asocieze culori unor elemente, obiecte întâlnite în mediul apropiat.

Activitatea se va desfășura cu *toată grupa de copii*. Copiii vor colora siluetele de baloane, după intuirea materialelor și a modelului.

- Va fi observată și notată modalitatea de a ține/a folosi creionul;
- Realizarea temei (colorarea) va fi notată în funcție de acoperirea suprafeței, încadrarea în spațiu, folosirea diferitelor culori;
- Educatorea va prezenta diverse baloane având culorile primare (roșu, galben, albastru), apoi aceștia vor denumi culoarea baloanelor obținute.

E. DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV - EDUCAȚIE MUZICALĂ

DEC2 - Exercițiu muzical: „Cântă ca mine!”

Itemi:

- Ascultă cu interes și atenție cântece;
- Reproduce relativ corect, după model, un cântec simplu.

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b.)
D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiective:

- ☑ să audieze cu interes cântece cu linie melodică simplă;

☐ să intoneze linia muzicală a unui cântec.

a) Pe parcursul mai multor activități, copiii vor asculta/audia, la alegerea educatoarei, în grup sau individual, cântecele propuse. (PROBĂ ORALĂ)

b) Copiii vor fi organizați în grupuri de câte 6-7 și, pe rând, vor „imita” fragmentul/cântecul propus de educatoare (PROBĂ ORALĂ)

Cântece propuse: „Ploaia”, „O mulțime de pitici”, „Ursulețul Martinel”, „Veverița”, „Cocoșelul”, „Azorel”, „Trenul”, etc.

Model de evaluare inițială aplicată la grupa mare (nivel II)

SĂPTĂMÂNA I

A. DEZVOLTAREA FIZICĂ, A SĂNĂTĂȚII ȘI IGIENEI PERSONALE

Mijlocul de realizare și tema: DEC - Educație Plastică - „Anotimpul meu preferat” (pictură), DPM - „Călătorie în lumea magică a poveștilor” (parcurs aplicativ); DPM - „Cel mai bun dansator” (repetarea dansurilor învățate), DEC - Educație Muzicală: „Bună dimineața, dragă gradiniță” - cântec; ADP - Rutine.

Itemi

I₁ - Execută corect tipurile de mers, alergare, săritură învățate - 2 p (Comportament A.1.2)

I₂ - Utilizează pensula și degetele pentru realizarea unor lucrări artistico-plastice -2 p (Comportament A.1.3)

I₃ - Frământă corespunzător plastilina, modelând-o sub diverse forme 2p (Comportament A.1.3)

I₄ - Execută corect pașii de dans sincronizând mișcările cu muzica și ceilalți colegi -2p (Comportament A.2.3)

I₅ - Își spală mâinile și le șterge înainte de masă și după utilizarea toaletei -2 p (Comportament A.3.4)

B. DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ

Mijlocul de realizare și tema: DLC - Educarea Limbajului: „În lumea fermecată a poveștilor” (joc didactic); DOS - Educație pentru Societate: „Știu cum să mă comport” (joc didactic); Bibliotecă: „Cum ne comportăm cu ceilalți?” - citire de imagini; Joc de masă: „Așa da, așa nu!”; Joc de rol: „În vizită la prietenul meu”, „De-a colegii”, „De-a Scufița Roșie/ De-a capra cu trei iezi/ De-a purcelușii/

De-a moșul și ridichea uriașă”; Bibliotecă: „4 cărți, 4 povești” (Scufița Roșie, Cei trei purceluși, Ridichea Uriașă, Capra cu trei iezi) (citire de imagini); Construcții: „Casa bunicuței/ Casele purcelușilor/ Casa iezilor”;

Itemi

I₁ - Cooperează cu ceilalți colegi în realizarea unor activități diverse, schimbă, împart obiecte și jucării între ei -2 p (Comportament B.1.3)

I₂ - Selectează imaginile cu comportamente pozitive -2p (Comportament B.2.2)

I₃ - Precizează trei reguli ale grupei -2p (Comportament B.2.2)

I₄ - Precizează cel puțin trei calități despre el însuși - 2p (Comportament B.3.1)

I₅ - Își exprimă emoțiile prin diferite desene - 2p (Comportament B.4.1)

C. CAPACITĂȚI ȘI ATITUDINI ÎN ÎNVĂȚARE

Mijlocul de realizare și tema: DȘ - Cunoașterea Mediului: „Spune-mi când se întâmplă?” (joc didactic); DEC - Educație Plastică: „Anotimpul meu preferat” (pictură); Joc muzical: „Cel mai bun interpret”;

Itemi

I₁ - Denumeste fenomene specifice anotimpului redat în imagine -2p (Comportament C.1.1)

I₂ - Recunoaște și așează jetonul la anotimpul corespunzător -2p (Comportament C.1.1)

I₃ - Finalizează lucrarea artistico-plastică, respectând tema dată -2 p (Comportament C.2.1)

I₄ - Interpretează cântecele învățate respectând tonul, ritmul și linia melodică -2 p (Comportament C.3.2)

I₅ - Execută mișcările sugerate de textul cântecului/jocului muzical -2 p (Comportament C.3.)

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Mijlocul de realizare și tema: DLC - Educarea Limbajului: „Știu să vorbesc corect” (joc didactic); DOS - Activitate Practică: „Diagrame cu flori și fluturi” (lipire); DOS - Educație pentru Societate: „Știu să mă comport frumos” (convorbire)

Itemi

I₁ - Denumeste poveștile descoperite în imaginile de la panou -2p (Comportament D.1.2)

I₂ - Recunoaște povestea/personajul după un fragment audiat sau după o ghicitoare -2p (Comportament D.1.2)

I₃ - Descrie în câteva propoziții scena din poveste -2 p (Comportament D.1.2)

I₄ - Recită o poezie respectând tonul, pauzele, intonația -2p (Comportament D.2.1)

I₅ - Desparte cuvintele recunoscute în imagini cu ajutorul educatoarei- 2 p (Comportament D.3.3)

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

Mijlocul de realizare și tema: DLC-Educarea Limbajului: „Alege, grupează și numără personajele” (joc didactic); DȘ - Activitate Matematică: „Cine știe, câștigă” (joc didactic); Joc de masă: „Alege și grupează (mulțime – cifră)”.

Itemi

I₁ - Efectuează operații de seriare, grupare, clasificare, măsurare a obiectelor -2p (Comportament E.1.1)

I₂ - Numără în ordine crescătoare/descrescătoare în limitele 1-7- 2p (Comportament E.2.1)

I₃ - Raportează corect cifra la cantitate -2p (Comportament E.2.1)

I₄ - Identifică și denumește figurile geometrice învățate (cerc, pătrat, triunghi) -2p (Comportament E.2.2)

I₅ - Grupează fructele/ legumele după criteriul cerut alcătuind mulțimi -2p (Comportament E.3.1)

Centralizare pe domeniu de dezvoltare:

A-comportament atins: 8-10 p

D - comportament în dezvoltare: 5-7 p

NS - comportament care necesită sprijin: 2-4 p

Centralizare pe comportamente:

A - comportament atins: 2 p

D - comportament în dezvoltare: < 2 p

NS - comportament care necesită sprijin: < 1 p

SĂPTĂMÎNA A -II-A

A . DEZVOLTAREA FIZICĂ, A SĂNĂTĂȚII ȘI IGIENEI PERSONALE

Mijlocul de realizare și tema: DPM - Educație Fizică: „Jucăriile defilează” (parcurs aplicativ-forme și ritmuri de mers); DEC - Educație Plastică: „Locomotiva” (pictură); DEC - Educație Plastică: „Animale sau plante” (modelaj), DOS - Activitate Practică: „Ornamente pentru petrecere” (decupare); DOS - Educație pentru Societate: „Cum se consumă fructele și legumele?” (convorbire), DPM - Educație Fizică: „Buburuzele la petrecere”; ALA - Joc de atenție: „Prinde jucăria”, „Noi la masă când mâncăm, curățenia o păstrăm” - ADP - deprinderi specifice mesei și îngrijirii personale;

Itemi

I₁ - Execută corect tipurile de mers învățate - 2 p (Comportament A.1.2)

I₂ - Utilizează pensula și degetele pentru realizarea unor lucrări artistico-plastice -2p (Comportament A.1.3)

I₃ - Frământă corespunzător plastilina, modelând-o sub diverse forme 2p (Comportament A.1.3)

I₄ - Execută corect mișcări la auzirea unei comenzi -2p (Comportament A.2.2)

I₅ - Enumeră alimentele sănătoase pentru organism -2 p (Comportament A.3.1)

B. DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ

Mijlocul de realizare și tema: DEC - Educație Plastică: „Pisica” (desen), ALA - Construcții: „Lădițe pentru jucării”; Joc de rol: „De-a animalele”; Artă: „Coifuri pentru petrecere”; ADP - Întâlnirea de dimineață;

Itemi

I₁ - Cooperează cu ceilalți colegi în realizarea unor activități diverse, schimbă, împart obiecte și jucării între ei -2 p (Comportament B.1.3)

I₂ - Selectează imaginile cu comportamente pozitive -2p (Comportament B.2.2)

I₃ - Își spune corect numele, prenumele și vârsta - 2p (Comportament B.3.2)

I₄ - Precizează minim două emoții învățate, imitându-le prin expresii faciale -2 p (Comportament B.4.1)

I₅ - Asociază emoția exprimată în imagini cu o situație în care au trăit acea emoție- 2p (Comportament B.4.1)

C. CAPACITĂȚI ȘI ATITUDINI ÎN ÎNVĂȚARE

Mijlocul de realizare și tema: ALA - Construcții: „Îmi construiesc o jucărie”; Artă: „Jucăria preferată” (lipire), Artă: „Animalul meu preferat” (modelaj); DEC - Educație Muzicală: „Cel mai bun interpret”;

Itemi

I₁ - Combină diverse materiale pentru realizarea unei lucrări artistico-plastice/practice -2p (Comportament C.1.1)

I₂ - Realizează diverse construcții prin asamblarea/alăturarea/îmbinarea a minim trei materiale diferite din cele puse la dispoziție-2 p(Comportament C.1.1)

I₂ - Finalizează lucrarea artistico-plastică, respectând tema dată -2 p (Comportament C.2.1)

I₃ - Interpretează singur sau în grup, cu ajutor din partea educatoarei ,un cântec învățat -2 p (Comportament C.3.2)

I₄ - Execută mișcările sugerate de textul cântecului/jocului muzical -2 p (Comportament C.3.2)

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Mijlocul de realizare și tema: ADP: Întâlnirea de dimineață „Jucăriile ne povestesc”; DLC - Educarea Limbajului: „Jocul cuvintelor” (joc didactic); ALA - Biblioteca: „Citim imagini despre ferma cu animale”

Itemi

I₁ -Ascultă interlocutorul în timp ce vorbește, așteptându-și rândul la dialog/replică/răspuns -2p (Comportament D.1.1)

I₂ - Povestește un eveniment, respectând succesiunea întâmplărilor -2p (Comportament D.1.2)

I₃ - Formulează propoziții cu cuvintele necunoscute p-2 p (Comportament D.1.2)

I₄ - Își exprimă propriile opinii și sentimente vis-a-vis de diferite situații -2p (Comportament D.2.1)

I₅ - Desparte cuvintele în silabe - 2 p (Comportament D.3.1)

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

Mijlocul de realizare și tema: DȘ - Cunoașterea Mediului „În lumea animalelor” (joc didactic), ALA: Știință: „Găsește umbra” (siluete); ALA - Știință: „Alege și grupează alimentele după formă”; ADP - Calendarul Naturii.

Itemi

I₁ - Raportează corect numărul și cifra la cantitate și invers -2p (Comportament E.2.1)

I₂ - Identifică și asociază formele geometrice învățate cu obiecte din mediul înconjurător (cerc, pătrat, triunghi) -2p (Comportament E.2.3)

I₃ - Identifică soluții de rezolvare a problemelor într-un grup fără ajutorul adulților -2p (Comportament E.1.4)

I₄ - Sortează ființele vii, alcătuiind mulțimi după caracteristicile lor -2p (Comportament E.3.2)

I₅ - Enumeră zilele săptămânii, în ordine cronologică -2p (Comportament E.3.3)

Centralizare pe domeniu de dezvoltare:

A - comportament atins: 8-10 p

D - comportament în dezvoltare: 5-7 p

NS - comportament care necesită sprijin: 2-4 p

Centralizare pe comportamente:

A - comportament atins: -2 p

D - comportament în dezvoltare: < 2 p

NS - comportament care necesită sprijin: < 1 p

Obiectivele urmărite și itemii de evaluare trebuie gândiți și formulați ținând cont de particularitățile de vârstă și cele individuale ale preșcolarilor.

Sunt vizate următoarele domenii de dezvoltare:

Dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei personale

- Poziționează corpul și membrele în mod corespunzător pentru a imita ceva sau pe cineva sau pentru a executa o mișcare;
- Demonstrează conștientizarea simțurilor în acțiuni (recunoaște obiecte ascunse prin pipăit, fără să le vadă, execută mișcări la auzirea unor comenzi etc.);
- Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută, când tușește, folosește independent toaleta, folosește batista etc.).

Dezvoltare socio- emoțională

- Interacționează, din proprie inițiativă, cu copiii apropiați ca vârstă, în diferite contexte;
- Își spune corect numele, prenumele, vârsta, luna, ziua, orașul și țara în care s-a născut;
- Împărtășește celorlalți (copii, adulți din anturajul propriu) trăirile/emoțiile sale și reacționează adaptativ la contexte sociale variate.

Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii

- Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută, respectând succesiunea evenimentelor;
- Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate și fraze;
- Stă și ascultă, în momente de lectură, fără să deranjeze, rămâne până la finalul ei.

Dezvoltare cognitivă și cunoașterea lumii

- Grupează obiecte care întrunesc două criterii concomitent;
- Creează, copiază și construiește forme (cerc, pătrat, triunghi etc.);
- Numără cu ușurință până la 5;
- Descrie timpul probabil și ilustrează o anumită stare a vremii (utilizează semne convenționale pentru ape, ploaie, munți, ninsoare, anotimpuri, zile ale săptămânii etc.).

Capacități și atitudini în învățare

- Formulează întrebări referitoare la schimbările din jur;
- Găsește forme și mijloace noi de exprimare a gândurilor și emoțiilor (prin muzică, desen, dans, joc simbolic);
- Utilizează sau combină materiale și strategii în modalități noi pentru a explora sau rezolva problema.

Evaluarea inițială la **grupa mare** poate viza următoarele obiective, dimensiuni și itemi:

DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE-DLC

Activități desfășurate:

1. „Cel mai bun recitator” - concurs de recitări
2. „Completează ce lipsește” - joc didactic
3. „Cine este personajul?” - joc didactic
4. „Cuvinte - propoziții” - joc didactic

Obiective

- Să recite corect și expresiv poeziile alese;
- Să folosească corect formele de singular și plural în exprimare;
- Să recunoască personajele din poveștile prezentate;
- Să asocieze corespunzător personajul cu povestea din care face parte;
- Să formuleze cuvinte și propoziții dezvoltate corecte din punct de vedere gramatical.

Dimensiuni ale dezvoltării

- Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute;

- ☒ Exprimarea orală a mesajului, a emoțiilor;
- ☒ Manifestarea unei atitudini pozitive față de limba română.

Itemi de evaluare

- ☒ Recită clar și expresiv poeziile cunoscute;
- ☒ Recunoaște versurile unei poezii cunoscute și denumește titlul acesteia;
- ☒ Recunoaște personajul și povestea din care face parte;
- ☒ Redă în propoziții simple sau dezvoltate conținutul unei povești, respectând ordinea logică a evenimentelor;
- ☒ Reproduce formule de început și încheiere a basmelor;
- ☒ Formulează enunțuri cu cuvinte date.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative:

- Jocuri pentru exersarea pronunției corecte a sunetelor limbii române;
- Corectarea curentă a greșelilor de exprimare;
- Exprimarea permanentă în propoziții corecte din punct de vedere gramatical;
- Jocuri didactice pentru familiarizarea cu literele de tipar, despărțirea în silabe, identificarea poziției sunetelor în cuvinte etc.;
- Povestiri și repovestiri pentru îmbogățirea vocabularului;
- Colaborarea cu logopedul pe tot parcursul anului școlar.

DOMENIUL ȘTIINȚE - CUNOAȘTEREA MEDIULUI

Activități desfășurate

1. „Locurile minunate ale vacanței” - povestiri ale copiilor
2. „Așază la anotimpul potrivit” - joc didactic

Obiective:

- Să descrie locurile unde și-a petrecut vacanța de vară;
- Să enumere activități și jocuri specifice verii;
- Să denumească cele patru anotimpuri;
- Să asocieze imagini fiecărui anotimp.

Dimensiuni ale dezvoltării

- ☒ Curiozitate, interes și inițiativă în învățare;
- ☒ Caracteristici structurale și funcționale ale lumii înconjurătoare;

- ☒ Relații și deducții logice în mediul apropiat.

Itemi de evaluare

- ☒ Denumeste localitatea și caracteristicile zonei unde și-a petrecut vacanța;
- ☒ Descrie cel puțin două activități/jocuri la care a participat în timpul vacanței;
- ☒ Recunoaște anotimpul reprezentat de imagine și precizează 2-3 caracteristici ale acestuia;
- ☒ Asociază cel puțin două imagini cu anotimpul corespunzător.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- ☐ Jocuri didactice pentru consolidarea și sistematizarea cunoștințelor referitoare la fructe, legume, animale, anotimpuri etc.;
- ☐ Intuirea de către copii a unor caracteristici ale fenomenelor mediului înconjurător și a cauzalității acestora în vederea formării premiselor concepției științifice despre lume;
- ☐ Înnouirea permanentă a centrului tematic cu materiale atractive și diversificate care să asigure învățarea spontană și de durată;
- ☐ Implicarea copiilor în activități extracurriculare diverse (excursii, drumeții, vizite tematice etc.) pentru dezvoltarea unor atitudini ecologice față de mediul înconjurător.

DOMENIUL ȘTIINȚE-ACTIVITATE MATEMATICĂ

Activități desfășurate

1. „Unde se află jucăria?” - joc didactic
2. „Trenulețul vacanței” - joc logico-matematic
3. „1,2,3,4,5 de acum suntem voinici” - joc didactic
4. „Numără și arată cifra!” - joc exercițiu

Obiective:

- ☐ Să sesizeze relațiile spațiale între grupe de obiecte;
- ☐ Să plaseze obiecte în pozițiile indicate;
- ☐ Să denumească și să utilizeze formele geometrice (cerc, pătrat, triunghi) în jocul propus;
- ☐ Să efectueze operații de grupare a obiectelor în funcție de anumite criterii;
- ☐ Să numere crescător și descrescător în intervalul 1-5;
- ☐ Să raporteze corect numărul la cantitate și invers.

Dimensiuni ale dezvoltării

Reprezentări elementare matematice pentru rezolvarea de probleme și cunoașterea mediului apropiat;

- Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor.

Itemi de evaluare:

- Precizează locul unui obiect raportat la un reper;
- Așază jucăriile în poziția indicată;
- Denumeste corect figurile geometrice învățate;
- Formează grupe de elemente după anumite criterii;
- Recunoaște cifrele și raportează corect cantitatea la număr și numărul la cantitate;
- Alege cifra corespunzătoare numărului de elemente;
- Formează șirul numeric 1-5;
- Precizează vecinii numerelor 2,3,4;
- Numără crescător și descrescător în limitele 1-5.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- Planificarea și realizarea unor activități recuperatorii cu conținut matematic pe grupuri mici sau individuale;
- Stimularea vocabularului activ și pasiv al copiilor cu date din sfera matematicii.

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE - EDUCAȘIE PENTRU SOCIETATE

Activități desfășurate

1. „Igiena corporală” - convorbire
2. „Cum ne comportăm?” - joc didactic

Obiective:

- Să identifice cel puțin două măsuri de păstrare a igienei personale;
- Să recunoască obiectele de uz personal și modul de întrebuințare a acestora;
- Să cunoască norme elementare de conviețuire în grup (formule de politețe);
- Să respecte regulile de comportament civilizate în timpul jocului.

Dimensiuni ale dezvoltării

- Interacțiuni cu adulții și cu copii de vârste apropiate;
- Sănătate (nutriție, îngrijire, igienă personală) și practici privind securitatea personală;
- Comportamente prosociale de acceptare și respectare a diversității.

Itemi de evaluare

- ☒ Precizează care sunt măsurile de păstrare a igienei personale;
- ☒ Denumește obiectele de uz personal și detaliază modul de folosire a acestora;
- ☒ Folosește formule și cuvinte „magice”: „Bună ziua!”, „Bună dimineața!”, „La revedere!”, „Te rog”, „Mulțumesc” etc.;
- ☒ Alege imaginile care reprezintă fapte bune, motivând alegerea făcută;
- ☒ Identifică faptele negative prezentate în ilustrații, precum și consecințele acestora;
- ☒ Formulează corect mesajul transmis de ilustrații;
- ☒ Se joacă cu alți copii, interacționând pozitiv prin colaborare.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- Jocuri didactice/de rol pentru însușirea normelor de igienă personală;
- Jocuri care presupun interacțiunea permanentă și colaborarea partenerilor;
- Responsabilizarea tuturor copiilor în cadrul desfășurării activităților cu conținut moral-civic;
- Menținerea legăturii permanente cu părinții prin ședințe și ore de consiliere săptămânale cu părinții.

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE-ACTIVITATE PRACTICĂ

Activități desfășurate

1. „Mărgele pentru păpuși” - înșirare
2. „Coiful” - îndoire

Obiective:

- Să execute lucrări practice de înșirare, decupare și îndoire utilizând materialele puse la dispoziție (mărgele, paiete, hârtie glasă, foarfece etc.);
- Să realizeze cel puțin un obiect funcțional pe baza demonstrației făcute de educatoare și a experienței anterioare.

Dimensiuni ale dezvoltării

- ☒ Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familiare;
- ☒ Activare și manifestare a potențialului creativ;
- ☒ Autocontrol și expresivitate emoțională;
- ☒ Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități).

Itemi de evaluare

- ☒ Denumesc materialele de lucru (mărgele, paiete, hârtie glasă, foarfece etc.) precizând întrebuințarea lor;

- ☒ Înșiră elementele într-o succesiune logică, denumind lucrarea realizată;
 - ☒ Îndoiaie (pliază) hârtia conform demonstrației educatoarei;
 - ☒ Decupează hârtia în mod corespunzător;
- Finalizează lucrarea, respectând indicațiile primite pentru a realiza un coif.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- ☐ Folosirea unor materiale atractive care să ofere motivație și dorința de implicare a copiilor;
- ☐ Exersarea deprinderilor practice-gospodărești a copiilor în cadrul activităților liber alese sau a celor experiențiale;
- ☐ Desfășurarea mai multor jocuri și activități pe grupuri pentru dezvoltarea abilităților de lucru în echipă;
- ☐ Planificarea unor ateliere de lucru în cadrul parteneriatelor cu familia sau cu școala.

DOMENIUL ESETIC ȘI CREATIV-EDUCAȚIE ARTISTICO-PLASTICĂ

Activități desfășurate

1. „Amintiri din vacanță” - desen
2. „Jucăria preferată” - pictură

Obiective:

- ☐ Să respecte poziția corectă a corpului față de suportul de lucru;
- ☐ Să traseze linii și puncte pentru a reda elemente ale mediului înconjurător;
- ☐ Să discrimineze culori după criterii asociate unor aspecte întâlnite în mediul apropiat;
- ☐ Să realizeze prin tehnici specifice picturii cel puțin un element sugerat (jucăria preferată);
- ☐ Să aprecieze lucrarea unui coleg respectând cel puțin un criteriu enunțat de educatoare (acuratețe, respectarea temei, finalizarea lucrării).

Dimensiuni ale dezvoltării

- ☒ Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familiare;
- ☒ Activare și manifestare a potențialului creativ;
- ☒ Autocontrol și expresivitate emoțională;
- ☒ Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități).

Itemi de evaluare

- ☒ Respectă poziția corectă a corpului față de suportul de lucru;
- ☒ Trasează cu creionul linii și puncte pentru redarea temei propuse;
- ☒ Desenează elemente diferite, păstrând proporțiile și utilizând întreg spațiul plastic;

- Redă prin tehnici specifice picturii anumite elemente sugerate (jucăria preferată);
- Finalizează lucrarea începută;
- Apreciază lucrările colegilor.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- Dezvoltarea reprezentărilor copiilor în cadrul tuturor activităților din grădiniță cât și a celor extracurriculare;
- Abordarea unor tehnici de lucru specifice artei plastice care să asigure motivarea și stimularea creativității copiilor;
- Exerciții pentru încălzirea mușchilor fini ai mâinii;
- Vizite la muzee și parteneriate cu acestea.

DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV EDUCAȚIE MUZICALĂ

Activități desfășurate

1. „Cântece îndrăgite de copii” - audiții, repetare cântece
2. „Recunoaște cântecul!” - concurs de interpretări

Obiective:

- Să audieze cu interes cântece cu linie melodică simplă;
- Să recunoască un cântec după un fragment melodic audiat;
- Să intoneze corect linia melodică a unui cântec cunoscut fără ajutorul educatoarei;
- Să execute mișcări ritmice sugerate de textul cântecului.

Dimensiuni ale dezvoltării

- Autocontrol și expresivitate emoțională;
- Activare și manifestare a potențialului creativ;
- Curiozitate, interes și inițiativă în învățare.

Itemi de evaluare

- Audiază cu plăcere cântece pentru copii;
- Recunoaște fragmentul audiat și continuă;
- Reproduce, respectând linia melodică, individual sau în grup un cântec cunoscut;
- Respiră corect în timpul interpretării cântecului;
- Execută corect mișcările sugerate de textul cântecului.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- Planificarea jocurilor cu text și cânt în cadrul Domeniului Estetic și Creativ, a activităților liber alese, a tranzițiilor etc.;
- Sensibilizarea copiilor pentru a interpreta linii melodice din cântecele cunoscute;
- Solicitarea executării de către preșcolari a mișcărilor sugerate de textul cântecelor și acompanierea cu anumite instrumente muzicale realizate de ei.

DOMENIUL PSIHOMOTRIC

Activități desfășurate

1. „Ștafeta celor mai sprinteni” - joc sportiv
2. „În excursie” - concurs

Obiective:

- Să execute la comandă mișcări ale diferitelor segmente ale corpului;
- Să execute corect exercițiile de mers și alergare;
- Să-și coordoneze mișcărilor în raport cu comenzile date;
- Să-și dezvolte deprinderile motrice de bază (mers, alergare, săritură) și calitățile motrice (viteză îndemânare);
- Să aplice regulile de joc, manifestând fair-play.

Dimensiuni ale dezvoltării

- Conduită senzorio-motorie pentru orientarea mișcării;
- Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familiare.

Itemi de evaluare

- Respectă poziția corectă a corpului pentru comenzile „Drepti!”, „Pe loc repaus”, „La dreapta”, „La stânga”;
- Merge în direcția arătată de educatoare având diferite poziții ale membrelor;
- Execută exerciții de încălzire a diferitelor segmente ale corpului;
- Execută corect alergarea respectând poziția corectă a corpului;
- Răspunde motric la o comandă dată;
- Respectă regulile stabilite în cadrul jocului.

Pot fi utilizate ca măsuri ameliorative

- Jocuri de orientare în spațiu după un reper dat, dezvoltare fizică armonioasă, gimnastică de înviorare zilnică, divertisment și jocuri în aer liber;

- Corectarea ținutei corporale și antrenarea copiilor în jocuri care să stimuleze cooperarea;
- Organizarea de activități extracurriculare care să satisfacă dorința de mișcare și de recreere a copiilor.

Prin activitățile propuse se urmărește dezvoltarea vocabularului și a exprimării corecte din punct de vedere fonetico-lexical. Domeniul Limbă și Comunicare, pe cele trei componente- fonetică, gramatică, formulare de enunțuri, este omniprezent în toate domeniile de dezvoltare și în toți itemii propuși, deoarece orice acțiune este întreprinsă de copilul preșcolar este verbalizată, prima dată de către educatoare, iar mai apoi de către copii, astfel reușind a se urmări exprimarea verbală, înțelegerea semantică, corectarea dicției și a pronunției. Creativitatea și expresivitatea limbajului oral sunt urmărite și exersate prin desfășurarea activităților zilnice.

3.2. Model de evaluare finală (nivel I & II)

Model de evaluare finală aplicată la grupa mică (nivel I)

Evaluarea finală are drept scop valorificarea potențialului psihic și fizic al fiecărui copil în vederea stabilirii nivelului de pregătire, a volumului de cunoștințe, priceperi și deprinderi dobândite pe parcursul anului școlar.

A. DOMENIUL PSIHOMOTRIC

Proba 1

DPM- Joc: „Ștafeta” -parcurs aplicativ

Itemii:

- a) Merge în echilibru; (-Mergi pe marginea liniei!)
- b) Execută sărituri cu desprindere de pe ambele picioare și în adâncime; (-Ferește-te de lac!)
- c) Aleargă spre un obiectiv. (-Aleargă și pasează!)

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c.)
D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☑ să execute deplasarea, prin pas adăugat, urmând linia trasată;
- ☑ să execute săritura în adâncime, prin flexarea genunchilor și balansarea brațelor în față și în spate, cu desprindere de pe ambele picioare;
- ☑ să execute alergarea spre direcția indicată.

Copiii vor fi organizați *pe grupuri de câte 5-6* și vor executa parcursul aplicativ, urmând indicațiile educatoarei.

B. DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Proba 1-DLC- Joc didactic „Ascultă și continuă!”

Itemi:

- a) Recunoaște poezia;
- b) Recită mai departe poezia;
- c) Pronunță corect sunetele.

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c.)
D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- *să pronunțe relativ corect cuvintele, fără omisiuni sau inversări de sunete ori de grupuri de sunete;*

Proba 2- DLC- Joc didactic „Cutia magică”

Itemi:

- a) Denumeste 3 obiecte, animale sau ființe văzute în imagine
- b) Formulează câte o propoziție simplă despre 3 obiecte din imaginea dată

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b.)
D = comportament în dezvoltare (a.)

Obiectiv:

- ☒ *să formuleze propoziții simple, ca răspuns la întrebările primite*

C. DOMENIUL ȘTIINȚE-CUNOAȘTEREA MEDIULUI

Proba 1 -DȘ 1- Joc didactic „Coșul cu vitamine”

Itemi:

- a) Sortează fructele și legumele în coșuri diferite
- b) Recunoaște și denumește 2 legume și 2 fructe
- c) Precizează la ce folosește un fruct sau o legumă, la alegere

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☐ să sorteze fructele și legumele în coșuri diferite;
- ☐ să recunoască și să denumească 4 legume și 4 fructe, precizând la ce folosește un fruct sau o legumă, la alegere.

Proba se va desfășura sub formă de joc, cu grupuri de câte 5 copii. (PROBĂ ORALĂ)

Proba 2- DȘ 1- convorbire „Fiicele anului”

Itemi:

- a) Recunoașterea anotimpurilor și denumirea lor.
- b) Semnele fiecărui anotimp.
- c) Hainele potrivite pentru fiecare anotimp.
- d) Alegerea unui anotimp îndrăgit.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c., d.)

D = comportament în dezvoltare (a., b., c.)

Obiective:

- ☐ să recunoască anotimpurile reprezentate în imagini, denumindu-le;
- ☐ să identifice, cu ajutorul imaginilor, semnele specifice fiecărui anotimp;
- ☐ să numească piesele vestimentare potrivite pentru fiecare anotimp, alegând jetonul potrivit;
- ☐ să răspundă întrebărilor adresate, în propoziții simple, corecte din punct de vedere gramatical.

C. DOMENIUL ȘTIINȚE- ACTIVITĂȚI MATEMATICE

Proba 1- DȘ2 - Exercițiu cu material individual: „Micul matematician”

Itemi:

- a) Sortează cuburi după criteriul culorii;
- b) Precizează culorile;
- c) Numără cuburile de aceeași culoare, precizând numărul lor.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c.)

D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☐ să sorteze obiecte după criteriul culorii;
- ☐ să numere obiectele de aceeași culoare, precizând numărul lor.

Proba se va desfășura cu grupuri de câte 5 copii. Vor fi prezentate sarcinile și modul de realizare a acestora, în mod general, apoi se va prezenta câte o sarcină, pe rând, urmată imediat de rezolvarea ei de către un copil. (PROBĂ ORALĂ)

Proba 2- DȘ2- Joc didactic: „Cine știe mai bine?”

Itemi:

- c) Numără în limitele 1-3;
- d) Recunoaște și denumește cifrele în limitele 1-3;
- c) Asociază cifra cantității corespunzătoare;
- d) Formează mulțimi cu 1, 2, 3 elemente.

Indicatori:

A = comportament atins (a., b., c., d.)

D = comportament în dezvoltare (a.,b., c.)

Obiective:

- ☐ să numere crescător în limitele 1-3;
- ☐ să recunoască cifra de pe jeton;
- ☐ să asocieze cifra la cantitate și invers, cantitatea la cifră.
- ☐ Să formeze mulțimi de 1, 2, 3 elemente identice.

Proba va fi aplicată într-o activitate ulterioară și se va desfășura cu toată grupa de copii. Vor fi prezentate sarcinile și modul de realizare a acestora, în mod general, apoi se va prezenta câte o sarcină, pe rând, urmată imediat de rezolvarea ei de către un copil. (PROBĂ ORALĂ)

D. DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE-EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

DOS1- Joc didactic: „Suntem prieteni!”

Itemi:

- a) Numește-ți prietenul cel mai apropiat!;

- b) Cere politicoș o jucărie!;
- c) Colorează un desen pe care îl vei dăruia!

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c.)
- D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☑ să răspundă corect, în propoziție, întrebărilor educatoarei;
- ☑ să cunoască norme elementare de conviețuire în grup (formule de politețe);

D. DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE - ACTIVITĂȚI PRACTICE ȘI ELEMENTE DE ACTIVITATE CASNICĂ

DOS 2- Aplicație: „Căpșuni”

Itemi:

- a) Rupe hârtia în bucățele;
- b) Mototolește hârtia, după demonstrația educatoarei;
- c) Uplete interiorul respectând conturul cu bucățelele de hârtie;
- d) Aplică alte elemente decorative.

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c., d.)
- D = comportament în dezvoltare (a.,b.)

Obiective:

- ☑ să rupă hârtia în bucățele;
- ☑ să mototolească hârtia urmând indicațiile educatoarei;
- ☑ să aplice prin lipire hârtia obținută prin mototolire în interiorul desenului.

Copiii vor rupe bucățele de hârtie creponată, apoi le vor mototoli, pentru a realiza tema. Activitatea se va desfășura cu toată grupa de copii.

E. DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV-EDUCAȚIE ARTISTICO-PLASTICĂ

DEC1- modelaj: „Ochelari de soare”

Itemi:

- a) Cunoaște și folosește tehnica mișcărilor translatorii și a celei de aplatizare cu ajutorul palmelor;

- b) Obține forma finală dorită prin modelarea plastilinei;
- c) Alege lucrarea cea mai bună pentru expoziție.

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b.,c.)
- D = comportament în dezvoltare (a.,b.)

Obiective:

- ☑ să numească materialele pregătite pentru activitate;
- ☑ să respecte indicațiile educatoarei pentru realizarea tehnicii mișcărilor translatorii și a celei de aplatizare cu ajutorul palmelor;
- ☑ să obțină o pereche de ochelari, la finalul ativității.

E. DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV-EDUCAȚIE MUZICALĂ

DEC2- „Jocuri muzicale”

Itemi:

- a) Recunoaște fragmentul din jocul muzical audiat;
- b) Reproduce relativ corect, un joc muzical;
- c) Execută corect mișcărilor sugerate de textul jocului muzical.

Indicatori:

- A = comportament atins (a., b., c))
- D = comportament în dezvoltare (a., b.)

Obiective:

- ☑ să recunoască fragmentul din jocul muzical audiat;
- ☑ să intoneze linia melodică a unui joc muzical;
- ☑ să execute corect mișcărilor sugerate de textul jocului muzical.

MODEL DE EVALUARE FINALĂ APLICATĂ LA GRUPA MARE (NIVEL II)

A. DEZVOLTAREA FIZICĂ, A SĂNĂTĂȚII ȘI IGIENEI PERSONALE

Mijlocul de realizare și tema: DEC - Educație Plastică - „Vara” (pictură), DPM - „Ajută-l pe Matei să ajungă la mare” (parcurs aplicativ); DPM - „Cel mai bun dansator din grădiniță” (repetarea dansurilor învățate), DEC - Educație Muzicală: „La revedere, grădiniță” - cântec; ADP - Rutine.

Itemi

I₁ – Participă la activități fizice variate, adecvate nivelului de dezvoltare- 2 p (Comportament A.1.2)

I₂ - Utilizează mâinile și degetele pentru realizarea de activități variate -2 p (Comportament A.1.3)

I₃ – Utilizează independent cu ușurință materiale și tehnici de lucru diferite pentru a picta, a modela - 2p (Comportament A.1.3)

I₄ - Execută corect pașii de dans sincronizând mișcările cu muzica și ceilalți colegi - 2p (Comportament A.2.3)

I₅ - Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută, când tușește, folosește independența la toaletă, folosește batista) -2 p (Comportament A.3.4)

B. DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ

Mijlocul de realizare și tema: DLC - Educarea Limbajului: „În lumea fermecată a poveștilor” (joc didactic); DOS - Educație pentru Societate: „Cum mă comport în societate” (joc didactic); Biblioteca: „Cum ne comportăm cu ceilalți copii?” - citire de imagini; Joc de masă: „Așa da, așa nu!”; Joc de rol: „În vizită la prieteni”, „De-a colegii”, „De-a Scufița Roșie/ De-a capra cu trei iezi/ De-a purcelușii/De-a moșul și ridichea uriașă”; Bibliotecă: „7 cărți, 7povești” (Scufița Roșie, Cei trei purceluși, Ridichea Uriășă, Capra cu trei iezi, Omida mâncăcioasă, Ursul Brun, Pete Motanul) (citire de imagini); Construcții: „Grădinița de copii/Școala/Casa mea”;

Itemi

I₁ – Interacționează din proprie inițiativă cu copii apropiați ca vârstă în diferite contexte -2 p (Comportament B.1.3)

I₂ – Își exprimă dezacordul față de comportamente incorecte -2p (Comportament B.2.2)

I₃ - Precizează regulile grupei -2p (Comportament B.2.2)

I₄ – Are o imagine pozitivă despre sine. Precizează cel puțin trei calități despre el însuși - 2p (Comportament B.3.1)

I₅ - Își exprimă emoțiile prin joc și activități artistice - 2p (Comportament B.4.1)

C. CAPACITĂȚI ȘI ATITUDINI ÎN ÎNVĂȚARE

Mijlocul de realizare și tema: DȘ - Cunoașterea Mediului: „Spune-mi când se întâmplă?” (joc didactic); DEC - Educație Plastică: „Vara-anotimpul meu preferat” (pictură prin diferite tehnici); Joc muzical: „Cel mai bun interpret”- repetarea cântecelor învățate;

Itemi

I₁ - Denumește fenomene specifice anotimpurilor redată în imagine -2p (Comportament C.1.1)

I₂ - Recunoaște și așează jetonul la anotimpul corespunzător -2p (Comportament C.1.1)

I₃ - Finalizează lucrarea artistico-plastică, respectând tema dată -2 p (Comportament C.2.1)

I₄ – Interpretează cântecele învățate, respectând tonul, ritmul și linia melodică -2 p (Comportament C.3.2)

I₅ - Execută mișcările sugerate de textul cântecului/jocului muzical -2 p (Comportament C.3.)

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Mijlocul de realizare și tema: DLC - Educarea Limbajului: „Eu știu și pot să vorbesc corect” (joc didactic); DOS - Activitate Practică: „Mandele” (lipire); DOS - Educație pentru Societate: „Cum mă voi comporta la școală?” (convorbire)

Itemi

I₁ – Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută, respectând succesiunea evenimentelor -2p (Comportament D.1.2)

I₂ - Recunoaște povestea/personajul după un fragment audiat sau după o ghicitoare -2p (Comportament D.1.2)

I₃ - Descrie în câteva propoziții scena din poveste -2 p (Comportament D.1.2)

I₄ - Recită o poezie, respectând tonul, pauzele, intonația -2p (Comportament D.2.1)

I₅-Desparte cuvintele recunoscute în imagini -2 p (Comportament D.3.3)

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

Mijlocul de realizare și tema: DLC-Educarea Limbajului: „Alege, grupează și numără personajele din poveste” (joc didactic); DȘ - Activitate Matematică: „Cine știe, câștigă” (joc didactic); Joc de masă: „Alege și grupează(mulțime – cifră)”.

Itemi

I₁ - *Efectuează operații de seriere, grupare, clasificare, măsurare a obiectelor -2p* (Comportament E.1.1)

I₂ - *Numără în ordine crescătoare/ descrescătoare în limitele 1-10 - 2p* (Comportament E.2.1)

I₃ - *Raportează corect cifra la cantitate -2p* (Comportament E.2.1)

I₄ - *Identifică și denumește figurile geometrice învățate* (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi, romb) -2p (Comportament E.2.2)

I₅ - *Grupează fructele/ legumele după criteriul cerut alcătuind mulțimi -2p* (Comportament E.3.1)

Centralizare pe domeniu de dezvoltare:

A-comportament atins: 8-10 p

D - comportament în dezvoltare: 5-7 p

NS - comportament care necesită sprijin: 2-4 p

Centralizare pe comportamente:

A - comportament atins: 2 p

D - comportament în dezvoltare: < 2 p

NS - comportament care necesită sprijin: < 1 p

SĂPTĂMÎNA A -II-A

A. DEZVOLTAREA FIZICĂ, A SĂNĂTĂȚII ȘI IGIENEI PERSONALE

Mijlocul de realizare și tema: DPM - Educație Fizică: „Pompierii defilează” (parcurs aplicativ-forme și ritmuri de mers); DEC - Educație Plastică: „Cireșul” (pictură); DEC - Educație Plastică: „Fructe și legume” (modelaj), DOS - Activitate Practică: „Ornamente pentru petrecerea de final” (decupare); DOS - Educație pentru Societate: „Cum se consumă fructele și legumele?” (convoorbire), DPM - Educație Fizică: „Inimoșii la petrecere, dansează”; ALA - Joc de atenție: „Prinde ursul”, „Noi la masă când mâncăm, curățenia o păstrăm” - ADP - deprinderi specifice mesei și îngrijirii personale;

Itemi

I₁ - *Execută corect tipurile de mers învățate - 2 p* (Comportament A.1.2)

I₂ - Utilizează pensula și degetele pentru realizarea unor lucrări artistico-plastice - 2p (Comportament A.1.3)

I₃ - Frământă corespunzător plastilina, modelând-o sub diverse forme 2p (Comportament A.1.3)

I₄ - Execută corect mișcări la auzirea unei comenzi -2p (Comportament A.2.2)

I₅ - Enumeră alimentele sănătoase pentru organism -2 p (Comportament A.3.1)

B. DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ

Mijlocul de realizare și tema: DEC - Educație Plastică: „Iunie” (desen), ALA - Construcții: „Tobogan”; Joc de rol: „De-a animalele”; Artă: „Coifuri pentru petrecerea de final de grădiniță”; ADP - Întâlnirea de dimineață;

Itemi

I₁ - Cooperează cu ceilalți colegi în realizarea unor activități diverse, schimbă, împart obiecte și jucării între ei -2 p (Comportament B.1.3)

I₂ - Selectează imaginile cu comportamente pozitive -2p (Comportament B.2.2)

I₃ - Își spune corect numele, prenumele și vârsta - 2p (Comportament B.3.2)

I₄ - Precizează minim două emoții învățate, imitându-le prin expresii faciale -2 p (Comportament B.4.1)

I₅ - Asociază emoția exprimată în imagini cu o situație în care au trăit acea emoție- 2p (Comportament B.4.1)

C. CAPACITĂȚI ȘI ATITUDINI ÎN ÎNVĂȚARE

Mijlocul de realizare și tema: ALA - Construcții: „Construiesc un raft pentru cărți”; Artă: „Rucsacul meu pentru școală” (lipire), Artă: „Animalul meu preferat” (modelaj); DEC - Educație Muzicală: „Cel mai bun interpret”;

Itemi

I₁ - Combină diverse materiale pentru realizarea unei lucrări artistico-plastice/practice -2p (Comportament C.1.1)

I₂ - Realizează diverse construcții prin ansamblarea/alăturarea/îmbinarea a minim trei materiale diferite din cele puse la dispoziție-2 p(Comportament C.1.1)

I₂ - Finalizează lucrarea artistico-plastică, respectând tema dată -2 p (Comportament C.2.1)

I₃ - Interpretează singur sau în grup, cu ajutor din partea educatoarei, un cântec învățat -2 p (Comportament C.3.2)

I₄ - Execută mișcările sugerate de textul cântecului/jocului muzical -2 p (Comportament C.3.2)

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI A PREMISELOR CITIRII ȘI SCRIERII

Mijlocul de realizare și tema: ADP: Întâlnirea de dimineață „Jucăriile ne povestesc”; DLC - Educarea Limbajului: „Jocul cuvintelor” (joc didactic); ALA - Biblioteca: „Citim imagini despre prima zi de școală”

Itemi

I₁ - Ascultă interlocutorul în timp ce vorbește, așteptându-și rândul la dialog/replică/răspuns -2p (Comportament D.1.1)

I₂ - Povestește un eveniment, respectând succesiunea întâmplărilor -2p (Comportament D.1.2)

I₃ - Formulează propoziții cu cuvintele necunoscute p-2 p (Comportament D.1.2)

I₄ - Își exprimă propriile opinii și sentimente vis-a-vis de diferite situații -2p (Comportament D.2.1)

I₅ - Desparte cuvintele în silabe - 2 p (Comportament D.3.1)

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

Mijlocul de realizare și tema: DȘ - Cunoașterea Mediului „În lumea animalelor” (joc didactic), ALA: Știință: „Găsește umbra rechizitelor din ghiozdan” (siluete); ALA - Știință: „Alege și grupează fructele și legumele după formă și culoare”; ADP - Calendarul Naturii.

Itemi

I₁ - Raportează corect numărul și cifra la cantitate și invers -2p (Comportament E.2.1)

I₂ - Identifică și asociază formele geometrice învățate cu obiecte din mediul înconjurător (cerc, pătrat, triunghi) -2p (Comportament E.2.3)

I₃ - Identifică soluții de rezolvare a problemelor într-un grup fără ajutorul adulților -2p (Comportament E.1.4)

I₄ - Sortează ființele vii, alcătuiind mulțimi după caracteristicile lor -2p (Comportament E.3.2)

I₅ - Enumeră zilele săptămânii, în ordine cronologică -2p (Comportament E.3.3)

Centralizare pe domeniu de dezvoltare:

A - comportament atins: 8-10 p

D - comportament în dezvoltare: 5-7p

NS - comportament care necesită sprijin: 2-4 p

Centralizare pe comportamente:

A - comportament atins: 2 p

D - comportament în dezvoltare: < 2 p

NS - comportament care necesită sprijin: < 1 p

Evaluarea finală la grupa mare vizează cunoașterea nivelului de cunoștințe, priceperi, deprinderi și abilități pe care copiii le dețin la sfârșitul anului școlar. Evaluarea finală vizează atât cunoașterea nivelului grupei, cât și particularitățile individuale ale fiecărui copil, ritmul propriu de învățare, modul în care copiii se pot integra în activitatea școlară.

Instrumentele de evaluare sunt alese în funcție de particularitățile grupei de preșcolari:

- observarea copiilor în timpul diferitelor activități;
- dialogul cu copiii și părinții;
- aplicare de teste;
- studiul produselor activității - fișe de lucru individuale - probe orale, scrise și practice.

Dezvoltarea limbajului și a comunicării:

Comportamentele urmărite:

- formulează propoziții corecte din punct de vedere gramatical;
- desparte corect cuvintele în silabe, precizând numărul de silabe;
- reprezintă grafic cuvintele, silabele, sunetele;
- redă în propoziții simple și dezvoltate conținutul unei povestiri cu început dat;
- identifică poziția unui sunet în cuvânt; la începutul cuvântului, în interiorul cuvântului sau la sfârșitul cuvântului;
- dă exemple de cuvinte care încep cu același sunet;
- folosește corect singularul și pluralul;
- utilizează calitățile expresive ale limbajului oral;
- participă la activitățile de grup, inclusiv la activitățile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât și în calitate de auditor;
- scrie litere și cuvinte simple;
- citește cuvinte simple.

Dezvoltarea cognitivă:

Comportamentele urmărite:

- cunoaște elemente ale mediului natural și social , poziționând elementul uman ca parte integrantă a mediului;
- cunoaște fenomene caracteristice anotimpurilor;
- descierea verbală a legăturilor din mediul natural;
- recunoaște înfățișarea animalelor domestice și sălbatice, produsele obținute;
- cunoaște mijloacele de transport;
- diferențiază plante, flori, fructe după anotimpul specific;
- efectuează operații cu grupele de obiecte constituite în funcție de diferite criterii date: apreciere a cantității, punere în corespondență, stabilirea ordinii în șirul numeric;
- numără crescător și descrescător în centrul 0-10;
- folosește corect atât numeralul cardinal cât și cel ordinal;
- compară două mulțimi, stabilind unde sunt mai multe, mai puține sau tot atâtea obiecte;
- denumeste vecinii numerelor;
- rezolvă exerciții sau probleme;
- efectuează exerciții de compunere sau descompunere a unor numere;
- efectuează operații și deducții logice în cadrul jocurilor cu piesele geometrice.

Dezvoltarea socio- emoțională:

Comportamentele urmărite:

- apreciază în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu norme prestabilite și cunoscute;
- respectă normele necesare integrării în viața socială, reguli de securitate personală, reguli – de protecție și ocrotire a naturii;
- manifestă prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului;
- manifestă comportament pozitiv în relațiile de grup;
- folosește spiritului de observație critic și autocritic.

Domeniul capacități și atitudini de învățare:

Comportamentele urmărite:

- formarea deprinderii de a colora în contur, de a desena chipul copilului, de a tăia pe contur pe linie dreaptă, pe linie curbă și a lipi figurile tăiate într-un spațiu prestabilit;
- efectuează operații simple de lucru cu materiale din hârtie;
- utilizează unelte simple de lucru pentru realizarea unei activități practice;

- dobândesc comportamente și atitudini igienice corecte față de propria persoană și față de alte ființe și obiecte;
- execută organizat, echilibrat și creativ compozițiile plastice;
- redă teme plastice specifice desenului și modelajului;
- recunoaște elemente ale limbajului plastic și să diferențieze forme și culori în mediul înconjurător;
- interpretează liber creativ lucrări plastice, exprimând sentimente estetice;
- utilizează un limbaj adecvat;
- intonează cântece pentru copii;
- diferențiază auditiv înălțimea sunetelor și nuanțele interpretării: tare-încet-potrivit, tempo: repede-rar;
- exprimă prin mișcare starea sufletească creată de muzica audiată.

Domeniul dezvoltare fizică, sănătate și igienă personală:

Comportamentele urmărite:

- execută mișcări motrice de bază: mers, sărituri, rostogoliri, cățărări;
- manifestă în timpul activității atitudini de cooperare, spirit de echipă, de competiție, fair-play;
- aplică deprinderile motrice de bază în trasee aplicative: mers, alergat, sărituri, târare, tracțiune, împingere, transport de greutate;
- execută mișcări în ritmul impus de muzică în timpul dansurilor populare, moderne sau cu temă realizate;
- respectă regulile de igienă personală și colectivă;
- are o ținută corporală corectă.

Copiii grupei mari trebuie să fie capabili la sfârșitul preșcolarității să exploreze și să descrie verbal și grafic obiecte fenomene, procese din mediul înconjurător folosind cunoștințele dobândite anterior; să efectueze operații de adunare și scădere cu o unitate în limitele 1-10, să asocieze corect numărul la cantitate și invers, să compună și să rezolve probleme simple, să stabilească relații între obiecte și grupuri de obiecte realizând comparații, să formuleze propoziții corecte din punct de vedere gramatical, să recunoască locul cuvântului în propoziție și să despartă cuvintele în silabe, să distingă sunetele ce compun cuvintele, să le pronunțe corect din punct de vedere fono-articular, folosind corect acordul de gen, să folosească formule de politețe, să recunoască cuvinte simple și litere în text;

să cunoască și să respecte principalele norme necesare integrării în viața socială precum și reguli de securitate personală; să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului, să cunoască și să aplice regulile elementare de igiena personală și de circulație rutieră; să utilizeze deprinderile motrice însușite în diferite contexte, să distingă componentelor spațio-temporale (ritm, durată, localizare).

Nr. crt.	Domeniul de dezvoltare	Indicatori comportamentali	Nivelul îndeplinirii indicatorului ¹⁰								
			Punctaj 1 ¹⁰²			Punctaj 2 ¹⁰³			Punctaj 3 ¹⁰⁴		
			(apreciere inițială)-			(apreciere pe parcurs)-			(apreciere finală)		
Ns	D	A	Ns	D	A	Ns	D	A			
1.	Dezvoltare socio-emoțională	Urmează indicațiile adulților în ceea ce privește comportamentul adecvat în anumite situații	21.09				09.11				13.06
		Interacționează, din proprie inițiativă, cu copiii apropiați ca vârstă, în diferite contexte		22.09				08.12			-
		Își adaptează comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații (de ex.: vorbește în șoaptă când intră la bibliotecă, când merge la muzeu etc.)	30.09				17.11			15.06	
		Își spune corect numele, prenumele, vârsta, luna, ziua, orașul și țara în care s-a născut	21.09				06.09				14.06
		Împărtășește celorlalți (copii, adulți din anturajul propriu) trăirile/emoțiile sale și reacționează adaptativ la contexte sociale variate	28.09				09.09				13.06
		Alt comportament particular copilului									
2.	Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii	Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută, respectând succesiunea evenimentelor	24.09				19.11				15.06
		Utilizează în vorbire acordul de gen, număr, persoană, timp	23.09				20.09				15.06
		Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate și fraze		23.09				16.02			-
		Stă și ascultă, în momente de lectură, fără să deranjeze, rămâne până la finalul ei	24.09			15.09		22.02			-
		Recunoaște litere mari/mici de tipar și le pune în corespondență cu sunetul asociat	29.09			19.09	07.03				16.06
		Înțelege conceptul de scriere pentru comunicarea unei informații, a unui mesaj (etichetează lucrările, scrie scurte mesaje de felicitare etc.)	02.10			16.09	06.04				16.06
		Alt comportament particular copilului:									
3.	Dezvoltare fizică, a sănătății și	Poziționează corpul și membrele în mod corespunzător pentru a imita ceva sau pe cineva sau pentru a executa o mișcare (a prinde o minge, a arunca ceva etc.)	22.09			17.11	22.03			13.06	

	igienei personale	Își pune singur pantofii și își leagă șireturile /se îmbracă și se dezbracă singur	21.09			03.02			13.06
		Demonstrează conștientizarea simțurilor în acțiuni (recunoaște obiecte ascunse prin pipăit, fără să le vadă, execută mișcări la auzirea unor comenzi, recunoaște mirosuri etc.)	28.09			19.10			15.06
		Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută, când tușește, folosește independent toaleta, folosește batista etc.)	21.09			10.03			13.06
		Demonstrează cunoașterea regulilor de siguranță în jocul simbolic	01.10			14.04		15.06	
		Alt comportament particular copilului:							
4.	Dezvoltare cognitivă și cunoașterea lumii	Grupează obiecte care întrunesc două criterii concomitent	02.10			19.01			14.06
		Lucrează în grup pentru soluționarea unei probleme, utilizând strategiile dezvoltate de grup	30.09			16.03		14.06	
		Numără cu ușurință până la 10/20	01.10			22.03			14.06
		Creează, copiază și construiește forme (cerc, pătrat, triunghi etc.)	01.10			19.05			14.06
		Descrie și compară nevoile de bază ale ființelor vii	02.10			06.06		15.06	
		Descrie timpul probabil și ilustrează o anumită stare a vremii (utilizează semne convenționale pentru ape, ploaie, munți, ninsoare, anotimpuri, zile ale săptămânii	29.09			14.10			15.06
		Alt comportament particular copilului:							
5.	Capacități și	Formulează întrebări referitoare la schimbările din jur	28.		14.	13.		16.	

¹⁰² Aprecierea inițială se realizează în primele două săptămâni la grupa mică

¹⁰³ Aprecierea pe parcurs se realizează la grupa mijlocie atunci când observăm că preșcolarii și-au însușit comportamentele urmărite

¹⁰⁴ Aprecierea finală se realizează la grupa mare

atitudin i în învățar e		09			01	10				06
	Exprimă dorința de a învăța să realizeze anumite acțiuni de autoservire, să confecționeze obiecte, jucării sau să găsească informații despre subiecte de care este interesat	30. 09				05. 10	31. 03			-
	Face planul unei activități (din 3-4pași) și îl pune în practică	29. 09				17. 11				14. 06
	Se concentrează la o activitate 20 de minute, fără supervizare	22. 09				14. 12				15. 06
	Găsește forme și mijloace noi de exprimare a gândurilor și emoțiilor (prin muzică, desen, dans, joc simbolic)	24. 09				12. 12	09. 02			-
	Utilizează sau combină materiale și strategii în modalități noi pentru a explora sau rezolva probleme	22. 09				19. 05			14. 06	
	Alt comportament particular al copilului:									

3.3. Fișă pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de intrarea în învățământul primar; Caietul de observații

Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului înainte de intrarea în învățământul primar.

Nume și prenume:

Data nașterii:

Educatoare:

Data de la care frecventează grădinița:

Data la care a finalizat grupa mare:

Perioada pentru apreciere inițială:

Perioada pentru apreciere finală:

Concluzii / Comentarii:

.....

.....

.....

.....

Apreciere inițială
Întocmit

Educatoare,

Avizat

Director,

Am luat cunoștință

Părinte,

Apreciere finală
Întocmit

Educatoare,

Avizat

Director,

Am luat cunoștință

Părinte,

În completarea fișei de progres vom nota cu roșu datele evaluării inițiale, evaluare care se realizează în primele săptămâni de grupă mică. Evaluarea pe parcurs se va nota cu verde și se desfășoară pe parcursul perioadei în care copilul frecventează grădinița, așadar nu avem o perioadă dedicată, vom nota data când am observat progresul copilului pe indicatorul comportamental ales/observat. Pentru evaluarea finală vom folosi culoarea albastră, iar ca perioadă se desfășoară la finalul ciclului preșcolar, la final de grădiniță.

Fișa individuală de progres este un instrument indispensabil pentru a evalua progresul copilului pe întreaga perioadă a ciclului preșcolar și un real ajutor pentru începutul ciclului școlar.

Caietul de observații

Caietul de observații asupra copiilor este un instrument de lucru care vine în sprijinul educatoarelor/profesorilor pentru învățământul preșcolar, în activitatea de cunoaștere, evaluare și reflecție asupra dezvoltării individuale a copiilor cuprinși într-o grupă. Acesta poate oferi câteva puncte de reper în observarea, consemnarea și intervenția asupra comportamentelor copiilor în activitatea zilnică, precum și oportunitatea de a nota propriile reflecții despre interacțiunile copiilor ce se realizează în cadrul învățării, referitoare la evoluția acestora pe parcursul anului școlar, despre modul în care intenționează să procedeze în continuare, în vederea unei reușite a integrării școlare și sociale a preșcolarilor.

Activitatea educatoarei include o evaluare exactă a competențelor copiilor. Pentru aceasta este nevoie de metode eficiente. Una dintre aceste metode este observația. Observația asigură obținerea de informații detaliate despre copilul analizat, precum și intervenția minimă în activitatea acestuia.

Conceput ca un veritabil instrument de lucru al educatoarei, acest document colectează date

și elemente care oferă o memorie a evoluției copiilor și a grupei în ansamblu. Utilitatea lui constă în prezentarea copiilor din grupă, cu istoria și evoluția personală sau de grup, pe toată durata frecventării grădiniței. Observarea liberă a comportamentelor unui copil și notarea lor, așa cum apar ele, fără delimitare pe domenii, va ajuta educatoarea să managerieze comportamentele problematice ale copiilor și să utilizeze cele mai potrivite metode de remediere acolo unde este cazul.

Caietul de observații reprezintă o metodă de evaluare a comportamentelor observabile și constituie un mecanism de ajustare continuă a procesului educațional din perspectiva cerințelor curriculumului pentru educație timpurie. Fiind un proces continuu, observarea are loc în mediul deschis al grupei și reflectă experiențele demne de luat în seamă, semnificative pentru copil și grup. Cadrul didactic se documentează prin observări repetate și face notițe descriptive ca rezultat al observării paralele a procesului educațional, întâmplări consemnate, rezultate ale unor sarcini de lucru și alte contexte care reflectă o analiză aprofundată a cadrului didactic în raport cu evoluția și dezvoltarea copilului.

Observațiile pe care trebuie să le consemnăm despre copil se referă la:

- ☒ **modul cum acționează cu obiectele** (cum le mănuieste, dacă inventează moduri noi de a le folosi, dacă se joacă cu materialele din toate centrele, dacă folosește o varietate de materiale sau optează doar pentru unele) ;
- ☒ **modul cum interacționează cu ceilalți** (educator, copii, alți adulți): mod de comunicare verbală/noverbală, inițiativă în comunicare, capacitate de autocontrol, capacitatea de exprimare a emoțiilor și de a înțelege emoțiile celorlalți;
- ☒ **relațiile în cadrul grupului social al clasei** (dacă se joacă cu copiii, ce roluri preferă, dacă inițiază jocuri, cu ce copii preferă să se joace).

Pentru o consemnare riguroasă pot fi utilizate mai multe tehnici de înregistrare a datelor prezentate mai jos:

a) **Înregistrări factuale** – sunt rezumate ale unor evenimente care cuprind informații despre:

- ce s-a întâmplat;
- când s-a întâmplat;
- unde s-a întâmplat;
- care a fost stimulul care a declanșat interesul pentru o anumită activitate;
- care au fost reacțiile copilului (dialogurile, calitatea comportamentului);

- cum s-a încheiat acțiunea.

b) Înregistrări narrative sau de tip jurnal – sunt aprecieri, impresii asupra activităților individuale sau de grup care prezintă aspecte reușite sau mai puțin reușite și se fac la sfârșitul zilei.

c) Cuantumul de frecvență și mostrele temporale ajută educatorul să urmărească de câte ori se manifestă un anumit comportament. **De exemplu:** „Dragoș a mușcat de cincisprezece copii, până la masa de prânz.” sau „Rebeca plâns 10 minute înainte să adoarmă”.

Sugestii pentru desfășurarea observării:

- Este bine să petrecem un timp în preajma copilului, fără să notăm, pentru ca acesta să se obișnuiască cu prezența noastră.
- Dacă unul din copii vă întreabă ce faceți, îi puteți spune „Scriu ceva ce trebuie să țin minte”.
- Dacă nu avem suficient timp pentru cele 15 minute de observare, putem descrie primele 5 minute din activitatea copilului, apoi vom face notații succinte.
- Observarea se face mai bine: când sunt în clasă copii mai puțini (la sosire, la plecare); când în clasă mai este un adult care poate prelua responsabilitățile (îngrijitoarea sau un părinte); când în clasă e liniște; când copiii se joacă.
- Dacă formulați ipoteze finale prea devreme, fără a avea o imagine mai completă despre copilul observat nu puteți să hotărâți corect ce aveți de făcut;
- Dacă, totuși, credeți că aveți materialul necesar pentru formularea unei ipoteze, formulați-o sub formă de întrebare, nu ca și afirmație. Exemplu: Oare comportamentul negativist al lui Darius să fie cauzat de problemele prin care trece în legătură cu divorțul părinților ? Alte exemple de formulări acceptabile : „S-ar părea că...”, „E posibil ca...”, „Observările date ar putea să ne sugereze că...”, „Aceasta ne spune, probabil că...”.

Pentru o observare reușită, este important:

- Să stabilim exact scopul pe care ni-l propunem;
- Să stabilim comportamentele care ne interesează;
- Să ne concentrăm asupra câte unui copil pe rând;
- Să alocăm un timp special (de exemplu, 10-15 minute la jocuri și activități alese);
- Să notăm cât mai exact faptele;
- Să nu facem interpretări sau etichetări subiective;
- Să notăm ceea ce ni se pare important, nou pentru dezvoltarea copilului;
- Să observăm în condiții cât mai variate, locuri diferite și momente diferite, deoarece un

comportament constant în situații diferite e important pentru interpretare;

- Să interpretăm datele înregistrate pentru a diferenția aspectele caracteristice de cele aparente.

CAPITOLUL 4.

FACILITAREA TRECERII DE LA NIVEL PREȘCOLAR LA NIVEL PRIMAR

4.1. Caracteristici ale copilului preșcolar

Copilul preșcolar este curios și plin de energie, se află la vârsta întrebării repetitive „de ce?”. Aceasta este etapa cea mai importantă din viața sa pentru că acum se formează personalitatea lui ca viitor adult, începe procesul de asimilare a informațiilor, de formare a imaginii de sine, a deprinderilor și dezvoltarea încrederii în sine.

Odată cu intrarea în grădiniță copilul de vârstă preșcolară se confruntă cu diferențele dintre cerințele comportamentale din familie și cele din mediul instituționalizat al grădiniței și cu contradicțiile datorate diferențelor dintre resursele interioare ale copilului și dorința satisfacerii unor cerințe exterioare. Copilul este acaparât de aspectele estetice care țin de amenajarea sălii de grupă cum ar fi: jucăriile, organizarea mobilierului, a centrelor tematice, decorațiunile, culorile predominante, identificarea grupei cu un anumit nume etc. Toate acestea acționează asupra proceselor cognitive și conduc la formarea personalității copilului.

Activitatea dominantă a preșcolarului este jocul, dar jocul corelat cu sarcini instructiv-educative, cu elemente de creație și muncă favorizează dezvoltarea proceselor cognitive operaționale ale acestuia. În cadrul jocului didactic se realizează trecerea de la percepția neorganizată și spontană la o percepție organizată, intenționată și orientată spre un scop. Prin activitățile organizate în grădiniță copilul este pus acum în situația de a se acomoda unui mediu nou, obositor și stresant la început, în situația de a ajuta adulții, de a relaționa cu alți copii de vârsta sa, de a găsi răspunsuri, de a rezolva situații, poate chiar și în situația de a conduce el o activitate.

Copilul preșcolar trece printr-o perioadă de organizare și pregătire a dezvoltării gândirii, finalizarea operațiilor concrete având loc între vârsta de 7/8 ani și 11/12 ani. Odată cu evoluția gândirii, evoluează și limbajul, calitatea dezvoltării proceselor cognitive fiind dată de dezvoltarea limbajului. Așadar, gândirea și limbajul sunt în strânsă intercondiționare, dezvoltarea limbajului fiind legată de evoluția gândirii și invers. De la gândirea de tip „concret și particular” se poate ajunge la gândirea de tip „generalizare și abstractizare” doar cu ajutorul unui limbaj dezvoltat corespunzător.

În jurul vârstei de trei ani copilul își însușește aproape toate sunetele limbii materne, dar pronunția acestora este deficitară din cauza particularităților de dezvoltare a aparatului fonator, a analizatorului auditiv și nervo-motor. În grădiniță, latura fonetică a limbajului se perfecționează și în

jurul vârstei de 5/6 ani, preșcolarul stăpânește structura ritmică și fonematică a cuvintelor, elemente de intonație ale frazei și normele ortoepice.

O atenție deosebită trebuie acordată însușirii structurii gramaticale a limbii materne deoarece preșcolarul nu „învață” regulile gramaticale, ci sunt însușite de acesta în mod practic, ascultând vorbirea celor din jurul său. În condițiile unei educații corecte la terminarea grădiniței preșcolarul stăpânește structurile gramaticale de bază și în general, le utilizează corect.

La intrarea în grădiniță copiii mici folosesc propoziții simple, deseori lipsite de legătură între ele, fapt care ne arată dificultățile pe care aceștia le întâmpină în formularea și redarea propozițiilor. Totodată, la această vârstă în exprimarea copiilor vom observa dezacordul dintre subiect și predicat și utilizarea defectuoasă a genitivului și a dativului.

În funcție de modelul lingvistic din jurul copiilor, aceștia vor fi capabili sau nu, să învețe și să utilizeze corect regulile gramaticale de bază ale limbii materne: folosirea corectă a substantivelor, a diferitelor forme de pronume, a adjectivelor, a gradelor de comparație, utilizarea corectă a conjuncțiilor.

Depistarea defectelor și a tulburărilor de vorbire trebuie făcută din timp, deoarece acești copii sunt timizi, retrași, lipsiți de îndrăzneală și cu o afectivitate deficitară. Aceste tulburări de vorbire au influențe negative asupra dezvoltării intelectuale a copilului și a randamentului școlar. Defectele de vorbire la vârsta preșcolară se datorează stadiului de formare și dezvoltare a copilului. Defectele limbajului de natură fiziologică dispar ca efect al maturizării copilului și al procesului instructiv educativ.

Prin dezvoltarea limbajului în activitățile instructiv educative din grădiniță se înțelege atingerea următoarelor dimensiuni:

- identificarea obiectelor prin intermediul cuvântului;
- perfecționarea pronunției;
- îmbogățirea vocabularului;
- complicarea comunicării verbale (cuvânt – propoziție – frază);
- interiorizarea structurilor gramaticale.

Odată cu dezvoltarea limbajului și a gândirii crește și capacitatea de înțelegere, iar grădinița are rolul de a facilita atingerea acestui deziderat.

a-Rolul și importanța grădiniței pentru succesul școlar

Grădinița constituie o etapă fundamentală în dezvoltarea copilului, nu doar prin conținutul științific al procesului instructiv-educativ, ci și prin libertatea de acțiune oferită preșcolarului, care îi stimulează interesele de cunoaștere și contribuie la lărgirea câmpului relațional.

Pregătirea pentru școală înseamnă, în primul rând, o stare de disponibilitate pentru activitatea de învățare, asigurarea unor condiții interioare care să ofere copilului posibilitatea de a aborda optim solicitările noi activități, dar și acea stare psihologică pozitivă față de momentul debutului școlar. Acestea trebuie realizate atât în familie, cât și în grădiniță.

Învățământul preșcolar are menirea de a forma copiii sub aspect psiho-intelectual, fizic și socio-afectiv, pentru o cât mai ușoară adaptare la activitatea de tip școlar, asigurând astfel continuitatea de la grădiniță la școală. Activitatea instructiv-educativă din grădiniță îl impulsionează pozitiv în evoluția lui și îi ușurează trecerea spre următoarea treaptă a integrării sociale și anume, școala. Copilul percepe trecerea de la preșcolaritate la școlaritate ca un salt calitativ în evoluția lui socială. Adaptarea și integrarea copilului fără dificultăți deosebite în mediul școlar instituționalizat, este rezultatul unei dezvoltări multilaterale a copilului în grădiniță. În acest sens, grădinița are rolul:

- ☐ de a sistematiza și integra cunoștințele, experiențele și influențele dobândite de copii în primii ani de viață,
- ☐ de a lărgi contactele lor cu lumea exterioară,
- ☐ de a dezvolta capacități de receptare a informației,
- ☐ de a realiza o serie de obiective ale educației fizice, estetice, etice și afective,
- ☐ de a contribui la socializarea copiilor, la satisfacerea nevoii lor de relații sociale și de activitate.

Pregătirea copilului pentru școală vizează, în principal, dezvoltarea limbajului, cultivarea inteligenței și a spiritului de observație. Totodată, se urmărește facilitarea dezvoltării proceselor cognitive, afective și voliționale, perceptiv-motorii și accentuarea pregătirii pentru citit-scris, precum și dezvoltarea deprinderilor de integrare în colectivitate, de adaptare la mediul social înconjurător etc. Primul sistem instituțional de educație din viața copilului este creșa sau grădinița, în cadrul căreia copilul își manifestă independența.

Cea mai mare parte a zilei o petrece în compania colegilor de grupă, a adulților care își desfășoară activitatea în grădiniță și mai puțin în familie. Fiecare copil se obișnuiește în ritm propriu cu această nouă situație în funcție de personalitatea lui, de relația cu părinții și stilul de educație de care a beneficiat până la intrarea în sistemul instituțional. Odată trecut prin această perioadă de

adaptare, copilului i se deschid orizonturi largi într-o lume plină de joc, povești, vrajă. Astfel poate deveni el însuși deschis către lume. Sarcina grădiniței constă în a-l face pe preșcolar apt pentru viața de școlar cu ajutorul personalului didactic, didactic auxiliar și a celui de specialitate (logoped, psiholog). Această perspectivă este diferită de abordarea de odinioară referitoare la rolul grădiniței de pregătire pentru școală ca un rol principal.

Ce presupun de fapt aptitudinile necesare pentru școlaritate ale copilului? Care sunt factorii necesari ca un preșcolar să devină apt pentru intrarea în ciclul primar?

Mogonea abordează aptitudinea pentru școală din două perspective¹⁰⁵:

Pregătirea școlară ca o capacitate de adaptare la viața școlară.

În vederea realizării acestui factor, copilul trebuie să aibă câteva trăsături și abilități de bază, (cum ar fi flexibilitatea și abilitatea de adaptare) cât și resurse specifice. Printre resurse recunoaștem resursele energizatoare (motivație, afectivitate), pre-instrumentale (ținerea corectă a creionului), instrumentale (vorbire, cunoașterea numerelor, concepte matematice de bază).

1. Pregătirea școlară ca aptitudine pentru a învăța la școală.

Se bazează pe abilități intelectuale eficiente, permite stocarea și prelucrarea corectă a informațiilor, dar în același timp implică un echilibru între resursele externe și interne ale activității de învățare, un echilibru al diferitelor tipuri de activități de învățare, corespondența dintre vârsta mentală și cea cronologică.

Copilul trebuie să fie apt din punct de vedere fizic, psihologic și social pentru a începe viața școlară. Un copil poate deveni apt pentru viața școlară ținând cont de dotările sale moștenite, influențele benefice ale mediului (îngrijire, educație), caracteristicile de dezvoltare și legile dezvoltării. Sarcina grădiniței este de a dezvolta capacitățile, personalitatea copilului și abilitățile necesare vieții școlare.

Chiar dacă este la grupa mare, preșcolarul nu este încă „școlarul mic”. Așadar îi vom dezvălui tainele lumii înconjurătoare, îi dezvoltăm abilități intelectuale și lingvistice prin diferite tehnici: jocuri ritmice și/sau muzicale, îl introducem în spiritul tradițiilor prin povestiri transmise prin viu grai, activități de activizare și mișcare. Prin intermediul activităților antrenante care necesită o participare activă, capacităm preșcolarul să dobândească abilitățile unui viitor școlar.

¹⁰⁵ Mogonea, F.R. (2014). Pregătirea copilului pentru integrarea optimă în activitățile de tip școlar. In Mogonea, Florentina (coord): Metodica activității instructiv- educative în grădinița de copii. Ed. Paralela 45, Pitești, 157-159.

Rolul principal al grădiniței este dezvoltarea holistică a întregii personalități, ținând cont de vârsta și particularitățile individuale ale copiilor.

Din perspectiva dezvoltării menționăm patru domenii:

1. Abilități sociale: independență, autosuficiență, autocunoaștere, încredere în sine, deschidere, toleranță, empatie, perseverență în activități, voință, simțul sarcinii, motivație, abilități de cooperare, conștientizarea regulilor, gestionarea conflictelor, creativitate, capacitatea de rezolvare a problemelor, gândire critică, comunicare, metacomunicare.

Abilitățile sociale ale copilului pot fi observate în orice moment al zilei. Relațiile și interacțiunile sale sociale sunt, de asemenea, prezente în timpul jocurilor și activităților. Cadrul didactic din învățământul preșcolar are prilejul de a cunoaște viața socio-emoțională și calitățile copilului de la intrarea în grădiniță. Observarea copilului la intrarea în comunitate este esențială în vederea stabilirii punctului de pornire al dezvoltării.

2. Abilități intelectuale: percepție vizuală precisă, diferențiată; percepție auditivă-capacitatea de a conecta informații văzute-auzite; memorie vizual-verbală; gândire logică; gândire creativă; fantezie; atenție.

3. Abilități verbale: comunicare, metacomunicare, cutezanță în comunicarea orală, tehnică corectă în vorbire, vocabular, expresivitate, utilizarea instrumentelor limbajului vorbit.

4. Abilități fizice: mișcări coordonate, armonice; motricitate grosieră coordonată, dezvoltată; abilități motorii fine.

Introducerea clasei pregătitoare în ciclul primar poate invoca întrebarea în rândul cadrelor didactice din învățământul preșcolar, dacă la sfârșitul ciclului preșcolar copilul deja trebuie să îndeplinească în totalitate criteriile, caracteristicile psihologice ale dezvoltării care îl fac apt pentru școală. Răspunsul la această întrebare este categoric următorul: abilitățile, capacitățile, formele de comportament și de conduită ale copilului- necesare pentru învățarea în școală și eligibilitatea pentru viața de școlar- ar trebui să-și atingă apogeul la sfârșitul clasei pregătitoare. Astfel, clasa pregătitoare are rol de încurajare, susținere și sprijinire a copilului.

Conceptul de pregătire pentru școală presupune implementarea unei abordări integratoare, deoarece înseamnă, pe de o parte, pregătirea copilului prin dezvoltarea capacităților specifice, gradul de pregătire al școlii și pregătirea familiei. Educația familială, grădinița care îl pregătește pentru viața școlară și instituția de învățământ în care urmează să frecventeze, sunt în aceeași măsură responsabile.

Pentru copii și familiile lor, tranziția de la grădiniță la clasa pregătitoare înseamnă, de fapt, începutul formal al parcursului educațional. Datorită faptului că, astăzi, clasa pregătitoare nu mai este integrată în grădiniță, prima zi de școală aduce cu ea multe schimbări pe care părinții trebuie să le ia în calcul. Poate cea mai evidentă schimbare este cea a mediului în care copilul își petrece câteva ore bune din zi, într-o altă locație, cu alți copii, alți educatori și profesori. Perioada de acomodare ar trebui să fie abordată în consecință, chiar și în cazurile în care copilul a fost anterior la grădiniță.

Sunt utile în acest sens poveștile, cărțile sau animațiile care vorbesc despre ceea ce se întâmplă la școală, li se prezintă faptul că toți copiii stau în bancă, se joacă în pauze, au un învățător care îi ajută să învețe și își fac prieteni. Copilul va fi astfel pregătit, va ști la ce să se aștepte, iar prima zi de școală nu va aduce cu ea sentimente de teamă, nesiguranță sau angoasă.

Primele 2-3 săptămâni de școală sunt considerate ca fiind o perioadă de acomodare, activitățile pe care copilul urmează să le desfășoare fiind diferite de la o zi la alta. În această perioadă, cel mai simplu mod prin care putem ajuta copilul este să comunicăm cu el, să îl întrebăm ce simte, ce i-a provocat bucurie, ce îi provoacă teamă, ce îl face să nu își dorească să meargă la școală.

În clasa pregătitoare există și o limitare destul de radicală a libertății pe parcursul zilei. Această situație poate provoca foarte multe frustrări, și multe dimineți în care cei mici refuză să intre pe poarta școlii. În contrast cu grădinița, unde activitățile erau mult mai flexibile, și copiii puteau să treacă ușor de la o activitate la alta, stând la mese, pe jos, în curte, etc. copilul trebuie să urmeze un program de 4-5 ore pe zi în care stă așezat în bancă. Cei mici petrec mai mult timp în bancă, nu pot alege o altă activitate, nu se pot juca atunci când sunt plictisiți, iar timpul petrecut afară este limitat la pauze. La școală activitățile nu mai sunt opționale, indiferent dacă le sunt pe plac sau nu și, oricât s-ar strădui învățătorii să facă procesul educațional cât mai relaxat și distractiv, mediul educațional este unul cu totul diferit.

În acest caz trebuie să îi ajutăm să înțeleagă de ce la școală există aceste restricții, cum să le accepte și cum să își gestioneze emoțiile atunci când o activitate nu le este pe plac, când se plictisesc sau nu înțeleg ce li se comunică. Putem să le amintim faptul că la grădiniță aveam stabilite regulile grupei, care se aseamănă cu cele de la școală.

Un alt aspect diferit este programul mult mai scurt la clasa pregătitoare (8⁰⁰-11⁰⁰/12⁰⁰) față de programul cu care erau obișnuiți la grădiniță (8⁰⁰-13⁰⁰/17⁰⁰), ceea ce pentru mulți copii este o reducere semnificativă a timpului petrecut la școală.

Ora de trezire dimineața poate să difere în condițiile în care cel mic trebuie să ajungă la școală mai devreme decât mergea la grădiniță sau dacă drumul este mai lung. Tranziția la clasa pregătitoare poate afecta și orele de masă, somnul de după-amiază și nivelul de energie al copilului. Este important să înțelegem aceste aspecte pentru a putea adapta programul întregii familii, mai ales în primele 2-3 săptămâni de școală. Acomodarea copilului va fi mai ușoară și mai rapidă dacă se vor respecta rutinele dobândite în grădiniță.

Copiii trebuie să fie familiarizați cu faptul că școala nu mai înseamnă doar joacă. Chiar dacă în clasa pregătitoare nu există teme pentru acasă, copiii trebuie să se obișnuiască încă din primele zile de școală cu faptul că de acum au responsabilitatea de a fi atenți la ore, de a se implica în activități și de a își îndeplini îndatoririle conform instrucțiunilor date de învățător.

Dacă la grădiniță activitățile nu erau obligatorii, la școală munca copiilor se reflectă în calitative. Responsabilizarea copilului trebuie să se instaleze treptat și încă înainte de începerea școlii este recomandat să se introducă în programul zilnic mici reguli sau îndatoriri de tipul: „Stăm împreună la masă și lucrăm până la ora 12⁰⁰, nu ne putem ridica până atunci de aici”. Dacă folosim un ceas analog și copilul nu cunoaște ora, îi arătăm unde trebuie să ajungă limba mare, respectiv cea mică; la un ceas digital îi vom spune exact ce cifre să urmărească. Sau „Până mâine trebuie să terminăm de citit această carte de povești, așa că vom sta diseară puțin să citim împreună”.

Așa cum se procedează în cazul oricărei schimbări majore ce necesită acomodare, toată familia și toate persoanele care sunt implicate în îngrijirea copilului trebuie să fie aliniate la aceleași reguli. Dacă, de exemplu, copilul primește o gustare după ce vine de la școală, acest lucru trebuie să se întâmple indiferent dacă este acasă cu părinții sau a fost luat de la școală de bunici. Orice schimbare în rutina copilului care tocmai a trecut printr-o tranziție importantă poate perturba și mai mult sentimentul de siguranță și încredere al acestuia. Consecvența adulților crește gradul de predictibilitate și îi sugerează copilului că este în siguranță.

Pregătirea copilului pentru școală depinde atât de formarea în grădiniță a unor deprinderi specifice activităților din școală - scris, citit, socotit - cât și de continuitatea în școală a unor activități specifice grădiniței - jocul.

Este important ca încrederea reciprocă între grădiniță și școală, cunoașterea și aprecierea reciprocă a activității celuilalt să fie prioritară în cooperarea dintre grădinițe și școli. Acest lucru asigură continuitatea tranziției pentru copii. Trecerea de la grădiniță la școală aduce multe schimbări în viața copiilor. Din cauza diferențelor de dezvoltare, în unele cazuri acomodarea în școală poate să dureze.

Pentru a facilita tranziția și a o ușura pentru copil este important ca cei trei factori- grădiniță-familie-școală să colaboreze eficient.

Tranziția fără dificultăți de la grădiniță la școală nu depinde de munca pedagogică de un an, ci de metodele educaționale de ajutor și susținere ale familiei, grădiniței și școlii, fiind rezultatul unui proces mai îndelungat.

Experiența școlară din ultimii ani, a demonstrat că adaptarea copiilor în primul an de școală constituie premisa desființării pragului dintre cele două instituții de învățământ care se reflectă în continuitatea între diferite compartimente ale muncii instructiv-educative.

Primul pas în realizarea acestuia este implicarea părinților în viața grădiniței și în organizarea diferitelor programe. Astfel, părinții obțin mai multe informații despre viața de zi cu zi a grădiniței, situația copilului, manifestările sale în colectivul de copii. Au prilej de a primi informații despre dezvoltarea copilului, oportunități de a remedia orice problemă. Educatoarea poate să le dea repere părinților pe care aceștia le pot lua în considerare înainte de intrarea în școală a copiilor. Astfel, părinții primesc ajutor concret despre cum să-și ajute copilul „să se pregătească pentru școală”. Educatoarea poate să efectueze un sondaj de satisfacție, astfel va cunoaște nevoile părinților. În interesul copiilor, pentru a ne face munca mai eficientă, avem nevoie de cooperare cu părinții și de relații bune, deoarece dezvoltarea personalității copilului, pregătirea sa pentru învățarea eficientă și apoi pentru a-și identifica locul în societate, poate fi realizată cel mai eficient prin sarcina noastră comună, cooperarea familiei și a cadrelor didactice. În acest scop, putem organiza:

1. „Ziua porților deschise”, activități care implică participarea activă a părinților: „Parada recoltei”, „Carnavalul eroilor din povești”, „Ziua Mamei”, „Ziua Copilului”, excursii.
2. Înștiințarea permanentă a părinților despre dezvoltarea copilului: în timpul contactului zilnic, în timpul orelor de program, la întâlnirile cu părinții. Repere oferite părinților legate de aspectele pe care pot urmări în dezvoltarea copilului.
3. Efectuarea unui chestionar în care toată lumea își poate exprima opinia anonim.

În privința colaborării dintre grădiniță și școală se pot organiza de asemenea activități variate. Astfel, la întâlnirea cu părinții preșcolarilor pot participa atât învățătoarele cât și directorul școlii. Ei au prilejul de a cunoaște părinții viitorilor elevi de la clasa pregătitoare, iar părinții pot primi informații legate de programa școlară, viziunea și misiunea școlii. Invitarea profesorilor care predau la clasa pregătitoare în grădiniță este un prilej bun de a face cunoștință cu preșcolarii într-un mediu cunoscut de aceștia. Următorul pas este participarea cu grupa de preșcolari la ziua „Porților Deschise“ alături de

părinți, cărora le oferă informații și participă împreună cu aceștia la acțiunile organizate de școală ori de câte ori este cazul. Se pot organiza activități inclusiv în biblioteca școlii.

Din punctul de vedere al dezvoltării deprinderilor de competențe lingvistice, în vederea facilitării trecerii în școală, copilul trebuie să dobândească deprinderi de ascultare, producere, interacțiune și mediere. Acestea se formează de-a lungul unui proces mai îndelungat, iar cadrul didactic poate aplica diferite tehnici ca modalitate de realizare:

1. Dezvoltarea atenției pentru auzul vorbirii:

Conținut recomandat: - jocuri

FREAMĂT DE NUME: Fiecare copil stă în fața unui scăunel, educatoarea le rostește numele sau semnul, cine își aude și recunoaște numele sau denumirea semnului, se așează. Recomandat de la 3-4 ani.

ANIMALE TAINICE: Copiii stau într-un cerc. Educatoarea face semn unui copil, acesta șoptește un nume de animal. Restul copiilor, dacă au auzit corect, imită vocea și mișcarea animalului respectiv. Recomandat pentru 3-4 ani și mai departe.

ȘOAPTE ÎN PERECHI: Copiii stau în perechi. Unul șoptește un cuvânt, celălalt rostește cuvântul cu voce tare. Cuplul primește atâtea castane, câte cuvinte au nimerit. Recomandat pentru 3-4 ani. Material necesar: castane

CE AI AUZIT?: Ascultăm sunete din mediul înconjurător (de exemplu, mersul pe jos, alergatul, bătaia, bătaia din palme, închiderea ușilor, zgomotul pungilor, ruperea hârtiei, etc.). Copiii stau în cerc cu capul plecat. Educatoarea atinge spatele unui copil care face zgomot. Restul va trebui să-și dea seama. Recomandat de la 5-6 ani. Material necesar: hârtie, pungă...

ASCUNDEȚI-VĂ ȘI CĂUTAȚI!: Doi copii se ascund sub masă, unul dintre ei este albina mică și celălalt este șarpele. Spunem cuvinte în care apar sunetele „z” sau „s”. Ceilalți cheamă animalul al cărui sunet apare în cuvânt. Recomandat de la 5-6 ani. Material necesar: masă.

ECOUL: Educatoarea cântă cuvinte despărțite în silabe. Copiii, ecoul, trebuie să repete în același mod. Variantă: să completeze o silabă pentru a obține un cuvânt nou. Recomandat pentru 5-6 ani.

CINE TE-A STRIGAT?: Prin jocuri cu text și cântec copiii își vor ghici reciproc numele recunoscut în baza vocii auzite. Recomandat pentru 3-4 ani

2. Abilități de ascultare a textelor povestite prin viu grai, interpretare și producere:

Conținut recomandat:

- pronunțarea corectă a sunetelor, accentuare corespunzătoare → povestire orală independentă;
- formularea mesajului și conținutului emoțional al textului scurt auzit;
- formularea opiniilor referitoare la caracteristicile personajelor, acțiunile acestora, etc.;
- imaginarea și povestirea unui final diferit pentru povestea auzită;
- înțelegerea → evidențierea focalizării emoționale din poveste, jocuri;
- reprezentări prin jocuri dramatice, jocuri verbale.

3. *Dezvoltarea capacității de învățare:*

Conținut recomandat:

- împărtășirea verbală a experiențelor legate de poveste cu ajutorul jocurilor;
- exerciții de memorizare, tehnici de memorare a textelor, combinate cu exerciții de ritm, mișcare și vorbire;
- activizarea memoriei textuale, → povestire prin viu grai, jocuri legate de basme

Dramatizările și jocurile de rol, de asemenea, contribuie la dezvoltarea deprinderilor lingvistice, ele au o bază nu doar lingvistică, ci și emoțională asigură învățarea eficientă, deoarece sunt adecvate vârstei și permit spațiu și timp pentru dezvoltarea limbajului în același timp.

Toate aceste activități reprezintă pentru copii un proces natural care aduce bucuria dezvoltării și performanței de succes deoarece participă la activități adecvate vârstei. Aplicarea metodelor pedagogice bazate pe experimentare și accentuarea experiențelor pozitive au o importanță sporită pentru eficacitatea și creșterea oportunităților copiilor în vederea trecerii fluente în școală. În această etapă de vârstă, trebuie conștientizat că activitatea adecvată și dobândirea de experiență și cunoștințe bazate pe activități de experimentare, sunt condiții de bază pentru performanța școlară ulterioară. Este importantă împărtășirea acestor sentimente pline de bucurie cu părinții copiilor, deoarece la această vârstă experiența comună este de mare importanță și însușirea este mult mai eficientă.

Implicarea treptată și antrenarea copiilor în acțiuni tot mai complexe, în care sunt ajutați și îndrumați să le rezolve corect, reprezintă, de fapt, realizarea scopului final și anume pregătirea temeinică a preșcolarului pentru activitatea următoare și anume cea școlară.

4.3. Activități de dezvoltare a limbajului care facilitează integrarea copiilor în învățământul primar

Jocul didactic are o importanță deosebită în dezvoltarea vorbirii preșcolarilor fiind cea mai plăcută formă de organizare a procesului instructiv educativ. Jocul antrenează și stimulează copilul în vederea exersării vorbirii directe fără ca el să fie conștient de acest efort. Jocul didactic este cea mai utilă și distractivă modalitate pentru dezvoltarea limbajului viitorului școlar. Jocurile didactice care vizează educarea limbajului pot fi clasificate în jocuri didactice pentru dezvoltarea laturii fonetice, jocuri pentru exersarea unei exprimări corecte din punct de vedere gramatical și jocuri didactice pentru îmbogățirea și activizarea vocabularului.

Jocurile didactice amintite mai sus pregătesc copiii:

- Să pronunțe cât mai corect sunetele limbii române;
- Să cunoască și să utilizeze cât mai multe substantive, adjective, pronume, numerale, verbe, cuvinte de legătură;
- Să folosească substantivele în forme articulate și nearticulate, la singular și la plural, să utilizeze corect terminațiile substantivelor în diferite cazuri mai ales la genitiv și dativ;
- Să știe în ce context poate fi folosit numeralul cardinal și ordinal;
- Să fie capabil să folosească formele corecte ale verbului în funcție de persoană și număr, să deosebească timpurile și să facă acorduri gramaticale.

Pentru dezvoltarea laturii fonetice a limbajului se pot organiza jocuri de diferențiere a sunetelor. Un astfel de joc poate fi:

„**Cine vine?**”, în care copiii trebuie să recunoască animalele domestice și păsările de curte după glasul lor. Poate fi folosit ca decor o căsuță lângă un copac și un gard. O fetiță stă în curtea casei și se aude sunetul onomatopeic caracteristic unui animal (pasăre). Fetița întreabă: „Copii, cine vine?”. Copiii ghicesc pasărea sau animalul respectiv care apare în curtea casei. În timp ce animalele sau păsările se adună, se pot improviza diferite scene cu mult umor. De exemplu, când vine pisica, șoricelul strigă: „Vai de mine, ce mă fac? Vine pisica.”- apoi încearcă să fugă dar nu poate. Între pisică și câine are loc un schimb de replici (lătrat-mârâit), fetița intervine să îi liniștească. Când se termină un astfel de episod se continuă cu glasul altui animal sau pasăre, iar copiii ghicesc cine vine. Pentru a motiva copiii să pronunțe diferite sunete, în cursul desfășurării jocului se poate realiza un dialog între unele animale și copii.

Diferențierea între sunetele care ridică, de obicei, probleme se poate exersa pe parcurs, în cadrul activităților de învățare obișnuite, dar și prin jocuri didactice de diferite tipuri. Se pot inventa

povești¹⁰⁶ amuzante de pildă în jurul sunetelor „b” și „v” care sunt uneori înlocuite de către copii. Personajele principale sunt o barză și o varză. Din cauza unui copil neatent care a pronunțat sau a scris greșit cuvintele, barza trece prin întâmplări ce aparțin verzei adică este semănată, cultivată, udată etc., iar varza este obligată să fie barză: i se cere să zboare, să construiască un cuib, să facă ouă și să facă pui. Întâmplările pot fi prezentate amuzant, iar dacă sunt însoțite și de desene succesul va fi dublu.

Discriminarea sunetelor componente ale cuvintelor.

Copiii tratează adesea cuvântul ca pe o realitate sonoră compactă. Primul pas în a-i învăța să perceapă cuvântul ca pe o structură de sunete succesive constă în a-i ajuta să diferențieze sunetul inițial al cuvintelor și să-și dea seama că diferite cuvinte pot începe cu același sunet. În dezvoltarea acestui comportament se pot introduce o serie de exerciții care să vizeze:

- conștientizarea existenței unui sunet inițial bine definit atunci când se rostește un cuvânt (cu sprijin pe imagini);
- găsirea sunetului inițial de către copil (cu sprijin pe imagini);
- găsirea sunetului inițial prin analiza fonematică (fără sprijin pe imagini).

Pentru atingerea acestor comportamente se pot iniția jocuri în care se sortează jetoane cu imagini care reprezintă cuvinte care încep cu litere diferite. Educatoarea prezintă un jeton pe care este desenată o pară. Copiii recunosc para și rostesc cuvântul „pară” cu voce tare de mai multe ori. Educatoarea repetă și ea cuvântul accentuând sunetul „p”. Îi întreabă apoi pe copii ce aud ei prima dată când spun „pară”. După mai multe încercări și pronunțări ale cuvântului se ajunge la concluzia că primul sunet care se aude este sunetul „p”. În acest moment educatoarea pune jetonul într-un coșuleț roșu. Prezintă un alt jeton care reprezintă un pepene. Se repetă procedura de identificare a sunetului „p” după care jetonul se pune în coșulețul roșu. Educatoarea prezintă pe rând, reluând procedeele de identificare a sunetului inițial, mai multe jetoane cum ar fi „pană”, „purcel”, „pătură” apoi arată „intrusul” care reprezintă o mânășă. Dacă preșcolarii au sesizat că acel cuvânt începe cu un alt sunet, înseamnă că obiectivul de a identifica sunetul inițial a fost atins, iar educatoarea introduce jetonul care reprezintă mânășa într-un coșuleț de altă culoare.

Jocuri didactice care contribuie la **educarea limbajului copiilor din punct de vedere gramatical**. Foarte important în limbajul copiilor este modul de îmbinare al cuvintelor pentru ca ei să

¹⁰⁶ Dumitrana, M., (1999), Educarea limbajului în învățământul preșcolar, vol. 1, Comunicarea orală, Compania, București, p.63

își exprimă nuanțat gândurile, și pentru a pune în funcțiune sensurile secundare ale cuvintelor. Astfel, este necesar să se aibă mereu în atenție găsirea unor metode și procedee adecvate vârstei, prin care să îi determinăm pe copii să opereze conștient cu materialul verbal achiziționat.

Copiii pot învăța să îmbine cuvintele pentru a formula corect propoziții din punct de vedere gramatical prin jocuri precum: **„Să așezăm cartonașele”** (are în vedere stabilirea unor legături logice între imagini și construirea unor propoziții cu sens); **„Spune mai departe”** (reproducerea propoziției și continuarea ei într-un ritm viu, cu pauze între cuvinte). Pentru determinarea numărului de cuvinte dintr-o propoziție putem folosi următoarele jocuri: **„Câte cuvinte am spus?”**, **„Al câtelea cuvânt lipsește?”**, **„Care e cuvântul cel mai scurt?”** etc. Pentru folosirea corectă a dativului și genitivului se folosesc jocuri cum ar fi: **„A cui este?”**, **„Cui i-am dat jucăria?”**. Pentru folosirea corectă a cuvintelor cu sens contrar se poate folosi jocul: **„Cum este, cum nu este?”**. Pentru folosirea corectă a singularului și a pluralului substantivelor se desfășoară jocul **„Eu spun una, tu spui multe” sau „Învârtește-mă!”**. Pentru consolidarea deprinderii copiilor de a folosi în vorbire propoziții și fraze cu sens logic și corecte din punct de vedere gramatical, pot fi folosite aceste jocuri didactice, dar și variante ale acestora. **„Ce știi despre mine?”** (Eu știu că el este harnic) este unul din jocurile didactice cu care se poate exersa folosirea corectă a pronumelui personal la singular. **„Eu, tu, el”** este un joc prin care se fixează deprinderea de a folosi corect pronumele personal la numărul singular, făcând corect acordul cu verbul. De asemenea, prin acest joc, se urmărește și dezvoltarea vocabularului, a atenției și a gândirii. Educatoarea complică jocul prin alegerea unui conducător care are sarcina de a atinge umărul unui copil și de a i se adresa astfel: **„Ce știi tu despre el/ea...?”**, **„Ce știi tu despre ...mine, el ,ea?”**. Jocul continuă prin schimbarea conducătorului și alegerea altor variante de joc prin folosirea concomitentă a două pronume personale (**„Cu cine te joci?”**- **„Eu mă joc cu el.”**, **„Eu mă joc cu ea.”**)

De asemenea, mai pot fi organizate jocuri didactice care urmăresc completarea propozițiilor pentru a-i introduce pe copii în tehnica exprimării corecte: **„Continuați ce spun!”**, **„Fii atent și completează!”**, **„Ce cuvânt lipsește?”**.

Jocurile **pentru îmbogățirea și activizarea vocabularului** reprezintă totalitatea jocurilor libere, dirijate, planificate sau nu, deoarece în fiecare zi din grădiniță copilul învață cuvinte și expresii noi. Acest adevăr nu exclude planificarea unor jocuri didactice care să vizeze strict achiziția de noi cuvinte.

Jocul didactic **„Croitorul face...”** presupune învățarea de noi cuvinte și meserii, dar și utilizarea comunicării non-verbale. În cadrul acestui joc, preșcolarii sunt aranjați în cerc, iar

educatoarea se așază în mijlocul lor. Aceasta formulează propoziții afirmative și atinge aleatoriu câte un preșcolar pe umăr, cu rugămintea să completeze propozițiile:

„Croitorul face”, Preșcolarul răspunde.... „haine”

„Bucătarul face.....”, Preșcolarul răspunde....„mâncare” etc.

După această etapă, preșcolarii sunt invitați să mimeze meseria/profesia pentru completarea propoziției. Scopul jocului este de a învăța cuvinte noi și de a interpreta rolul persoanelor respective.

După consolidarea deprinderii copiilor de a construi corect propoziții, se desfășoară sistematic exerciții pentru înțelegerea sensului cuvintelor, explicându-se că unele cuvinte se pronunță la fel, dar au înțelesuri diferite, chiar în aceeași propoziție sau în propoziții diferite (omonimul „bloc”, dar care să însemne altceva decât „bloc de locuit, de exemplu: „bloc de desen”, „bloc de gheață”).

Pornind de la aceste exemple, cu ajutorul unor ilustrații, copiii pot fi ajutați să creeze versuri cu omonime. Astfel, împreună cu copiii, educatoarea poate desfășura jocul „**Să găsim alt înțeles**”- stimulând gândirea și imaginația creatoare a copiilor, deprinzându-i să creeze și ei versuri scurte cu asemenea cuvinte. Versurile create împreună cu copiii pot fi însoțite de imagini corespunzătoare. Se explică jocul, exemplificând că un cuvânt ca „lac” poate însemna „lac”- apă, „lac”- unghii, „lac”- mobilă.

Convorbirea este activitatea care solicită copiii să se exprime independent, folosind cuvinte din vocabularul lor activ și competențe verbale asimilate pe parcursul timpului prin intermediul activităților de observare, povestire, jocuri didactice, lecturi după imagini sau în contactul direct cu obiectele și fenomenele lumii înconjurătoare. În cadrul acestei activități, copiii au posibilitatea de a se exprima și de a-și susține părerile în fața colectivului, punându-se premisele dezvoltării competenței de exprimare a opiniei, calități ce le sunt necesare la debutul școlarizării.

În grădiniță, convorbirea se desfășoară ca activitate frontală, dar, în același timp, se pot organiza și convorbiri libere, cu un număr restrâns de copii, în diferite momente ale zilei. Aceste activități contribuie la rezolvarea în mod operativ a unor aspecte ale muncii educative, cum ar fi soluționarea conflictelor, respectarea cerințelor de comportare civilizată.

Scopul convorbirilor este însă de realizare a sistematizării cunoștințelor dobândite prin recapitularea lor, într-o structură nouă. De asemenea, îi ajută pe copii la formarea unui complex de deprinderi de exprimare corectă, deprinderi necesare atât în conversația de zi cu zi, cât și în activitatea școlară.

Pentru că la grupa mare copiii dispun de cunoștințe mai bogate, ei au posibilitatea de a înțelege cu mai multă ușurință diferite aspecte ale mediului înconjurător.¹⁰⁷ De aceea trebuie să fim mai pretențioși în ceea ce privește vocabularul folosit în dialogul cu ei, dar și cu privire la exprimarea viitorilor elevi.

Astfel, la grupa mare, după o serie de activități ce au vizat anotimpul primăvara, poate fi organizată o convorbire cu tema: „Ce știm despre primăvară?”. Aceasta are drept scop sistematizarea cunoștințelor referitoare la diferite aspecte caracteristice ale acestui anotimp, perfecționarea exprimării corecte, coerente, în propoziții și fraze, activizarea vocabularului copiilor. Activitatea poate începe prin versurile lui Vasile Alecsandri:

„A trecut iarna geroasă,
Câmpul iată a-nverzit,
Rândunica cea voioasă
La noi iarăși a sosit.”

În desfășurarea activității, prin întrebările formulate se stimulează vorbirea copiilor. Vocabularul lor se îmbogățește, recurgându-se la folosirea unor cuvinte și expresii pe care copiii și le-au însușit în alte activități.

Pentru sintetizarea celor discutate și pentru a crea o atmosferă favorabilă, educatoarea interpretează cu copiii cântece de primăvară, recită poezii împreună cu ei.

În convorbiri, prin intermediul întrebărilor, se formează capacitatea copiilor de a-și verifica și ordona reprezentările și cunoștințele despre lumea reală după criterii noi date de educatoare. În același timp, convorbirea contribuie în mod direct la creșterea calitativă a posibilității de exprimare corectă a copiilor. Întrebările educatoarei, puse cu pricepere, sunt un exemplu de vorbire clară, corectă și precisă. Aceste întrebări orientează în folosirea corespunzătoare a formelor gramaticale. Prin intermediul acestor activități copiii își formează deprinderea să răspundă în propoziții dezvoltate, în fraze și succesiuni de fraze, strâns legate între ele. Importanța practică a convorbirii constă și în aceea că ajută la formarea unui complex de deprinderi de exprimare corectă, necesare copilului, atât în conversația uzuală, cât și în activitatea școlară.

¹⁰⁷ Sîghie, A., Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar, ed. Alma Mater, 2009, p. 32-34

În învățământul preșcolar primele obiective ale educației limbajului se referă la formarea deprinderilor de a răspunde la întrebări și de a formula întrebări.¹⁰⁸ Deci, convorbirea, ca activitate de tip preșcolar, contribuie la realizarea acestor obiective și urmărește, în același timp, formarea deprinderilor de pronunție corectă, de structurare a exprimării și de însușire a limbii române literare.

În funcție de nivelul exprimării copiilor, educatoarea stabilește momentul în care organizează fiecare tip de convorbire.

Având în vedere evoluția formării limbajului la copii preșcolari și particularitățile vârstei, putem deduce mai multe tipuri de convorbiri cu suport:

- Convorbiri cu suport intuitiv de sprijin;
- Convorbiri după o ilustrație;
- Lectură după imagini;
- Convorbiri generalizatoare;
- Convorbiri pe teme date.

În funcție de subiectele abordate, convorbirile dezvoltă calități morale ca: respect, hărnicie, curaj, cinste, stăpânire de sine, politețe etc.

În cadrul convorbirilor se formează deprinderi de comunicare, deoarece fiecare copil este receptor sau transmițător, pentru că învață să formuleze un mesaj, să respecte cadrul și subiectul mesajului, să aprecieze corect și civilizată răspunsuri. Cei timizi dobândesc curaj și încredere în sine, fac eforturi de voință, se deprind să-și susțină ideile etc.

Trebuie să alegem temele pentru convorbiri cu mare atenție. Acestea pot fi din lumea copilăriei, din plan social, din natură. Pentru a atrage copiii să participe la convorbiri, tema acestora trebuie să fie cunoscută copiilor, să fie atrăgătoare, să le stârnească interesul. Materialele de sprijin pot fi: ilustrații, imagini pe calculator, filme, obiecte etc.

Educatoarea îndrumă copiii să observe materialele, le pune întrebări în legătură cu ele, iar copiii răspund în propoziții. După ce se formează deprinderea de a răspunde la întrebări, copiii sunt îndrumați să formuleze întrebări despre conținutul materialelor de sprijin.

Convorbirile pot fi eficiente, dacă materialele de sprijin îndeplinesc anumite condiții:

- să prezinte aspecte cunoscute copiilor;
- să conțină 1-2 acțiuni observabile;
- să fie realizate într-o formă accesibilă copiilor de 3-5 ani;

¹⁰⁸ Anna, E., *Convorbirile-educarea limbajului*, ed. Eurodidact, 2018

- să prezinte acțiuni cu legături logice între ele;
- să aibă o dimensiune potrivită sălii de grupă, încât să fie observate de toți copiii;
- să corespundă din punct de vedere estetic.

Întrebările au și ele o foarte mare importanță, ele trebuie să se încadreze în următoarele criterii:

- să fie clar formulate;
- să aibă în vedere nivelul exprimării copiilor;
- să nu fie prea dezvoltate;
- să se refere la materialul de sprijin;
- să solicite răspunsuri în propoziții;
- să stimuleze gândirea, imaginația.

Educatorea ține seama de faptul că aceste convorbiri pot fi eficiente, dacă se desfășoară într-o atmosferă caldă deschisă, nestresantă, unde exprimarea copiilor este liberă, fără teama de a greși.

Convorbiri după o ilustrație (grupa mare)

Intuirea ilustrației - Acest tip de activitate se desfășoară doar la grupa mare deoarece copiii trebuie să sesizeze mai multe acțiuni aflate într-o singură ilustrație. Educatorea dirijează observarea din plan apropiat spre plan îndepărtat, iar copiii formulează propoziții în legătură cu ceea ce văd. Este bine să se ceară, mai multe formulări de propoziții pentru aceeași acțiune, încât să fie activați și solicitați mai mulți copii. În continuare se realizează variante de enunțuri dezvoltate (frazе) despre conținutul materialului de sprijin.

Ordonarea enunțurilor - Acum copiii sunt solicitați să așeze într-o ordine logică propozițiile formate în timpul convorbirii.

În funcție de nivelul exprimării lor, se solicită cât mai multe variante, acestea fiind realizate prin încurajarea copiilor. Procedând astfel îi dăm posibilitatea copilului să creeze o formă proprie, care vine din interior și nu din exterior.

Convorbiri generalizatoare (grupa mare)

Acestea se fac după ce copiii și-au însușit informațiile necesare în legătură cu o temă. Fiind vorba de generalizări, ele se desfășoară atunci când cei mai mulți copii sunt pregătiți pentru această performanță.

De exemplu, după ce s-au organizat mai multe activități despre animalele domestice și sălbatice, de la noi din țară sau din alte țări, se pot planifica și convorbiri generalizate cu tema „Animale”.

Pentru aceste convorbiri educatoarea pregătește o serie de întrebări așezate în ordinea în care ar dori să fie formulate concluziile finale. Pentru ca fiecare copil să-și elaboreze concluzii prin efort propriu, se recomandă ca la fiecare întrebare să se solicite mai multe răspunsuri.

Convorbiri pe teme date sau libere (grupa mare)

Acestea se desfășoară pe teme alese de copii sau de educatoare. Au la bază seturi de întrebări care conduc copiii în „explorarea” temei. În prima parte copiii formulează răspunsuri la întrebările educatoarei și în a doua parte ordonează răspunsurile pentru realizarea unui enunț despre temă.

Problematizarea

Dacă la debutul perioadei preșcolare copilul are procese cognitive precum percepția, memoria, imaginația, gândirea și limbajul legate strâns de contextul concret și practic, după 5 ani copilul începe să se detașeze de obiectele pe care le analizează, le descompune mintal în elementele componente, le recompune, le înțelege însușirile și stabilește criteriile pe baza cărora ele pot fi examinate. Este etapa de vârstă când educatoarea trebuie să stimuleze gândirea celor mici prin recurgerea la metode active, valorificând spontaneitatea asociațiilor, astfel ca adevărul căutat de cei mici să nu fie numai transmis, ci (re)descoperit de ei.

O metodă care solicită un efort intelectual din partea copilului pentru descoperirea de noi cunoștințe sau procedee de acțiune și de verificare a soluțiilor găsite este **problematizarea**. Această metodă dezvoltă la copil gândirea independentă, scheme operatorii și asigură motivația intrinsecă a învățării. Prin rezolvarea situațiilor problemă propuse de către educator, copilul își însușește noi cunoștințe. Orice situație-problemă dă naștere unei stări conflictuale în gândire, copilul trebuind să facă față diferenței dintre cunoștințele sale anterioare și sarcina de lucru.

Datorită strategiilor sale, aplicate pe verticală la toate clasele și pe orizontală la toate disciplinele, **problematizarea** are nebănuite resurse educative, activizând elevii și contribuind plener la realizarea unui învățământ formativ.¹⁰⁹ Ea se cere fructificată de la o vârstă cât de timpurie a preșcolarului, pentru că din primii ani de viață ai copilului începe formarea și dezvoltarea personalității sale. Astfel, copilul preșcolar ca dezvoltare psihic-intelectuală se află în stadiul inteligenței preoperatorii, adică pre-conceptuale, care cuprinde etapa 2-7/8 ani.

¹⁰⁹ Sîghie, A., Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar, ed. Alma Mater, 2009, p. 48

Prin punerea unor probleme didactice, gândirea preșcolarului este dirijată spre găsirea sau descoperirea unor soluții edificatoare. Desigur că dificultatea este construită de către educatoare, astfel ca preșcolarul să o depășească trecând peste câteva obstacole, prin care el dobândește noi cunoștințe, experiențe, deprinderi și abilități. Premisa esențială este crearea de situații problemă de către educator.

Etapele activității didactice se structurează astfel:

- Organizarea situațiilor-problemă;
- Formularea problemelor ivite;
- Sprijinirea preșcolarilor în rezolvarea acestora;
- Sistematizarea și fixarea cunoștințelor dobândite;

Materialul cognitiv folosit pe parcursul acțiunii de problematizare a fost asimilat anterior sau pe traseul activității, în care educatorul poate recurge la una sau la mai multe metode de instruire. Problematizarea poate fi îmbinată cu alte metode de învățământ, iar scopul atins astfel nu este numai dobândirea de noi cunoștințe, ci și unele productiv creative.

Prin¹¹⁰ efortul lor intelectual, prin corelațiile elaborate interactiv în abordarea demersurilor intelectuale, interdisciplinare, inovatoare, copiii își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții, elaborează sinteze în activități de grup, intergrup, individual sau în perechi. Calea de învățare pe care o parcurg copiii devine cel mai spectaculos exercițiu de interacțiune dintre raționamentele lor, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere. Educația modernă reflectă nevoile și cerințele copiilor către o schimbare radicală, inovatoare a modului de abordare a activității didactice.

Crearea unei **situații-problemă** are scopul de a-l pune pe copil în situații de a cunoaște, de a elabora și de a descoperi calea spre adevăr, spre soluția problemei. Spre exemplu, pentru a motiva copiii în alegerea unei activități de observare poate fi propusă tema „De ce are nevoie o plantă?”, iar pentru a stimula interesul de cunoaștere se poate porni de la o scurtă povestire: „Prietenii mei s-au pregătit să plece în concediu. Acasă au o mulțime de plante. M-au rugat să le îngrijesc. Oare ce am de făcut?”

Dirijarea percepției prin intermediul conversației euristice constă într-o succesiune de întrebări și răspunsuri prin care educatoarea conduce gândirea copiilor spre descoperirea de noi

¹¹⁰ Silvia Breben, Elena Gongea, Georgeta Ruin, Mihaela Fulga – „Metode interactive de grup”. Ghid metodic. 60 metode si 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar”, Editura Arves, București, 2002).

adevăruri. Această modalitate de problematizare presupune o adevărată „gimnastică a gândirii” copilului. Întrebările cu caracter problematic pot fi grupate în următoarele categorii tipologice:

Întrebări care solicită deducerea unei însușiri dintr-o imagine, experiență sau acțiune dată (De ce se rostogolește mingea?);

Întrebări care îi orientează spre tehnicile de investigare utilizate (Ce trebuie să facem pentru a descoperi semințele dintr-un măr?, Ce trebuie să facem pentru a ști ce se află sub coaja unei nuci?);

Întrebări cu caracter ipotetic (Ce s-ar întâmpla dacă am scoate peștele din acvariu?, Ce s-ar întâmpla dacă mașina nu ar avea faruri?);

Întrebări cu caracter cauzal (De ce are pisica gheare ascuțite?, De ce îngheață apa iarna? etc.);

Întrebări care dirijează gândirea spre generalizări simple (După ce spunem că vulpea este un animal sălbatic?, Cum sunt lăbuțele din față ale iepurașului?).

W. Okon considera drept problemă „orice dificultate teoretică sau practică a cărei soluționare reprezintă rezultatul unei activități proprii de cercetare a copilului prin care, conducându-se după anumite reguli, tinde să învingă dificultatea respectivă și prin aceasta dobândește noi cunoștințe și experiență.”

Eficacitatea¹¹¹ acestei metode depinde de măiestria educatoarei de a determina conținuturile care pot servi drept bază la formularea problemei ce urmează a fi analizată, de a propune situația-problemă la momentul potrivit în cadrul unei activități. Este binevenit ca organizarea situațiilor problematice să se facă la etapa de evocare și treptat să se formuleze problema propriu-zisă, care să fie rezolvată și verificată la etapa realizarea sensului în cadrul aceleiași activități. Putem însă să propunem copiilor o situație problematică la activitățile libere, astfel încât copiii să aibă mai mult timp pentru meditație, iar la următoarea etapă să fie formulată și rezolvată problema propriu-zisă cu întreaga grupă de copii.

În funcție de posibilitățile de problematizare a conținutului științific și de posibilitățile individuale ale copiilor metoda problematizării poate fi combinată cu alte metode și tehnici, cum ar fi brainstormig-ul, brainwriting-ul cu mapa de imagini, interogarea multiprocesuală, jocul didactic, etc.

¹¹¹ Cucoș C., *Pedagogie*, ed.aII-a, Ed. Polirom, Iași, 2002

Ioan C., *Metode de învățare*, Ed. Polirom, Iași, 2006, p.p.114

Problematizarea poate fi realizată atât la nivel frontal, cât și ca activitate de grup. Din practică s-a constatat că lucrul în grupuri mici, a câte 4 copii, este binevenit în rezolvarea de probleme, deoarece, oferă posibilitatea de participare a fiecărui membru.

Este de la sine înțeles că jocurile didactice, desfășurate în grădiniță, care implică „rezolvarea de probleme”, au un rol esențial **pentru viitorul școlar**, deoarece problemele:

- ☐ invită viitorul școlar la acțiune, la căutare și întrerup starea pasivă a acestuia atunci când ascultă sau citește;
- ☐ invită școlarul mic să-și reactualizeze alte cunoștințe;
- ☐ cer aplicarea unor cunoștințe, adaptate condițiilor din problemă;
- ☐ contribuie la dezvoltarea capacității intelectuale;
- ☐ antrenează capacitatea de organizare logică a ideilor;
- ☐ întărește atenția, mărește puterea de concentrare;
- ☐ dezvoltă capacitatea de analiză și sinteză;
- ☐ dezvoltă gustul pentru obiectivitate și precizie.

Din aceste considerente putem afirma că aplicarea acestei metode presupune o serie de condiții: toți copiii să fie obișnuiți să fie activi, să-și expună liber părerea proprie; copiii să fie obișnuiți să lucreze individual sau în grupe mici în timpul unei activități; momentul de plasare a problemei în activitate să fie bine ales; copiii să fie obișnuiți a gândi că satisfacția principală este înțelegerea, descoperirea, creația.

Problematizarea ar trebui să ocupe un loc central în procesul de instruire, deoarece această metodă antrenează întreaga personalitate a elevilor și susține motivația învățării. Așadar, problematizarea reprezintă o cale eficientă de formare și dezvoltare a competențelor specifice în școală.

Comunicarea scrisă în grădiniță este rampa de lansare pentru viitorul școlar

Grădinița este primul cadru instituțional în care copilul își dezvoltă limbajul de comunicare orală și scrisă prin activități organizate. De la comunicarea orală până la prima literă scrisă sau citită este o cale lungă, iar educatoarelor le revine sarcina de a scurta această cale și de a crea oportunități pentru a asigura trecerea spre un limbaj mai complicat cum ar fi scrisul și cititul. În acest sens educatoarea va acorda o atenție deosebită organizării sălilor de grupă în așa fel încât acestea să încurajeze contactul cu limbajul scris și în care trebuie să se regăsească: lucruri interesante despre care se poate citi și scrie cum ar fi imagini, hărți, reviste, unelte și materiale pentru notare, cărți așezate peste tot, spații pentru expunere și materiale de scris la îndemână.

Mijloacele prin care se poate iniția scrisul și cititul în grădiniță sunt:

- amenajarea sectorului bibliotecă;
- amenajarea unui colț al scrierii în care se vor regăsi o multitudine de materiale și unelte de scris;
- utilizarea limbajului scris pentru a identifica numele unor lucruri și la ce folosesc, adică etichetarea;
- plimbări în cartier și identificarea mesajelor scrise în care educatoarea pune întrebări de genul „Ce scrie aici?”, „Ce este aceasta?” ca mai apoi, împreună cu copiii să ghicească înțelesul mesajului (magazin, stație de autobuz, spital, numele străzii etc.);
- scrierea numelor copiilor pe lucrări, pe materiale didactice, pe dulăpior, pe catalogul grupei;
- organizarea activităților de lectură atât individual cât și în grup în care copiii vor fi încurajați să fie atenți, să înțeleagă ce li se citește și să prevadă ce va urma;
- utilizarea mesajelor scrise în jocurile de rol cum ar fi o listă de cumpărături, o rețetă, bilete de avion etc.;
- implicarea copiilor în „scrierea” denumirilor sectoarelor;
- încurajarea copiilor să dicteze diferite mesaje, povestioare, întâmplări în care adultul scrie și apoi le citește;
- inițierea unor activități de citit în paralel prin care educatoarea cu un grup mic de copii au aceeași carte. În timp ce educatoarea citește, copiii urmăresc textul pe cărțile lor și dau filele în același timp. Copiii mai mici dau pagina o dată cu educatoarea în timp ce cei mai mari se ghidază după imagini, iar cei mai avansați pot pune în corespondență ce aud cu cuvinte sau chiar cu propoziții pe care le recunosc în carte.

Este de la sine înțeles că aceste activități trebuie atent selecționate în funcție de vârsta copiilor, de obiectivele programei și nu în ultimul rând de contactul pe care fiecare copil l-a avut cu limbajul scris înainte de a veni la grădiniță. Totodată, aceste activități trebuie introduse treptat, pe rând, evitându-se oboseala copiilor. Foarte important este ca aceeași activitate să fie introdusă mai întâi prin câteva elemente simple, apoi, pe măsură ce copilul primește experiență, să se complice gradual. Spre exemplu scrierea scrisorilor poate fi introdusă din grupa mică: se face cunoștință cu foaia de hârtie, creionul, plicul, cu modul în care se împătorește hârtia, se introduce în plic iar plicul se lipește. În ceea

ce privește scrierea propriu-zisă este suficient ca preșcolarul să facă semne mâzgăleli cu creionul imitând comportamentul adultului.

Comunicarea scrisă presupune activități de citire și activități de scriere. Prin activitățile de citire se dorește ca preșcolarii să recunoască existența scrisului, să înțeleagă că scrisul are semnificație, să stârnească interesul copiilor pentru citit, să recunoască litere și cuvinte simple în contexte familiare și să utilizeze materialele scrise în vederea executării unei sarcini date.

1. Recunoașterea existenței scrisului. Preșcolarii trebuie să fie capabili să diferențieze desenul/imaginea de scris și totodată să indice scrisul în cărți, reviste, ziare, subtitrări ale filmului etc., dar și din mediul înconjurător.

Exemple de activități care să atingă aceste comportamente prin care preșcolarii recunosc existența scrisului:

Jocul de rol „La piață”. Educatoarea pregătește jetoane care reprezintă legume și fructe în dreptul cărora pune etichete pe care sunt scrise denumirile acestora (mere, pere, morcovi, roșii etc.) și etichete pe care sunt scrise prețurile. În timpul jocului educatoarea va folosi în mod intenționat sintagmele imagine/desen și scris prin întrebări și răspunsuri de tipul: „Ce reprezintă acest desen?” „Ai dreptate aici scrie mere.”, „Cât costă perele?” „Aici scrie că costă X lei”.

Jocurile de masă cu zaruri sau cu pionii, în care pionii pleacă doar din poziția în care scrie start nefiind nevoie ca preșcolarii să știe să citească pentru a recunoaște această poziție. Pe măsură ce preșcolarii se familiarizează cu mesajul scris, educatoarea poate modifica, complica sau confecționa jocuri de masă pe a căror parcurs să apară sarcini scrise sau reprezentate grafic (STOP, STAI, SARI x 3, ↑, ↓, ←, ⇒).

Lectura poveștilor ilustrate. Educatoarea prezintă imaginea/imaginile apoi spune „acum am să vă citesc ce scrie sub această imagine” arătând textul scris. În continuare educatoarea solicită copiilor să descrie ce reprezintă o anumită imagine/desen prin intermediul întrebărilor ajutătoare („Ce face copilul?”, „Unde doarme ursulețul?”, „Cine se joacă?” etc.) apoi verifică corectitudinea răspunsului citind și arătând textul de sub imagine. Activitatea se poate complica arătând textul scris educatoarea întreabă în glumă „dar în imaginea aceasta ce este?” copiii vor fi fericiți să o corecteze, specificând că aceea nu este o imagine. Educatoarea întărește ce spun copiii menționând „așa este, aici este imaginea iar aici este scrisul”. Prin aceste procedee simple copiii vor învăța foarte repede diferența dintre imagine și scris: la o imagine te poți uita și spune ce este, dar la scris, chiar dacă te uiți, nu știi despre ce este vorba până nu înveți literele.

Atunci când copiii realizează **desene**, educatoarea poate întreba copilul ce reprezintă acel desen sau imaginile desenate de el spunându-i „acum voi scrie ce reprezintă desenul tău” așadar preșcolarul va înțelege că el a desenat iar educatoarea a scris.

Scrierea numelui copilului pe **desenele, picturile sau fișele de lucru** este o altă modalitate prin care copilul face diferența dintre scris și imagine/desen și, în timp, preșcolarul își va recunoaște propriul nume.

Plimbările și vizitele sunt utile pentru observarea diferitelor tipuri de scris din mediul înconjurător: numele străzilor, indicatoarele, semnele de circulație, numerele mașinilor, numele firmelor, a produselor etc. Educatoarea dă explicații în legătură cu plimbarea și printre altele atrage atenția copiilor asupra elementelor enumerate mai sus. Nu este neapărat necesar ca preșcolarii să cunoască semnificația tuturor textelor întâlnite, ci pentru început, ei trebuie doar să identifice aceste texte. Acest lucru nu înseamnă că educatoarea va refuza să răspundă la întrebările lor privind conținutul textului, dimpotrivă, ea va citi tot ce i se cere, neobligându-i însă pe copii să țină minte ce s-a citit, în acest fel copiii își vor menține motivația pentru ambianța tipărită, iar prin repetiție, prin învățare spontană vor achiziționa mai mult decât prin învățarea formală.

2. Scrisul are semnificație.

După ce preșcolarul acceptă că imaginea este altceva decât scrisul în jurul vârstei de 4-5 ani nu se mai mulțumește doar cu atât, el cere adultului să-i citească povestea, ori mai specific, să i se citească ce scrie. Cu alte cuvinte el cere ca scrisul să fie pus în funcțiune ca mesajul să poată fi transmis. Copilul intuiește că scrisul înseamnă ceva, deși nu poate explica încă ce anume. Dacă adulții, însemnând familia și grădinița, îi oferă experiențe cu textul scris el va primi treptat confirmarea corectitudinii intuiției sale: întotdeauna oamenii urmăresc ceva atunci când scriu și când citesc.

Prima semnificație pe care copilul o identifică la mesajul scris este recunoașterea propriului nume. Acest comportament poate fi atins la început cu copiii mici prin utilizarea doar a primei litere a prenumelui, iar copiii care sunt familiarizați cu propriul nume scris vor porni direct de la prenumele scris întreg. Primul pas în atingerea acestui comportament este acela de a pune numele copilului pe tot ce îi aparține: dulăpior, pătuț, materialele didactice, însoțit la început de o poză a copilului. Inițial își va recunoaște numele după imagine, dar în același timp își va forma și o reprezentare globală a numelui său scris.

O altă activitate este alcătuirea portretului clasei. Fiecare copil se desenează pe sine, iar educatoarea îi scrie numele sub desen. Autoportretele sunt expuse la nivelul copiilor pe panouri sau agățate pe sfori frumos ornamentate.

Jocul de tip memory poate fi confecționat din două seturi de jetoane, un set cu fotografiile și numele copiilor, iar celălalt set va conține doar numele copiilor. Copiii trebuie să potrivească fotografiile cu numele corespunzătoare.

O altă modalitate prin care un copil își poate recunoaște propriul nume poate fi confecționarea de insigne. La cei mici insignele vor avea lipite imagini/simboluri/fotografii alături de nume, iar la cei mai mari insignele vor avea lipite doar numele. Insignele vor fi purte zilnic de copii la grădiniță.

„Citirea” unui text pe baza unei succesiuni de imagini este o deprindere cu importanță pe cel puțin două niveluri în învățarea citit- scrisului.

- copilul va învăța să urmărească în pagină mișcând ochii și mâna de la dreapta la stânga și de sus în jos;

- copilul va învăța să analizeze materialul perceput, să-l structureze astfel încât, prin manipulări motrice, și, mai târziu, prin manipularea reprezentărilor mentale să desprindă semnificații.

Pentru atingerea acestor comportamente educatoarea trebuie să le ofere modele: citind cărți, urmărind ilustrațiile din reviste, aceasta va indica întotdeauna cu degetul și va verbaliza acțiunea, fenomenul ilustrat, începând de la stânga și mergând spre dreapta. Foarte importante sunt activitățile de lectură după imagini care nu sunt altceva decât o succesiune de imagini reprezentând o acțiune, un fir narativ în secvențe progresive, care vizualizează pentru copil ideea că evenimentele, pentru a se produce, trebuie să respecte o anumită ordine în desfășurarea pașilor acțiunii. Se va începe cu maximum de trei imagini așezate pe rând, una câte una, și explicate pe rând în succesiune. Imaginile trebuie să reprezinte un text, o poveste bine cunoscută de copii, astfel încât să nu existe nici o piedică în perceperea efectivă a secvențelor.

3. Identificarea ideii unui text urmărind indiciile oferite de imagini

Pasul următor desprinderii semnificației din succesiunea imaginilor este încercarea de a transfera această semnificație la cuvintele ce însoțesc aceste imagini. Copilul va putea să găsească ideea unui text urmărind indiciile oferite de imagini. Acest comportament este urmărit nu prin activități formale, de predare, ci prin situații concrete, spontane pentru copii, dar create intenționat de

educatoare. Nimic nu este mai natural decât o educatoare în mijlocul copiilor cu o carte în mână, întrebându-i „ce credeți că scrie aici?”. Cărțile vor fi alese cu grijă, vor avea imagini clare, bine desenate și inteligibile, iar sub ele sau alăturat va apărea un singur cuvânt care să corespundă răspunsului dat de copii. Procedeu poate fi aplicat cu succes chiar de la grupa mică.

Copilul va putea să facă deosebirea între cuvintele pronunțate și imaginile la care acestea se referă. Acesta este un comportament pregătitor celui în care se cere aflarea sensului cuvântului scris. Nu se poate trece mai departe dacă preșcolarul nu este capabil, atunci când îi este pronunțat un cuvânt, să indice imaginea corespunzătoare, alegând dintre ilustrațiile avute la dispoziție. În mod obișnuit, preșcolarul vine la grădiniță având deja acest comportament, educatoarei revenindu-i sarcina de a-l exersa și dezvolta.

Un alt comportament care vizează activitățile de citire este acela în care copilul va putea să facă legătura între cuvântul oral și imagine și între cuvântul scris alăturat, înțelegând că aceste cuvinte sunt nume. O activitate simplă care poate fi desfășurată cu copiii de patru ani este următoarea: educatoarea utilizează un set de jetoane, fiecare jeton conținând o ilustrație și alăturat sau dedesubt un cuvânt. Educatoarea pronunță un nume și cere copiilor să găsească cuvântul scris corespunzător de exemplu: „Eu spun iepuraș, iar voi vă uitați pe cartonașe și îmi spuneți unde scrie iepuraș”. Evident, copiii arată jetonul cu ilustrația respectivă, educatoarea îi laudă și îi întreabă „Cum ați reușit să vă dați seama dacă încă nu știți să citiți?”. Copiii vor arăta imaginea și vor spune că s-au gândit că alături scrie iepuraș.

Copilul va asculta textele citite simultan cu urmărirea imaginilor pentru a găsi răspunsurile cerute. Primele exerciții în acest sens se fac în sectorul bibliotecă atunci când se citește cărți cu ilustrații mari și texte simple. Cel mai eficient mod este acela în care atât educatoarea cât și copiii au în față câte un exemplar din aceeași carte: în timp ce educatoarea citește povestea copiii ascultă și urmăresc simultan pe carte călăuzindu-se după imagini. Din când în când educatoarea se va opri din citit și va întreba preșcolarii ce cred ei că se va întâmpla mai departe. Îi poate ajuta în găsirea răspunsului îndrumând copiii să se uite pe pagina următoare. Dacă cartea este bine aleasă ilustrația va sugera copiilor continuarea acțiunii.

4. Interesul pentru citit al copilului se datorează aproape în întregime adulților.

Preșcolarul trebuie învățat să știe cum să manipuleze o carte, iar acest lucru **nu** se face prin predare sau cicăleală, ci prin exercițiu, dar mai ales prin model. Atunci când educatoarea, la sectorul bibliotecă, citește o poveste, copiii vor vedea și modul în care se manevrează cartea: cum o scoate din

biblioteca, cum se uită la ea să se asigure că este cea dorită, o deschide cu grijă și cu atenție să nu se îndoie foile sau să le murdărească. Nu toate aceste operații de manipulare sunt vizibile pentru toți copiii de aceea, de fiecare dată, când educatoarea manevrează o carte, un caiet, catalogul, aceasta va fi atentă să verbalizeze aceste condiții „E o carte frumoasă”, „Trebuie să umblu cu multă grijă”, „Nu vreau s-o murdăresc”, „Acum întorc foaia cu grijă să nu o îndoiesc” etc. Preșcolarii vor fi dornici să imite comportamentul doamnei educatoare față de carte. Preșcolarul va cunoaște elementele importante și distinctive ale unei cărți.

Atunci când educatoarea dorește să citească o poveste copiilor, trebuie să le prezinte coperta cărții arătându-le unde scrie numele poveștii și unde este scris numele autorului. Acest „ritual” trebuie repetat de fiecare dată când se citește o carte. Pe măsură ce copiii se obișnuiesc cu acest mod de prezentare, pot fi implicați mai activ în acest „ritual” cu ajutorul întrebărilor „Unde este scris titlul dar autorul?”, „Cum se poate deosebi titlul de autor?” (prin poziție, titlul, de obicei, este așezat în centrul copertii iar autorul la marginea de sus sau de jos, prin mărimea literelor, de obicei, titlul este scris cu litere mult mai mari decât celelalte cuvinte ale copertii. Educatoarea atrage atenția copiilor și asupra altor elemente cum ar fi: fiecare pagină este numerotată, există cifre care arată prețul cărții, poate arăta preșcolarii unde este scris titlul în interiorul cărții și de unde începe povestea propriu-zisă. Aceste informații se împărtășesc copiilor treptat, în timpul diferitelor activități. Pentru aceste informații nu se organizează activități specifice în acest sens.

5. Copilul va putea să cunoască literele alfabetului și alte convenții ale limbajului scris.

Perceperea și recunoașterea globală a cuvintelor nu presupune interzicerea cunoașterii literelor componente, precum și, invers cunoașterea literelor nu presupune abandonarea completă a activităților de percepere globală. Cele două comportamente trebuie urmărite mai degrabă simultan, în mod echilibrat.

În timpul activităților de antrenament al auzului fonematic, precum și cu oricare alt prilej, educatoarea caută să-i facă pe copii conștienți de sunetul inițial al numelui lor. Se va arăta litera corespondentă fără a face din aceasta o activitate propriu-zisă. Copiii vor învăța foarte ușor corespondența literei cu sunetul, fiind bine motivați, vor reuși să transfere mai repede aceste deprinderi și la alte cuvinte. Acest procedeu al numelui, în recunoașterea sunetului și literei corespondente, se poate folosi pentru toate sunetele/literele conținute în numele fiecărui copil. De exemplu, educatoarea va pronunța M-A-R-I-A. Împreună vor auzi sunetul „m”, educatoarea va scrie numele arătându-i

copilului litera „m”, se vor juca astfel descoperind „m”-urile din toate cuvintele cunoscute. Cu alt prilej vor auzi sunetul „a” și așa mai departe jocul continuă până sunt epuizate toate literele din numele copilului. Pe măsură ce preșcolarul învață câte o corespondență sunet/literă va primi cadou litera respectivă care poate fi confecționată, sau scrisă pe un jeton mic. De câte ori se va desfășura jocul numelui copilul va dovedi că știe ce sunete respectiv litere a învățat, așezându-le în ordine până când vor fi învățate toate literele numelui și vor fi conștientizate toate sunetele din interiorul acestuia. După ce toți copiii din grupă și-au învățat numele și-au „câștigat” jetoanele cu toate literele, se pot organiza activități de grup distractive, ca, de exemplu, toți copiii dintr-un grup își amestecă în mijlocul mesei literele din numele lor, apoi fiecare încearcă să-și găsească cât mai repede literele cu care să și formeze propriul nume.

De reținut este faptul că educatoarea va avea grijă să urmărească ca fiecare copil să-și poată compune propriul nume din literele unui alfabetar, din cuburi cu litere, litere decupate și lipite etc.

Astfel de jocuri pot fi inițiate și cu literele din cuvintele jucăriei preferate, a animalului preferat sau a oricăror alte cuvinte.

Copilul va putea să arate cuvinte care încep ori se termină cu aceeași literă după mai multe exerciții privind litera ce trebuie cunoscută. În acest sens, pot avea loc complicități ale jocurilor de învățare a literei respective prin găsirea orală a unor cuvinte care încep cu aceasta. Individual sau în grupuri mici, preșcolarii primesc câteva jetoane pe care sunt trecute câteva cuvinte. În prima etapă, cuvintele nefiind bine cunoscute, ele vor fi însoțite de imagine; aceasta va constitui un suport pentru analiza fonetică și analiza perceptivă a cuvântului. Sarcina de îndeplinit poate lua mai multe forme: se cere ca toate cuvintele care încep, de pildă, cu „b” să fie puse deoparte, să fie subliniate toate cuvintele care încep cu „b”, să fie încercuit „b” când se găsește la început și așa mai departe. Când copilul devine familiarizat cu această sarcină se renunță la imagini.

Copilul va putea să compună cuvinte scurte familiare. După ce preșcolarul a fost familiarizat cu compunerea propriului prenume, se poate trece la o altă etapă și anume, cea a compunerii de cuvinte scurte, familiare. Compunerea cuvintelor prin jocuri puzzle este foarte îndrăgită de preșcolari. Pentru aceasta se procură/confecționează o serie de jetoane din carton, pe ele vor fi desenate un obiect, o ființă, o jucărie, iar sub desen se scrie denumirea acestora. Jetoanele se taie vertical astfel încât fiecare fâșie să cuprindă o parte din imagine și o literă din cuvânt. După ce fâșiile sunt amestecate, copilul reconstruind imaginea, reconstruiește și cuvântul. Pentru copiii foarte mici se poate începe cu cuvinte formate din două litere (ac, ou, om), se trece apoi la cuvinte de trei și patru litere.

Compunerea propozițiilor formate din două, trei sau mai multe cuvinte se poate realiza cu aceeași tehnică puzzle, dar de această dată jetoanele vor avea imagini și propoziții, iar fâșiile verticale vor cuprinde o parte din ilustrație și un cuvânt. Pentru început, educatoarea arată copiilor imaginea și propoziția în întregime, se poartă o mică discuție asupra imaginii și a ceea ce reprezintă ea. Le citește apoi propoziția indicând cu degetul fiecare cuvânt. Se observă corespondența între ce spune imaginea și ce spune propoziția. Copiii primesc jetoanele tăiate în fâșii și recompun imaginea și propoziția. Din a doua activitate preșcolarii vor primi materiale diferite. Ar fi bine să existe două chiar trei tipuri de imagine-propoziție care să fie împărțite copiilor la întâmplare. Îndată sarcina îndeplinită, copiii vor verifica rezultatele comparându-le cu ale celor care au avut imagini identice. Pentru copii, această mișcare și verificare reprezintă, de fapt, o punere în ordine a experienței lor perceptiv-intelectuale. Educatoarea se plimbă printre ei și îi ajută în verificare. Educatoarea citește propoziția formată de fiecare copil, punând demonstrativ degetul pe fiecare cuvânt. Prin această metodă educatoarea oferă copilului un nou model de evaluare a unei lucrări, demonstrându-le că scrierea are un înțeles permanent și este autonomă, neavând nevoie de imagine pentru a comunica ceva (este de la sine înțeles că preșcolarul asimilează aceste afirmații la nivel intuitiv fără ca educatoarea să explice acest raționament).

Desfășurarea activităților de scriere.

Maria Montessori a demonstrat în prima jumătate a secolului XX că cel mai potrivit mediu pentru învățarea scris-cititului este grădinița, iar cea mai bună metodă pentru această achiziție nu este cea prin care copilului i se predă, ci acele metode prin care cititul și scrisul apar în situații de joc. În acest mod abordarea limbajului scris apare ca un moment natural al dezvoltării copilului.

1. O deprindere extrem de importantă în abordarea scris-cititului este aceea a discriminării perceptiv, adică a deosebi un lucru de altul, o formă de alta, o culoare de alta. Antrenamentul perceptiv al tuturor simțurilor este o condiție esențială pentru întreaga dezvoltare a copilului și el trebuie inițiat din prima zi de grădiniță și de la cea mai fragedă vârstă. Acest antrenament nu se efectuează doar pentru a atinge obiectivul scriere, deși în acest context este destul de important. Educatoarea trebuie să conceapă foarte multe activități cu caracter de joc prin care copilul să aibă întotdeauna ceva interesant de privit, găsit, manipulat, pipăit etc.

2. Primul pas către scriere este capacitatea copilului de a trasa semne pe o suprafață cu ajutorul unui instrument.

- Primul aspect tehnic pentru scriere este ca preșcolarul să cunoască și să știe cum se

utilizează hârtia, creionul negru, creioanele colorate, creta și alte instrumente de scris. Această cunoaștere începe încă de la un an și câteva luni, copilul fiind capabil să țină strâns un creion gros apăsând sau mai degrabă lovind hârtia ca mai târziu acesta să reușească să facă linii scurte pe suprafața foii. Când ajung în grădiniță foarte mulți copii au deja experiența instrumentelor cu care se execută grafismele și desenele. Pentru început în grădiniță copiii foarte mici nu au nevoie de creion și hârtie pentru a-și forma deprinderea de trasare grafică. Micii preșcolari vor fi încântați să traseze urme cu bețișoare pe pământ sau cu degețelele în nisip lăsând dăre. O educatoare pricepută va putea să-i învețe pe copii literele cu mult înainte ca aceștia să lucreze pe caiete doar prin jocuri la nisip, desenând cu degetul sau cu un bețișor.

- Copiii trebuie să știe să execute elemente grafice simple. Prin elemente grafice se înțelege liniile drepte în diferite poziții, linii curbe deschise sau cercuri la fel în diferite poziții. În jurul vârstei de trei ani copilul face deja cercuri mai mult sau mai puțin perfecte și linii (mai ușor cele verticale decât cele orizontale). Pentru copiii de grupă mică este mai important procesul trasării și mai puțin rezultatul. Astfel că în prima etapă ei vor fi lăsați să se bucure de „mâzgăleală”, vor lăsa „urme” peste tot cu bățul pe pământ, cu degetul pe nisip, cu creta pe asfalt ori pe tablă, cu creioanele negre și colorate pe hârtie de diferite tipuri (aici este de preferabil carioca groasă). Colorarea este o activitate plăcută și motivantă care poate se poate întinde pe tot parcursul anilor de grădiniță. În cazul colorării, educatoarea va trebui să aleagă cu atenție materialele. De obicei cărțile de colorat reprezintă desene prea mari cu suprafețe de colorat prea largi și prea obositor de acoperit cu creionul. Așadar nu este de mirare că preșcolarul mic mâzgălește câteva linii cu creionul colorat și declară că a terminat, trecând la alt desen. Pentru început trebuie să i se ofere de colorat figuri simple de dimensiuni mici. Copilului îi place să schimbe repede creionul și desenul, astfel încât este interesat de proces și mai puțin de rezultatul final. Treptat, el învață să respecte contururile și să se concentreze asupra sarcinii de îndeplinit nu asupra mișcării creionului în sine. Educatoarea nu trebuie să insiste asupra acestor condiții de la început, în caz contrar ea va transforma o activitate plăcută într-o muncă plictisitoare, rezolvată superficial și fără efecte pozitive în desfășurarea activității. După o perioadă ce depinde în general ritmul de asimilare al copiilor, educatoarea va trece la sarcini mai organizate: le va cere să deseneze un cerc mai mare ori mai mic, linii în linii culcate, linie lungă, linie scurtă, linie mică, linie mare. De asemenea, educatoarea va urmări organizarea paginii: va cere, spre exemplu, un nor sus, o minge jos pe pământ ori o casuță pe mijloc. Unii copii pot realiza aceste sarcini alții nu. Educatoarea nu trebuie să privească trasarea acestor elemente grafice ca un obiectiv urgent de atins într-o perioadă de timp

strict limitată. Pe măsură ce copiii se simt mai siguri în execuție educatoarea poate trece la alte modalități de implicare a elementelor grafice.

- Astfel, copilul va putea să execute diferite tipuri de trasări peste modele date. Se pornește de la uniri de puncte fie trasând linia peste una punctată, fie în mod liber. Cei mici vor avea de trasat liber o linie între două repere foarte vizibile. Ei încă nu pot să-și coordoneze mișcările astfel încât să poată plasa exact creionul și să tragă o linie peste cea deja trasată. În funcție de copil, educatoarea poate aborda și trasee punctate.

- Copilul va urmări perceptiv și motric anumite trasee. Spre exemplu: fiecare copil va primi o coală de hârtie pe care sunt desenați un câțel, în stânga paginii și un băiețel în dreapta paginii. Între cei doi este trasat un drum drept cu o linie punctată pe mijloc. Educatoarea discută cu copiii despre ceea ce văd în desen: un câțel și un băiat și întreabă: „Ce face câțelul?” (Aleargă), „Unde aleargă?” (Spre băiat), „Ce face băiatul?” (Îl așteaptă), „Pe unde aleargă câțelul?” (copiii arată drumul, fiecare cum crede). Educatoarea scoate la iveală o coală de hârtie cu același desen, dar mai mare și o fixează pe o tablă sau pe un suport să poată fi văzută de toți copiii. Acum, spune educatoarea, aș vrea să rog pe cineva să-mi arate drumul pe care fuge câțelul spre băiat. Unul dintre copii va arăta drumul respectiv, mișcând degetul de la câțel spre băiat (deci de la stânga la dreapta) pe linia punctată. După ce câțiva copii au făcut această operație, educatoarea va îndemna copiii să arate individual pe foaia lor cu degetul drumul câțelului spre băiat. După ce s-a asigurat că toți copiii trasează cu degetul corect de la stânga la dreapta, solicită copiilor să traseze cu creionul pe linia punctată. Procedul cu coala mare de hârtie se folosește doar în primele activități de trasare peste linia punctată. În următoarele activități traseul poate fi complicat prin linii șerpuite, spiralate, în zigzag etc. Alte trasee grafice pe care copiii le pot executa sunt labirinturile foarte simple pentru cei mici și mai complicate pentru cei mari.

- Completarea părților care lipsesc în desene simple pregătesc scrierea, dar nu sunt specifice acesteia, de aceea, ele pot fi abordate în cadrul activităților libere în care educatoarea va lucra doar cu grupul care a ales creionul și hârtia. Completarea lacunelor structurează și întărește reprezentările mintale, dezvoltă capacitatea de sinteză perceptivă și combină această capacitate cu acțiunea motrică, element important al învățării la vârste mici.

- Respectarea regulilor/condițiilor minime ale scrierii. Aceste reguli trebuie să fie cunoscute de copii începând de la grupa mică, din momentul în care încep să folosească instrumentele de scris. Primul lucru care trebuie corectat este poziția, cunoscut fiind faptul că cei mici au tendința de

a se apleca asupra foii de scris. Al doilea element ce trebuie prevenit sau îndepărtat este tensiunea motrică, preșcolarii țin foarte strâns creionul în mână și apasă puternic, astfel în câteva minute se instalează oboseala. Pentru început este indicat să se folosească creioane groase ori carioca, astfel încât mâna încă neîndemânică să nu trebuiască să se cârcească pe bețișorul subțire al creionului. În timpul exercițiilor de trasări libere cu mișcări largi copilul va învăța să relaxeze mâna pe creion, abia după aceea se poate trece la îndeplinirea sarcinilor grafice cum ar fi linia trasă de la un punct la altul

- Executarea trasării semnelor grafice relativ corect în ceea ce privește mărimea, direcția de la stânga la dreapta ajută copiii să își formeze deprinderi de trasare grafică ordonată, simetrică, echilibrată însă nu trebuie exagerat cu acest tip de activități.

CAPITOLUL 5

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

5.1. Premise teoretice

5.1.1. Conceptul de educație interculturală

Atunci când vorbim despre conceptul de educație interculturală, în cazul de față referitor la cultura turcă, trebuie să ne referim cu prioritate la identificarea istorică teritorială, la particularitățile acesteia și la amploarea prezenței, de-a lungul vremii, a turcilor în aceste regiuni.

Öncül (2000: 745-746) definește conceptul de „educație interculturală” într-un mod similar cu definiția lui Oğuzkan: „Educația interculturală este abordată în grădinițe pentru a le permite copiilor să se joace, să lucreze și să trăiască împreună, indiferent de religie, rasă sau alte distincții.”¹¹²

Pentru a vorbi despre dezvoltarea în plan cultural sau despre reprezentările educației interculturale, trebuie avut în vedere teritoriul în care au viețuit turcii de-a lungul istoriei.

„În timp ce se tratează subiectul educației interculturale în ceea ce privește Turcia, cei trei piloni ai educației interculturale, limba, cultura și religia, ar trebui investigați pe baza tradiției otomane. Sursele indică faptul că Imperiul Otoman era o societate pluralistă din punct de vedere structural. Toate grupurile care trăiesc în granițele Imperiului Otoman erau libere din punctul de vedere al limbii, culturii și practicilor religioase”¹¹³

„Vedem că diferite grupuri din Mardin, Antakya, Iskenderun și Istanbul continuă această tradiție otomană trăind armonios, în ciuda unor evenimente negative din trecut, deși nu este susținută de activități instructive bazate pe programe educaționale. Următorul fragment exprimă clar modul în care Imperiul Otoman a abordat fenomenul diferitelor grupuri: „Într-o zi, Suleiman Magnificul a fost sfătuit să-și extermină supușii, creștini și evrei, prin tortură. Celor care i-au dat sfaturi atât de perfide, domnitorul nu s-a mulțumit să arate florile sub fereastra palatului său ci le-a și spus: Nu creează diversitate în flori?”¹¹⁴

¹¹² Dassen, P. (1999). Educație interculturală. Editura Polirom, București. Pp. 38.

¹¹³ Idem, pp.42

¹¹⁴ Akyüz, H., 1995. Educația interculturală. Manual de limbă, pp.42.

Evident că atunci când ne raportăm la conceptul de educație interculturală, referindu-ne la turci, trebuie spus faptul că turcii sunt legați de aceeași religie, în speță religia musulmană, dar este clar că există atât similitudini cât și deosebiri de exemplu în plan lingvistic.

Deși coordonatele culturale prezintă aceeași notă, specificitatea tradițiilor este similară, chiar dacă particularitățile lingvistice își fac simțită prezența.

Conceptul de educație interculturală presupune, în ceea ce privește aplicabilitatea sa în mediul preșcolar, punerea în valoare a creativității copiilor, creativitate care cunoaște o ascensiune deosebită în perioada preșcolarității pentru că preșcolarul, nefiind în mediul formalist al grădiniței, are o mai mare libertate.

Este imperios necesar să se înțeleagă faptul că prin jocuri de rol, prin înțelegerea unui anumit specific se poate produce, de exemplu, familiarizarea cadrului didactic cu preșcolarii români de etnie turcă, astfel încât procesul educațional să poată decurge într-o manieră firească.

5.1.2. Cultură și identitate

Cultura este definită de UNESCO ca „un întreg, compus din caracteristicile materiale, spirituale, mentale și emoționale distinctive care definesc o societate sau un grup social și care cuprinde nu numai știința și literatura, ci și stilurile de viață, drepturile fundamentale ale omului, valorile, tradițiile și credințe.” (UNESCO, 1982; citat în Oğuz, 2011). „Conform acestor definiții, cultura poate fi definită ca o valoare comună specifică unui grup social, un mod de viață relevat de credințe”.¹¹⁵

Observăm din aceste caracterizări referitoare la cultură, că aceasta reprezintă patrimoniul celor mai importante valori ale unui popor.

Portretul cultural al națiunii turce înglobează deopotrivă credințele, datinile, obiceiurile, tradițiile care definesc identitatea unui popor.

Elementele educaționale definitorii pentru păstrarea identității, cum ar fi particularitățile lingvistice, sunt reprezentative pentru toate nivelurile de învățământ, ele găsindu-și aplicabilitatea încă din etapa preșcolarității. Tradițiile culturale specifice minorității turce din România contribuie

¹¹⁵ Jurnalul Internațional de Cercetare Socială/ The Journal of International Social Research, Vol:13, Număr:70. Aprilie 2020.

din plin la păstrarea identității. În acest sens, Grădinița „Zubeyde Hanım” Constanța, prin activitățile desfășurate în limba turcă, îi ajută pe preșcolarii din această etnie să-și păstreze identitatea specifică tradițiilor și culturii turce.

Este necesar să subliniem faptul că România este un exemplu de bune practici în ceea ce privește respectarea identității și a tradițiilor diferitelor minorități, iar referitor la identitatea minorității turce, în plan educațional, mai ales, există o colaborare foarte bună atât între instituții de învățământ din România și Turcia cât și între ministerele de resort din cele două țări.

În acest sens, putem menționa de exemplu, numeroasele schimburi de experiență, cu scopul dobândirii de noi competențe între Grădinița „Zubeyde Hanım” din Constanța și instituții din sistemul educațional preșcolar turc, sau între Liceul Kemal Atatürk din Medgidia și instituții similare din Republica Turcia.

Toate aceste demersuri au ca obiectiv esențial dobândirea de noi cunoștințe privitoare la felul în care se poate prezerva mai bine identitatea specifică copiilor de etnie turcă din țara noastră.

În ceea ce privește cultura și identitatea turcă, trebuie precizat faptul că lupta pentru păstrarea acestora s-a derulat de-a lungul secolelor pentru că fiecare popor dorește să-și rezerve tradițiile, obiceiurile, cultura, civilizația ș.a.

Referitor la turcii din Dobrogea trebuie precizat faptul că aceștia și-au creat o „cultură proprie inspirată din istorie și tradiții. Între altele, sărbătorile naționale – „Nawrez” și „Kidirlez”, precum și cele religioase – „Kurban Bayramı” și „Ramazan Bayramı”, cu largă răspândire în lumea turco-tătara, se află printre temele de primă însemnătate.”¹¹⁶

5.1.3. Identitatea culturală a minorității turce din România

Minoritatea turcă, care trăiește în România, asemenea oricărei colectivități umane, ca grup unitar și organiza,t își găsește modul de exprimare și de existență în tradiții, datini, obiceiuri, în sărbători laice și religioase în folclor, cultură și civilizație.

Turcii anatolici s-au așezat în ținuturile Dobrogei încă din 1262-1265, ocupând așezări rurale și urbane precum: Hârșova, Isaccea, Tulcea, Medgidia, Babadag. Sute de sate și orașe de cultură orientală, dezvoltată în spațiul Carpato-Danubiano-Pontic, și-au dezvoltat un model de viață specific oriental, îmbinat cu elemente de cultură și civilizație greacă și, în primul rând, românească.

¹¹⁶ Stanciu, G., 2020. ”Studiu de caz: comunitatea turco-tătara și cea a lipovenilor”, Colegiul Național de Arte „Regina Maria” Constanța.

Identitatea etnică, religioasă și culturală, este o dovadă a recunoașterii prezenței și identității celuilalt.

Identitatea, asumarea, promovarea și apărarea identității este, de fapt, politica cultivării diversității și bogăției umane.

Turcii nu și-au trădat niciodată originile, și-au asumat identitatea etnică, religioasă și culturală, respectând în același timp legea românească și integrându-se perfect în sistemul de educație românesc.

Și-au păstrat particularitățile de limbă, religie, cultură și prin prezența lor au dat culoare și consistență populației cu care au trăit în perfectă armonie.

Limba, tradițiile și obiceiurile, cultura scrisă și orală, religia și credința islamică constituie elemente ale identității ca etnie.

În plan cultural, în comunitatea turcă, „cel mai vechi maestru și un om cu inimă sinceră, cinstită, a fost Yunus Emre, ce a devenit reprezentantul misticismului din Anatolia, la fel ca și Celalet din Rumi.”¹¹⁷

Promovarea valorilor în toate domeniile a constituit și constituie un element esențial pentru ceea ce înseamnă cultura și civilizația unui popor.

După înființarea UDTR (Uniunea Democrată Turcă din România), s-au editat diverse ziare: „Hak Ses”, („Vocea Albă”), „Genç Nesil” („Tânărul Nesil”).

Ansamblurile folclorice au rolul de a duce mai departe toate elementele care constituie cultura unei nații și de a le face cunoscute nu numai pe plan local, ci și internațional.

„**Portul popular turcesc** era compus din: pălărie rotunda, cămașă, caftan, pantaloni, turban și iminei la bărbați, iar la femei era compus din val, colier, cercei, sutien, salvari, coroniță pusă pe frunte și iminei. În prezent este altfel (tot cu un colier, salvari și iminei), dar din rochie, cămașă, șorț, pălărie și pantofi.”¹¹⁸

¹¹⁷ Sachir, U., 2010. „Locul și rolul operei lui Yunus Emre în literatură turcă”, pp.38.

¹¹⁸ https://ro.wikipedia.org/wiki/Portul_popular_turcesc

5.1.4. Interculturalitate, multiculturalitate, diversitate, egalitate de șanse

Conceptul de multiculturalism a apărut pentru prima dată în urma disputelor privind utilizarea limbilor engleză și franceză în Canada. Aceste evenimente, care au avut loc în anii 1960 în Canada, au continuat să fie discutate mai târziu pe probleme precum națiunile și originile etnice. Deși multiculturalismul este un concept bazat pe cultură și include cuvântul cultură, este mai mult o valoare politică decât o valoare culturală. „Multiculturalismul este, de asemenea, definit ca fiind conștientizarea rasei, etniei, limbii, orientării sexuale, genului, vârstei, dizabilității, clasei sociale, educației, orientării religioase și a altor dimensiuni culturale (APA, 2002)¹¹⁹”.

Privitor la dimensiunea multiculturală, trebuie subliniat faptul că aceasta a fost definită inițial referitor la dimensiunea lingvistică, dar evident că, ulterior, s-a manifestat interesul și pentru respectarea tradițiilor specifice unui anumit popor.

„Educația interculturală este un proces social. În procesul de naționalizare, o singură limbă, o singură cultură și o singură religie ies în prim-plan. Pe măsură ce nivelul de educație și bunăstare

¹¹⁹ Jurnalul Internațional de Cercetare Socială / The Journal of International Social Research Vol: 13, Număr: 70, Aprilie 2020.

crește, individul începe să manifeste interes și respect pentru alte limbi, culturi, religii și confesiuni.”¹²⁰

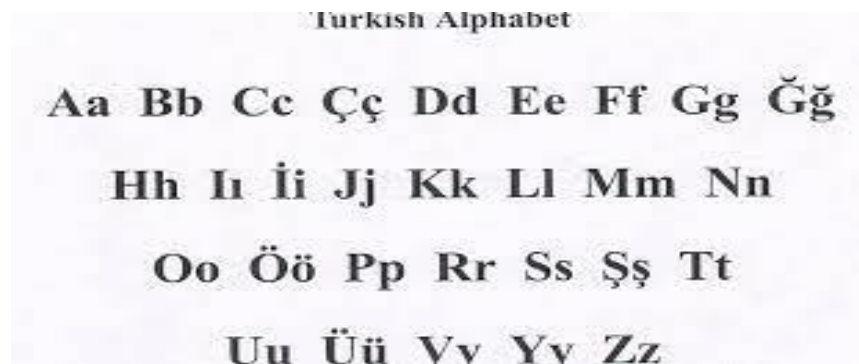
Perspectiva interculturalității își găsește aplicabilitatea în mediul preșcolar, mai ales prin valorificarea tradițiilor și obiceiurilor minorității turce, în ceea ce privește activitățile desfășurate care includ deopotrivă profesori, copii, părinți, în general familia extinsă a unei grădinițe. Dincolo de dimensiunea istorică, referitoare la interculturalitate, multiculturalitate sau diversitate culturală, trebuie să ne referim la specificul tradițiilor care reiese cu ocazia diferitelor evenimente pe care le-am organizat, de exemplu, la grădinița „Zubeyde Hanim” din Constanța. O mare bucurie pentru copii este reprezentată de Ziua Copilului turc -23 Aprilie, Ziua Națională a Republicii Turcia 29 Octombrie, 21 Martie-Nevruz (Venirea Primăverii).

Încă o notă specifică a tradițiilor turcești este reprezentată de Ziua Pomenirii Morților, 5 Mai Kîdîrlez.

5.1.5. Minoritatea turcă din România în contextul diversității lingvistice

„Alfabetul turcesc ”

<http://limbaturcaprinochiimei.blogspot.com/2010/03/alfabetul-limbii-turce-alfabetul-arab.html>

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Ğğ, Hh, İı, İi, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz

¹²⁰ Hasan, A. (2021). „Educația interculturală”:Exemplu de Turcia și Germania” p.37.

Formule de salut:

Merhaba! –Bună ziua!/Bună!

Selam!-Salut!

Günaydin! –Bună dimineața!

İyi günler! –Bună ziua!

Hoş geldiniz!- Bine ați venit!

Hoş bulduk!- Bine v-am găsit!

İyi geceler!- Noapte bună!

Nasılsın?- Ce mai faci?

İyiyim!- Sunt bine!

Özür dilerim!- Mă scuzi!

Çok yaşa!- Sănătate!

Particularitățile lingvistice ale copiilor aparținând minorității turcă reprezintă un element extrem de important de care trebuie să se țină cont în procesul educațional, pentru că un cadru didactic bine pregătit și care dovedește profesionalism știe să găsească cele mai eficiente modalități de comunicare cu preșcolarul, fie prin interpretarea limbajului mimico-gestual al copilului, fie prin consultarea, în cazul în care cadrul didactic este de naționalitate română și nu cunoaște limba turcă, a unui coleg care aparține acestei etnii. Este evident că pentru cadrele didactice de etnie turcă comunicarea cu copiii din această etnie este mult mai facilă, dar totodată, în virtutea colegialității și a colaborării în interesul superior al copilului, cadrele didactice de etnie turcă le pot explica colegilor vorbitori de limba română, cuvintele și expresiile uzuale specifice unui anumit interval de vârstă pe care preșcolarii le folosesc.

Respectarea identității lingvistice reprezintă o prioritate, pentru că atât învățarea limbii materne, cât și tradițiile și obiceiurile fac parte din recuzita educațională care li se oferă copiilor și de aceea și în grădinița în care sunt profesor, singura grădiniță bilingvă româno-turcă din Constanța, există un cadru didactic din Republica Turcia, venit cu ordin de ministru, care desfășoară activități în limba turcă cu preșcolarii.

Acest parteneriat dintre sistemele educaționale română și turcă se desfășoară la o sferă largă, încă un exemplu elocvent fiind reprezentat de activitățile în limba turcă desfășurate la toate nivelurile de școlarizare la Colegiul Național Kemal Atatürk Medgidia.

Această colaborare eficientă dintre sistemele de educație turc și românească are evident ca temei și faptul că în limba română, atât în ceea ce privește registrul arhaismelor, cât și vocabularul uzual, există un fond de cuvinte, locuțiuni și expresii de origine turcă.

Preocuparea referitoare la cunoștințele privitoare la cultura turcă trebuie sesizată inclusiv în operele lui Dimitrie Cantemir, care a scris referitor la cultura muzicală a Turciei, intitulată „Kitab-i-musiki”, „Cartea Științei muzicii”.¹²¹

În continuare, voi enumera, anumite cuvinte și expresii provenite din limba turcă care fac parte, unele din sfera arhaismelor, iar altele din vocabularul uzual actual.

Aceste cuvinte și expresii le-am regăsit foarte sugestiv subliniate în „Scrisori către Vasile Alecsandri de Ion Ghica – fragmente de viața parfum de epocă”: cuvinte turcești din sfera alimentației: *baclava*, *ciulama*, *halva*, *musaca*, *rahat*, *sarma*, sau care fac referire la deprinderi sociale: *bacșiș*, *ciubuc*, *haimana*, *lichea*.

Conform statisticii efectuate de profesorul Emil Suciu, dintr-un număr de 2770 de cuvinte turcești, două treimi au trecut în rândul arhaismelor: *aba*, *amanet*, *baftă*, *basma*, *cântar*, *caldarâm*, *catifea*, *cearșaf*, *chel*, *chibrit*, *chirie*, *chimir*, *ciorap*, *ciorbă*, *copcă*, *cusur*, *dud*, *dambla*, *dulap*, *dulgher*, *fachir*, *fotă*, *fudul*, *ghiozdan*, *hal*, *halva*, *hatâr*, *iaurt*, *taifas*, *leafă*, *lulea*, *malac*, *maramă*, *nuia*, *odaie*, *para*, *păstor*, *rachiu*, *rindea*, *rob*, *saltea*, *samsar*, *samur*, *scrum*, *soi*, *tutun*, *țol*, *vamă*.

„Cele mai multe cuvinte turcești din limba română, se regăsesc și la celelalte popoare balcanice, căci stăpânirea turcească a avut aceleași efecte pretutindeni. Putem identifica, de asemenea, și câteva sufixe de origine turcească (–*ciu*, –*giu*, –*iu*, –*lic/lâc*, –*lâu/liu*).”¹²²

Scriitori precum Costache Negruzzi, Ion Ghica, Vasile Alecsandri, Anton Pann, Nicolae Filimon, vor contribui la răspândirea acestor termeni. Seria cuvintelor turcești în scrisorile lui Ghica este extrem de vastă: *bacalum* (interjecție provenită din turcescul „*bakalım*”, având sensul (să vedem), „*geaba*” (degeaba), „*iavaș*” (lent, încet), „*iuruș*” (repede, năvală).

Locuțiunile verbale sunt și ele numeroase: *a-și găsi beleaua* (a o păți)-, „*belâsim bulmak*”, *a-i veni de hac* (a pedepsi, a birui)-, „*hakkından gelmek*”, *a mânca papară* (a fi certat, a lua bătaie), *a da amanet*, *a avea la kerem*, *a-și găsi beleaua*, *a nu avea habar*, *a scoate la maidan*, *a prinde cu ocaua mică*, într-un peș.

¹²¹ <https://turcalauncea.ro/ionela-lostun-burlacu-influentele-limbii-turce-in-operele-lui-ion-ghica/>

¹²² <https://turcalauncea.ro/ionela-lostun-burlacu-influentele-limbii-turce-in-operele-lui-ion-ghica/>

Evident că această enumerare este una extrem de succintă, dar am dorit să subliniez măcar o mică parte dintre cuvintele și expresiile provenite din limba turcă care fac parte din fondul lexical arhaic sau uzual al limbii române.

Cunoașterea sensului acestor cuvinte și expresii ajută, fără îndoială, cadrele didactice care le transmit copiilor de etnie turcă cunoștințele de limba română, pentru că folosirea unor cuvinte și expresii provenite din limba turcă, cât și receptarea lor în conformitate cu sensul pe care îl au, facilitează și îmbunătățesc procesul de comunicare.

Firește că activitățile educaționale, generate într-un mediu instituționalizat, vin ca o continuitate a comunicării din familie, totul cu scopul păstrării identității lingvistice, a obiceiurilor și a tradițiilor specifice.

Ca o aserțiune concluzivă, putem spune că mai ales după decembrie 1989, în România s-au făcut pași extrem de importanți pe calea protejării și a ocrotirii drepturilor la identitate religioasă, lingvistică și culturală, a tuturor minorităților naționale, iar în ceea ce privește minoritatea turcă pe tărâmul dobrogean, s-a dovedit a fi una fructuoasă. Relațiile de colegialitate și de autentică amiciție pe care le-am observat și în grădinițele bilingve, între cadrele didactice de naționalitate română și cele de etnie turcă, totul în interesul superior al copilului, cât și raporturile foarte bune între copiii de naționalitate română și cei de etnie turcă, ne oferă o mare încredere în reușita unui proces educațional marcat de eficiență, predictibilitate și rezultate remarcabile.

5.2. Să ne cunoaștem reciproc - activități axate pe educația interculturală

5.2.1. Sărbători de toamnă și specificul lor intercultural

Zilele Naționale ale României și Republicii Turcia	
<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>1 Decembrie</p> <p>Ambele sunt sărbători naționale.</p> <p>Este reprezentată de intonarea frecventă a Imnului de Stat în fiecare țară cu această ocazie, organizarea de parade militare, invitarea oficialităților și a ambasadurilor la recepții oficiale.</p>	<p>29 Octombrie</p> <p>Data în care cele două țări își sărbătoresc Ziua Națională: România-1 Decembrie, Turcia-29 Octombrie. Turcia- declararea Independenței și fondarea oficială a Republicii Turcia.</p> <p>În privința elementelor distincte li se poate explica preșcolărilor pe înțelesul lor ce manifestări</p>

Semnificația Zilei Naționale în cazul României este Marea Unire 1 Decembrie 1918.	specifice se organizează, mai ales în privința spectacolelor, a cântecelor, a dansurilor ș.a
<p style="text-align: center;">1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Tema activității: Ziua Națională a României - 1 Decembrie/29 Octombrie-Ziua Națională a Republicii Turcia, anumite cântece și dansuri tradiționale turcești cu referire la Ziua Națională.</p> <p>Bibliotecă: „Legenda tricolorului” poveste populară - lectura educatoarei (pe bază de imagini sau PPT)</p> <p>Artă: „Drapelul Republicii Turcia”- desen liber sau pictură cu pensula</p> <p>Construcții: „Podurile și șoselele țării mele”- construcții din piese de lemn/lego</p> <p>Joc de rol: „De-a parada militară”- marș ca soldații pe muzică, dramatizare și joc liber cu costume de soldați</p> <p>Știință: „Sortează steagurile”- joc logic de sortare pe criteriul mărime al unor imagini cu steagul Republicii Turcia</p>	
<p style="text-align: center;">2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Referitor la achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului de etnie turcă, trebuie precizat faptul că se va insista pe însușirea anumitor cuvinte de bază referitoare la Ziua Națională, prin repetarea lor sistematică, copiii de etnie turcă, fiind ajutați atât de educatoare, cât și de către colegii lor de naționalitate română.</p> <p>Se va căuta să se folosească un limbaj simplu care să facă parte din recuzita comună, cuvinte și expresii scurte, ușor de pronunțat fără niciun fel de posibilitate de confuzie.</p> <p>Accentul va cădea în mod special pe ceea ce reprezintă Ziua Națională din perspectiva copilăriei, adică poezii: „Cumhuriyet”, cântece, jocuri populare, „Cumhuriyet Bayramı”, simbolistica drapelului, culorile acesteia ș.a</p> <p>Lectura educatoarei, prin citirea de către educatoare a unor istorioare scurte, referitoare la eroi ai neamului sau recitarea de poezii cu acest specific sau prezentarea de desene, fotografii, imagini cu clădiri ori obiecte specifice Zilei Naționale, sunt mijloace foarte importante prin care se poate ajunge la scopul fundamental și anume înțelegerea de către preșcolari a semnificației Zilei Naționale a Republicii Turcia .Vezi anexa A1 Ozgur Demiral¹²³</p>	

¹²³ <https://okuloncesi.eba.gov.tr/activity/56>

Sărbători specifice: Crăciunul la creștini, iar în cazul etniei turce-Sărbătoarea Sacrificiului <i>/Kurban Bayram</i>	
Elemente comune	Elemente diferite
<p>Ambele sunt sărbători.</p> <p>Ambele sunt sărbători care aduc mare bucurie copiilor, pentru că în cazul celor de naționalitate română, a celor cu credința creștină cadourile, reprezintă un element foarte important, lucru care se întâmplă și în cazul copiilor de etnie turcă cu ocazia Kurban Bayramului.</p> <p>Încă un element definitoriu extrem de important este pentru copiii creștini mersul la biserică alături de familie, iar pentru cei de etnie musulmană, pentru băieți mersul la moschee.</p> <p>În ambele cazuri există frumoasa tradiție a colindatului.</p> <p>Încă un element de asemănare este reprezentat de faptul că în schimbul strădaniei de a colinda copiii primesc daruri, care-i scaldă în bucurie, dulciuri, fructe sau chiar bani cu care să-și achiziționeze ceea ce-și doresc cu ocazia acestor sărbători.</p>	<p>Această Sărbătoare-Crăciunul îi îndeamnă pe oameni să dăruiască, la iertare, lumină și bucurie. Fecioara Maria îl naște pe Iisus în ieslea Bethleemului, arătându-se astfel, smerenia și modestia în care vine pe lume Fiul Lui Dumnezeu.</p> <p>Kurban Bayramul înseamnă Sărbătoarea Sacrificiului în religia musulmană. Aceasta se traduce prin faptul că animalele sacrificate sunt împărțite cu scopul ajutorării săracilor, dar o treime se păstrează pentru familie, a doua treime se oferă rudelor și vecinilor și cea de-a treia treime nevoiașilor. „Sărbătoarea anuală, consolidează spiritual familia și comunitatea”¹²⁴</p> <p>În cazul Crăciunului, dragostea este pe primul loc, pentru că atât în postul de dinainte, cât și în perioada propriu-zisă a sărbătorii, oamenii își oferă daruri, în principal sunt cadorișiți copiii, cunoscută fiind bucuria aflării cadourilor de sub brad.</p> <p>Crăciunul are o durată de trei zile.</p> <p>Kurban Bayramul se sărbătorește pe parcursul a patru zile.</p>

¹²⁴ Itinerarii și evenimente inedite în Dobrogea-*Diversitatea etnică specifică județului Constanța, obiceiuri și tradiții-Turism Cultural*, Unitatea Administrativ Teritorială, Județul Constanța p.5

	<p>Încă o distincție, între cele două sărbători este colindatul specific Crăciunului, iar colinde precum: „O, ce veste minunată”, „Trei Crai de la Răsărit”ș.a. se aud pe ulițe, în satele împodobite pentru sărbătoare, cât și în orașe se organizează concerte de colinde susținute de către copii, serbări în grădinițe și școli ș.a</p> <p>În ceea ce privește Kurban Bayramul, mersul din casă în casă, se sărută mâna celor mai în vârstă și se urează:„Kurban Bayramınız Kutlu olsun”.</p> <p>Așadar colindatul aici nu are o formă a colindelor cântate, ci înseamnă mersul din casa în casă și urările specifice. Vizitele încep după ce se termină ceremonia de la moschee.</p>
<p>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Bibliotecă: „Legenda lui Moș Crăciun”(Noel Baba)- lectura educatoarei și convorbire după imagini reprezentative temei (Anexa A2)</p> <p>Artă: „Hainele Moșului”- pictură în contur cu pensula/desen liber</p> <p>Construcții: „Casa Moșului de la Polul Nord”- Construcție cu piese de lemn, de îmbinare, lego</p> <p>Joc de rol: „La atelierul de jucării”- joc liber și creativ în care copiii cu diferite jucării sau obiecte prin care copiii pregătesc spațiul de joc sau cadouri pentru alți copii</p> <p>Știință: „Spridușii sortează jucăriile și le pun în saci”- joc logic de sortare a jucăriilor după criteriul: mărime, culoare</p>	
<p>2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc se realizează prin: explicarea, pe înțelesul copilului, a semnificației sărbătorii Crăciunului, a ceea ce se spune în colindele interpretate la serbare, a frumuseții și importanței cadourilor, cu ocazia sărbătorilor atât cât și a altor elemente specifice.</p>	

O latură foarte importantă este reprezentată de cultivarea empatiei, preșcolarii fiind învățați că acest context al sărbătorii este cel mai bun prilej de a-și oferi unii altora daruri, de a împărți ceea ce au primit și cu ceilalți, de a fi mai buni, mai dăruitori și în același timp de a-și exprima în mod liber sentimentele de dragoste și bucurie specifice sărbătorilor.

Evident că, atât creștinii, cât și cei de etnie musulmană oferă daruri cu această ocazie, iar ajutorarea aproapelui devine în această perioadă o prioritate de maximă importanță.

Pe baza unei legende de Crăciun cunoscute, se va realiza un joc didactic, de pronunție a unor cuvinte cu specific-Crăciun, brad, cadou, stea, beteală, zăpadă, fulg.

Pe o tablă magnetică sunt așezate imagini care fac referire la conținutul legendei.

Educatorea demonstrează pronunția model „cadou”, se face despărțirea în silabe a cuvântului, după care se trece la jocul de probă.

Educatorea alege un copil care să demonstreze procedeul de pronunție al cuvintelor, după care se trece la jocul propriu-zis.

Fiecare copil își alege de pe tablă o imagine pe care o denumește corect și are sarcina de a despărți în silabe. Cea mai simplă și eficientă metodă este bătaia din palme. Copiii bat din palme pentru fiecare silabă pronunțată. Educatorea intervine pentru a ajuta sau corecta copilul.

Jocul se finalizează după ce toate imaginile de pe tablă au fost denumite și doar dacă copiii au înțeles procedeul de despărțire în silabe și de numărare a acestora.

Tot ca o achiziție folositoare, copiilor trebuie să li se prezinte iubirea izvorâtă de sărbătoarea Nașterii Domnului ca o oportunitate de a-i ajuta, după puțința lor, pe colegii cei mai nevoiași sau pe cei cu dizabilități care trebuie integrați complet în frumusețea acestei bucurii.

An Nou

<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
31 Decembrie Intrarea într-un Nou An calendaristic înseamnă evident pentru fiecare persoană un prilej de bilanț, adică de a se gândi la ceea ce a făcut în anul care a trecut, dar și un prilej de reflecție asupra perspectivelor și idealurilor pentru Noul An. Specifică mai	31 Decembrie În România continuă perioada colindelor, iar copiii începând cu vârsta preșcolărității merg cu plugușorul, colind în care se multumește lui Dumnezeu pentru roadele anului trecut și se cer roade cel puțin la fel de bogate pentru noul an.

<p>tuturor popoarelor este petrecerea din noaptea dintre ani, pentru că lăsăm în urmă împlinirile, realizările, dar și eventualele eșecuri propunându-ne noi realizări pentru Anul care sosește.</p> <p>Atât în România, cât și în Republica Turcia, intrarea într-un nou an calendaristic este cea mai bună ocazie de bucurie și voie bună.</p> <p>Atât în România, cât și în Turcia, are loc petrecerea de Revelion, petrecerea din Noaptea trecerii dintre ani.</p> <p>Se fac urări de bine, copiii sunt învățați în ceea ce privește scrierea felicitărilor sau în trimiterea urărilor prin intermediul diverselor mesaje, cu ocazia începutului Noului An.</p> <p>Este, atât în România, cât și în Turcia, o reuniune a familiei extinse, iar copiii se bucură, atunci când vremea permite, de zăpadă, săniuș, diverse serbări organizate la locuri de joacă sau cluburi pentru copii.</p> <p>Fiind perioada vacanței de iarnă, copiii participă la diverse activități cum ar fi schiatul sau prezența în orașele copiilor.</p>	<p>Debutul Anului Nou înseamnă mersul cu sorcova, iar copiii primesc dulciuri și alte daruri.</p> <p>Anexa A3 cu text „Plugușorul și Sorcova”</p> <p>În Republica Turcia copiii participă la urările făcute membrilor familiei, rudelor și prietenilor, recită poezii (<i>Anexa A3</i>), merg împreună cu părinții în vizite la neamuri și la prieteni.</p> <p>Au loc la început de Nou An diverse spectacole pentru copii, scenete.</p>
<p><i>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</i></p> <p>Copiii formează echipe de 2-3 copii și cooperează pentru a realiza mici „cadouri” pentru copii din grupuri vulnerabile (centru de plasament). Împreună realizează mici jucării, desene sau ornamente pe care le vor oferi cadou în apropiere de Anul Nou.</p> <p>Educatorea realizează diverse activități, încheind printr-o serbare.</p>	
<p><i>2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc</i></p>	

Din perspectiva însușirii de către preșcolarul de etnie turcă a elementelor culturale române, aceasta se face încă dinaintea începerii vacanței de iarnă, pentru că alături de celelalte colinde, copilul este familiarizat cu Plugușorul, Sorcova, prezentându-i-se evident cuvinte specifice, simple, pe înțelesul lui. Aceste colinde conțin cuvinte și expresii simple, ușor de înțeles, „Sorcova vesela” de către preșcolari.

Li se explică celor mici faptul că, o dată cu trecerea în Noul An se produce și creșterea lor, apropierea din ce în ce mai mare de mersul la școală ș.a

Anexa A3 ¹²⁵

Sărbători de primăvară – vară și specificul lor intercultural

<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>1 Martie- 21 Martie Venirea Primăverii</p> <p>Primăvara este, desigur, anotimpul bucuriei, al inocenței, al împodobirii cu puritate a întregii naturi.</p> <p>Nu degeaba se spune că primăvara seamănă cu un zâmbet cald și copilăresc.</p> <p>Primăvara reprezintă atât pentru copilul din România, cât și pentru preșcolarul de etnie turcă o foarte frumoasă oportunitate de a participa activ la serbări specifice cu ocazia debutului de anotimp, a Zilei Internaționale a Femeii și a Mamei ș.a</p> <p>Li se oferă cadouri mamelor, surorilor, educatoarelor, profesoarelor, lucru care stârnește un profund sentiment de veselie.</p> <p>Acest anotimp prilejuiește multă bucurie, mai ales că încă de la început, copiii oferă daruri, iar mama,</p>	<p>În România începutul calendaristic al primăverii se identifică cu data de 1 Martie, în Republica Turcia prima zi de primăvara este socotită a fi 21 Martie Nevruz.</p> <p>În România copiii oferă mamelor, bunicilor, surorilor, educatoarelor și profesoarelor mărtișoare, flori, felicitări cu urări emoționante.</p> <p>Au loc serbări ale primăverii, se recită poezii, având în centru persoana mamei și oferirea mărtișorului.</p> <p>După cum am spus, sărbătorirea sosirii primăverii are loc în Turcia la data de 21 Martie-Nevruz. „Nevruzul simbolizează chemarea la viață, renașterea străbunilor, înălțarea către soare.”¹²⁶</p>

¹²⁵ <https://okuloncesi.eba.gov.tr/etkinlik/113>

¹²⁶ Itinerarii și evenimente inedite în Dobrogea-*Diversitatea etnică specifică județului Constanța, obiceiuri și tradiții-Turism Cultural*, Unitatea Administrativ Teritorială, Județul Constanța p. 5

<p>sora, educatoarea, învățătoarea, profesoara sunt persoanele aflate în centrul atenției.</p>	<p>În timpul festivalului specific, Nevruz, Ziua Cea Nouă, au loc ieșiri la iarbă verde, prilej de joc și bucurie pentru copii.</p> <p>Se prepară diverse mâncăruri, dulciuri, care se împart în special copiilor și tinerilor.</p> <p>Ziua Echinocțiului de primăvară la turci Nevruz, este numită Ziua Prieteniei, a împăcării, a păcii.</p> <p>Copiii și tinerii agață în ramurile pomilor precum caiși, corcoduși, cireși, o parte dintre darurile primite în casele pe care le-au vizitat, iar o altă parte este împărțită celor nevoiași.</p>
<p>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Bibliotecă: „Legenda Mărțișorului”- poveste populară - lectura educatoarei pe bază de imagini</p> <p>Artă: „Confecționăm mărțișoare pentru cei dragi”- mărțișoare din lut și paiete/mărțișoare din cocă de sare pictate.</p> <p>Construcții: „Grădinițe pentru ghiocci”- construcții din piese de lemn, lego pentru iarbă și ghiocci</p> <p>Joc de rol: „Vânzare de mărțișoare”- copiii se prefac că vând mărțișoare, verbalizează expresii folosite la un magazin, formule de politețe.</p> <p>Știință: „Mărțișorul potrivit, mamei i l-am dăruit”- sortare jetoane după formă și culoare</p>	
<p>2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Preșcolarul de etnie turcă este familiarizat cu tradițiile specifice din România, cum ar fi oferirea mărțișorului, participarea la serbările organizate, vorbindu-i-se totodată despre semnificația mărțișorului, a dăruirii florilor, a poeziilor și cântecelor de primăvară.</p>	

Vocabular: Nevruz, primăvară, sărbătoare, anotimp, iarnă, vară, toamnă, cald, frig, natură, copac, floare.

Joc DLC: Copiii sunt așezați în semicerc. Pe o masă sunt așezate cu fața în jos imagini diverse, unele simboluri ale Nevruzului și altele nerelevante temei. Copiii vin pe rând și întorc câte o imagine. Aceștia trebuie să sorteze imaginile pe o tablă magnetică, așezând imaginile specifice Nevruzului într-o coloană și celelalte pe o altă coloană. Dacă sunt descoperite imagini specifice Nevruzului, copiii trebuie să formuleze propoziții specifice temei. Jocul se finalizează după ce se epuizează imaginile. Copiii formulează propoziții simple sub formă de joc, pe baza imaginilor pe care le expune doamna educatoare.

„Vine vine primăvara”. **Anexa A4**

Sărbători specifice: Paștele la creștini, iar în cazul etniei turce-Sărbătoarea Dulce /*Ramazan Bayram/Şeker Bayram*

Paștele la creștini	Sărbătoarea Dulce / <i>Ramazan Bayram/Şeker Bayram Etnia turcă</i>
Paștele reprezintă o sărbătoare a renașterii, simbol al primăverii, care pentru copii are o importanță deosebită. Indiferent de religia de apartenență, copiii asociază sărbătoarea cu iepurașul, personaj hazliu care sosește în dar cu dulciuri de ciocolată. Astfel, cei mici înțeleg că printre valorile importante ale acestei sărbători se numără: generozitatea, altruismul, bucuria.	Pentru comunitatea turcă, pentru cei de religie musulmană, cea mai importantă Sărbătoare este Ramadan Bayramul, Sărbătoarea darurilor dulci, prilej de mare bucurie pentru toți membrii comunității, pentru că în această perioadă, se intensifică numărul de vizite făcute în familie, între rude ș.a Ramazan Bairam (sărbătoarea ruperii postului), numită și Şeker Bairam (sărbătoarea de zahăr, sau a dulciurilor) are loc la sfârșitul postului Ramazan, timp de trei zile, în care musulmanii se felicita, îmbracă haine noi, fac vizite, fac cadouri.

	La moschee are loc o rugăciune în comun numită „rugăciunea de sărbătoare”. ¹²⁷
<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>Sărbătoarea Pascală-Paște la creștini - Ramazan Bayram / Sărbătoarea dulce la turci ambele sunt cele mai importante sărbători, Paștele pentru Creștini și Ramadan Bayram pentru cei din comunitatea musulmană.</p> <p>Pentru copii, sunt momente de mare satisfacție. În casele creștinilor, Învierea Domnului se sărbătorește având pe masă, preparatele specifice sărbătorii, și anume mâncăruri gustoase, în special de carne de miel, ouă roșii, cozonaci și multe alte dulciuri. Celor mici li se oferă cadouri și sunt din ce în ce mai familiarizați cu sărbătoarea.</p> <p>Copiii de etnie turcă primesc cu ocazia Ramadan Bayramului o atenție specială, pentru că în vizitele efectuate la bunici și alte rude au parte de baclavale, alte dulciuri gustoase turcești, bomboane de mere, produse de patiserie, ceai, iar adulții primesc și delicioasa cafea turcească.</p> <p>În Republica Turcia, vata de zahăr și înghețata sunt la mare căutare în aceste zile, copiii cumpărându-și aceste dulciuri cu banii primiți în dar, în vizitele pe care le-au făcut.</p>	<p>Sărbătoarea Pascală Paște la creștini –Ramazan Bayram /Sărbătoarea dulce la turci</p> <p>Cele două sărbători, se disting în primul rând, prin semnificația lor, Paștele reprezentând după cum am mai spus Învierea Domnului Iisus Hristos, ca rod al iubirii supreme pentru oameni, iar Ramadan Bayramul fiind o sărbătoare a comunității turce în care grija pentru săraci este prioritară, fiindcă se spune că până și cel care n-a postit conform specificului religiei musulmane are datoria să se îngrijească de cei nevoiași.</p> <p>Un alt element distinctiv este reprezentat de felul și durata postului, creștinii postind neîntrerup vreme de șapte săptămâni, iar cei de etnie turcă postind 30 de zile, cu post aspru de la răsăritul până la apusul soarelui.</p> <p>Copiii de naționalitate română, împreună cu părinții și bunicii lor, merg la biserică, se spovedesc și se împărtășesc.</p> <p>Băieții de etnie musulmană merg împreună cu tații și bunicii la moschee.</p> <p>Pe buzele tuturor creștinilor strălucește salutul „Hristos a înviat!”, „Adevărat a înviat”!</p>

¹²⁷ Zamfir B., 2015, *Studiu cultural istoric privind minoritatea turcă realizat în cadrul proiectului „Minorități minore”*

Ambele sărbători, atât Paștele, cât și Ramazan Bayramul durează trei zile.	Cu ocazia Ramadan Bayramului, se urează Ramazan Bayraminiz Kutlu Olsun”-Bairam fericit!
<p>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Bibliotecă: „Legenda iepurașului de Paște”- lectura educatoarei pe bază de imagini sau PPT</p> <p>Artă: „Oul de Paște”- pictură liberă cu pensula pe hârtie sau pe ou 3D din polistiren</p> <p>Construcții: „Căsuța iepurașului” construcții din piese de lemn, lego etc</p> <p>Joc de rol: „Pregătim prăjituri pentru iepuraș”- joc cu cocă, forme de biscuiți, sucitoare, blaturi de lemn, bomboane de decor, glazură</p> <p>Știință: „Ce sărbătorim de Paște?”- convorbire după imagini Anexa A5</p>	
<p>2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Scopul acestei activități: Dezvoltarea vocabularului pasiv și activ al copilului turc cu elemente culturale specifice Paștelui la români</p> <p>Explicarea pe înțelesul preșcolarului, a ceea ce înseamnă Paștele pentru creștini, vorbindu-li-se despre lumina, bucurie, dărnicie, toate aflate sub sceptrul sărbătorii Învierii Domnului.</p> <p>Totodată, se va explica importanța generozității, a oferirii de cadouri, fiind întrebați preșcolarii care sunt darurile care-i bucura cel mai mult, într-un context de sărbătoare.</p>	

Sărbători de primăvară – vară și specificul lor intercultural

Ziua Copilului

<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>Ambele sărbători au în vedere protecția drepturilor Copilului.</p> <p>23 Aprilie –Ziua Copilului Turc -1 Iunie Ziua Internațională a Copilului</p> <p>Firește că Ziua Internațională a Copilului este o ocazie a celei mai mari bucurii, pe care o resimte fiecare copil, căruia i se oferă empatie, dragoste necondiționată și sinceră afecțiune. Copiii înveselesc deopotrivă, familia, grădinița, școala,</p>	<p>23 Aprilie, este pentru Republica Turcia, o zi exclusivă dedicată Copilului turc, în timp ce 1 Iunie este Ziua tuturor copiilor din lume.</p> <p>Spre deosebire de imensa majoritate a statelor Lumii care sărbătoresc Ziua Copilului, pe data de 1 iunie, Republica Turcia sărbătorește începând cu 23 aprilie 1920, Ziua Copilului Turc, aniversare</p>

<p>locurile de joacă, și în general toate ținuturile în care se află. Se știe că la data de 1 Iunie se sărbătorește Ziua Internațională a Copilului, zi proclamată cu scopul sărbătorii tuturor copiilor din toată lumea. Această aniversare vorbește despre importanța garantării, ocrotirii și respectării drepturilor copilului, iar declarațiile și convențiile internaționale în acest sens sunt o mărturie vie pe această direcție.</p> <p>Ziua Copilului Turc este pentru copiii din Republica Turcia, o anticipare a Zilei Internaționale a Copilului, iar copiii turci au parte, prin urmare, de două aniversări într-un singur an.</p>	<p>fixată la o dată cu totul specială, fiindcă tot acum se sărbătorește și Ziua Suveranității Turciei.</p> <p>Specificul manifestărilor vizează la data de 23 aprilie strict prioritățile, preocupările și interesele copilului de etnie turcă, în timp ce la data de 1 Iunie se vorbește despre protecția universală a drepturilor Copiilor. Inclusiv în instituțiile bilingve de învățământ se organizează serbări care au în centrul lor sărbătorirea copiilor atât la data de 23 Aprilie, cât și pe data de 1 Iunie, creându-se astfel o dublă bucurie pentru toți copiii grădiniței.</p> <p>Așadar, aici au loc mai multe serbări, scenete și programe de relaxare și creativitate generate de copii pentru copii, evident cu ajutorul cadrelor didactice și al familiei.</p>
<p><i>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</i></p> <p>Bibliotecă: „1 Iunie”- De Elena Dragoș, vor repeta poezia învățată și ordona cronologic imaginile din poezie, vezi Anexa A 6 poezii 23 Aprilie</p> <p>Artă: „Curcubeul prieteniei” - pictură liberă</p> <p>Construcții: „Parc pentru copii”- construcție din piese de lemn, lego</p> <p>Joc de rol: „De-a petrecerea de 1 Iunie”- dans, paradă de costume cu personaje de poveste</p> <p>Știință: „Cine, cine?”- concurs de ghicitori</p>	

2 Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.

Scopul activității: Diferențierea elementelor culturale dintre Ziua Copilului Turc și Ziua Internațională a copilului pe baza unor imagini

Din perspectiva achizițiilor elementelor culturale române, plecând de la specificul cultural al copilului de etnie turcă, referitor la Ziua Internațională a copilului trebuie să i se explice preșcolarului pe înțelesul lui ce înseamnă Ziua Copilului, putându-se face asocieri cu Ziua Copilului Turc, tocmai pentru o înțelegere mai facilă a semnificației acestora.¹²⁸

Termenii folosiți în explicație trebuie să fie unii simpli, uzuali, ușori accesibili celor mici.¹²⁹

Convorbire, pe baza de imagini (imagini care prezintă tradiții și obiceiuri specifice celor două sărbători). Educatoarea adresează întrebări pe baza imaginilor: (Ce sărbători apar în imagini?; Ce activități desfășoară copiii de sărbătoare?; Ce cadouri primesc copiii? etc) iar copiii trebuie să ofere răspunsuri pe baza acestora.

Ca o concluzie: educatoarea sprijină copiii pentru a stabili diferențele dintre cele două sărbători - Ziua Internațională a Copilului și Ziua Copilului Turc.

Ziua Profesorului român și Ziua Profesorului turc

<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>Atât pe 5 Octombrie, cât și pe 24 Noiembrie sunt sărbătorite cadrele didactice.</p> <p>Desigur că Ziua Cadrelor didactice reprezintă un prilej prin care li se aduce mulțumire și recunoștință tuturor celor care contribuie la formarea fiecărui om.</p> <p>Profesorii din învățământul preșcolar au un rol determinant și o misiune fundamentală</p>	<p>Se sărbătorește Ziua Profesorului în întreaga lume pe 5 Octombrie, iar pe 24 Noiembrie exclusiv a Profesorului turc.</p> <p>În Turcia și în comunitățile turce din afara țării se organizează manifestări specifice adresate cadrelor didactice în care este recunoscută munca profesorului, atât în ceea ce privește sistemul educațional din Turcia, cât și referitor la păstrarea identității și culturii poporului turc.</p>

¹²⁸ <https://okuloncesi.eba.gov.tr/activity/28>

¹²⁹ <https://okuloncesi.eba.gov.tr/activity/34>

în formarea și conturarea caracterului copiilor, pentru că educatoarele sunt persoanele de care preșcolarul se apropie cel mai mult în afara propriei familii.

De aceea atât Ziua Copilului, cât și Ziua Profesorului ar trebui să fie în fiecare zi, mai ales în ceea ce privește felul în care ne raportăm atât la cadrele didactice, cât și la copii pentru că împreună ei construiesc viitorul țării. Se organizează același tip de manifestări, sesiuni de comunicări, simpozioane, întruniri. Se aduc în discuție felul și rapiditatea cu care sunt aplicate prevederile legale care să-i protejeze pe profesori, reiterându-se în același timp solicitările cadrelor didactice privitoare la venituri mai bune și condiții de muncă mai facile.

1. Activitate axată pe cooperare interculturală

Tema activității: Ziua Profesorului

Biblioteca: „Cu ce mă învață doamna mea?” - Joc didactic de formare de propoziții pe bază de imagini.

Științe: „Educația este cea mai importantă” - vizionare de filmuleț despre importanța educației

Artă: „Doamna mea” - desen liber portret cu doamna educatoare

Construcții: „Grădinița mea” - construcție din piese de lemn, lego etc

Joc de rol: „De-a educatoarea” - joc liber și dramatizarea rolului de doamna educatoare

2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.

Preșcolarul de etnie turcă, trebuie să primească explicații referitoare la Ziua profesorului, similare cu cele primite despre Ziua Copilului, spunându-li-se copiilor într-o manieră extrem de simplă că așa cum ei au fost sărbătoriți, la fel este sărbătorită și doamna educatoare.

„Cum este doamna mea?” - caracterizarea doamnei educatoare.

Se desfășoară pe tablă metoda brainstorming. Pornind de la cuvântul cheie „Doamna mea”, copiii trebuie să descrie diferite caracteristici/însușiri ale educatoarei (diferite adjective).

Li se poate sugera copiilor să formuleze urări de bine doamnei educatoare, cu ajutorul părinților, care mai târziu să fie transcrise pe felicitări sau desene, generându-se astfel o fructuoasă colaborare între grădiniță și familie: cântecele, drept mulțumire și recunoștință cum se întâmplă de exemplu cu Ziua Internațională a Femeii, a Mamei.

*Anexa A7 ZIUA PROFESORULUI*¹³⁰

5.2.2 Elemente specifice interculturale în folclorul copiilor (*cântece și jocul popular*)

Mihai Eminescu – Yunus Emre

<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>
<p>Atât Mihai Eminescu, cât și Yunus Emre, sunt cei mai reprezentativi poeți ai literaturii din România și respectiv Turcia.</p> <p>Poemele scrise de către acești mari poeți se regăsesc și redau, în anumite locuri, universul copilăriei.</p> <p>Încă un element comun, ar fi poezia cântată, aceasta și ca reprezentare a unui folclor cult, atât în limba română, cât și în limba turcă.</p> <p>Se știe că pentru a fi și mai pe înțelesul copiilor, poezia „Somnoroase păsărele”, se cântă.</p>	<p>Poeziile lui Mihai Eminescu, „Somnoroase păsărele” și „Ce te legeni”, au în vedere, în primul rând, universul naturii, cântecul păsărelelor, freamătul codrului, susurul apelor, și, în general, graiul naturii.</p> <p>În poezia lui Yunus Emre pe care am ales-o, ideea cunoașterii de sine, a cunoașterii lumii înconjurătoare sau a dorințelor pozitive, predomină.</p> <p>Din perspectiva stilului în care sunt scrise, „Somnoroase păsărele” și „Ce te legeni” conțin</p>

¹³⁰ <https://okuloncesi.eba.gov.tr/activity/86>

	<p>versuri compuse din cuvinte și expresii simple, extrem de dulci și bine armonizate, epitete clare.</p> <p>Poezia lui Yunus Emre-Primul Poem, este mai mult un poem al filosofării, are expresii mai complexe, dar la fel îndeamnă la cunoaștere, la știința, la atenție trează.</p>
<p>1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Tema activității: Mihai Eminescu</p> <p>Bibliotecă: „Somnoroase păsărele”, copiii vor repeta poezia învățată și vor așeza cronologic imaginile din poezie</p> <p>Artă: „Lacul”- pictură liberă cu pensula</p> <p>Construcții: „Casa poetului Mihai Eminescu”- construcții din piese lego, de lemn, de îmbinare</p> <p>Joc de rol: „Recitalul de poezii”- recitare de poezii de Mihai Eminescu</p> <p>Știință: „Lacul” de Mihai Eminescu”- convorbire după imagini sau PPT</p> <p>YUNUS EMRE Anexa A8</p>	
<p>2. Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Pentru preșcolarul de etnie turcă, familiarizarea cu poeziile „Somnoroase păsărele” și „Ce te legeni” poate fi făcută ușor, pentru că fiecare copil este curios atunci când i se vorbește despre cântecul păsărilor, despre lumea lebedelor care trec pe ape, sau despre codrul înverzit care se vestejește.</p> <p>În spiritul creativității, profesorul din învățământul preșcolar trebuie să-i îndemne pe copii să-și imagineze cum ar cânta păsările, ce le șoptesc apele prin susurul lor sau frumusețea.</p> <p>Poezia „Somnoroase păsărele”</p> <p>Sarcina didactică – să transforme din cuvântul de bază diminutivul lui</p> <p>Joc didactic - „Săculețul fermecat”</p> <p>Educatorea extrage din săculețul fermecat o imagine care exprimă un cuvânt din poezia „Somnoroase păsărele”.</p> <p>Educatorea le dă model de alintare al cuvântului „cuib”- cuibușor.</p>	

Educatorea realizează jocul de probă cu copiii, pentru a se asigura că regulile jocului au fost înțelese, apoi urmează ca fiecare copil să extragă din săculeț un jeton și să respecte sarcina pe care o are de făcut.

Copiii extrag din săculețul fermecat jetoane cu imagini care reprezintă cuvintele din poezie
 Păsărele a alintat cuvântul pasăre/Rămurică a alintat cuvântul ramură.

După fiecare răspuns corect, copilul este aplaudat, dacă a greșit primește o pedeapsă amuzantă.
 Jocul se finalizează când se epuizează jetoanele.

În concluzie, putem spune fără teama de a greși, că universul poveștilor pentru copii și al poeziilor, reprezintă o lume fascinantă, scăldată în vis și înfrumusețată, de inocența și nevinovăția zâmbetului cald și copilăresc.

5.2.3 Valori culturale transmise prin intermediul poveștilor

Poveștile lui Ion Creangă	Povestirile lui Nastratin Hogeia
<p>Este bine cunoscut faptul că prin intermediul poveștilor se urmărește transmiterea anumitor valori morale și culturale, care să definească mai bine conduita și caracterul copiilor. Copiii de vârstă mică, mai ales preșcolarii trăiesc parcă într-o lume a poveștilor, într-o lume lipsită de griji și de apăsare cotidiană, dar care este terenul cel mai fertil pentru creativitate, joc, bucurie, spontaneitate.</p> <p>Poveștile scrise de Ion Creangă, cum ar fi: „Capra cu trei iezi”, „Ursul păcălit de vulpe”, „Păcală”, „Cinci pâini”, reprezintă pentru fiecare copil un univers aparte, din care se desprind numeroase învățături folositoare pentru viață.</p>	<p>Dacă ne referim la cultura turcă, anecdotele lui Nastratin Hogeia de exemplu, stârnesc deopotrivă, atât zâmbetul, interesul cât și curiozitatea celor care le ascultă.</p>
<i>Elemente comune</i>	<i>Elemente diferite</i>

<p>Morala poveștii „Ursul păcălit de vulpe” scoate în evidență trăsături negative precum viclenia, lăcomia și încrederea dezamăgită în timp ce morala poveștii „Capra cu trei iezi” subliniază faptul că fiecare copil trebuie să asculte de părinți și să nu fie credul sau naiv atunci când intră în relații cu persoane necunoscute.</p> <p>Anecdotele lui Nastratin Hogeă, „Cuvântul dat”, „Cine dă banul, poate să fluiere”, „Dacă se prinde?”, chiar dacă diferă din perspectiva moralei, au ca element comun cu poveștile lui Ion Creangă, faptul că duc la extragerea de către copii a unor învățături extrem de utile.</p> <p>Valorile comune atât în poveștile lui Ion Creangă, cât și în anecdotele lui Nastratin Hogeă, valori care trebuie însușite de către copii sunt: cinstea, onestitatea, corectitudinea, dar aceste valori se învață în antiteză cu ceea ce se redă în povești sau în anecdote. De exemplu educatoarea le va explica preșcolarilor faptul că viclenia vulpii sau lăcomia ursului nu sunt modele demne de urmat, cum nici minciuna lui Nastratin Hogeă, nu trebuie luată ca exemplu pozitiv.</p> <p>Așadar reperele morale se învață, tocmai ca un element de opoziție față de scenele redată în povești sau în anecdote.</p> <p>Personaje</p> <p>Din perspectiva personajelor, un element comun este reprezentat de faptul că acestea fac parte din lumea copilăriei, stârnind amuzamentul cititorului și al ascultătorilor deopotrivă, pentru că nu poți să nu</p>	<p>Elementele diferite între poveștile lui Ion Creangă luate ca exemplu și anecdotele lui Nastratin Hogeă sunt din punct de vedere al limbajului folosit, cuvintele și expresiile din poveștile lui Ion Creangă, în „Capra cu trei iezi”, de exemplu, există un dialog plin de încărcătura emoțională, mai ales între mama și iedul cel mic.</p> <p>În anecdotele lui Nastratin Hogeă, limbajul este unul hâtru, amuzant, în stare să descrie pozne sau elemente mai neobișnuite.</p> <p>În privința îmbrăcăminte, în aceste cazuri putem vorbi mai mult de o nuanță figurativă, pentru ca personaje de genul vulpea și lupul și-au îmbrăcat purtarea în viclenie și lăcomie, iar personajele Nastratin Hogeă poartă evident un veșmânt al glumelor, care provoacă distracția celor mici.</p>
---	---

<p>zâmbești când îți imaginezi „un urs păcălit de vulpe” sau când ți-l imaginezi pe Nastratin Hoge, turnând iaurtul în lac, cu scopul ca tot lacul să devina iaurt.</p>	
<p style="text-align: center;">1. Activitate axată pe cooperare interculturală</p> <p>Tema activității: „Capra cu 3 iezi”</p> <p>Bibliotecă: „Capra cu 3 iezi”- lectura educatoarei pe baza de imagini</p> <p>Științe: „Curiozități despre iezi” – citire imagini</p> <p>Artă: „Scena din poveste” – colorare</p> <p>Construcții: „Căsuța iezielor” - din piese de lemn, lego</p> <p>Joc de rol: „Facem mâncare pentru cei 3 iezi” - joc liber cu setul de bucătărie</p> <p>Tema activității: „Ursul păcălit de vulpe”</p> <p>Bibliotecă: „Ursul păcălit de vulpe” Lectura educatoarei pe baza de imagini</p> <p>Științe: „Curiozități despre animale sălbatice” - citire de reviste, atlase zoologice</p> <p>Artă: „Vulpea și ursul” – pictură, siluete sau Măști</p> <p>Construcții: „Vizuina vulpii” - din piese de lemn sau lego</p> <p>Joc de rol: „De-a vulpea și de-a ursul” - Teatru improvizat cu scurte dialoguri din poveste. Se pot folosi măști cu personajele povești.</p>	
<p style="text-align: center;">2 Activitate axată pe achiziția elementelor culturale române, pornind de la specificul cultural al preșcolarului turc.</p> <p>Pentru preșcolarul de etnie turcă, deprinderea învățăturilor care rezultă din poveștile scrise de către Ion Creangă se poate realiza în mod facil, pentru că fiecare copil, este interesat de lumea animală, se implică emoțional, într-un astfel de univers, iar dacă poveștile sunt citite cu intonația necesară, respectându-se adevărata lor semnificație, se va reuși stărnirea curiozității preșcolarilor.</p> <p>În cazul în care, preșcolarul de etnie turcă, nu vorbește românește, povești precum „Capra cu trei iezi” sau „Ursul păcălit de vulpe”, pot fi vizionate filmulețe.</p> <p>Sarcina didactică</p> <p>Pe tablă educatoarea scrie expresia de bază „Capra cu trei iezi” care va fi folosită în cadrul jocului. Fiecare copil spune un cuvânt care îl face să se gândească la expresia de pe tablă: Capră, lup, iezi, pădure.</p> <p>Copiii sunt împărțiți în trei grupe: echipa iezielor, echipa caprei, echipa lupului, în funcție de ecusoanele pe care le-au extras prin intermediul metodei „Mâna oarbă”!</p>	

Fiecare dintre aceste grupuri își alege un lider, apoi liderul echipei primește o cutie cu personajele poveștii alese.

Copiii din fiecare grupă trebuie să extragă câte un jeton cu un personaj din povestea respectivă și să-l imite, astfel încât colegii să-l recunoască.

Oricare dintre copii trebuie să interpreteze anumite replici ale personajului ales. Copiii care au interpretat cel mai original și creativ povestea, primesc ecusoane.

Echipa care obține cele mai multe ecusoane este câștigătoare.

„Secvența consacrată, construcției enunțului are rolul de a prezenta structura diferitelor tipuri de enunțuri (afirmativ, interogativ, exclamativ etc.) pe care le pot recepta/produce vorbitorii non-nativi pe diferite paliere de învățare a limbii române”.¹³¹

Deprinderea corectă din perspectivă gramaticală a modului de formulare a enunțurilor îi conferă preșcolarului capacitatea de a începe să comunice fluent.

Intonația care se regăsește în formularea enunțurilor este deosebit de importantă pentru a se diferenția enunțurile verbalizate, mai exact cele afirmative de cele exclamative sau interogative.

ANEXA A 9 NASREDDIN HOCA ¹³²

5.3. Să ne înțelegem reciproc –provocări întâmpinate în achiziția limbii române

5.3.1. Bune practici în achiziția elementelor de natură fonetică

Metode și tehnici

Referitor la studiile privind predarea limbii române pentru copiii de o altă etnie, în cazul de față, preșcolarii de etnie turcă, este în mod evident că la o vârstă fragedă procesul de învățare și predare a limbii române este apropiat de viața și interesele copiilor. Aceleași subiecte și conținuturi sunt discutate și extinse în mod repetat în momente diferite cu prezentări diferite, iar programul include jocuri, muzică, povestiri, teatru, studii de artă, activități de rutină și pregătire subliniindu-se faptul că ar trebui incluse diferite metode și tehnici (O'Neil, 1993; Demirel, 1999; Biçentayev,2002)¹³³. Succesul metodei sau tehnicii alese depinde de caracteristicile de dezvoltare ale copiilor, de adecvarea acestora la interesele și curiozitățile lor, de utilizarea eficientă a spațiilor deschise și închise din mediul școlar,

¹³¹ PLATON, Elena, SONEA, Ioana, VÎLCU, Dina, Manual de limba română ca limbă străină (RLS) A1- A2, Editura Presa Universitară Clujeană, 2019

¹³²https://books.google.ro/books?id=MSXdDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

¹³³ O'Neil , 1993; Demirel, 1999; Biçentayev,2002

de includerea activităților individuale, în grup mic sau în grup mare în concordanță cu nivelul de dezvoltare al copiilor și tema, precum și de participarea echilibrată a studiilor active/sedentare în procesul de învățământ. În acest context este important să se utilizeze următoarele metode și tehnici pentru a îmbunătăți abilitățile copiilor de ascultare și vorbire în limba română în procesul de învățare-predare, care este structurat în cadrul transferului gradual de responsabilitate și al teoriei sistemului ecologic.

Joacă: Copiii învață prin joc și cunosc lumea prin joc. În special pentru copiii de etnie turcă, jocul este una dintre cele mai importante metode în procesul de predare a limbii române. Datorită activităților de joc distractiv, copiii pot învăța mai ușor cuvintele și expresii în limba română și pot face progrese mai rapide. În activitățile de joacă este important să le oferim copiilor materiale bogate, unde să poată produce jocuri noi și originale și să-i încurajăm să-și dezvolte limbajul, imaginația și creativitatea. În acest fel jocurile, care le oferă copiilor obiceiul de a vorbi și a se exprima, contribuie și ele la dezvoltarea vocabularului.

Muzica: Activități precum ascultarea muzicii, exercițiile de dicție, exercițiile de ritm, exercițiile de respirație și voce, cântat, cântarea la un instrument, mișcarea creativă și dans, mișcarea cu muzică, crearea de povești muzicale sunt activități muzicale care pot fi folosite în predarea limbii române. În special cântecele sunt instrumente importante în predare. La început, atunci când se încearcă dezvoltarea vocabularului folosind cântece cunoscute copiilor în limba maternă, se învață, în timp, cântece care sunt potrivite pentru vocabularul și structurile lingvistice ale limbii nou învățate. În acest proces cântecele integrate cu elemente vizuale, mișcări, imitații și repetiții pot fi folosite nu numai eficient în dezvoltarea limbajului, ci și a imaginației, creativității. Datorită activităților muzicale este posibilă creșterea gradului de conștientizare a structurii culturale și a valorilor la copii.

Povestirea: Ascultarea poveștilor și basmelor este una dintre cele mai eficiente metode atât în predarea valorilor culturale, cât și în dezvoltarea limbajului în limba română. Alte tipuri de texte care pot fi utilizate cu acest scop sunt: rimele, poeziile, ghicitorile și jocurile cu degetele. Copiilor de vârstă preșcolară le place, în mod special, să asculte și să memoreze versuri care subliniază armonia vocală, imaginația și umorul. Având în vedere diferențele individuale ale copiilor, ar fi util să folosiți tipuri de text diferite și distractive, cât mai accesibile dezvoltării limbajului copiilor în limba română.

Jocul de rol reprezintă activitatea care sprijină toate zonele de dezvoltare ale copilului, îi permite să învețe prin a face o experiență, exprimând evenimente prin metode de comunicare verbală

sau non-verbală, în care există animații. În teatru, copilul interpretează situații sau evenimente pe baza propriilor experiențe.

Activitățile artistice sunt unele dintre cele mai de bază metode prin care copiii se exprimă și își dezvoltă abilitățile de comunicare. Activitățile artistice au în vedere stimularea expresivității și a creativității prin desen, pictură, modelaj; formarea capacității de receptare a lumii sonore și a muzicii; formarea capacităților de exprimare prin muzică;

5.3.1.1. Accentul și rolul acestuia în comunicare

Achiziția elementelor lingvistice specifice limbii române de către preșcolarii de etnie turcă, trebuie să fie pentru fiecare cadru didactic, din învățământul preșcolar, care lucrează cu acești copii, prioritatea absolută, fiindcă este bine cunoscut faptul că la această vârstă fragedă cei mici au o capacitate foarte mare de a memora ceea ce li se transmite, de a face asocieri între cuvânt și imagine.

Educatorea trebuie să fie în permanență pregătită să exemplifice preșcolarului, mai ales prin exemple concrete, respectiv prin lectura educatoarei, lectura după imagini, convorbirea, memorizarea, fișa de lucru, cu scopul ca acesta să rețină cât mai ușor cuvintele și diversele expresii, să explice felul în care cade accentul în limba română, în special prin despărțirea în silabe și sublinierea accentului, de asemenea, rolul fonemelor, al sunetelor, a onomatopeelor sau interjecțiilor din limba română.

O comunicare facilă între profesorul din învățământul preșcolar și cei mici este avantajată de diferitele legături, pe care mai ales profesorii de etnie turcă pot să le facă între elemente specifice ale limbii române și ale limbii turce, precizându-se deopotrivă atât similitudinile cât și diferențele. Accentul reprezintă rostirea mai energică a unei silabe, față de rostirea mai puțin energică a silabelor învecinate. El poate deosebi înțelesul cuvintelor și este semnalizat printr-un apostrof (‘) adăugat deasupra vocalei silabei pronunțate mai intens.

Tipuri de accent în limba română

1. pe ultima silabă [accent oxiton] –popór, topór, măséa, debará
2. pe penultima silabă [accent paroxiton] – căsă, măsă, scăun, blúză, búrsă, fústă, frúnte, róșu, apă, cárte
3. pe antepenultima silabă [accent proparoxiton] – áncoră, cámeră, répede, márgine, pásăre

În limba turcă există două tipuri de accente:

- a) Accent opțional;
- b) Accent natural

Accentul opțional se modifică în funcție de vorbitor și utilizare. Acest accent este folosit mai ales în timpul oratoriei și lecturii poeziei. Accentul opțional exprimă forța emoției și crește impactul cuvântului.

Accentul natural nu se schimbă în funcție de vorbitor și de utilizare. Fiecare persoană care vorbește turcă ar trebui să respecte acest accent.

În limba turcă există trei feluri de accent natural:

- a) Accentuarea cuvintelor
- b) Accentuarea grupului de cuvinte
- c) Accentuarea propoziției

În limba turcă, accentul cuvântului este de obicei pe ultima silabă. Accentul expresiei este cea mai puternică silabă din expresie. Fiecare cuvânt din grupul de cuvinte are un accent, dar în unele cazuri, accentul unui cuvânt este mai puternic decât al celorlalte sau accentul fiecărui element este la fel de puternic. Potrivit lui Zeynep Korkmaz, referitor la accentul pe cuvânt „În locul accentuării cuvintelor, într-un grup de cuvinte format din două sau mai multe cuvinte, există un accent mai puternic decât accentul cuvântului”.

Accentuarea propoziției este cea mai puternică unitate dintr-o propoziție. Potrivit lui Zeynep Korkmaz: „În timpul vorbirii, în funcție de sensul propoziției, accentuarea propoziției, un accent care poate fi schimbat între cuvinte și care este mai puternic decât accentul cuvintelor sau expresiilor în sine.”

Accentul pe litera: camera oda, floare cicek, silaba krema, radyo, tabla, tablo, și cuvânt:

Levent, yarın uçakla tatile gidecek. Levent, mâine merge cu avionul în vacanță.

Yarın uçakla tatile Levent gidecek. Mâine, Levent merge cu avionul în vacanță.

Levent, uçakla tatile yarın gidecek. Levent merge cu avionul în vacanță, mâine.

Levent, yarın tatile uçakla gidecek. Levent, mâine merge cu avionul în vacanță.

1. Jocul „Vânătorul și iepurii de câmp”

Un copil este un „vânător”, restul sunt „iepurii de câmp”. „Vânătorul” se ascunde și ar trebui să apară când aude semnale puternice (de exemplu, o tobă). Restul copiilor („iepurii de câmp”)

efectuează diverse acțiuni în funcție de intensitatea sunetului semnalului condiționat: cu sunete liniștite, se joacă calm, cu volum crescut, devin atenți (stop), iar cu sunete puternice, se împrăștie.

2. Jocuri pentru dezvoltarea auzului fonemic

La activitățile desfășurate în limba română, scopul urmărit este identificarea unui cuvânt perceput după auz prin imagini sau jetoane. După prezentarea structurii unui cuvânt într-un model grafic, se dorește ca preșcolarii să stabilească numărul de silabe dintr-un cuvânt și a caracteristicilor fonemice ale acestora, precum și capacitatea de a reflecta sunetul.

Pentru a rezolva această problemă, este necesar să-i învățăm pe copii să perceapă calitățile fonemice ale sunetului (de exemplu, duritatea-moliciunea unei consoane) și poziția acestuia într-un cuvânt.

La prima întâlnire cu ortografia unui cuvânt care conține foneme în poziții slabe, se relevă insuficiența metodelor de acțiune ortografică stabilite anterior, întrucât în aceeași literă se dovedește a fi un semn al diferitelor sunete. Pentru început, este necesar să îi explicăm copilului că sunetul și litera nu sunt același lucru.

Dacă pentru adulți, cel mai dificil lucru în învățarea unei limbi străine ar fi înțelegerea sunetelor neobișnuite în pronunție „oameni diferiți”, la fel ar fi cu copiii - ei nu pot înțelege întotdeauna ce este constant în cuvinte și ce este introdus de particularitățile pronunției fiecărei persoane. Prin urmare, este foarte important pentru copil să analizeze ceea ce aude și să-l înfățișeze în litere.

La vârsta preșcolară, copilul este destul de pregătit să recunoască sunetele atât la început, cât și la sfârșit și, cel mai greu, la mijlocul unui cuvânt. Unele dificultăți apar doar la copiii cu deficiențe de logopedie, în care aceștia pot confunda sunete diferite.

Preșcolarii înlocuiesc de multe ori, anumite sunete: casă –masă, trei-vrei, vacă-dacă, zbură-zgură, mare-pare, aici-bici-pici-zici.

Este important să ne concentrăm asupra sunetelor, pentru a înțelege semnificația cuvintelor.

La grădiniță auzul fonemic se formează prin joc.

În acest caz, este important să ne concentrăm asupra exercițiilor speciale privind sunetul, dintre care unele sunt prezentate în acest ghid. La grădiniță, pentru formarea auzului fonemic la copii, cel mai bine este să folosiți tehnici bazate pe tehnici de joc.

Exemple de jocuri:

3. „Pronunță cuvântul”

Un adult spune unui copil un basm despre un rege rău care răpea cuvinte în castelul său. Cuvintele fermecate nu pot părăsi castelul până când cineva le eliberează.

Pentru a elibera un cuvânt, este necesar să-i ghiciți compoziția sonoră în cel mult trei încercări, adică să numiți în ordine sunetele din care este compus. Acest lucru se poate face numai într-un moment în care vrăjitorul nu se află în castel. Dacă magicianul îl găsește pe salvatorul cuvintelor în castelul său, îl va vrăji și pe el.

De exemplu, cuvântul „mamă” este format din sunetele „m-a-m-a” (cuvântul este pronunțat cu o voce de cântec pentru copil, astfel încât fiecare sunet să fie auzit foarte clar). Când pronunță sunetul „m”.

Dificultatea cuvintelor propuse pentru „pronunțare” ar trebui să crească treptat. La început, ar trebui oferite cuvinte foarte simple precum: „veselă”, „haină”, „copii” etc. Toate sunetele cuvântului ar trebui să fie pronunțate foarte clar.

4.Cine a spus „Miau?”

Scop: îmbunătățirea capacității de a distinge vocile animalelor de companie după ureche.

Material: casetofon, înregistrare audio cu sunetele vocilor animalelor de companie. Pornind de la o înregistrare audio a diverselor sunete produse de animale de companie, copiii au sarcina de a audia activ și de a denumi cărui animal îi aparține vocea. Prin intermediul acestui joc se îmbunătățește capacitatea de diferențiere a onomatopeelor după ureche.

5. „Cine stă la semafor?”

Scop: dezvoltarea atenției auditive, recunoașterea și denumirea mijloacelor de transport.

Material: casetofon și înregistrare audio cu zgomote stradale.

Similar cu jocul anterior, se poate păstra sarcina jocului, dar se pot schimba materialele utilizate în cadrul acestuia. Pornind de la o înregistrare audio a diverselor sunete produse de diferite vehicule care circulă pe stradă (mașină, ambulanță, mașină de poliție, mașină de pompieri), copiii au sarcina de a audia activ și de a denumi cărui mijloc de transport îi aparține zgomotul. Prin intermediul acestui joc se îmbunătățește capacitatea de diferențiere a zgomotelor stradale după ureche.

6.,,Unde sună?”

Scop: dezvoltă atenția auditivă, cu ochii închiși.

Folosind un clopoțel, educatoarea poate dezvolta capacitatea de navigare în spațiu cu ochii închiși și atenția auditivă a preșcolarilor. Pentru desfășurarea corectă a acestui joc, copiii trebuie să stea cu ochii închiși. De asemenea, nu trebuie să existe zgomote care să îi distragă pe copii.

7. Joc cu degetele „Furtună”

Scop: coordonează mișcarea cu textul, ținând cont de schimbările din dinamică și tempo-ul sunetului.

Folosind diferite jocuri muzicale, educatoarea poate ajuta copiii să își dezvolte capacitatea de asociere a textului cântecelor cu diferite sunete reprezentative acestora. Astfel, odată cu descrierea oferită de educatoare, copiii trebuie să reproducă sunetele care sunt sugerate (bătaie în masă cu degetele-ploaia, bătaie în masă cu pumnii-tunetele, desenarea unui cerc cu mâinile-soarele etc). În acest fel, copiii învață să coordoneze mișcarea cu textul, ținând cont de schimbările din dinamica și tempo-ul sunetului.

8. Ascultă și rostește cuvântul potrivit.

Scop: îmbunătățirea auzului fonemic, îmbunătățirea capacității de numire a cuvintelor cu un anumit sunet în text. Educatoarea se poate folosi de propoziții, versuri din poezii sau chiar povești pentru a îmbunătăți auzul fonemic, pentru a îmbunătăți capacitatea de numire a cuvintelor cu un anumit sunet în text a copiilor preșcolari. Pornind de la propoziții care conțin sunetul inițial al fiecărui cuvânt cu o anumită literă, copiii își dezvoltă capacitățile lingvistice.

A

Avioanele au aripi albe.

R

Rareș ridică ridichile.

9. Glume rătăcite în versuri

Scop: Îmbunătățirea capacității de a distinge după ureche cuvintele care sună greșit. Dezvoltarea conștientizării fonematice. Dezvoltarea simțului umorului.

Educatorea se folosește de versuri ale unei poezii, modificând anumite litere din cadrul cuvintelor pentru a crea elemente de umor. Copiii au sarcina de a identifica cuvintele greșite din cadrul versurilor și de a denumi cuvântul corect din contextul versurilor. Prin acest joc se poate îmbunătăți capacitatea de a distinge după ureche cuvintele care sună greșit și chiar conștientizarea fonematică.

La grădinița mergem, ne jucăm în soare,
Cu prietenii noștri, e o bucurie mare,
Colorăm flori și păsări în culori strălucitoare,
Învățăm cântece și povești minunate, ce ziceți domnișoare?

10. Liniște - vorbește cu voce tare.

Scop: dezvoltarea aparatului vocal și a auzului fonemic; exersarea pronunției cuvintelor și a expresiilor la viteze și volume diferite.

Pornind de la exerciții de dicție memorate de copii, se pot exersa diferite litere (consoane sau vocale). Educatorea se poate folosi de diferite versuri, propoziții sau fraze pentru a-l ajuta pe copil să învețe să pronunțe acele „răsucitoare de limbă”. Prin acest joc se realizează dezvoltarea aparatului vocal și a auzului fonemic, dar de asemenea exersarea pronunției cuvintelor și a expresiilor la viteze și volume diferite. Deoarece auzul fonematic sau pronunția unor sunete nu este perfectă până la finalul ciclului preșcolar, educatoarea are responsabilitatea de a sprijini această pronunție clară și corectă.

11. Numiți același sunet în cuvinte.

Scop: dezvoltă auzul fonemic, auzirea și denumirea cuvintelor cu același sunet. Educatorea realizează exerciții de pronunție, care au drept element comun un sunet dat. După pronunția unor mai multor cuvinte cu un sunet comun, copilul trebuie să identifice sunetul specific din acele cuvinte. Astfel se poate dezvolta auzul fonemic, ascultarea activă și denumirea unor cuvinte care încep cu un sunet dat.

12. Numiți primul sunet din cuvânt.

Scop: dezvoltarea auzului fonemic, învățarea de a determina locul sunetului într-un cuvânt.

Folosindu-se de diferite jucării, educatoarea se poate adresa copiilor și le poate cere să denumească sunetul din poziția inițială a fiecărui cuvânt corespunzător obiectelor prezentate. Educatoarea se asigură că sunetele sunt pronunțate corect și corectează copiii unde este cazul. Astfel se realizează dezvoltarea auzului fonemic.

13. Răspunde - încet.

Scop: îmbunătățirea auzului fonemic, denumirea cuvintelor cu un anumit sunet, determinarea locului sunetului într-un cuvânt, selectarea cuvintelor dintr-o propoziție cu același sunet. Educatoarea pornește de la o regulă de bază pentru a-i determina pe copii să denumească anumite cuvinte. Aceasta oferă o literă de bază, care poate avea poziție inițială. În funcție de aceasta, copiii dau exemple de anumite cuvinte care respectă această regulă.

14. Păianjen.

Scop: consolidarea capacității de a despărți cuvintele în silabe, dezvoltarea auzului fonemic. Educatoarea se poate folosi de exerciții care au ca temă principală accentul.

De asemenea, în același tip de exerciții, cadrul didactic poate întreba copiii de prima silabă, a doua, ultima silabă a unui cuvânt, de numărul de silabe dintr-un cuvânt. Aceste tipuri de exerciții favorizează o tranziție mai ușoară către ciclul primar.

Concluzie

Observăm așadar, din cele expuse mai sus, faptul că aspectul ludic, adică jocul, reprezintă un element esențial prin care preșcolarii de etnie turcă, pot fi familiarizați cu fonemele specifice limbii române. Atât dezvoltarea vocabularului, cât și crearea unui comportament de comunicare specific vârstei preșcolară, trebuie să fie scopul cel mai important, pentru atingerea căruia să colaboreze educatorul cu familia și preșcolarul.

Am prezentat în prima secțiune, elemente privitoare la accent, la felul în care cade accentul atât în limba română cât și în limba turcă, asemănări și deosebiri pentru ca prin despărțirea în silabe, prin

sublinierea în pronunție a silabei pe care cade accentul, preșcolarul reține mai ușor cuvântul și fonemele care-l compun.

După ce am vorbit despre accent, în cea de-a doua secțiune am tratat problema fonemelor specifice limbii române, mizând pe ideea asocierii principiilor făcute prin intermediul jocului și am preferat să prezintă mai multe elemente practice prin care să se eficientizeze munca educatorului, crescând astfel și rezultatele preșcolarului.

Jocuri de tipul „*Prinde un sunet*” sau „*Prinde o silabă*” au în vedere acest aspect, făcându-ne să nu uităm obiectivul esențial, și anume, dorința de a ajunge la o comunicare cât mai facilă cu preșcolarii.

5.3.2. Dezvoltăm eficient și progresiv vocabularul preșcolarului

Pentru o dezvoltare eficientă a limbajului sunt necesare activități zilnice, în cadrul întâlnirii de dimineață, prin salut, calendarul naturii, elemente de lume înconjurătoare. Astfel, copiilor li se oferă oportunități și activități care au ca obiectiv dezvoltarea vocabularului pasiv și activ al copilului.

5.3.2.1. Onomatopee și metode de integrare a acestora în vocabularul preșcolarului

Mijloacele de învățământ utilizate pentru preșcolari trebuie să fie inovatoare și captivante, pentru a stimula dezvoltarea vocabularului pasiv și activ. Cadrele didactice ar trebui să fie creative în abordarea lor și să creeze materiale educaționale care să atragă interesul copiilor mici, cum ar fi jocuri interactive, povești ilustrate sau activități practice. Aceasta contribuie la o învățare eficientă și distractivă pentru copii și îi ajută să-și dezvolte limbajul într-un mod plăcut.

Pentru a fi adaptate la nivelul preșcolarilor, pe placul celor mici, mijloacele de învățământ trebuie dezvoltate constant de către cadrul didactic.

Cadrele didactice ar trebui să adapteze mijloacele de învățământ pentru a ține cont de nevoile și ritmul de învățare al fiecărui preșcolar.

Onomatopeele sunt învățate mult mai ușor de către copii, fiind amuzante prin sonoritatea lor.

Preșcolarul se simte mult mai apropiat și legat de mediul înconjurător, prin bucuria, tristețea și alte emoții importante date de onomatopee și diverse interjecții reprezentative pentru zgomotele din mediul înconjurător.

În copilărie, fiecare copil învață să își însușească diferite cuvinte, asociind cuvinte precum „pisică” cu interjecții precum „miau-miau” sau câine cu interjecția „ham-ham”. Exemplele pot fi nelimitate.

Îmbogățirea vocabularului specific copilului de etnie turcă se realizează prin învățarea interjecțiilor și onomatopeelor specifice limbii române. Astfel, copilul de etnie turcă are oportunitatea de a realiza o comparație între onomatopeele și interjecțiile din limba turcă și cele din limba română.

Cocoșul: cucuricu

Măgarul: iha iha

Albina: vzzzzz

Broasca: oac oac

Mieulul: Meuu

Vaca: Muu

Găina: cotocodac

Câinele: hau hau

Pisica: Miau miau

Rața: oac oac

Fluturile: Pır pır

Mai jos se regăsește o listă cu onomatopee și interjecții. Ele sunt foarte importante pentru stimularea vorbirii copilului. Cei mai mulți dintre părinți utilizează aceste jocuri deoarece copiii li se par amuzante. Expresia facială și tonalitatea sunt elemente foarte importante. Ce spun atunci când mă lovesc? Au – au. Cum face lupul? Auuuuuuu. Când se aude bâldâbâc, bâldâbâc? Când sunt bule în apă. Dar atunci când cade jucăria în apă, cum se aude? Plosc – plosc. Cum se aude când pornește motocicleta? Bârrr – bârrr. Cine face bâzzz – bâzzz? Albina sau țânțarul. Cum vorbește oaia? Beee – beee. Când se aude bing – bang? Atunci când bate clopotul. Dar clopoțelul cum se aude? Cli – clin – cling. Cum se aud tastele de la telefon? Bip – bip. Cum se aude atunci când scăpăm jucăria din mână? Bufff – bufff. Cine face bu-hu-huu – bu-hu-huu? Bufnița. Batem toba: bum – bum. Cum face șoricelul? Chiț - chiț. Cum face ciocănitorea? Cioc – cioc. Dar vrăbiuța? Cip – cip – cirip. Când se aude clic – clic – clic? Când folosim mouse-ul. Cum face găina? Cot – cot – cot – codac. Dar greierele? Cri – cri – cri. Cum chemăm cățelușul? Cuțu – cuțu. Dar pisica? Piss – piss – piss. Cum face cioara? Crrra – crrra – crrra. Cum face cucul? Cu – cu. Dar cocoșul, cum cântă? Cucuriguuu. Ce spunem atunci

când mână cii? Diii – diii. Cum se aude atunci când zboară pasărea? Fâl – fâl – fâl. Acum vântul, când adie se aude fff – fff, când bate puțin mai tare se aude fâșșș - fâșșș, iar înainte de furtună se aude vâjjj – vâjjj. Dar ploaia cum se aude? Pic – pic – pic. Cum strănutăm? Hapciu. Cum oftăm? Of – of – of. Cum face găscă? Ga – ga – ga. ¹³⁴

5.3.2.2. Tehnici și strategii de achiziție a cuvintelor necunoscute

Limbajul micro-gestual are o importanță deosebită în dobândirea achizițiilor lingvistice, expresiilor și cuvintelor necunoscute. Eficiența acestor tehnici de limbaj este dată dacă copiilor li se vorbește de cuvinte precum: tablă, masă, scaun și dacă sunt asociate cu explicații și limbaj mimico-gestual.

Pot exista bineînțeleș și alte modalități, și tehnici de dobândire a noilor achiziții cum ar fi desenul și o dată cu arătarea obiectelor, elementelor, animalelor, păsărilor desenate, să se producă și cuvintele specifice, care definesc desenul respectiv, iar prin repetiție, cei mici le vor asimila cu ușurință. În mod cert, folosind toate aceste mijloace în mod alternativ, dar și unitar, în funcție de situație, se poate da contur unei ascensiuni din perspectiva cunoașterii în cazul fiecărui preșcolar, pentru că nu degeaba se spune că, la această vârstă, copiii sunt extrem de dornici să știe cât mai multe lucruri, manifestând o curiozitate benefică, stimulativă atât pentru ei, cât și pentru cadrele didactice în egală măsură.

5.3.2.3. Tehnici de consolidare a cuvintelor în comunicarea verbală

Referitor la modalitățile prin care îi ajutăm pe preșcolari să-și consolideze un vocabular cât mai bogat pentru vârsta lor pe care să-l utilizeze așa cum se cuvine în procesul de comunicare, am ales să arătăm faptul că interogația generează răspunsurile care îmbogățesc atât lexicul copiilor, cât și comunicarea dintre ei sau dintre ei și educatoare și așa mai departe. ¹³⁵

- Modele de întrebări care urmează să fie utilizate:

Ce-i asta?

Cum te cheamă?

Cum îi cheamă pe mama, tatăl, bunicul tău, etc.?

¹³⁴ PLATON, E., ARIEȘAN, A., BURLACU, Diana, Manual de limba română ca limbă străină. Nivelul B2, Editura Presa Universitară Clujeană, 2023

¹³⁵ Küçükkaragöz ,H., „Family environment and emotional quotient in primary school 3rd grade students”, Vol.15, Nr. 2, 2020, pp.336-348.

Ce culoare este aceasta?

Care este culoarea ta preferată? Care este animalul tău preferat? Care este fructul tău preferat? etc.

Cât costa aceasta?

Câte sunt acestea?

Câți ani ai?

Câți frați ai?

Câți sunt aici?

Cine e acesta?

A cui e asta?

Unde se află?

De unde ești?

Unde locuiți?

Cum te numești?

Ai o pisică, un câine, o fustă, o mănușă?

Cum te cheamă?

Cum îi cheamă pe mama, tatăl, bunicul, etc.?

Pentru consolidarea cuvintelor și utilizarea lor în comunicarea verbală se pot folosi diferite jocuri didactice. Educatoarea aduce o pălărie sau o mască în clasă. Pe un fundal muzical, pălăria este plimbată pe rând, până ajunge la fiecare copil. La oprirea muzicii, copilului îi sunt adresate diferite întrebări precum: „Cum te cheamă? Câți ani ai?”

Copilul la care a ajuns pălăria sau masca trebuie să răspundă la întrebările adresate. Muzica continuă să se deruleze în fundal până când se rotește pălăria la fiecare copil. Jocul poate fi utilizat și pentru diferite expresii de tipul: „Bine ai venit!”, „Bine te-am găsit!”, „Mulțumesc!” și „Cu bine!” etc.

5.3.2.4. Comunicăm eficient – formule de politețe și de adresare

Formulele de politețe se rețin mult mai ușor, se utilizează foarte des, și de aceea nu se uită, ba dimpotrivă, sunt reținute încă de la prima prezentare cu ușurință, iar părinții au un sentiment de mare bucurie, constatând că cei mici le spun formulele de politețe a căror învățare a fost consolidată la grădiniță.

- Expresii de adresare și politețe:

Vă rog!

Cu plăcere!

Ai vrea? (Ai vrea să faci?, Ai vrea să scrii?, Vrei să-mi aduci? vb.)

Îmi cer scuze!

Domnul ...

Doamna ...

Bună dimineța!

Bine ați venit!

Mulțumesc!

Pa!

La revedere!

O zi plăcută!

Bună seara!

Noapte bună!

Sărbători fericite!

Îmi pare rău!

Felicitări!

Să trăiești!

Dacă educatoarea are la dispoziție un ghid de specialitate privind formulele de politețe din limba turcă, învățarea formulelor de politețe din limba română devine mult mai facilă pentru copilul de etnie turcă.

Ce mai faci?

RUTINA ZILNICĂ ÎN GRUPĂ

Expresiile uzuale de comunicare în limba română sunt însușite de către copii prin desfășurarea rutinelor zilnice. Copiii sunt salutați în fiecare zi. Aceste expresii sunt folosite de preșcolar: „Bună dimineța!”, „Bună!”, etc. Când ieși din clasă se utilizează expresia „Să ai o zi bună!”, „La revedere!” etc. La începutul zilei, expresia „Ce mai faci?” este direcționată către toți preșcolarii selectați aleatoriu. Se așteaptă să răspundă „Sunt bine, tu ce mai faci?”.

Apoi, se fac scurte dialoguri cu fiecare copil. În funcție de cuvintele și temele învățate, întrebările din dialog pot fi diferite între începutul și sfârșitul școlii, ca de exemplu: „Cum te numești?”, „Care este numele mamei tale?”, „Care este numele tatălui tău?”, „Câți ani ai?”, „De unde ești?”, „Unde locuiți?”, „Ai un animal?”, „Care este numele animalului tau de companie?”, „Ce fruct îți place?”, „Ce animal îți place?”, „Ai pantaloni verzi?” etc.

5.3.3. Învățăm să ne exprimăm corect gramatical

5.3.3.1. Poziția substantivului și a adjectivului în popoziție

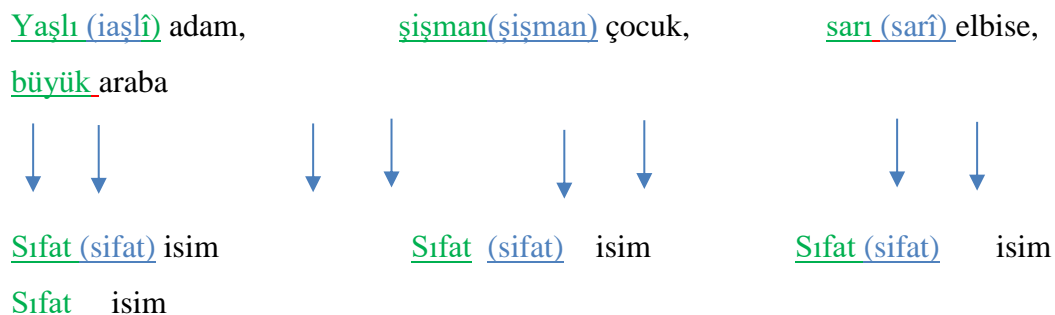
Trebuie să existe preocuparea cadrelor didactice, în sensul de a-i ajuta pe preșcolari să se exprime corect din punct de vedere gramatical, pentru că obiceiurile bune, și în această privință, încep să se formeze de la o vârstă extrem de fragedă.¹³⁶

„Spre deosebire de limba română, unde adjectivul este în general precedat de substantiv, în limba turcă se întâmplă invers, adjectivul fiind cel care este așezat înaintea substantivului.” (Note de curs, Gramatica limbii române pentru străini A1-A2, Alexandru Crăciun)

Sunt prezentate exemple de mai multe perechi de cuvinte, pentru a arăta cât de importantă este știința de a-l învăța pe copil cum să comunice.

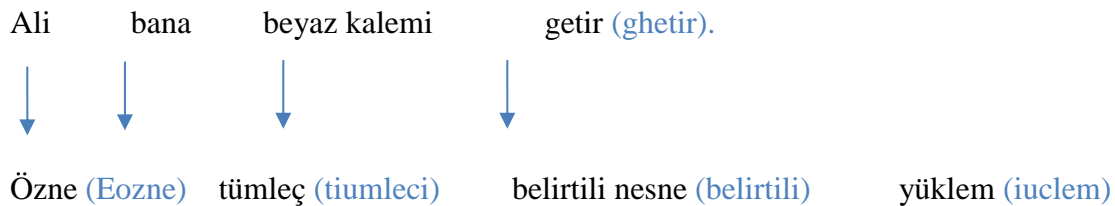
Preșcolarului de etnie turcă trebuie să i se faciliteze prin repetiție și o cât mai bogată comunicare, posibilitatea de a se exprima, foarte corect din punct de vedere gramatical.

- Türkçe’ de bir ismi niteleyen sıfatlar ismin önüne gelir.

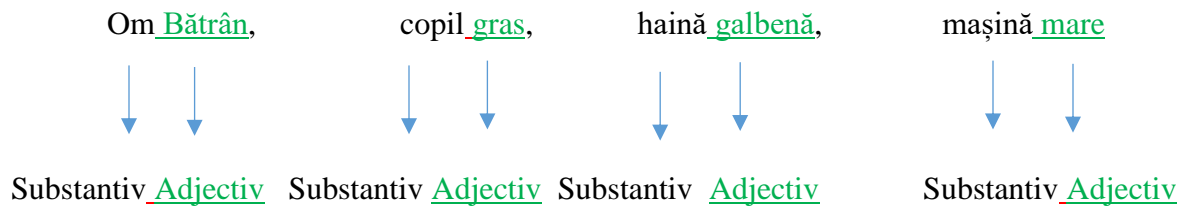

¹³⁶ PLATON, E., ARIEŞAN, A., BURLACU, D., Manual de limba română ca limbă străină. Nivelul B2, Editura Presa Universitară Clujeană, 2023V

- Türkçe’ de kurallı cümlelerde filler cümleinin sonunda yer alır.

- Adjectivele care descriu un substantiv în limba turcă se poziționează înaintea substantivului.

5.3.3.2. Genul și numărul substantivelor

Tot din registrul unei comunicări îngrijite, pe care trebuie să o aibă preșcolarii chiar dacă la această vârstă se îngăduie și micile „alunecări” verbale, tot din același registru al comunicării face parte și cunoașterea pe cât se poate la vârsta preșcolarității, a folosirii corecte, a numărului și genului substantivelor. „Substantivul poate fi determinat sintactic de un adjectiv (beyaz at (beiaz at) (cal alb), de un numeral (bir at (un cal), de un pronume (senin atın) care înseamnă calul tău, de un participiu (koşan at) (coşan at), se traduce calul care aleargă, precum și de un alt substantiv (dostumun atı), care se traduce calul prietenului¹³⁷.

Există aici o listă succintă de exemple, care arată cum preșcolarul de etnie turcă trebuie învățat despre genurile: masculin, feminin, neutru, despre folosirea corectă a singularului și a pluralului, dar această învățare nu se face dându-li-se copiilor definiții sofisticate, ci prezentându-li-se exemple concrete, care le ușurează comunicarea.

Substantivele după gen nu primesc sufixe în limba turcă. Nu există nicio modificare a structurii propozițiilor în funcție de gen.

¹³⁷ Agiemin Baubec, Gramatica limbii turce contemporane, Editura Imperium, Constanța 2014, pp. 79.

Ali are pantaloni. (Masculin)

Ayşe are pantaloni (Feminin)

În turcă, substantivele iau sufixe în funcție de număr. La nume nu se adaugă niciun sufix în caz singular. La plural, sufixul -ler –lar este folosit în conformitate cu armonia vocalică. Pălărie (reprezintă o pălărie)- Pălării (reprezintă mai multe pălării).

De exemplu: Două creioane, douăzeci de creioane, o mie de creioane etc.

- Nume care urmează să fie predate în cadrul planului:
- Școală, profesor, creion, vopsea, carte, foarfece, geantă, apă, scaun, masă, uşă, fereastră, jucărie, balon, minge, papușă, etc.
- Familie, casă, băiat, fată, mamă, tată, frate, soră, bunic, bunica maternă, bunica paternă, unchi, matusa din partea tatălui, mătușă din partea mamei, unchi, văr etc.
- Pisică, câine, pasăre, găină, cocoș, pui, rață, albină, fluture, iepure, măgar, cal, vacă, oaie, leu, tigru, elefant, girafă, urs, zebra, pește, iepure etc.
- Soare, zăpadă, ploaie, nor, grindină, umbrelă, cizme, haină, pantofi, papuci, pantaloni, cămașă, tricou, cardigan, pulover, vestă, pantaloni scurți, rochie, fustă, ochelari, mănuși, eșarfă, cămașă, pălărie, om de zăpadă, copac, floare, frunză etc.
- Mână, picior, ochi, ureche, cap, față, nas, gură, limbă, bărbie, genunchi, deget, păr, sprâncene, gene etc.
- Măr, căpșuni, cireșe, pepene galben, pepene verde, pere, prune, portocale, mandarine, banane, cartof, ceapă, roșii, ardei, vinete, dovleac, morcov etc.
- Apă, lapte, ou, pâine, farfurie, furculiță, lingură, pahar, carafă de apă, băutură, șervețel, brânză, măsline, miere, carne etc.
- Mașină, autobuz, tren, avion, navă, barcă, bicicletă, microbuz, taxi etc.
- Profesor, medic, dentist, inginer, asistent medical, frizer, bucătar, șofer etc.

„În limba turcă, ca de altfel în celelalte limbi turcice, raportul dintre numărul singular și numărul plural nu este totdeauna același ca în limbile flexionare. Un cuvânt ca și „cal”, poate să însemne, nu numai „cal”, ci și „cai”, după cum se poate vedea din construcții ca iki at „doi cai” sau atın biri „unul dintre cai”, unde substantivul se întrebuițează la forma de singular”¹³⁸. Învățarea

¹³⁸ Idem, pp.81

singularului și a pluralului substantivelor se realizează printr-un joc care necesită utilizarea unor jetoane. Jetoanele sunt grupate pe două mese. Pe o masă sunt întinse jetoanele care reprezintă singularul substantivului. Pe cealaltă masă sunt întinse jetoanele care reprezintă pluralul substantivelor. Educatoarea cheamă un copil și îi alege un jeton de pe masă. Acesta trebuie să denumească cuvântul și să găsească pe masa alăturată jetonul care reprezintă pluralul substantivului. Jocul se repetă până când fiecare jeton este utilizat.

5.3.3.3. Problematika verbelor: timpuri și moduri

„Verbul (fiil-eylem) este partea de vorbire care se conjugă și care exprimă acțiuni sau stări ale ființelor, obiectelor și fenomenelor”¹³⁹. (Dacă ne gândim, la problematica verbelor, a folosirii corecte a timpurilor și modurilor, trebuie să știm că este mult de lucrat, fiindcă la această vârstă, cei mici, pe lângă anumite dezacorduri pe care le fac, au tendința de a folosi moduri și timpuri nepotrivite în raport cu ceea ce doresc să transmită).

Verbele care urmează a fi predate în cadrul activităților educative:

Verbele sunt arătate cu mișcări și jocuri cu degetele. În plus, se predă cu ajutorul cardurilor flash făcând repetări în limbajul folosit în clasă. Nu se oferă nicio pregătire cu privire la conjugarea verbelor în turcă în funcție de timp. Verbele sunt învățate în forma lor simplă la imperativ.

stai (a sta), rămâi (a rămâne), deschide (a deschide), închide (a închide), ascultă (a asculta), spune (a spune), repetă (a repeta), vorbește (a vorbi), vino (a veni), du-te (te duce), tăiați (a tăia), lipește (a lipi), vopsește (a vopsi), dormi (a dormi), trezește-te (a te trezi), spală-te (a spăla), periați (a peria), pieptănați (a pieptăna), îmbrăcați-vă (a te îmbrăca), mâncați (a mânca), beți (a bea), vedeți (a vedea), vizionați (a viziona), săriți (a sări), găsește (a găsi), atinge (a atinge), joacă-te (a te juca), aruncă (a arunca), ia (a lua), zboară (a zbura), înoată (a înota)

Exemple de verbe și conjugarea acestora

OTURMAK- A STA				
ÖZNE (eozne)- Subiect	EMİR KİPİ (emir chipi) (Imperativ)	GEÇMİŞ (ghecimişi) – Trecut	GENİŞ (gheniş)- Prezent	GELECEK (ghelecece)-Viitor
BEN- EU		Oturdum (Am stat)	Otururum (Stau)	Oturacağım (oturageaîm) (Voi sta)

Idem, pp148

SEN- TU	OTUR (STAI!)	Oturdun (Ai stat)	Oturursun(Stai)	Oturacaksın (oturageacsân) (Vei sta)
O- EL/ EA	OTURSUN (Să stea!)	Oturdu (A stat)	Oturur(Stă)	Oturacak (oturageac) (Va sta)
BÎZ-NOI		Oturduk (Am stat)	Otururuz (Stăm)	Oturacağız (oturageaâz) (Vom sta)
SÎZ-VOI	OTURUN (Stați!)	Oturdunuz (Ați stat)	Oturursunuz (Stați)	Oturacaksınız (oturasgeacsânâz)(Veți sta)
ONLAR- EI/ELE	OTURSUNLAR (Să stea!)	Oturdular (Au stat)	Otururlar (Stau)	Oturacaklar (otursageaclar)(Vor sta)

KALKMAK (calcmac)- (A SE RIDICA)				
ÖZNE (eozne)- Subiect	EMİR KİPİ (emir chipi) (Imperativ)	GEÇMİŞ (ghecimiși) – Trecut	GENIȘ (gheniș)- Prezent	GELECEK (ghelecec) -Viitor
BEN-EU		Kalktım (calctâm) (M-am ridicat)	Kalkarım (calcarâm)(Mă ridic)	Kalkacağım (calcageâm) (Mă voi ridica)
SEN-TU	KALK (calc) (Ridică-te!)	Kalktın (calctâm)(Te-ai ridicat!)	Kalkarsın (calcarsân)(Te ridici)	Kalkacaksın (calcageacsân)(Te vei ridica)
O-EL/EA	KALKSIN (calcsân)(Se ridică!)	Kalktı (calctî) (S-a ridicat!)	Kalkar (calcar)(Se ridică)	Kalkacak (calcageac) (Se va ridica)
BÎZ- NOI		Kalktık (M-am ridicat!)	Kalkarız (Ne ridicăm)	Kalkacağız (Ne vom ridica)
SÎZ-VOI	KALKIN (Ridicați-vă!)	Kalktınız (V-ați ridicat!)	Kalkarsınız (Vă ridicați)	Kalkacaksınız (Vă veți ridica)
ONLAR- EI/ELE	KALKSINLAR (Se ridică!)	Kalktılar (S-au ridicat)	Kalkarlar (Se ridică)	Kalkacaklar (Se vor ridica)

5.3.3.4. Prepoziții și orientare spațială

Jocul: „Îmi place, nu-mi place!”

Preșcolarul se va așeza pe scaun, dacă nu îi place un obiect, un sentiment, va trece în spatele scaunului, dacă îi place, și lângă scaun, dacă este indiferent.

Jocul Strada!

Pe parchet se va desena o stradă, se vor indica trei clădiri și copilul va urma traseul respectiv la poștă, la grădiniță, la teatru.

Întregul proces de exprimare corectă și acumulare de noi achiziții specifice limbii române de către preșcolarul de etnie turcă trebuie să se bazeze pe o unitate eficientă între mijloacele de realizare a acestui scop, pentru că numai așa se vor obține rezultate.

Prepozițiile și adverbele care urmează să fie predate în cadrul activităților educative:
Dedesubt, sus, în față, în spate, înăuntru, afară. lângă, înainte, înapoi, dreapta, stânga, ieri, azi, mâine, dimineață, amiază, noapte, etc.

Zilele săptămânii (luni, marți, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică)

Anotimpuri (primavara, vara, toamna, iarna)

Lunile anului (ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie)

Cântecul „Luni, marți, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică” se repetă astfel încât să-și amintească și să pronunțe ritmic ordinea zilelor. Apoi „În ce lună suntem?” Se pune întrebarea. Se primesc răspunsuri sau li se oferă indicii pentru a găsi răspunsul. Cântecul „ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie” necesită un procedeu asemănător de memorare. Aici, în cadrul exercițiului, lunile se repetă, permițându-le să-și amintească și să pronunțe ritmic ordinea lunilor. Întrebări similare sunt adresate pentru a determina anotimpul și condițiile meteorologice și sunt ușor de reținut cu cântece sau jocuri cu degetele.

În concluzie, trebuie spus faptul că, prin structurarea acestui material, ne sunt prezentate care sunt principalele mijloace și metode, prin care preșcolarul de etnie turcă, este foarte bine integrat, în procesul de comunicare, cu ceilalți copii și cu educatoarea, dându-i-se astfel o solidă motivație pentru a-și dori să vină cu bucurie la grădiniță, în locul ospitalier care să semene, din perspectiva confortului sufletesc oferit, aproape ceea ce înseamnă pentru copil acasă.

Fiecare cadru didactic, în procesul de formare a preșcolarului de etnie turcă, referitor la dobândirea de noi achiziții care să-i îmbunătățească și să-i eficientizeze comunicarea, fiecare educator spuneam, trebuie să particularizeze și să îmbine în funcție de preșcolar și dorința de comunicare a acestuia, mijloacele și metodele prezentate, iar în aceste condiții întregul demers se va solda cu o frumoasă și extrem de importantă reușită.

Bibliografie

1. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” (1998), *Dicționarul Explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic
2. Bocoș, M., Jucan, D. (2008), *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia Curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor*, Pitești, Editura Paralela 45
3. Bocoș, M., Jucan, D. (2017), *Teoria și metodologia instruirii*, Pitești, Editura Paralela 45
4. Bontaș, I., (2008), *Tratat de Pedagogie*, ediția a VI-a, revăzută și adăugită, București, Editura ALL
5. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare, Council of Europe/Conseil de l'Europe. Consiliul de cooperare culturală. Comitetul Director pentru Educație „*Studierea limbilor și cetățenia europeană*”, Diviziunea Politici Lingvistice, Strasbourg.
6. Cant, A., (2010), *Educația preșcolară privită cu alți ochi. Metoda Annabela- o alternativă de predare care retrezește plăcerea de a fi educatoare și ajută la aplicarea curriculumului*, Cluj Napoca, Editura Risoprint
7. Căpiță, L., Sarivan, L., (2000), *Proiectarea curriculum-ului la decizia școlii*. Temă de cercetare, București, ISE
8. Cerghit, I., (1977), *Metode de învățământ*, București, Editura Didactică și Pedagogică
9. Cerghit, I., (2006), *Metode de învățate*, Iași, Editura Polirom
10. Chiriac M., (1970), *Evaluarea- ghid al activității din grădiniță - studiu științific*, București
11. Chomsky, A. N., (2006), *Language and Mind*, ediția a III-a, Cambridge University Press
12. Albușescu, I. & Catalano, H. (2019), *Sinteze de pedagogia învățământului preșcolar*, București, Didactica Publishing House
13. Colceriu, L., (2008), *Psihopedagogia învățământului preșcolar*, Sinteză de material, (n.p.)
14. Colecția Șanse egale, (2000), *Pași către școala interculturală*, București, Editura Corint
15. Cristea, S., (1997), *Formele educației, Sistemul de educație în Pedagogie*, vol.I, Pitești, Editura Hardiscom
16. Cucuș, C., (1996), *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom
17. Cucuș, C., (2000), *Educația- Dimensiuni culturale și interculturale*, Iași, Editura Polirom
18. Cucuș C., (2002), *Pedagogie*, ediția II-a, Iași, Editura Polirom
19. Cucuș, C., (2006), *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom,

20. Cucuș, C., (2006), *Pedagogie*, ediția a II- a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom
21. Cucuș, C., (2008), *Pedagogie*, Ediția a II-a, revizită și adăugită, Iași, Editura Polirom
22. Demeter, K., (n.d.), *Az iskolai tanulás értékelési rendszerének fejlesztése*. In. Balogh L., Tóth L.(szerk.). *Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből*, Debrecen, Editura Kossuth
23. Anna, E., (2018), *Convorbirile-educarea limbajului*, Editura Eurodidact
24. Dumitrana, M., (1999), *Educarea limbajului în învățământul preșcolar, vol. I*, Comunicarea orală, București, Editura Compania
25. Evseev, I., (2014), *Jocurile tradiționale de copii*, Timișoara, Editura Excelsior
26. Ezechil, L., & Lăzărescu P.M. (2006), *Laborator preșcolar*. Ghid metodologic, București, Editura V & Integral
27. Fóris-Ferenczi R., (2008), *A tervezéstől az értékelésig. Tanterv- és értékelélmélet*, Cluj-Napoca, Editura Ábel
28. Gălușcă, L., (2018), *Aspecte metodice privind predarea-învățarea limbii române ca limbă străină*, Universitatea de Stat „Ion Creangă”, Chișinău
29. Gălușcă, L., (2021), *Aspecte ale formării/dezvoltării competenței lingvistice în limba română ca limbă nematernă la elevii alolingvi*, Universitatea Publică de Stat Ion Creangă, Chișinău
30. Gherghiț, I., Vlăsceanu, L. (1988), *Curs de pedagogie*, Universitatea București
31. Glava A., Pocol M., Tătaru L., (2009), *Educația timpurie. Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Pitești, Editura Paralela 45
32. Goraș-Postică, V., (2015), *Psihopedagogia comunicării*. Suport de curs, Chișinău: CEP USM
33. <https://edict.ro/evaluarea-in-invatomantul-prescolar/>
34. Antonovici, Ș., Neațu P. (2008), *Jocuri și activități alese*, București, Editura Aramis
35. <https://en.calameo.com/read/006356420ca1d24bc39de>
36. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/137-142_27.pdf
37. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/351-356_3.pdf
38. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/351-356_3.pdf
39. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ro.pdf
40. <https://ultrapsihologie.ro/2015/03/01/dezvoltarea-limbajului-la-prescolari/>
41. <https://www.dictie.ro/educarea-si-dezvoltarea-auzului-fonematic/>
42. http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0057:entr_y=strathgi/a

43. Ilica, A., (2003), *Didactica limbii române în învățământul primar*, Arad, Editura Universității Aurel Vlaicu
44. Ioan C., *Metode de învățare*, (2006), Iași, Editura Polirom
45. Ardelean, A., Mândruț, O. (2012), *Didactica Formării Competențelor Cercetare – Dezvoltare - Inovare - Formare*, Arad, Editura University Press
46. Ionescu, M., (2006), *Instrucție și educație*, Cluj Napoca, Editura Garamound SRL
47. Ionescu, M., și colab. (2010)., *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București, Editura Vanemonde
48. Ionescu M., (2011), *Instrucție și educație. Paradigme educaționale moderne*, ediția a IV-a revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Eikon
49. Iosifescu, Ș., (2004), *Sistemul de competențe manageriale ale profesorului*, Material nepublicat, Institutul de Științe ale Educației, București
50. Jinga, I., Negruț, I., (1994), *Învățarea eficientă*, Iași, Editura Editis
51. Manolescu, M., (2004), *Curriculum pentru învățământul primar și preșcolar. Teorie și practică*, Universitatea din București, Editura Credis
52. Mândruț, O., (2010), *Metodologia proiectării și aplicării curriculumului la decizia școlii. Aspecte metodologice pentru proiectarea și aplicarea curriculumului*, București, Institutul de Științe ale Educației
53. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, (2008), *Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de la 3-6/7 ani*, (n.p.)
54. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, (2019), *Ghid de implementare a curriculumului pentru Educație Timpurie, a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, Chișinău
55. Ministerul Educației Naționale, (2019), *Curriculum pentru educația timpurie (a copiilor de la naștere până la vârsta de 6 ani)*, București
56. Ausubel, P.D., (1981), *Pedagogia secolului XX. Învățarea în școală*, București, Editura Didactică și Pedagogică
57. Mogonea, F., Ștefan, M. A., Frăsineanu, E.S., Mogonea, F.R., (2014), *Metodica activității instructiv-educative în grădinița de copii, Forme specifice și moduri de realizare a activității cu preșcolarii*, Pitești, Editura Paralela 45

58. Mogonea, F., Ștefan, M. A., Frăsineanu, E.S., Mogonea, F.R., (2014), *Metodica activității instructiv-educative în grădinița de copii, Pregătirea copilului pentru integrarea optimă în activitățile de tip școlar*, Pitești, Editura Paralela 45
59. Oprea, C.L., (2009), *Strategii didactice interactive*, ed. a 3-a, Editura Didactică și Pedagogică București
60. Pamfil, A., (2003), *Limba și literatura română în școală. Structuri didactice deschise*, Pitești, Editura Paralela 45
61. Pamfil, A., (2006), *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*, București, Editura Art
62. Papp E.- Makár É., (1995), *Süss fel, Nap! Módszertani kézikönyv pedagógusoknak és szülőknek*. Irodalmi szöveggyűjtemény, Szatmárnémeti
63. Pavelea, C., (2005), *Psihopedagogie aplicată în activitățile de practică pedagogică*, Craiova, Editura Gheorghe Alexandru
64. Pânișoară, I. O., (2004), *Comunicarea eficientă*, ediția a doua, revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom
65. Pânișoară, I. O., Oprea, C. L. (2012), *Metode interactive de predare, învățare, evaluare. Program de formare, Material elaborat în cadrul proiectului Cariera de succes în învățământul preuniversitar prin implementarea de programe de formare inovative POSDRU/87/1.3/S/61602*
66. Platon E., Vâlcu D., (2011), *Procesul de evaluare a RLNM la ciclul primar*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință
67. Balint, M., (2008), *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*, Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca, Syllabus,
68. *Revista Învățământ preșcolar*, nr.1-2, (2014), București, Editura Arlechin
69. Breban, S., Gongea, E., Ruin, G., Fulga, M., (2002), *Metode interactive de grup. Ghid metodic. 60 metode si 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar*, București, Editura Arves
70. Sîghie, A., (2009), *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar*, Editura Alma Mater
71. Stan C., (2010), *Perspective teoretic-aplicative în abordarea obstacolelor din comunicarea didactică*, Cluj-Napoca, Editura Eikon
72. Stark G., (2010), *Óvodapedagógia és játékmódszertan*, Cluj-Napoca, Editura Státus
73. Stark G., (2011), *Óvodai tevékenységek módszertana*, Cluj-Napoca, Editura Ábel

74. Stoica, M., (2005), *Pedagogie și psihologie*, Craiova, Editura Gheorghe Alexandru
75. Straistari-Lungu, C. (2020), *Învățarea limbilor străine în contextul provocărilor societale, cerc. șt.*, Institutul de Științe ale Educației
76. Szabó Thalmainer N., (2001), *Tanulásmódszertan - Tanulmányi útmutató az óvó-tanítóképző szak I. évfolyma számára*
77. Șchiopu U., (1997), *Dicționar de psihologie*, București, Editura Babel
78. Barabási T., Birta-Székely N., Fóris-Ferenczi R., Gombos M., Stark-Nagy G., Szabó-Thalmeiner N., (2007), *Pedagógiai kézikönyv. Az oktatás pedagógiaelméleti alapjai*, Cluj-Napoca, Editura Ábel
79. Tomșa, G., (2005), *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, București
80. Turcu, F., Turcu, A., (1999), *Fundamente ale psihologiei școlare*. București, Editura All Educational,
81. Verza E., (2003), *Tratat de Logopedie*, București, Editura Fundației Humanitas
82. Vrânceanu M., (2018), *Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza standardelor de învățare și dezvoltare a copilului*, Ghid pentru cadrele didactice din educația timpurie, Chișinău
83. Agiemin Baubec, *Gramatica limbii turce contemporane*, Editura Imperium, Constanța 2014.
84. Aktin P., 2020, *Educația diferitelor culturi în perioada preșcolară*. Universitatea Sinop, Facultatea de Educație Angel Karakay;
85. Akyuz H., 1995, *Educația interculturală. Manual de limbă*; n.p.
86. Brâncuș G., Ionescu A., Sărămadu V., 2013, *Limba Română – Manual Pentru Studenții Străini Ediția A V-A. Anul Pregătitor, Semestrul I*, Editura Universității din București;
87. Dafinoiu C.V., Pascale L.E., 2015, *Limba română pentru studenții străini din anul pregătitor. Nivel A1-A2*, Editura Universitară; n.p.
88. Daiseen P, 1999, *Educație interculturală*, Editura Polirom, București
89. Gălușcă L, n.d. *Aspecte metodice privind predarea-învățarea limbii române ca limbă străină*, Univeristatea de Stat Ion Creangă;
90. Hasan A. , 2021, *Educația interculturală: „Exemple din Turcia și Germania”*; n.p.
91. Ionescu M, 2010, *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Editura Vanemonde, n.p.

92. Irimiuc O., n.d. *Ludicul în predarea limbii române (limba maternă și limba străină)*, Școala Europeană din Varese;
93. Ivasiuc A, Kovari R, 2010, *Educația interculturală de la teorie la practică*; n.p.
94. Kohn D, 2012, *Manual de limba română ca limbă străină. Nivelurile B1-B2*, Polirom; n.p.
95. Kohn D., 2009, *Manual de limba română ca limbă străină. Nivelurile A1-A2*, Polirom;n.p.
96. Mara E.L., 2012, *Metodica limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar*, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu;
97. Necula G.A., Răducan A.E., Niță M.,Preda A., 2017, *Curs practic de limba română pentru studenții străini. B1+*, Galați University Press;
98. Nistea M., Barbu O.L., 2022, *Particularități fonetice și lexicale în studierea limbii române ca limba străină*, Buletinul Științific al UTCB seria: Limbi străine și comunicare, vol XV, nr. 1.2022;
99. Paulon E.I., n.d., *Limba română prin conversație. Manual pentru străini*, Editura LOGOS, București
100. Platon E., Arieșan A., Burlacu D., 2021, *Manual de limba română ca limbă străină. Nivelul B2*, Editura Presa Universitară Clujeană; n.p.
101. Platon E., Sonea I., Vîlcu Dina, 2019, *Manual de limba română ca limbă străină (RLS) A1-A2*, Editura Presa Universitară Clujeană; n.p.
102. Pricope M., 2020, *Manual de limba română pentru cetățenii străini*, Editura Universitară; n.p.
103. Resurse educaționale pentru predarea limbii române ca limbă străină (RLS) Manuale; n.d, n.p.
104. Sîrghie A., 2009, *Metodica predării limbii române și literaturii române în învățământul preșcolar și primar*, Editura Alma Mater, Sibiu;
105. Sonea I., Vasiu L.,Vîlcu D., 2021, *Manual de limba română ca limbă străină, nivelul B1*, Editura Presa Universitară Clujeană;n.p.
106. Țurcanu V, Grâu L, 2013, *Repere ale educației interculturale*, Chișinău

107. Vulpe A, Gutu I, ZAVADSCI A., 2018, *Limba română fără profesor (vorbitori de rusă)*, Editura Biblion, n.p.

Materiale auxiliare

1. Dafinoiu C.V., 2009, *Limba română pentru studenții străini. Teste și exerciții*, Editura Universitară, n.p.
2. Platon E., Gogâță C., Vasiu L, Ursa A., 2021, *România în 50 de povești. Limba română ca limbă străină (RLS). Texte gradate A1-A2*, Editura Presa Universitară Clujeană; n.p.
3. Sterpu I, 2012, *Limba română pentru străini. Gramatică și exerciții*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, n.p.;
4. Vasiu L.I., Bocoș C., 2022, *Repetăți, vă rog! Citire și ascultare în limba română ca limbă străină (RLS). Nivelul A1*, Editura Presa Universitară Clujeană, n.p.
5. Zamfir B., 2015, *Studiu cultural istoric privind minoritatea turcă realizat în cadrul proiectului „Minorități minore”* Fundația Corona, n.p
6. Itinerarii și evenimente inedite în Dobrogea-*Diversitatea etnică specifică județului Constanța, obiceiuri și tradiții-Turism Cultural*, Unitatea Administrativ Teritorială, Județul Constanța

Surse electronice

1. Crăciun A., n.d. Note de curs, <https://www.romaniaeacasa.ro/wpcontent/uploads/2022/01/Note-de-curs-Myro.pdf>, accesat la 06.05.2023;
2. Discover - Kahoot!, <https://kahoot.com/>, accesat la 09.04.2023;
3. Ghid de Conversație, <https://www.romaniaeacasa.ro/wp-content/uploads/2022/01/Ghid-de-Conversatie-Myro.pdf> Resurse Educaționale – România e acasă (romaniaeacasa.ro) (fișiere audio), accesat la 06.05.2023;
4. Ghidul profesorului, <https://www.romaniaeacasa.ro/wp-content/uploads/2019/02/Ghidul-Profesorului-de-limbaromana.pdf>, accesat la 02.05.2023;

5. <https://wordwall.net/>, accesat la 06.05.2023;
6. Jurnalul Internațional de Cercetare Socială / The Journal of International Social Research Vol: 13, Număr: 70, Aprilie 2020;
7. LearningApps - interactive and multimedia learning blocks, <https://learningapps.org/>, accesat la 03.04.2023;
8. Lostun I., 2016, Influențele limbii turce în operele lui Ion Ghica, <https://turcalaunceai.ro/ionela-lostun-burlacu-influentele-limbii-turce-in-operele-lui-ion-ghica/>, accesat la 04.04.2023;
9. Padlet, <https://padlet.com/>, accesat la 13.04.2023;
10. Sachir, U., 2010, *Locul și rolul operei lui Yunus Emre în literatură turcă*, n.p.
11. Stanciu, G., 2020, *Studiu de caz: comunitatea turco-tătară și cea a lipovenilor*, Colegiul Național de Arte „Regina Maria” Constanța;
12. Video elearning – EVRO – A1 (ubbcluj.ro);
13. Video elearning – Exerciții Audio RLNM (ubbcluj.ro);
14. Vorbiți Românește, <https://www.vorbitiromaneste.ro/> , accesat la 05.05.2023.

ANEXA A1

Ziua Națională a Republicii Turcia 29 Octombrie

Educatorul stă în fața copiilor. Educatorul îl prezintă pe Atatürk, explică importanța lui Atatürk pentru societatea turcă.

Jocul cu degetele „Atatürk” va fi jucat împreună.

Atatürk s-a născut în 1881. (Degetul mic este ținut în sus)

Era un copil mic. A crescut și a mers la școală. (Degetul inelar este ținut)

El mai crescut puțin și a mers la școala militară. (Degetul inelar este ținut)

El a devenit comandant. (Degetul arătător este ținut.)

S-a luptat cu dușmanii. (Degetele mâinilor drepte și stângi se deschid, se ating.)

Ne-a salvat țara. (Cele două mâini sunt unite la nivelul pieptului.)

El a fondat Republica. (Ambele mâini se deschid în lateral.)

Suntem bucuroși, suntem fericiți. (Aplauze.)

Ne iubim țara foarte mult. (Mâinile încrucișate.)

Educatorul oferă copiilor câteva informații de bază despre familia lui Atatürk și viața lui Atatürk cu ajutorul imaginilor pe care le-a adus.

Cine este Atatürk? Cine a fondat Republica Turcă?

Când a fost înființată republica?

Cum o cheamă pe mama lui Atatürk?

Cum îl cheamă pe tatăl lui Atatürk?

Unde s-a născut Atatürk?

Întrebări precum acestea sunt adresate copiilor și sunt discutate.

Este vizionat un videoclip despre 29 octombrie Ziua Republicii.

Punând întrebări precum „Ce înseamnă republica? De ce se fac decorațiuni?” și alte întrebări, prin care se poate descrie Republica.

- Se spune că datorită republicii putem alege liber oamenii care ne vor conduce țara. Menționând că Republica este una dintre cele mai importante inovații pe care Atatürk le-a adus pentru țara noastră, se afirmă că, în fiecare an, că sărbătorim, cu entuziasm, ziua de 29 octombrie, când am câștigat această libertate.

•„Acum să ne pregătim să sărbătorim această zi” completând că un colț din grădiniță va fi amenajat pentru această zi. Apoi, se cântă marșuri și cântece despre Ziua Republicii. Dacă este posibil, fiecărui copil i se dă un steag. Împreună, ei mășăluiesc și dansează cu steaguri acompaniați de cântare. În sala de grupă se vor face activități artistice cu copiii și se va crea o compoziție despre ziua republicii.

Vocabular: Atatürk, steag, steagul turc, Republica Turcia, fondator, republică, mamă, tată, roșu, alb
Söz varlığı: Atatürk, bayrak, Türk bayrağı, Türkiye Cumhuriyeti, kurucu, cumhuriyet, anne, baba, kırmızı, beyaz

Ziua Republicii

Ce norocoși suntem că a venit!

Ne-am împodobit

frumoasa noastră școală,

Cu steaguri,

Pe străzi, la case,

Flutură steagul turcesc

Culoarea sa roșie,

Lumea întreagă o știe.

Douăzeci și nouă octombrie

Te întâmpinăm cu bucurie,

Pentru că și astăzi am ajuns

la Marea Republică.

Să mergem, prieteni.

Să alergăm mereu înainte.

Astăzi avem sărbătoare

Hai deți să sărbătorim.

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU

REPUBLICA ÎNSEAMNĂ LIBERTATE (CÂNTEC)

Republică înseamnă libertate,
Republica înseamnă să trăim liberi
Înseamnă să alergi fără oprire
Către civilizație, modernitate
Republica înseamnă fericire,
republica înseamnă să mergi braț la braț
Înseamnă să alergi fără oprire

Ziua Republicii Turcia (Poveste, joc, dramatizare)

- Selin
- Tatăl ei
- Mama ei
- Participanții la eveniment.

Selin s-a trezit devreme în acea dimineață. A așteptat cu nerăbdare ca tatăl său să se trezească. Duminică, toată lumea era acasă. În ziua aceea Selin a vrut să meargă la sărbătoare. S-a spălat pe mâini, și-a îmbrăcat hainele. Nu mai rămânea decât să ia micul dejun și să-și pună pantofii și, bineînțeles, să-l convingă pe tatăl său să meargă la sărbătoare.

După un timp, a auzit vocea tatălui său.

- Tati, tati!...
 - (Tatăl surprins) Bună dimineața, fată, de ce m-am trezit așa de devreme?
 - Tati, dacă nu ai de treabă astăzi, mă duci la sărbătoare?
 - Selinica mea, trebuie să fie o greșeală, astăzi nu este sărbătoare.
 - Dacă vrem nu putem să avem sărbătoare?
 - Uite, fiica mea, oamenii nu au sărbătoare atunci când vor ei. Sărbătorile sunt zile foarte speciale. Anumite zile sunt considerate sărbători pentru a celebra anumite evenimente.
- Selin s-a posomorât. Se pregătise pentru sărbătoare.
- Stai, nu te posomorî. Ziua Republicii este săptămâna viitoare. Promit, te voi duce la eveniment.

Acum ia micul dejun și joacă-te frumos în grădină.

În sfârșit, a venit dimineața sărbătorii. Selin și tatăl ei s-au trezit devreme. Și-au atârnat steagurile pe balcoanele caselor lor. Toată lumea făcuse asta. Steaguri atârnav peste tot. Selin și tatăl ei au părăsit casa și au venit la locul unde avea să aibă loc ceremonia.

Pe clădirile mari din jurul pieței erau arborate postere cu Atatürk și steaguri mari. Puțin mai târziu a venit o fanfară care cânta marșuri. Fanfara a început să cânte. Soldații au trecut, bătând pas de defilare. Selin se gândi cât bine mergeau soldații în rânduri. Cercetași, studenți, tancuri, vehicule care trăgeau tunuri și cavaleria treceau pe rând pe lângă public și toată lumea îi aplauda din toată inima.

Zgomotul avioanelor zburând rapid pe cer, parașutele colorate, totul era atât de frumos încât Selin îi aplauda pe toți cu entuziasm. Când s-a întors acasă, în timp ce îi spunea entuziasmat mamei sale ce văzuse, a simțit că o dor palmele. Trebuia să fie de la aplauze. Și-a frecat mâna și a zâmbit, gândindu-se la ceea ce văzuse.

ANEXA A2

Povestea sau Legenda lui Moș Crăciun

La marginea unui oraș, cu mult timp în urmă, trăia un meșter bătrân care făcea jucării. Tot anul meșterea la ele cu dragoste și răbdare. Erau minunate și nu semănau una cu alta.

Povestea lui Mos Crăciun începe în Ajunul Crăciunului, când bătrânul meșter plecă din oraș să-și vândă jucăriile. Oamenii din acel oraș nu erau prea bogați. Meșterul le vindea jucăriile pe mai nimic.

Dar asta nu-i scădea cu nimic bucuria de a face jucării de care copiii să se bucure, după datină, în dimineața de Crăciun. Până într-un an în care Meșterul vânduse toate jucăriile și se întorcea spre casă. La marginea orașului s-a oprit să privească o fereastră. Știa că acolo locuiește o familie săracă și se întreba ce jucării or fi primit copiii din această casă.

Trei copii visau cu voce tare:

- Dacă am avea un soldățel de plumb, numai unul, ne-ar fi de ajuns...

- Ne-am juca împreună și nu ne-am certa niciodată pentru el. Bătrânul știa că nu mai avea nici o jucărie și tare ar vrea să le dăruiască măcar una. Dar ce minune! Tocmai un soldățel de plumb răsărise, nu se știe de unde, în fundul sacului. Și, astfel, dorința celor trei frați sărmani s-a îndeplinit.

În drum spre casă, bătrânul gândea: „Aș vrea să fac atât de multe jucării, încât să dăruiesc câte una fiecărui copil din lume, dar mai ales celor sărmani, cărora n-are cine să le cumpere”. Și acum mergând așa, pe gânduri, văzu în zăpadă un pui de căprioara care-l privea cu ochii triști.

- Sărmană făptură, ce te doare?

Se pare că puilul de căprioară se rănise la un picior. Cum a știut și cu ce a avut la îndemâna, bătrânul i-a legat rana și l-a ajutat să se ridice. Atunci făptura aceea gingașă i-a vorbit cu glas limpede ca și de copil:

- Acum văd că ai o inimă bună. Dorința ți se va îndeplini.

Ca din pământ a apărut o sanie fermecată purtată în zbor de niște reni minunați.

Și bătrânul s-a înălțat cu ei și slava cerului înstelat, spre o lume de basme. Chiar și hainele lui sărăcicioase se preschimbaseră în niște haine neobișnuite, de culoare roșie.

N-ar fi putut spune cât și pe unde l-a purtat sania fermecată. Într-un târziu, a simțit cum coboară lin într-un ținut înzăpezit, unde îl aștepta o căsuță cu ferestre luminate. O mulțime de pitici ca și cei din povești l-au întâmpinat bucuroși. Piticii erau harnici și îndemânatici, gata să se apuce de treaba. Materialele se găseau din belșug, căci, nu se știe cum, se înmulțeau mereu și nu se terminau niciodată. Iar bătrânul meșter priceput îi îndruma pe pitici și împreună făceau jucării, mereu mai multe și mai frumoase. Pentru fiecare copil din lume, jucăria pe care și-o dorește.

În seara de Ajun sosesc colindătorii. La fiecare casă, ei aduc vestea minunată a nașterii Domnului și urează un an bun și îmbelșugat. Târziu, când noaptea se lasă, copiii se cuibăresc în pătururile lor. În urechi le mai sună încă zvonul de colinde: „O ce veste minunată” Apoi dorm și visează...

Dar oare vis să fie???

Este noaptea în care visele copiilor se împlinesc. A doua zi, în dimineața de Crăciun în jurul bradului împodobit, bucuria nu mai are margini. Niciunul dintre ei n-a fost uitat. Iar după numele sărbătorii, copiii i-au pus numele Moș Crăciun și așa a rămas până astăzi.

De aceea, în zilele acestei sfinte sărbători, când stăm cu toții în jurul mesei încărcate cu bunătăți, nu trebuie să-i uităm pe cei sărmani. Moșul are grijă de ei o dată pe an. Noi trebuie să ne gândim la ei mereu!

<https://ziarulunirea.ro/povestea-sau-legenda-lui-mos-craciun-300952/> grup editorial edu

ANEXA A3

Anul Nou

Vom intra într-un an nou pentru copii; Se spune că anul care se termină este iar anul care începe este Se afirmă că, atunci când se apropie noul an, oamenii din țara noastră își amintesc unii de alții și își fac urări de bine.

- Sunt prezentate informații și imagini interesante despre modul în care este sărbătorit noul an în diferite țări.

„Revelionul în America este sărbătorit cu o competiție sportivă. Un meci important de fotbal american se joacă de obicei în noaptea de Revelion și mulți oameni preferă să urmărească acest meci acasă. În China, în noul an se intră bătând în tobe. În plus, dansul dragonului este interpretat la evenimente colective. De asemenea, se fac vizite la prieteni.

În Japonia, prăjiturile de orez numite mochi sunt coapte și pânzele sunt atârinate la intrarea în case.

În Danemarca, oamenii adună farfurii sparte tot anul și le stivuiesc în pragul ușii în noaptea de Revelion. Se crede că cu cât sunt mai multe farfurii, cu atât mai mulți prieteni vor veni acasă. Când orele sunt exact 12, sari pe un scaun.”

- La noi, se spune că de Anul Nou toți membrii familiei se reunesc și au grijă să se distreze și să își spună urări de bine. Se va întreba dacă avem caracteristici comune cu alte țări. Se va menționa că distracția cu familia noastră în noaptea de Revelion se datorează importanței acordate familiei în țara noastră. Deși fiecare cultură are caracteristici diferite, se spune că oamenii din fiecare cultură au grijă să-și petreacă zilele speciale alături de cei dragi.

- Vocabular: 2022, 2023, trecut, nou, an, lună, zi, cadou, felicitare, an nou, calendar

Söz varlığı: 2022, 2023, eski, yeni, yıl, ay, gün, hediye, tebrik, yılbaşı, takvim

YENİ YIL (ŞARKI)

An nou, an nou, an nou, an nou,

La mulți ani nouă.

An nou, an nou, an nou, an nou,

La mulți ani vouă.

Anul vechi a trecut,

A venit un an nou-nouț.

Fie ca anul acesta să fie un an fericit,

Să fie anul acesta, hei, hei!
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani nouă.
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani vouă.
Suntem cu toții frați,
Fie ca iubirea noastră să nu se sfârșească niciodată,
Între noi nu există supărare
Între noi, hei, hei!
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani nouă.
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani vouă.
Oameni fericiți,
Fie ca tot universul să fie fericit,
Împreună în noul an,
Hei, hei, în noul an!
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani nouă.
An nou, an nou, an nou, an nou,
La mulți ani vouă.

<https://okuloncesi.eba.gov.tr/activity/113>

Sorcova vesela
Să traiți, să-mbătrâniți
Ca un măr, ca un păr
Ca un fir de trandafir
Tare ca piatra
Iute ca săgeata

Tare ca fierul

Iute ca oțelul

La anul și la mulți ani!

<https://agrointel.ro/70184/uraturi-de-anul-nou-sorcova-versurile-unui-obicei-pastrat-de-satul-romanesc/>

Aho, aho copii și frați

Stați puțin și nu mânați

Lângă boi v-alăturați

Și cuvântu-mi ascultați!

Mâine anu' se-noiește

Plugușorul se pornește

Și începe a ura

Pe la case-a colinda.

Iarna-i grea, omătu-i mare

Semne bune anu' are!

Semne bune de belșug

De pe brazda de sub plug.

Ia mai mânați mai flăcăi și sunați din zurgălăi:

Haaaai-hai!

La anul și la mulți ani!

ANEXA A4

Data de douăzeci și unu a fiecărei luni martie,

Este ziua păcii și-a iubirii

E-o zi măreață, e sărbătoare națională

Novruz este ziua Turcilor

Ce-ncepe din Asia Centrală

Și se-ntinde până-n Balcani,
E-nceputul primăverii,
Sărbătorită-n toată lumea.
E mănecarea noastră caldă,
Acum se sare peste foc,
Nevruz este tradiția noastră,
Sărbătorită de demult.
Suntem glorioși și suntem mândri,
Căci azi e sărbătoare, azi este Nevruz,
Suntem fericiți și suntem mândri,
Căci azi e ziua de Nevruz!

Sărbătoarea Primăverii

Sosirea primăverii este sărbătorită în Turcia pe 21 martie. Această sărbătoare se numește Sărbătoarea Nevruz.

Este o tradiție de sărbătoarea lui Nevruz: în grădinițe se organizează concursuri: „Scaunele muzicale”, de mănecare de iaurt, de curse de saci și de purtare a ouălor în lingură și toată lumea sărbătorește sosirea primăverii cu mare entuziasm.

Preșcolarii vor fi întrebați: „Câte anotimpuri sunt într-un an?”

Li se va spune că există anotimpurile de primăvară, vară, toamnă și iarnă.

Li se va menționa că acum suntem în anotimpul primăvară.

Când vine primăvara, se știe că vremea și solul se încălzesc și copacii încep să înflorească. Se trezesc animalele care hibernează, berzele încep să caute locuri calde. Așa că natura se trezește. Se zice că de acum vom purta haine mai subțiri.

Preșcolarii vor fi întrebați ce haine poartă și „În ce haine ne îmbrăcăm?” și se va repeta uitându-ne în poze.

Se va recita poezia numită Nevruz. Se vor desfășura activități artistice de primăvară bazate pe lemn. Sosirea lui Nevruz este sărbătorită jucând ocuparea scaunelor „Scaunele muzicale”, trasul frânghiei și alte jocuri în clasă.

Vocabular: Nevruz, primăvară, vacanță, sezon, iarnă, vară, toamnă, cald, rece, natură, copac, floare,

Söz varlığı: Nevruz, ilkbahar, bayram, mevsim, kış, yaz, sonbahar, sıcak, soğuk, doğa, ağaç, çiçek,
(Mehmet Tevfik Temiztürk)

VINE, VINE PRIMĂVARA

Vine, vine primăvara,	Crește, crește iarba verde,	Cucul, cucul strigă tare,
Se așterne-n toată țară.	Ciocârlia-n nori se pierde,	Pitpalacu-n luncă sare,
Floricele pe câmpii,	Haideți s-ascultăm, copii,	Mieii zburdă pe câmpii,
Hai să le-adunăm, copii.	Al ei cântec din câmpii.	Haideți să-i vedem, copii

<https://andilandi.ro/amintiri-dintr-o-altfel-de-copilarie/cantece-si-poezii/vine-vine-primavara/>

ANEXA A5

Sărbătoarea Ramadanului și sărbătoarea sacrificiului

Pentru că este o sărbătoare religioasă și nu există lecție de cultură religioasă la grădiniță, se menționează numai importanța culturală a sărbătorii.

Copiii li se spune că turcii care trăiesc în Turcia și în alte părți ale lumii sărbătoresc Sărbătoarea Ramadanului.

În perioada sărbătorilor și înainte de sărbători, școlile sunt închise pentru pregătirea sărbătorii.

Sărbătoarea Ramadanului durează trei zile, timp de trei zile oamenii se vizitează, stau de vorbă, se împacă, copiii adună dulciuri și bani de buzunar. De sărbători se sărută mâinile bătrânilor și se spune „Bayramınız kutlu olsun”. În perioada sărbătorilor, pe străzi sunt amenajate carusele și roți pentru ca copiii să se poată juca și să se distreze cu banii de buzunar, iar vânzătorii ambulanți cu înghețate, vată de zahăr și bomboane de mere se plimbă pe străzi. La fiecare sărbătoare, se cumpără haine noi pentru copii, iar toată lumea, inclusiv adulții, poartă hainele lor cele mai curate și noi. Întreaga familie ia împreună micul dejun în dimineața sărbătorii. Apoi ei se felicită mai întâi între

ei și așteaptă oaspeții care vor veni la casele lor. Oaspeților care vin în casă li se toarnă colonie în mâini și li se servește zahăr, lokum, baklava, sarmale, produse de patiserie, ceai, cafea turcească.

Să ne urăm sărbători fericite (POVESTE)

De zile întregi este o agitație în casa soților Efe. Mama lui făcea curățenie în casă, pe de o parte, iar pe de altă parte, gătea deserturi. Tatăl lui aducea acasă pachete cu dulciuri și ciocolată. Ura! Vine Bayramul. În dimineața sărbătorii, toată lumea purta hainele cele mai curate și preferate. Cu fiecare Bayram care venea Efe creștea, iar hainele lui vechi îi veneau mici. De aceea, cu câteva zile înainte de sărbătoare, i-au fost cumpărate haine noi. Imediat după micul dejun se mergea în vizită la cei în vârstă. În timpul acestor vizite, Efe a strâns bomboane, ciocolată și bani de buzunar. Mama lui l-a avertizat pe Efe să nu le mănânce pe toate deodată. Consumul prea mult de zahăr ar suprima pofta de mâncare și ar fi dăunător pentru dinți. Uneori, familia Efe avea oaspeți. Efe se distra cel mai mult când venea familia lui Ece. Își numărau împreună banii de buzunar și dulciurile, gustau dulciurile și limonada pe care le făcea mama lor. Au vorbit despre ce vor face cu banii strânși. Uneori, toți copiii din cartier se adunau și băteau la ușile vecinilor și îi felicitau. Gazdele le pregăteau copiilor un bol special de bomboane. Gazdele ofereau aceste bomboane colorate și diferite copiilor. Lui Efe îi plăcea să meargă în parcul de distracții cu bunicul în perioada sărbătorilor. Când se putea, o lua pe Ece cu ei. Se dădeau în carusel, roată și mașinuțe. Chiar dacă încearcă să-și cumpere propriile monede din banii de buzunar pe care îi încasează, bunicul Efe nu permite acest lucru spunând: „Bunicii plătesc nota în timpul Bayramului”. Au fost și bunici care nu se puteau întâlni cu nepoții la fel de des ca Efe și bunicul. Aceștia locuiau într-un loc special numit azil de bătrâni. Când familia lui Efe ieșea din parcul de distracții, aceștia vizitau azilul de bătrâni împreună cu bunicul. Îi felicitau pe cei de acolo cu ocazia Bayarmului. Toți erau foarte mulțumiți de această vizită. Se uitau la Efe și Ece cu ochi zâmbitori. Cu o parte din banii strânși, le cumpărau înghețată prietenilor care nu aveau bani de buzunar. Era atât fericit și atât de mulțumit că împarte bomboanele pe care le adunaseră cu copiii care nu primiseră nimic. Nu ar fi fost corect să mănânce atât de multe dulciuri. Efe și Ece se bucură foarte mult de Bayram. Ce bine că a venit Bayramul!

După poveste, copiii vor discuta despre aceasta. Va fi menționată importanța Bayramurilor în cultura noastră. Se va menționa că avem tradiții de sărbătoare precum strângerea de bomboane și bani de buzunar, purtarea hainelor curate, vizitarea bătrânilor noștri și sărutarea mâinilor și oferirea de parfum și dulciuri oaspeților.

Să ne urăm sărbători fericite (Cântec)

Bună dimineața! Bună dimineața !
Am așteptat atât de mult acest moment
Hai sa ne trezim devreme
Astăzi este dimineața de Bayraram
Să purtăm haine curate
Să urăm tuturor sărbători fericite
Să sărbătorim
Să sărutăm mâinile tuturor și să ne felicităm
Să sărbătorim împreună Bayramul.

ANEXA A6

23 APRILIE – ZIUA SUVERANITĂȚII NAȚIONALE ȘI A COPILULUI

Se va da explicație cu privire la ziua de 23 aprilie: „Pe 23 aprilie a fost deschisă Marea Adunare Națională a Turciei. Atatürk le-a dăruit copiilor această zi importantă pentru că îi iubește foarte mult. Se spune că această sărbătoare este singura sărbătoare pentru copii din lume și este sărbătorită la noi. În fiecare an, toți copiii lumii sărbătoresc pe 23 aprilie Ziua Suveranității Naționale și a Copilului. Sărbători fericite tuturor!”

Se oferă informații că la sărbătorile zilei de 23 aprilie în țara noastră sunt invitați copii din diferite țări, îi găzduim și sărbătorim împreună cu entuziasm sărbătoarea.

Copiii sunt rugați să meargă la mese cu hârtie și creioane colorate și să facă poze despre Ziua de 23 aprilie și Atatürk.

Vocabular:

23 aprilie, copil, vacanță, lume, Atatürk, steag, roșu, alb, același, diferit, Türkiye

Söz varlığı:

23 Nisan, Çocuk, bayram, dünya, Atatürk, bayrak, kırmızı, beyaz, aynı, farklı, Türkiye

23 NISAN (POEZIE)

Înainte să ne naștem

Ne ocupase inamicul

Ataturk a alungat

Dușmanii din țara noastră

Pentru că s-a înființat parlamentul

Ziua de 23 aprilie

A fost declarată zi de sărbătoare

Un Cadou pentru copii.

Să râdem și să ne distrăm

Să sărbătorim Bayramul

Să fim uniți

Să sporim patria.

Melahat Uğurkan

Copilul, viitorul nostru, speranța noastră

Tu copile.

Care-ți aperi patria

Și care mâine clădești viitorul

Uită trecutul

Îa-o pe un drum nou

Să fii tu speranță
Pentru turcitate.

Crede în Fondatorul Nostru
Care ne-a salvat
Fii tu cel care
Te vei ține de cuvânt

Azi ești mic
Dar mâine vei fi mare,
Tu copile
Fii tu cel mai bun în toate

Muncește și învață
Tu copile
Fii cel care știe tot
Și are încredere în glie.

HASAN ALİ YÜCEL

23 APRILIE (cântec)

Parcă o nuntă este peste tot.
Pentru că cea mai glorioasă zi fericită.
Astăzi este douăzeci și trei aprilie.
Omul se umple de bucurie.

Iată un parlament s-a format astăzi
Apoi sultanul a fost alungat imediat.
Astăzi este douăzeci și trei aprilie.
Omul se umple de bucurie.

Ziua de azi e un cadou de la Atatürk
Altfel, credeți-mă am fi întemnițați,
Astăzi este douăzeci și trei aprilie.
Omul se umple de bucurie.

Întâi iunie –ElenaDragoș

E-ntâi Iunie acuma!
La noi e soare, dragi copii.
Cireșul din livada noastră
Mărgelile poartă, ruginii.
Copiii toți din lumea-ntreagă,
Să ne-adunăm, dac-am putea,
Sub pomul din grădina noastră
Oh, ce frumos ne-am mai juca!

ANEXA A7

ZIUA PROFESORULUI

O conversație despre ziua profesorului este începută prin a spune că astăzi este 24 noiembrie, Ziua Profesorului. Se spune că pe 24 noiembrie, lui Mustafa Kemal Atatürk i s-a dat titlul de „Prim - Profesor” și această dată este sărbătorită ca și ziua profesorilor în țara noastră.

Se vor oferi informații despre profesia de cadru didactic.

Preșcolarul va fi întrebat: „Cum o cheamă pe educatoarea ta?”. De la fiecare preșcolar se va aștepta ca să răspundă: Numele educatoarei mele este:

Va fi intonat cântecul: „Educatorea mea, draga mea.”

Se va desfășoara o activitate artistică numită: Fac un buchet de flori pentru educatorii noștri.

Vocabular: 24 noiembrie, profesor, profesie, a citi, a scrie, a învăța, a sărbători, a înflori

Söz varlığı: 24 Kasım, öğretmen, meslek, okumak, yazmak, öğrenmek, kutlamak, çiçek

EDUCATOAREA MEA (CÂNTEC)

Educatoarea mea,

Draga mea, draga mea,

Îmi place mult de tine.

Te iubesc mult!,

De acum

Ești o mamă.

Ești un tată!

Ești totul pentru mine.

Învață-l, predă-i și, în sfârșit,

Fă o persoană utilă în țară.

ANEXA A8

Yunus Emre

1 Veniți, să ne cunoaștem

Să facem munca mai ușoară.

Să iubim, să fim iubiți

Lumea nu ne aparține .

2. Știința înseamnă cunoaștere.

Știința este cunoașterea proprie.

De nu te cunoști?

Trebuie să mai citești.

3. N-am venit pentru diversiune.

Dorința mea este iubirea.

Casa prietenului este în suflete,

Am venit să fac inimi.

ANEXA A9

Nastratin Hoge

Cuvântul dat

Într-o zi, un vecin îl întreabă pe Hoge:

– Hoge, câți ani ai? Hoge își mângâie barba albă.

– Am patruzeci de ani. Vecinul obiectează imediat.

– Cum se poate, Hoge? Același lucru ai spus și acum zece ani.

Hoge zâmbește și apoi răspunde:

– Uite, vecine, nu e bine să ne întoarcem din cuvântul dat. Spune-mi aceeași întrebare și după zece ani și vei vedea că voi da același răspuns. Eu nu mă întorc de la cuvântul dat.

Cine dă banul poate să fluiera!

Auzind că Nastratin Hogeia merge la târg, copiii se adună în jurul său.

- Hogeia, cumpără-mi un fluier!
- Și pentru mine!
- Vreau și eu un fluier!
- Unul și pentru mine!

Dar un singur copil îi va da bani lui Nastratin Hogeia pentru a cumpăra un fluier.

Spre seară Hogeia se întoarce de la târg. Copiii își cer bucuroși fluierile. Nastratin Hogeia scoate din buzunar un singur fluier și îl oferă celui copil care i-a dat banii. Desigur, ceilalți copii strigă la unison.

- Unde sunt fluierile noastre?

Nastratin Hogeia râzând, spune:

– Ei, băieți! Cine dă banul poate să fluiera!

Morala este: un lucru îți aparține doar dacă achiți prețul pentru el.

Dacă se prinde?

Într-o zi, Nastratin Hogeia merge pe malul lacului.

Are în mână un castron de iaurt care pune lingură cu lingură în lac.

Între timp, surprins cineva care îl vede și îl întreabă:

– Hogeia ce faci?

Hogeia râde:

– Nu vezi că am pus maia în lac.

Omul crezând că Hogeia a înnebunit

– Vai, vai, vai! Lacul acesta mare poate să prindă cu maiaua pusă.

Hogeia foarte serios răspunde:

– Dar dacă se prinde?

Titlul proiectului: „*Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România*”

Beneficiarul proiectului: Ministerul Educației

Elaboratori: Agiibram Selda, Petaca Daniela Maria, Păușan Dorina Melania, Semeniuc Lucreția, Smarandache Gabriela Daniela, Szöcs Mónika, Bechir Giulbera

Validatori: Alt Adina, Galeș Iuliana, Kaitar Roxana, Nemeth Mariana, Szejke Ottilia

Data publicării:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului